VINICE PÁNĚ

NÁBOŽENSKÝ VĚSTNÍK

ROČNÍK PÁTÝ

POŘÁDÁ

ANTONÍN STŘÍŽ

1934

U LADISLAVA KUNCÍŘE V PRAZE

OBSAH V. ROČNÍKU

Strana

V Konnersreutu 1933. *A. Stříž* - - 1, 33, 94
Růženec k uctění slz Panny Marie - - 27
Zázračný kříž v Asti - - - - - - - - 61
Hrobní plátno Kristovo v Turině. *A. Stříž* - - - - - - - - - - - - - - 63
Sv. Jan Bosco, přítel La Saletty. *Yves Férec, M. S.* - - - - - - - - - - - - 87
Radostné zvěsti v těžké době. *Dr. Fr. Mich. Willam* - - - - - - - - 97
Nezdařené kalkulace. I. *A. S.* - - - - - 159
Důvěra v Boha. *Kard. Henry Manning.* - 161
Čtyři sta let odluky Anglie od Říma. *Dr. B. D.* - - - - - - - - - - - - - 237
Dva zázraky na přímluvu sv. Bernadety 257
Car poustevník (Alexander I.). *Erik bar. Fersen* - - - - - - - - - - - 263
Revoluční a kulturní boje ve Španělsku a v Mexiku. *Dr. Gregor Uhlhorn* - - - 270
Smlouva Evy Lavallierové s Neposkvrněnou - - - - - - - - - - - - - - - 280
Gil Robles a E. Salazar. *Dr. Fr. Sievering* 283
List sv. Bernarda knížeti českému Vladislavu II. - - - - - - - - - - - - 289
Kdy bude A. K. Emmericková prohlášena blahoslavenou? *A. S.* - - - - - - 293
Stal se anglický král Eduard VII. katolíkem? - - - - - - - - - - - - - - 302

O moci svěcené vody - - - - - - - - - - 304
Poincaré smířen s Církví - - - - - - - - 305
Litanie za pokoru. *Kard. Merry del Val* - 307
Nové pozoruhodné uzdravení se vztahem ke Konnersreutu - - - - - - - - - 309
Svatá Panna a protestanti - - - - - - - 311
Suknice Kristova v Argenteuil - - - - - 315



V KONNERSREUTU

Terezie Neumannová, prostá venkovská dívka, jest od r. 1926 předmětem pozornosti celého světa. Přinášely o ní zprávy u nás i časopisy a noviny, jež se jinak o víru a o Církev jen hrubě otírají. A právě ty přinášely často nové sensace, vztahující se k trpitelce konnersreutské, a i když si ze všech těch zjevů tropily posměšky, přece jen nemohly popříti, že se tam děje něco mimořádného, a to před očima tolika věrohodných svědků.

Proč poslední dobou se o Konnersreutu v pokrokových novinách už nepíše? Přestaly

snad už ony mimořádné zjevy, jež budily tolik pozornosti? Oh, tu by jistě oni referenti byli rychle rozhlašovali do světa se škodolibou radostí, že byl odhalen podvod nebo sebeklam a že už není čím se rozrušovati. Nebo zevšedněly již ty zvláštní úkazy, takže už není o ně zájmu? I kdyby se nic nového v Konnersreutu nedálo, nežli že Terezie N. dále žije bez potravy a prožívá pravidelně každý týden utrpení Kristovo, při němž ztrácí po každé množství krve, jest už tato skutečnost nikoli čím dál tím všednější, nýbrž stále úžasnější.

Zahájil-li vůdce irského nebo indického odboje hladovku, podávaly noviny denně zprávy o jeho zdravotním stavu. A zde přece jde o nevysvětlitelnou „hladovku", která trvá nikoli týdny nebo měsíce, nýbrž léta, a to při úplném zdraví osoby, která žije bez jakékoli potřeby hmotného pokrmu i nápoje!

Mlčení sensacetvorných žurnálů má jiný důvod: odvésti pozornost čtenářstva od záhady konnersreutské. I kdyby se události konnersreutské zlehčovaly nebo všelijak přirozeně vysvětlovaly, přece jen by u čtenářstva jen poněkud soudného budily pozornost a snahu zjistiti skutečnost. Mnozí by neváhali zajeti si do Konnersreutu, aby se na místě a na vlastní oči přesvědčili, co je pravdy na tom všem podivuhodném, co se o Terezii píše.

A to je pro partaje socialistů a pokrokářů nebezpečné. Veliké řady jejich stoupenců by si položily vážné otázky: Jsou tedy zázraky přece jen možné? Dějí se skutečně i v našem století? A proč se dějí? Co se jimi má dokumentovati? Ježíš Kristus tedy dále žije, působí a zasahuje do dění světa? A proč právě jen v Církvi katolické se dějí zázraky?

Jest zřejmo, jaké odpovědi by si na tyto otázky dal každý nezaujatý pozorovatel a usuzovatel. A k jakému závěru by ho to přivedlo? K témuž, k jakému dospělo už sta a tisíce bývalých nevěrců a skeptiků. Změnili své stanovisko ke křesťanství a k Církvi a s odporem se odvrátili od sekt a vůdců, jimž dříve slepě věřili. Poznali, že byli bídně klamáni a s nadšením přilnuli k učení katolické Církve.

A tohle vůdcové pokrokářství nemohou potřebovati. Proto nyní z hadí opatrnosti zachovávají úplné mlčení o svůdných zjevech konnersreutských.

Vážní lidé by však přece rádi zvěděli, co se nyní děje v Konnersreutu. Nevede jich k tomu pouhá zvědavost, nýbrž odůvodněný zájem.

Podám zde tedy, co jsem sám zjistil v Konnersreutu. Ale aby si ti, kteří dosud nemají přehledu o všem, co předcházelo, mohli urovnati a doplniti své poznatky, načrtnu postup událostí.

Terezie Neumannová se narodila 9. dubna 1898, v noci z Velkého pátku na Bílou sobotu, v domku na návsi, kdež dosud bydlí. Rodiče měli několik kousků pole a 4 krávy, pastvin je kolem vsi dost. To by však nebylo stačilo na výživu rodiny, zvláště když dětí přibývalo. Otec však byl zároveň krejčím a dosud krejčuje. Nemá však vzezření, jakému jsme zvyklí u krejčích. K jeho statné, hranaté postavě s černovlasou hlavou, nyní hodně prošedivělou, spíše by se hodila kovadlina a kladivo mistra kováře nebo zámečníka, nežli krejčovská jehla. Muž vždycky poctivý, pracovitý a zbožný. Jeho manželka rovněž zdravá, prostá venkovská žena. Rok za rokem přibývalo dětí, až jich bylo deset. Rodiče svědomitě konali své povinnosti. V domě plném dětí je třeba tuhé kázně, aby se udržel pořádek. A otec dovedl vládnouti. Byl vlídný k dětem, klidný, ale rozhodný. „Jen když se na nás přísně podíval, už jsme věděli, kolik uhodilo," říkala později Terezie.

Prvorozená Rézl musela přejímati brzy péči o své mladé sourozence. Byla děvče zdravé a veselé. Ve škole dobře prospívala, nejevila zvláštní citlivosti, ale přece když kněz vyprávěl o utrpení Páně, rozplakala se. Do kos-

tela ráda chodila a chovala se tam velmi zbožně. Brzy také začala soukromně konati pobožnost Křížové cesty, což však ve zbožném tom kraji nebylo žádnou zvláštností.

Ještě dříve než vyšla ze školy, chodila odpoledne na polní práce a těšilo ji, že mohla výdělkem 60 pfeniků za půlden přispěti rodině na výživu.

Ve 14 letech, r. 1912, byla Terezie dána do služby k Martinu Neumannovi, jenž měl hospodářství a hostinec. Příbuzenství mezi nimi nebylo. Také její sestry Marie a Anna tam později vstoupily do služby. Terezie byla statná, zdravá — nikdy nezastonala — a čilá do práce.

Za dvě léta nastala válka a kdekterý zdravý muž povolán do vojenské služby. Také hospodář Tereziin, i její otec. Tu Terezii připadly všecky práce čeledínů; a ona se žádné nezalekla; s chutí se chápala i nejtěžších mužských prací: orala, sela strojem, vozila hnůj, jezdila s potahem do města. Těžké pytle obilí hravě vynášela na půdu. Není divu, že někdy večer bývala tak unavena, že stěží vylezla do své komůrky v podkroví.

Nedělní odpoledne byla pro ni chvílemi osvěžení. Po požehnání si četla z nějaké náboženské knížky. Často se vracela ke katechismu. Ráda četla zvláště časopisy věnované misiím.

Jejím snem bylo, jakmile rodinné poměry dovolí, přihlásiti se do služeb některé misijní kongregace a pracovati jako pomocná sestra někde v Africe. Knihy pojednávající o viděních a zjeveních nikdy se jí nedostaly do rukou. Také nikdy neslyšela o Anně Kateřině Emmerichové. Nebyla samotářka ani zádumčivá, naopak čilá a veselá a ráda si zažertovala se svými sestrami a družkami.

Otec Tereziin sloužil u pěšího dělostřelectva. Pokud bylo možno, byl ponecháván v zázemí, z ohledu na četnou rodinu. Později však byl poslán na francouzskou frontu. Tehdy se velmi rozšiřovaly všude mezi věřícími letáčky s obrázkem a stručným životopisem karmelitky Terezie Ježíškovy z Lisieux, hlásající svatost jejího života a vybízející, aby se lidé s důvěrou na ni obraceli ve svých tísních — poněvadž už mnozí došli podivuhodného vyslyšení skrze ni — a aby se modlili o její svatořečení. Tyto lístky se dostaly též otci Neumannovi do rukou. Pocítil důvěru k té svaté duši, a také jeda na dovolenou, přivezl své dceři ony obrázky. Rezl byla zaujata náčrtem ctností ctihodné karmelitky a modlila se onu modlitbu za její blahořečení. To byl počátek jejích vztahů k svaté karmelitce z Lisieux.

Tak plynuly Terezii měsíce a léta v pilné, tuhé práci. Dospěla v síle a v záviděníhodném

zdraví dvacátého roku. Tu však nenadálý úraz způsobil převrat v jejím životě: stává se neschopnou práce a nastává jí doba těžkého utrpení. Jak k tomu došlo?

Dne 10. března 1918 v neděli vypukl v blízkosti hostince Neumannova požár. Chytala už i stavení hostince. Kdekdo přibíhal na pomoc. Terczie se zprvu chopila puten a nosila vodu; potom, poněvadž byla veliká a silná, musila se postaviti na židli a podávati vodu muži, který ji vyléval na chytající místa. Asi 2 hodiny setrvala v tomto napětí všech sil. Tu když zase zdvíhala konev, náhle jí konev vypadla z rukou, a v bedrách pocítila bolest, jako by byla sevřena do kleští. Musela nechati hašení a odejíti. Šla do stáje a chtěla krmit, ale nemohla.

Nemohla již ani vystoupiti po schodech do své komůrky, aby ulehla. Nevědouc, co si počíti, rozhodla se, že půjde domů k matce. Je to jen asi sto kroků odtamtud. „Co je ti, Rezl?“ ptá se starostlivě matka, „vždyť jdeš jako chromá.“

„Nevím co mi je. Bolí mne v kříži, jako by mi provazem stáhl tělo.“

Musila ulehnouti. Cítila stále veliké bolesti, zvláště v kříži.

Za několik dní vstala. Ale pracovati nemohla. Až do konce dubna se s bídou vlekla.

Když se měly sázeti brambory, chtěla vypomoci a šla do sklepa přebírat brambory. Ale když jich nabrala do pytle, jen co by při svých slabých silách unesla, a nesla pytel po schodech, asi na čtvrtém stupni se skácela na znak dolů do sklepa. Nemohla vstáti, bylo jí čekati, až přišla sestra, která ji vzala pod paždí a pomohla jí ven ze sklepa.

Ve službě už nebyla nic platna, proto se vrátila domů. Když osm dní ležela, matka rozhodla:

„Rezl, tak to dál nejde," a poslala ji poštovním vozem k lékaři do Waldsassen. Dr. Seidl ji poslal do nemocnice. Byla tam léčena na snížení žaludku, předepsáno jí klidně ležeti a nepožívati nic kromě mléka.

Mívala tam tak prudké křeče, že sestry již myslily, že umírá.

Sedm neděl ležela v nemocnici, aniž nastalo sebemenší zlepšení. Když naléhala, aby ji propustili, lékař sice svolil, ale ohražoval se: „Uzdravena však ještě nejste."

Vláčela se velmi obtížně a trpěla stále bolesti v celém těle. V létě jí silně začalo boleti v pravém boku a dostala silný kašel. Podle úsudku lékaře Dra Burkharda z Hohbergu byl to suchý zápal pohrudnice. Když ji lékař prohlížel po druhé, tázal se jí, zdali někdy neupadla nebo nezdvíhala něco těžkého. Tere-

zie vyprávěla o nehodě při požáru. „Ah, dítě, už to máme. To potrvá hodně dlouho. Ale může to také vzít náhlý konec."

V říjnu ulehla nadobro. Nemohla se již ani posaditi sama v lůžku. Trpěla často záchvaty hroznych křečí. Brzy jí také nápadně slábl zrak a v březnu 1919 oslepla úplně.

Řada zkoušek však se ještě nezastavila.

Terezie ochrnula na levou půli těla a ohluchla na levé ucho. Za dalších 14 dní ohluchla i na pravé. Pro chorobu krku nemohla už ani mluviti. Byla tedy slepá, hluchá, němá, při tom veliké bolesti vnitřní a na těle těžké proleženiny. Měla-li žízeň, nemohla dáti jinak znamení než rukou. Ale nevidouc a neslyšíc, nevěděla, je-li kdo u ní.

Matku a otce poznávala jen podle doteku ruky.

Od r. 1922 nemohla již téměř nic požíti. Zdravotní rada Dr. Seidl zjistil ochrnutí svalu hrtanového. Krk byl oteklý, nemohla vůbec polykati. V r. 1923 a 1924 byly otoky krční tak silné, že se často dusila, nemohouc vydechnouti. Posléze otoky se provalily dovnitř a Terezie mohla aspoň slamkou pozříti několik kapek nápoje.

Matka ji nutila k jídlu, obávajíc se, aby hlady nezemřela. Ale Terezie nemohla. Až do r. 1926 požila jen 2—3 lžíce vody, kávy nebo

malinové šťávy denně. Při tom necítila vůbec potřeby jísti.

Od svátku Tří králů 1923 mohla aspoň maličkou částečku sv. Hostie požíti, což bylo pro ni nesmírnou radostí. Ráda všechny bolesti snášela, když se ji dostávalo této útěchy nebeské.

K bolestem přibyly však ještě nové: těžké proleženiny, z nichž vytékala voda, krev a hnis.

Mimo to levá noha jí ochrnula a skroutila se tak, že ji musela míti neustále pod pravou nohou, a ještě na té noze měla velkou ránu.

Tedy bolest na bolest, ve dne v noci, celé měsíce a roky.

Co tehdy prožívala Terezie v duši?

Žila úplně odloučena od světa, neboť nevidouc a neslyšíc, nevnímala nic ze svého okolí. Byla uvězněna v úplné temnotě, zůstavena jen svým bolestem, jež drásaly celé její tělo. Bez úlevy, bez útěchy. Co se dálo za toho hrozného stavu v jejím nitru? Byla její duše zmítána úzkostmi, podléhala malomyslnosti?

Terezie zůstávala v podivuhodném klidu. Nikdy si nestěžovala. Netázala se Boha, proč tolik utrpení na ni sesílá. Nikdy neklesala na mysli. Jaké myšlenky ji udržovaly v této úžasné rovnováze?

Byly to zcela prosté, ale veliké nauky Evan-

gelia Kristova. „Vezmi kříž svůj a následuj mne.“ Bůh ví, co činí! Tak tomu Bůh chce! Milý Spasiteli, ty to víš! Vše z lásky k tobě!

Toto prosté a úplné pochopení tajemství Kříže si osvojila Terezie již v předešlých letech v hodinách katechismu, z kázání a křesťanských cvičení. Ráda četla, a dokud slyšela, dala si i v nemoci předčítati z knihy „Následování Krista“. Hluboce na ni též působil „List přátelům Kříže“ od bl. Ludvíka Marie Grigniona z Montfortu. Tyto myšlenky se jí vybavovaly v jejích temnotách a dostačily jí, aby se úplně a ochotně podvolila vůli Boží a ráda přijímala všecka utrpení. Netázala se ani Boha, kdy to skončí. Vše obětovala Bohu z lásky k Ježíši Kristu ukřižovanému.

Kdo by pochyboval, že v této mystické noci Terezie se stále víc a víc očišťovala, zdokonalovala a získávala vždy většího zalíbení Božího a zásluh za svou věrnost, trpělivost a úplnou odevzdanost? Tyto mimořádně těžké zkoušky, jež byly zároveň těžkými zkouškami pro rodiče i sourozence, byly přípravou k mimořádným milostem a k vyznamenání, jehož se dostalo od Boha Terezii i její rodině.

Podivuhodné uzdravení.

Dne 29. dubna 1923 Terezie ráno otevřela oči, a ku podivu! — viděla své ruce a kazajku.

„Je to sen," pomyslila si. Protřela si oči, otevřela je, a hle! viděla všecky předměty své světničky. Vtom vkročí ženská osoba do pokoje. „Kdo jsi?" ptá se Terezie. Byla to její sestra Krescencie. Terezie jí nepoznávala, neboť přes 4 léta ji neviděla, a Zenzi zatím vyspěla a zesílila. Zenzi běží pro matku a pro sourozence. Rezl vidí! Všichni žasnou a hluboce dojati děkují Bohu za toto nenadálé vysvobození Terezie z dlouhé noci slepoty.

Byl to právě den, kdy v Římě byla za blahoslavenou prohlášena Terezie Ježíškova z Lisieux.

Terezie Neumannová ji uctívala a konala novénu k její cti. Ale nemodlila se přitom o své uzdravení.

Za nedlouho dostalo se jí nové úlevy v souvislosti s bl. Terezií.

Karmelitán P. Serafin poslal Terezii několik růžových lístků, které byly položeny na hrob světice v Lisieux a tam požehnány. Sestra Zenzi přiložila Terezii ty lístky na nohu. Za několik minut Terezie pocítila na bolestivém místě svědění a bolest přestala. Když potom snímali obvazy, bylo viděti na noze, kde dávno bylo už jen rozjitřené živé maso, čerstvou kůžičku. Noha byla zahojena.

Toto však byly teprve předzvěsti úplného uzdravení, kterého se trpitelce dostalo půso-

bením Terezie Ježíškovy v den, kdy byla prohlášena za svatou.

Bylo to v neděli dne 17. května 1925.

Terezie odpoledne, zatím co se v kostele konala májová pobožnost, modlila se růženec ve světničce na lůžku, kde stále ležela ve své ochrnulosti.

Při druhém desátku se zastavila rozjímajíc o loučení Páně s učedníky, před jeho nanebevstoupením.

Náhle se před ní ukázalo světlo a přiblížilo se nad její postel. Bylo to bílé světlo a libě působilo na oči. Terezie však překvapením přece vykřikla, že to zaslechli dole rodiče a přiběhli nahoru.

V tom světle zaslechla Terezie hlas: „Rezl, nechtěla bys býti zdráva?“ Nemocná odpověděla: „Jsem se vším spokojena, ať žiji nebo umírám, ať jsem zdravá nebo nemocná, milý Bůh tomu rozumí nejlépe.“

Hlas opět se tázal: „Měla bys radost, kdyby sis mohla zase sama posloužiti?“

Terezie odpověděla: „Mám ze všeho radost, co přichází od Pána Boha. Mám ráda květiny, ptáčky, nebo i nové utrpení. Největší radost mám z milého Spasitele.“

Hlas na to opět: „Smíš zažít malou radost. Můžeš se posadit. Zkus to, pomohu ti.“

Při těch slovech pocítila Terezie, jak ji někdo bere za ruku.

„Ale trpět smíš ještě mnoho a dlouho a žádný lékař ti nepomůže. Ale neboj se. Já jsem ti dosud pomáhala a budu ti i dále pomáhati. Jenom utrpením nejlépe splníš své povolání jako oběť a tím budeš podporovati kněze. Utrpení přivede mnohem více duší ke spáse než nejskvělejší kázání. Tak jsem to již dříve napsala."

A dodala: „Můžeš také chodit."

Světlo zmizelo. Nemocná je pozorovala z lůžka a rozplakala se lítostí, že to světlo zašlo. Poté si pomyslila: „Jak je mně?" A cítila uvolnění ode všech bolestí.

V tom vidí, že v pokojíku se shromáždilo několik osob, mezi nimiž p. farář Naber.

Terezie, vidouc příbuzné plakati praví: „Co je vám? Já budu již chodit." Pan farář: „Nuže zkusme to!" A ku podivu! Terezie vstává a postaví se rovně na nohy u lůžka. Otec a sestra ji berou pod paže a vedou ji světničkou.

Pan farář kázal, aby se vrátila na lůžko.

Dlouho tam však Terezie nevydržela. Za chvilku opět vstává a zkouší chodit. Je ještě slabá, zachycuje se nábytku, ale přece obě nohy jsou rovné a pohyblivé. Veta po bolestech.

Po $6^1/_2$ roce těžkého utrpení v nezhojitelných nemocech, z nichž lékaři neviděli jiného východiska než smrt nebo zázrak, Terezie byla náhle a úplně uzdravena. Lékaři, kteří její stav znali, též přisvědčovali, když ji viděli uzdravenou, že to je opravdu zázrak.

Terezie nyní by byla ráda hned šla do kostela. Ale rodiče se ji obávali pustiti, aby nenastalo opět nenadálé zhoršení. Tak uplynulo 26 dní. Konečně na Boží Tělo 11. června matka byla srozuměna, aby Terezie s otcem šla do kostela.

Je pochopitelno, že lidé z Konnersreutu se sbíhali, aby viděli div, který se udál s Terezií.

Koncem téhož roku nové utrpení dolehlo náhle na Terezii. Dne 7. listopadu pocítila hrozné bolesti, jež ji přinutily ulehnouti. Když se po tři dny svíjela bolestmi, byl zavolán lékař, Dr. Seidl. S plnou určitostí prohlásil: „Hnisavý zánět slepého střeva s hlízou.“ Nařídil rychle odvézt Terezii do nemocnice, aby ihned byla provedena operace, bude-li ještě naděje. Otec opatřil povoz. Matka hořce bědovala. Tu Terezie se tázala pana faráře, smí-li prositi sv. Terezii Ježíškovu o pomoc, vzhledem k matce, která tolik je tím sklíčena.

Pan farář souhlasil. Terezie tedy si dala přiložiti nepatrnou relikvii sv. Terezie na

zduřelé místo, a zatím co — jak později pravila — ostatní se hlasitě modlili k světici, Terezie jen v duchu se modlila asi takto: „Mně je všecko vhod, svatá Terezie. Ty bys mi mohla pomoci. Mně na tom nezáleží, ale slyšíš přece, jak matka vyvádí.“ Více nemohla pro horečku a slabost.

A přece nemocná měla dosti důvodu modliti se sama za sebe, neboť, jak připomíná p. farář, svíjela se na lůžku bolestí jako červ

Tu náhle se Terezie poněkud vzpřímila v lůžku, otevřela oči a její obličej zářil jako proměněný.

Poté rychle nemocná vztáhla ruce, jako vzpínajíc je k někomu, kdo stál před ní, několikrát řekla „Ano“ a posadila se zpříma.

Kolemstojící pak zaslechli z úst Terezie slovo: „Skutečně?“, vyslovené s výrazem překvapení.

Byla to rozmluva se sv. Terezií, jež opětně se jí zjevila, vztahujíc k ní ruku. Jak potom Terezie vyprávěla, pravila jí světice tato slova: „Tvá úplná odevzdanost a ochota k utrpení nás těší. Aby svět poznal, že se z nebe zasahuje do dění světa, nebude třeba, abys byla řezána. Vstaň a jdi do kostela, ale hned, hned, poděkovat Pánu. Ale trpět smíš ještě mnoho, nemusíš se však báti, ani vnitřních utrpení. Jen tak můžeš spolupůsobiti na spá-

su duší. Ale musíš vždy více ještě odumírati sama sobě. Zůstaň vždycky tak dětsky prostá.“

Jak hlas umlkl a světlo zmizelo, Terezie neprodleně se chystala uposlechnout výzvy. „Maminko, přineste mi šaty. Já půjdu do kostela.“

Matka však s úžasem bránila: „Ale Rezl, co myslíš? V noci, a dnes, kdy je taková tma, teď z toho horka ven a v horečce!“

Právě těmto námitkám matčiným chtěla asi čeliti sv. Terezie, když s důrazem dvakrát opakovala: „*Hned, hned!*“

Spor rozhodl p. farář Naber: „Byla-li to sv. Terezie, aby ti pomohla, pak jděme hned, jak tu jsme.“

A průvod asi 10 osob se ubíral v noci do kostela.

Na druhý den p. farář Naber a matka Neumannová jeli do Waldsassen k lékaři Dru Seidlovi oznámit mu, že k operaci nedojde, poněvadž Terezie je úplně zdravá.

Dr. Seidl, který byl odborník v léčení a operacích slepého střeva, netajil se se svým údivem. Stává se, že někdy se hnis provalí přirozenou cestou; ale vyléčení trvá pak ještě déle nežli operace a její následky. Náhle však vstáti beze stopy následků z tak vážného stavu nemoci, to bylo neslýchané.

Sv. Terezie byla řekla své přítelkyni z Konnersreutu: „Trpěti smíš ještě mnoho!“ Smíš ještě trpěti – divné slovo, jako by utrpení bylo nějakou zvláštní výhodou, výsadou, milostí. Lidé přece se modlí, aby byli zbaveni utrpení nebo aby bylo od nich odvráceno, a zde se další utrpení povoluje jako z milosti. Ale nedivme se. Výraz úplně odpovídá způsobu, jakým věci pojímají svatí. Utrpení je opravdu milost. Sv. Terezie dobře věděla, že Terezie Neumannová si *váží* utrpení, že zná jeho cenu, a že by jí bylo těžko loučiti se s ním, poněvadž utrpením podává Ježíši Kristu důkazy své lásky a získává si jeho přízeň. Ujišťuje ji, že jí nebude odňata možnost připodobňovati se utrpením Spasiteli, ale dává najevo, že to bude utrpení nového druhu, vůči němuž lékařské zákroky budou marné.

Terezie Neumannová netušila, jaké utrpení to bude a nemyslela na to.

V sobotu před masopustní nedělí 13. února 1926 bylo jí v kostele při Mši svaté tak špatně, že musila odejíti z kostela. Ulehla. Měla hrozné bolesti v hlavě. Ukázalo se, že se jí obnovil hnisavý zánět ušní, kterým trpěla už před dvěma lety. Nastala doba postní. Terezie stále ležela. Pro veliké bolesti v hlavě nemohla

se souvisle modliti, ba ani nerozeznávala dní. Náhle však v polovici doby postní se událo něco, nač nikdy nepomyslila. Slyšme, jak sama o tom později vyprávěla:

„Ležela jsem jednou v noci docela klidně a ani už nevím, nač jsem právě myslila. Nebylo to nic určitého, nač bych se mohla upamatovati. Vtom najednou vidím před sebou Spasitele. Viděla jsem ho v zahradě na hoře Olivetské. Klečel. Viděla jsem přesně celé okolí: stromoví, trávu, skály. Také tři učedníky, ale neleželi a nespali, jak se obyčejně představují, nýbrž spíše seděli, opřeni o skálu, a byli zcela malátní.

Zatím co jsem patřila na Spasitele, cítím takovou bolest v boku, že jsem myslela, že umírám. Přitom cítím, jak mi něco teplého vytéká z boku. Byla to krev. Kapala pak stále až do druhého dne do poledne. Že byl ten den čtvrtek, nevěděla jsem. Od pátku zase byl po celý týden klid.

Na druhý týden ve čtvrtek v noci viděla jsem Spasitele u sloupu bičovaného. Z boku mi zase začalo krváceti. Že je právě pátek, nevěděla jsem.

Další pátek viděla jsem Spasitele, jak byl korunován trním. Bok mi opět krvácel.

Na Bolestný pátek viděla jsem Spasitele nesoucího kříž a zase nastalo krvácení.

Na Zelený čtvrtek viděla jsem Spasitele opět na hoře Olivetské.

Rodiče ještě pořád nevěděli nic o krvácení. Až do Zeleného čtvrtku se mi podařilo ránu v boku před nimi skrývati. Pomáhala mi v tom sestra Zenzi.

Na Zelený čtvrtek však si už otec všiml, jak jsem vytahovala hadřík a skládala na osmkrát jiný větší a jej zasunula na bok. Zmokvaný hadřík jsem chtěla ukrýti v posteli, ale při své slabosti jsem si počínala neopatrně a otec tu zpozoroval. Tím bylo mé tajemství prozrazeno. Otec vyňal hadřík a ukázal jej matce.

Na Velký pátek, když jsem zase měla vidění a o svém okolí nic nevěděla, tekla krev tak hojně, že hadřík už jí nemohl vssáti a krev prosakovala i kazajkou. Mimo to každý mohl viděti krev, která mi tak silně tekla z očí, že zalévala obličej.

Na Velký pátek se mi také ponejprv otevřely rány na rukou a na nohou. Kdy jsem je dostala, nevím určitě. Mezi viděním totiž nemohla jsem mysliti na sebe, patřila jsem jen na Spasitele. Když jsem se probrala z vidění, cítila jsem, že mi z rukou a z nohou teče krev. Nemohla jsem však se podívat, neboť nemohla jsem otevříti oči plné krve. Teprve večer jsem pravila sestře: „Zenzl, podívej se

přec, co to je s mýma rukama a nohama, že mě tak bolí.“ Sestra mi rány zavázala a nic jsme neřekly rodičům, aby neměli starostí.

Ale na Bílou sobotu při stlaní rodiče zpozorovali rány. Oznámili to p. faráři, co o tom myslí.

Pan farář přišel a z poslušnosti mne žádal, abych mu rány ukázala.

Rány zůstaly otevřeny 14 dní, až do 17. dubna. Nekrvácely sice stále stejně silně, ale pořád byly aspoň vlhké, takže jsem musila nositi obvazy. Potom se utvořila přes červené maso průsvitná kůže, ale každý pátek se rány otvíraly znovu a krvácely. Od Nanebevstoupení Páně netekla z rukou a z nohou krev.

V létě utvořila se na ranách černá kůra.“

Tak prostými slovy vyličuje Terezie počátek stigmat, jak to uvádí farář Witt ve své knize „Konnersreuth“.

Na první pátek listopadu 1926, po velikých bolestech, jež cítila v hlavě, když sledovala trním korunování Páně, objevily se na hlavě rány, ne na čele, nýbrž pod vlasy, ve tvaru věnce. Ty krvácejí nyní každý pátek.

Přede dvěma roky vznikly rány na rameni, od nesení kříže. Loni v postní době se ukázaly rány na kolenou, od pádu v příkopu cedronském, což se shoduje s líčením ctih. A. K. Emmerichové, jež viděla, jak žoldnéři vedoucí

Ježíše spoutaného nenechali ho jíti po můstku, jenž byl úzký, nýbrž strhli ho dolů do potoka a poněvadž Spasitel se nemohl opříti rukama připoutanýma k tělu, byl po kolenou tahán provazy na druhý břeh, při čemž si kolena bolestně poranil od kamenů a pahýlů. Jak jsme již podotkli, Terezie nikdy nečetla vidění A. K. Emmerichové a přece ve mnoha podrobnostech se s ní shoduje.

Co prožívá Terezie při svých ekstasích?

Každý čtvrtek v noci provází Ježíše na horu Olivetskou, a vidí dopodrobna co se s Ježíšem děje a sdílí jeho duševní stavy, cítí s ním bolesti jeho utrpení. Kolem půlnoci začíná jí téci krev z očí a otvírá se rána v boku, z níž pak dále kane krev. Ze zahrady provází Spasitele k soudním výslechům, hořce pociťujíc potupy, jichž se mu dostává. Vidí bičování, při němž sama cítí šlehy důtek; ve výrazu obličeje lze rozeznati, kdy právě nová rána dopadá na tělo. K osmé hodině ráno začíná krváceti hlava. Je to chvíle, kdy Pánu vsazena na hlavu trnová koruna. Poté provází Ježíše na Křížové cestě, sleduje jeho ukřižování a umírání.

Terezie však netoliko vidí vše, co se děje, nýbrž i slyší, co se mluví. A slyší to v řeči, v jaké jsou slova pronášena, v aramejštině.

Tento div je snad ještě větší záhadou než stigmatisace. Dívka, která nikdy nevyšla ze své vesnice a s nikým učeným se nestýkala, pronáší slova a věty v jazyku, který je znám jen malé části bohovědců a z něhož jsou dochovány v Písmě svatém jen zlomky. Opakuje slova Páně, výkřiky a nadávky katanů. Specialisté orientálních řečí profesoři Dr. Bauer a Dr. Wutz nevycházeli z úžasu, slyšíce z úst venkovské dívky i zvláštní, málo známé výrazy i s dialektovými odstíny. Jaké vysvětlení pro to najdou ti, kteří stůj co stůj chtějí popříti možnost zázraků?

Terezie žije stále bez jídla i bez pití.

Přímo drtivě působí na ty, kdož neuznávají nic vyššího než přírodu a její zákony, ten úžasný zjev, že Terezie už léta žije bez jakékoli potřeby jísti a píti a přitom každý pátek ztrácí množství krve. To se vymyká všem fysiologickým zákonům. A přece je to skutečnost, o které se možno stále přesvědčovati.

Již od počátku roku 1923 nepožívala tuhé potravy. Až do srpna 1926 mohla požíti jen maloučko kávy, čaje, malinovky. Výživných tekutin jako mléka a polévky její žaludek nesnesl. Patnáct dní před Velikonocemi 1925 nemohla požíti vůbec nic. Zeslábla tolik, že už se očekávala jistá smrt a na Velký Pátek

jí bylo uděleno poslední pomazání. V té době nemohla pozříti ani částečky svaté Hostie, ač by tak ráda byla přijímala. Na Velikonoce se opět zotavila a mohla slamkou něco málo píti. Od Vánoc 1926 však nepožívá už ani žádného nápoje.

Jednak vůbec ani *necítí potřeby* jísti. Chuť na jídlo jako by v ní byla odumřela. Přijde třebas na faru a zdrží se tam ve společnosti hostů, kteří zatím obědvají, a ona ani nepomyslí na jídlo. Jen žízeň někdy pociťuje, ale obětuje ji Spasiteli.

Jednak ani *nemůže* nic pozříti. Co se jí nanutili, aby jedla! Ještě r. 1926 pan farář při svačině na faře na ni doléhal, aby aspoň malý koflíček mléka vypila. Terezie byla by mu ráda učinila po vůli, napila se, ale hned onen hlt mléka zvrátila.

Její svaly hltanové jako by byly ochrnulé.

Jediné, co požívá, je svatá Hostie, a to jen částečka, s níž se jí podává krapet, sotva půl kávové lžičky vody. A spolknutí jí působí veliké potíže. Zato v některé dni, ve stavu povzneseného klidu, přijímá celou svatou Hostii, kteráž bez polknutí v jejích ústech zmizí, jak zjistil mimo jiné též p. arcibiskup pražský Dr. Karel Kašpar, když jí sám podával Tělo Páně. Píše o tom ve svém spise „Dojmy z Konnersreutu“, v níž vyličuje též ekstase,

jichž tam byl svědkem při svých návštěvách.

Tedy počátkem roku 1934 je tomu *jedenáct let*, co Terezie Neumannová nepožila potravy, a od Vánoc 1926 je tomu *osm let*, co vůbec nic nepije.

Když bylo projevováno domnění, že to není dostatečně zjištěno, byla z Řezna vyslána komise, složená z profesorů, lékařů a pod přísahu vzatých ošetřovatelek, aby Terezii přísně pozorovala. Komise sama se vyslovila, že zjistí-li se, že devět dní Terezie žije nejen bez potravy, ale i bez pití, stačí to k uznání mimořádnosti tohoto zjevu. Byla tedy devět dní dnem i nocí pod přísnou kontrolou. Po devíti dnech si řekli členové komise, že zůstanou ještě dalších pět dní. Zůstali. Nemohli však než konstatovati, že Terezie skutečně nepřijímá potravy ani nápoje, a že přitom jí na váze neubývá.

A dnes po jedenácti letech Terezie je stále stejně čilá, svěží, a kdo ji znají z dřívějška, říkají, že je statnější než dříve.

Každý školák ví, kolik asi dní člověk vydrží bez pokrmu, kolik bez nápoje. Jak vyloží věda tento přirozeně nemožný zjev? Jsou ovšem lidé tak povrchní, že se spokojí všelijakým sebehloupějším výkladem, jako slečinka ve vlaku, která slyšíc spolucestující hovořiti o jejích stigmatech, vmísí se do řeči: „Ale

já vím, co to je. To si ona udělala pečetním voskem," a háčkuje klidně dál.

Někteří přemoudří učenci unikají ze své nesnáze podivnou vytáčkou, že řeknou: „Pro Terezii N. platí jiné zákony, dosud neprozkoumané." Ale kdo stanovil pro ni, a právě pro ni, tyto zvláštní zákony? Člověk nikoli. Tedy zase ta nešťastná příroda, na kterou věda všecko svede?

Přece však možno nalézti klíč k výkladu, ovšem nikoli v oblasti vědy. Terezie to sama naznačila, když na otázku, jak si sama vysvětluje, že může žíti bez potravy, odpověděla rovněž otázkou: „Což neřekl Spasitel, že jeho Tělo je pokrm a jeho Krev nápoj?"

Je známo ze životopisů některých svatých, že dlouhou dobu se udržovali naživu jen Eucharistií. V novějších dobách se takové zprávy pokládaly za zbožné smyšlenky. Z případu konnersreutského však dlužno usuzovati: Proč by nebyl mohl Bůh způsobiti i u jiných totéž, co jest prokázáno zde? Bollandistům, kteří při své velké kritičnosti byli přece jen pokládáni za lehkověrné, dostává se tím pádného zadostučinění.

Příště dále. Ant. Stříž.

RŮŽENEC K UCTĚNÍ SLZ PANNY MARIE.

Spasitel určuje vzývání pro růženec k uctění slz Panny Marie.

V ústavu misionářek Ukřižovaného Spasitele, založeném Monsignorem D. Františkem hrabětem de Tampos Barreto, biskupem v Tampinas, v arcidiecési Sv. Pavla v Brasilii, žije sestra jménem Amalie od Zbičovaného Spasitele. Náleží k prvním osmi sestrám spoluzakladatelkám ústavu, jež 8. prosince 1927 přijaly roucho řeholní a 28. prosince 1931 složily věčné sliby.

Příbuzný sestry Amalie byl ve veliké tísni. Jeho choť byla těžce nemocna. Podle výroků lékařů nebylo již pro ni léků. Se slzami v očích pravil ubohý muž: „Co bude potom z malých dítek?“ Utrpení tohoto příbuzného těžce doléhalo na sestru Amalii. Obrátila se ihned na milého Spasitele. Tu ucítila vnitřní popud, jenž ji volal k Ježíši ve svatostánku. I šla do kaple a pokleknuvši s rozpjatýma rukama na stupních oltáře, řekla k Ježíši: „Nemělo-li by býti více záchrany pro paní N., jsem ochotna obětovati svůj život za matku rodiny. Co chceš, abych činila?“ Ježíš odpověděl: „Chceš-

li této milosti dosíci, pros mne pro slzy mé Matky". Sestra Amalie se tázala dále: „Kterak se musím modliti?" Na to jí určil Ježíš následující vzývání:

„Ó Ježíši, pohleď na slzy té, která Tě na zemi nejvíce milovala a Tebe nejvroucněji miluje v nebi — Ó Ježíši, vyslyš naše prosby pro slzy své nejsvětější Matky!"

Ježíš dodal ještě: „Dcero má, zač mne lidé prosí pro slzy mé Matky, jsem nucen jim dáti láskyplným způsobem. — Později odevzdá má Matka tento poklad našemu milovanému ústavu jako magnet milosrdenství."

Toto se událo 8. listopadu 1929.

Matka Boží odevzdává růženec.

Přislíbení Božského Spasitele sestře Amalii, že jeho Matka později ústavu odevzdá poklad, vyplnilo se dne 8. března 1930. — Téhož dne klečela sestra Amalie na stupních oltáře na levé straně. Náhle se cítila uchvácena. Spatřila před sebou Paní nevýslovné krásy. Byla oděna rouchem fialovým, modrým pláštěm a bílým závojem. Usmívajíc se, vznášela se nad sestrou Amalií. V ruce držela růženec, který sama nazvala „Coroa" (koruna — růženec). Jeho perly zářily jako slunce a byly bílé jako sníh. Matka Boží, dávajíc tento růženec sestře Amalii, pravila k ní:

„To je růženec mých slz, který můj Syn svěřuje svému ústavu jako podíl svého odkazu. Vzývání byla již dána mým Synem. Můj Syn mne chce těmito vzýváními zvláště ctíti a proto rád uděluje všecky milosti, o něž lidé prosí pro mé slzy. Tento růženec slouží k obrácení mnoha hříšníků, hlavně spiritistů. Ústavu Ukřižovaného Spasitele je vyhrazena zvláštní čest, totiž obrácení mnohých členů této zhoubné sekty na kvetoucím stromě bojující církve. Tímto růžencem se ďábel přemáhá a vláda pekla ničí." – Když toto Svatá Panna řekla, zmizela.

Jak se modlí růženec k uctění slz Panny Marie?

Růženec, odevzdaný Matkou Boží sestře Amalii, skládá se ze 49 malých bílých perel, které sedmi rovněž bílými většími perlami jsou rozděleny v sedm desátků, podobně jako v růženci sedmibolestném. Jsou na něm ještě 3 malé perly a medailka Panny Marie slzící. Tímto uspořádáním máme býti zřejmě upozorněni, abychom uctívali Marii, svou Matku, pro její bolesti, při nichž prolévala hojné slzy.

Místo „Věřím v Boha" se modlíme:
Ukřižovaný Spasiteli! Padajíce Ti k nohám, obětujeme Ti slzy té, která Tě s vroucí a soucitnou láskou na Tvé tak bolestné cestě křížové provázela. Dej, ó dobrý Mistře, abychom porozuměli naučením,

jež nám dávají slzy Tvé svaté Matky, abychom Tvou svatou vůli tak plnili na zemi, bychom hodni učiněni byli v nebi Tebe po celou věčnost chváliti a velebiti. Amen.

Při velké perle:

V. *Ó Ježíši, pohleď na slzy té, která Tě na zemi nejvíce milovala –*
R. *A Tě nejvroucněji miluje v nebi.*

Při 7 malých perlách:

V. *Ó Ježíši, vyslyš prosby naše.*
R. *Pro slzy své nejsvětější Matky.*

Na konci se opakuje třikrát při malých perlách:

V. *Ó Ježíši, pohleď na slzy té, která Tě na zemi nejvíce milovala –*
R. *A Tě nejvroucněji miluje v nebi.*

Modlitba na konci:

Ó Maria, Matko lásky, bolesti a milosrdenství! prosíme Tě, spoj naši úpěnlivou prosbu se svou, aby Syn Tvůj, na něhož se pro Tvé slzy důvěrně obracíme, naše prosby vyslyšeti a nám kromě oněch milostí, kterých si tímto růžencem vyprošujeme, též věčnou korunu uděliti ráčil. Amen.

V Brasilii a jiných zemích se tvoří skupiny o 30 rodinách, z nichž každá si zvolí určitý den, kdy se pravidelně o 7. hodině večer ve

spojení s Bolestnou Matkou a z lásky k ní modlí růženec k uctění jejích slz. Nemusí se tedy všecky rodiny modliti růženec denně, nýbrž každá rodina jen jednoho večera v měsíci. Ježto skupina má 30 rodin, modlí se každého dne jiná rodina a tak se děje modlitba růžence po celý měsíc.

Milosti.

Nesčetných milostí bylo již dosaženo modlitbou růžence ke cti slz Panny Marie. Příčinou toho je přislíbení Božského Spasitele, jenž „tomu žádné prosby neodřekne, kdo ho prosí pro slzy jeho přesvaté Matky". Ostatně je známo, že Spasitel úctu bolestí své svaté Matky zvláště odměňuje. — Mnozí sdělují, že se jim dostalo nápadných vyslyšení a milostí tak zvanou novenou růžencovou. Modlili se růženec slz P. Marie po 9 dní, přijali sv. svátosti a konali skutky lásky bližénské. — Od řeholních osob jsme slyšeli, že se jim modlitba tohoto růžence stala milým obyčejem, jemuž děkují za mnohé a mimořádné milosti. Proto se jej modlí vícekrát denně, aby vyprosily milosti sobě, obrácení hříšníků, bludařů a nevěřících, kněžím a misionářům přispění k zastávání jejich úřadu a duše z očistce vysvobozovaly. — Věřící zbožná duše, jíž blaho Církve svaté a čest Boží na srdci leží, ví, co vše

od dobrotivého Spasitele pro slzy jeho nejsvětější Matky vyprošovati může a má.

Toto vše uváživše, nedivíme se, že příslušná církevní vrchnost tento způsob úcty bolestí Matky Boží nejen blahovolně připouští, nýbrž jej i šíří, ano i dovoluje, aby se slavil svátek Slz Naší Paní, jako se stalo letos v ústavě misionářek Ukřižovaného Spasitele v Bahii 20. února.

Z časopisu „Rosenhain", září 1933.

Ctitelé Matky Boží jistě rádi uvítají tuto pobožnost, která tak dobře odpovídá jejímu zjevení na La Salettě.

Není divu, že úcta k slzám Panny Marie je Pánu tak milá. Po drahocenné Krvi, kterou Spasitel prolil za nás, není nic vzácnějšího před Bohem nad slzy jeho svaté Matky. „Žádná stvořená bytost by nedovedla vypověděti, co znamenají tyto dva bolestné výrony" (Léon Bloy, Úvahy la saletské).

Ježíš neustále obětuje Otci nebeskému své utrpení a svou krev za naši spásu a přeje si, abychom i my je spolu s ním obětovali, jak tomu učil i ve zvláštních zjeveních své vyvolené duše (ct. M. Marie Chambonová). Podobně si přeje, abychom si zbožně a vděčně připomínali slzy jeho Matky a jemu je obětovali. Slzy ty jsou *naším* pokladem, neboť pro nás byly prolity. Jsou nejvýmluvnější modlitbou Svaté Panny za nás.

„Růžence k uctění slz P. Marie" možno si dáti zhotoviti na př. v „Růžencové výrobně" v Praze I, Konviktská ulice, kdež k nim opatří medailky Plačící Panny Marie z La Saletty.

V KONNERSREUTU *II.*

Z Chebu za půl hodiny vlakem se octnete v hornofalckém okresním městě Waldsassen, jemuž vévodí mohutný cisterciácký chrám, pozoruhodný mnoha ostatky svatých. Od nádraží se vydáte ke Konnersreutu opačným směrem od města po silnici mírně stoupající v zeleni polí, luk a lesíků. Na obzoru se vlní lesnaté pahorky Smrčin. Vesnici Konnersreut, vzdálenou 6 km, uvidíte teprve až vystoupíte na návrší, pod nímž je rozložena. Když sestupujete na náves ke kostelu, neujde vaší pozornosti domek, jehož všecka okna v přízemí i v podkroví jsou plna květů. Kdo ví, že Terezie Neumannová miluje a pěstuje květiny a že její domek je na návsi u kostela, vytuší, že to asi je její obydlí. Vědouce však, že její otec provozuje krejčovství, ohlížíte se po tabuli s jeho firmou. Je to domek Neumannův, ale firmy na domě není a nebývalo jí tam, neboť domácím je krejčí Neumann znám a krejčovství vlastně provozuje jen zpola. Před otevřenou kolnou stojí krávy s vozem plným trávy, kterou domácí snášejí do kolny.

Dveře domku jsou zavřeny, z oken hledí jen bílé a červené květy gerasií a begonií, před domem není ruchu.

Kostel je otevřen. Nad hlavním oltářem obraz sv. Vavřince. Na levé straně je nový oltář s plastickým obrazem sv. Terezie Ježíškovy. Na pravé straně oltář s obrazem Ukřižovaného. Všecky oltáře bohatě ozdobeny čerstvými květy. Na oltářním antipendiu vyšita slova: *Der Heiland ist gut!* Spasitel je dobrý! V kostele není prázdno. Tu a tam klečí v lavicích osoby ve vesnických šatech i v turistických úborech, co chvíle přijde nějaké bosé děvčátko nebo hošík, přikleknou k oltářní mřížce před svatostánek, pomodlí se a zas odejdou. Některé osoby přecházejí pod obrazy čtrnácte zastavení, modlíce se soukromě Křížovou cestu. Je tedy v kostele stálá návštěva, a to až do 9. hodiny večerní.

Na protilehlé straně kostela je fara. Na dveřích je lepenka, na níž čteme poznámku, že v příčině návštěv Terezie N. jest se obrátiti nikoliv na faráře, nýbrž na jejího otce, a kdo by si přál mluviti s duchovním stran Terezie, ať přijde v hodinu polední.

Na zazvonění přichází otevřít dívka venkovsky oděná v černých šatech a v šátku. Výrazem obličeje připomíná bl. Gemmu Galgani. (Je to mladší sestra Terezie Neumannové.) Prosím jen, aby vyřídila p. faráři, že ráno chci sloužiti Mši svatou.

Je třeba si zamluviti nocleh. Na návsi je

hostinec „U bílého koníčka“. Případný to název, neboť hostinský má jméno bílého koníka — jmenuje se Schimml. U večeře se scházejí návštěvníci ubytovaní v hostinci. Bez seznamování zapřádá se ponenáhlu rozhovor. Řeč se otáčí kolem stigmatisované, jejíž domek viděti od stolu oknem. Někteří jsou zde již po několikrát, každý ví nějakou zajímavost. Také hostinský zasahuje do rozmluvy. Diví se, proč duchovní vrchnost znesnadňuje návštěvy Terezie: když Pán Bůh něco tak mimořádného působí, chce snad přece, aby to lidé viděli a ne aby se to skrývalo, zvláště když to má na lidi tak blahodárné účinky.

V Konnersreutu vládne Spasitel.

Ač je léto a čas žní, ráno množství lidí spěchá do kostela. Je plný. Množství dětí. Modlím se v sakristii. Přichází pan farář. Jde ze zpovědnice. Zve mne, abych v poledne k němu přišel. Ustrojí se a jde k oltáři. Za chvíli se otvírají dveře zvenčí a do sakristie vkročí černě oblečená osoba, na rukou černé rukavice bez prstů, na nohou kožené trepky, požehná se svěcenou vodou a svižně jde za oltář. Je to Terezie. Čekal jsem dál, až se uvolní oltář. Když jsem se ustrojil a procházel ze sakristie za hlavním oltářem, Terezie tam seděla v lenošce, chráněna oltářní stěnou před

zraky lidí. Byla ve tváři všecka proměněna. Chvíli předtím byla přijala Spasitele. Prožívala jeho návštěvu. Seděla s rukama rozpjatýma asi jako kněz u oltáře. Bylo zjevno, že nevnímá nic z vnějšku, jsouc zcela zaujata Spasitelem.

Když jsem se vracel od oltáře do sakristie, Terezie už tam nebyla, ač ještě sloužil Mši svatou p. kaplan u hl. oltáře. Terezie nikdy nepřichází do kostela v pravidelnou dobu. Někdy přijde na začátku první Mše svaté, někdy v polovici, jindy na druhou, a jakmile po sv. přijímání se probere, odejde domů, kdež koná dále díkůčinění. Tak návštěvníci nevědouce, kdy Terezie přijde a kdy odejde, nemohou na ni čekati a ji obtěžovati.

Také na druhé Mši sv. je plno dětí i dospělých. Téměř všichni přistupují ke Stolu Páně. Viděti mezi nimi též rodiče Tereziiny. Děti střídavě zpívají a modlí se, učitelé a učitelky s nimi.

A celé dopoledne, kdykoli vejdeme do kostela, vždy tam najdeme lidi, domácí i cizí. Děti jsou zvyklé navštěvovati často Spasitele ve svatostánku.

Na návsi poblíž domku Neumannova stále viděti návštěvníky. Vyjde-li občas otec ze dveří, hned se k němu někdo přitočí. Nemají povolení z Řezna k návštěvě, ale přece zkoušejí

štěstí, zda by je pan Neumann připustil k Terezii. Ten však je neúprosný. Pro ty, kteří mají povolení, je určena doba návštěvy po poledni, bez lístku od ordinariátu však nikoho nepustí. Ani biskupa. Přišel jednou sám řezenský biskup. Otec Neumann ho nepoznal a žádal lístek. Když mu nebyl předložen, nepovolil vstup. Teprve když pan farář vyložil, že řezenský biskup nemusí sobě vydávati dovolenku, byl uvítán.

Bylo rozumné a nutné, že tímto opatřením byly omezeny návštěvy na nejmenší míru. Co by si počala Terezie při návalu tolika a často dotěrných cizinců? Co její rodina, která přec od nikoho darů nepřijímá a musí pracovati?

Otec Tereziin plně respektuje církevní autoritu, církevní úřad opět jeho otcovskou moc; proto na povolovacích lístcích z Řezna vždy bývá připsána podmínka: dá-li k návštěvě svolení p. Neumann.

Dopoledne jdu vsí, směřuje k nedalekému lesu na návrší za lukami. Jak je zde čisto! Duchovně čisto. Nikde se nevyvolává „Poledí A-Zet", nikde neviděti socialistických deníků a nočníků. Je jasný červencový den. Na lukách malé tůně, „acháty všité do zeleného hávu", kolkolem ticho a svěží vzduch. Od lesa viděti vesnici, zasazenou do zeleně; domky hustě nakupené kolem kostela, jenž je zde

opravdu středem obce. Pohled na mnohé osady naplňuje věřící srdce tísní a smutkem, pomyslí-li se, jak se pod jejich střechami žije: bez Boha, bez modlitby, bez milosti, v ponurosti hříchu. Zde však srdce okřívá a cítí radostnou úlevu. Cítíme požehnání nebeské, spočívající na této osadě. Milý Spasiteli, zde opravdu vládneš Ty. Jsi zde mezi věrnými, kteří Tě ctí a milují. Zde Tvůj hlas nezní nadarmo. Zde se váží ze studnice Tvých milostí. Zde duše žijí ve spojení s Tebou. S Tebou pracují doma i na poli a Ty s nimi! Jak rád zde prodléváš ve svatostánku!

V poledne jdouce osadou, slyšíte otevřenými okny hlasitou společnou modlitbu. Večer v hostinci, když zazvoní klekání, všichni povstanou k modlitbě. V druhé místnosti se hovoří; snad jsou to obchodní cestující, snad protestanté, nebo si nevšimli zvonění. Hostinský tam vstoupí a upozorní: „Meine Herren, Ruhe, Abendläuten!“

V Konnersreutu nebývá tanečních zábav, ani o masopustě. A přece se tam dívky vdají, a šťastně vdají.

Opravdově křesťanský život této osady nelze přičítati jen vlivu mimořádných událostí, jež učinily Konnersreut proslulým; víra je zde hluboce zakořeněna a veliké zásluhy má též horlivý duchovní pastýř osady, farář Naber,

jenž přes 20 let neúnavně pracuje o udržení a povznesení náboženského života svých osadníků.

U pana faráře Nabera.

Ostře vyhraněný zjev faráře Josefa Nabera nikterak nepřipouští domnění, že by jeho duch byl náchylný k blouznění, že by jeho myšlení se pohybovalo v oblasti pouhých pravděpodobností. Ze všech jeho projevů vychází najevo rozumnost, rozvaha, klid, laskavost, dobrota.

Jest pohotov k rozhovoru, ochoten k výkladu a k odpovědím na otázky. Z obsahu své rozmluvy s ním uvedl jsem již leccos na předchozích stránkách.

Přeji si zvěděti přímo od p. faráře, trvá-li biskupský ordinariát na tom, aby Terezie byla novou vědeckou komisí zkoumána a odebere-li se někam na kliniku za tím účelem. Pan farář praví:

„Pro církevní vrchnost byla věc vyřízena úsudkem komise, která ji zkoumala po 14 dní roku 1927. Když nastoupil nový biskup v Řezně a v tisku se stále nadhazovalo, že by Terezie měla býti znovu vědecky zkoumána, poněvadž ty aneb ony věci nebyly vzaty v úvahu, bylo o tom jednáno na biskupské poradě, ale usnesení nebylo učiněno. Nicméně p.Neu-

mann byl povolán ke generálnímu vikáři do Řezna a tázán, dal-li by souhlas, aby jeho dcera byla převezena do některého ústavu k novému zkoumání. Pan Neumann řekl: ‚Pánové, když tehdy Rezl byla biskupskou komisí zkoumána, bylo na konec řečeno, že to už dostačí, že už dalšího zkoumání není třeba. Já tedy myslím, že tak vysoký úřad musí také držet slovo.' Na takovou argumentaci ovšem bylo těžko co namítati, proto již dále nebylo nic podnikáno. A otec Neumann má dosti důvodů brániti se, aby se jeho dcera dostala do rukou odborníků, kteří se toho domáhají. Má v té věci všelijaké zkušenosti, když některé připustil návštěvě. Jeden z nich zkoušeje na Terezii rozličné reakce, otevřel v jejím pokoji láhev čpavku, takže div ji neusmrtil. Jiní chtěli na ní konati všelijaké nechutné pokusy.

Terezie by se tomu nevzpírala, ale Spasitel jí dal na jevo, že jeho přáním to není. A zdá se to zcela přiměřeno, neboť ani o svých zázracích nezanechal nám Spasitel jiných důkazů než jaké jsou zde; máme o něm svědectví jen lidí prostých, apoštolů, kteří měli zdravé smysly a prostý rozumný úsudek. Toto jejich pozorování je zaznamenáno v evangeliích a musíme se jejich svědectvím spokojiti. — Farizeové pozorovali Spasitele krok za kro-

kem bystře a kriticky, viděli totéž co apoštolové; a jak vyzněl jejich úsudek? Obrátili se? Nikoli, zůstali zatvrzelí, neuvěřili, poněvadž byli zaujatí. Zrovna tak tomu jest v případu konnersreutském. Pozorovatelů a věrohodných svědků je zde stále dost a dost, takže fakta jsou dostatečně zjištěna."

Zde tedy mají odpověď ti, kteří pořád ještě tvrdí, že Terezie se nechce podrobiti vědeckému pozorování na klinice a že odpírá poslušnost církevní vrchnosti. Na kliniky chodí nemocní, kteří potřebují lékařské pomoci. Terezie jí nepotřebuje.

Říkalo se, že Terezie byla v Římě u Sv. Otce. To není pravda. Sv. Otec jí však poslal vlastnoručně psané požehnání. Byl zde rektor papežské university milánské P. Gemelli, který potvrdil nález biskupské komise, že zjevů těch nelze přirozeně vysvětliti, a referoval o tom též Svatému Otci. — Někdy Terezie vyjíždívá na delší cesty autem, obyčejně s eichstättským profesorem bohosloví Dr. Wutzem. Bývá to v obdobích, kdy pro radostný ráz svátků nemívá pátečních extasí spojených s utrpením. Byla též v Alpách. Podivovala se krásám přírodním, velebíc moc a dobrotu Boží.

Táži se, mívá-li Terezie dosud i jiná vidění než ta, jež se vztahují k utrpení Páně. Pan farář praví:

„Mívá, a dosti často. Četná vidění, jež měla už dříve, se opakují a doplňují. Jeví se v nich vždy větší jasnost a určitost. Poslední dobou nabývají převahy výjevy ze života Spasitelova, ve kterých se projevuje jeho božský majestát. Na př. když Pán vyhání kupce z chrámu, nebo když před nanebevstoupením praví apoštolům: ‚Dána jest mi všeliká moc na nebi i na zemi.‘ Při takových viděních se Terezii tají dech svatou bázní, je všecka ohromena jeho božskou velebností. Totéž uchvácení pozoruji, když se někdy u jejího lůžka modlím breviář — což jí působí uspokojení — a vyřknu hlasitěji: Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto.“

„Zaznamenávají se též její vidění?“ táži se.

„Ano, něco zapisuji já, něco pan kaplan.“

Pravím, jak mnozí u nás litují, že nemohou viděti stigmatisovanou, poněvadž nedostanou povolení k návštěvě. Na to p. farář: „Ať se upokojí. Spasitel řekl Terezii, že ti, kterým není možno sem přijíti a přijímají to s odevzdaností, mají z toho ještě větší užitek, než kdyby zde osobně byli.“

Páteční extase.

V pátek ráno je na návsi živěji. Sešli se tam příchozí, kteří mají dovolení navštíviti Terezii, a čekají, až na ně dojde. Pan farář, jenž

jí byl časně ráno přinesl Tělo Páně, jde opět k ní. Otec Neumann stojí u dveří, přijímá od návštěvníků průkazy a vpouští je po skupinách dovnitř. Jsou venku i cizinci, kteří nedostali nebo si nevyžádali z Řezna dovolení; přišli aspoň shlédnout místo, kde se dějí tak neobyčejné věci.

Ve skupinách návštěvníků na návsi se zapřádají hovory. Všichni jsou si zde blízci. Jsou zde Holanďané, Francouzi, Belgičané, Američané. Všichni jsou pohnuti tím, co se zatím odehrává tam v podkrovní světničce za květinovou clonou otevřených oken. Ptají se navzájem: „Také půjdete nahoru?“

Zubní technik p. Sacher z Vratislavě praví: „Nemám tentokrát povolení, ale přijel jsem jen poděkovat Pánu Bohu za velikou milost.“ A vida, že okolostojící naň upírají zraky, dychtivi zvěděti, čeho se mu dostalo, vypráví: „Má žena dostala rakovinu do obličeje. Trpěla hrozně. Lékaři nemohli pomoci a říkali: Čím dříve bude konec, tím lépe pro ni. Tu jedna její známá jí doporučila, že napíší Terezii, aby se za ni modlila. Za týden jsme dostali dopis od zdejšího p. kaplana, jenž píše, že Terezie bere na sebe její utrpení a povzbuzuje ji, aby byla klidné mysli. A hle, neduh se očividně ztrácel a má žena je úplně zdráva.“ A ukazuje nám její fotografii.

Poblíž stojící paní praví: „Já též sem konám děkovnou pouť. Dostala jsem těžkou dnu a ochrnula jsem na nohy. Léčila jsem se; lékaři mne těšili, že se to zlepší, ale nejdříve až za tři roky. Tu jsem si pomyslela: Co si počnu ubohá s třemi malými dětmi? Obrátila jsem se dopisem na Terezii, a vidíte: chodím a mohu pracovati.“

Dochází řada na nás. Je deset hodin. Všichni, kteří sestupují po schodech z Tereziiny světničky, jeví hluboké pohnutí, jdou mlčky, většinou se slzami v očích, a směřují rovnou do kostela. I otec Neumann, chvílemi vstupující nahoru do světničky, má slzy v očích.

Dole z chodbičky viděti do obývací světnice, jež je zároveň dílnou. Všude pořádek a čistota. Domek byl nedávno opraven, neboť podkroví bylo by se už zřítilo návalem stálých návštěvníků.

Vstupujeme po schodech do světničky. Je upravena s jemným vkusem. Stěny do modra natřeny, strop bílý — mariánské barvy. Proti dveřím mezi okny oltářík, na něm schránky se svatými ostatky a socha Božského Srdce. Na druhém stojanu mezi květy sv. Terezie Ježíškova, malá kopie plastiky, jež je v kostele. Mezi obrazy je též obraz hlavy Ukřižovaného z Limpias. Světnička se podobá kapli. V pravé stěně je větší okno a v něm klec, která však

není uvnitř, nýbrž upevněná venku do dvorku a krytá prodlouženou střechou, takže ptáčkové jsou na čerstvém vzduchu a na výsluní, majíce však též dosti stínu v zeleni rostlin obepínajících klec. Je tam asi 30 drobných ptáčků, kteří tam poskakují a švitoří. Terezie má ráda ptáčky, rybky a květiny. Také má krotkou hrdličku.

Na levé straně u stěny je lůžko. Již první pohled na tu, která na něm v bílých peřinách sedí, je prostě ohromující. Oblečena v bílou kazajku, na hlavě bílý šátek, lemující bílý obličej, na něm však dva široké tmavé pruhy od očí po obou tvářích až k dolním čelistím. Je to krev. Před půlnocí, kdy Terezie spatřila Ježíše v Getsemanské zahradě, začala roniti tyto krvavé slzy, jež potom neustále se řinou po kapkách, krev tuhne a černá a přes tyto pruhy stékají stále další krůpěje, takže do rána jsou na tvářích široké černé pruhy nahoře zšíři očí a odtud se rozšiřující po celých tvářích. Zkrvavené oči jsou otevřené a přece jakoby vyhaslé, neboť nevidí nic z vnějšku. Na šátku jsou krvavé skvrny od ran trnové koruny, jež se otvírají kolem osmé hodiny ranní. Také na kazajce v krajině srdeční viděti krev. Ačkoli na ráně v boku, otvírající se již v noci, má silnou vrstvu gázu, do rána krev prosakuje již i kazajkou.

Stojím v nohách lůžka. Přítomný pan farář poznamenává: „Nyní je asi u sedmého zastavení Křížové cesty.“ Tato poznámka stačí, abychom porozuměli různým pohybům trpitelčiným a změnám ve výrazu tváře. Terezie vztahuje ruce dopředu, jako by chtěla Spasiteli pomoci. Hledí napravo a nalevo, jako by hledala, pomůže-li mu někdo. Místo účasti slyší spílání a nadávky, zachvívá se při těch rouhavých řečech, bolestný výraz tváře dosvědčuje její žal, že katané Spasitele ještě bijí, a klesá jako ve mdlobách do peřin. Brzy však opět se vzchopí, nachyluje se dopředu. Ve tváři stále výraz živé bolestné účasti. V tom náhle jako by naslouchala, s ústy pootevřenými. Pan farář připomíná: „Nyní Spasitel mluví k ženám.“ Slova Spasitelova zanechávají i ve tváři Tereziině uklidnění a podává mu asi nové projevy soucitu, vděčnosti, obdivu. Nové ustrašení značí asi obavu o ty, kteří jsou „dřevem suchým“ a kterým hrozí záhuba. Odtud pohyby rukou a úpěnlivý výraz tváře, provázející asi její prosbu o slitování pro ony nešťastníky.

Je znáti, že celá její bytost je zaujata tím, co vidí a slyší. U jejího lože stáli vynikající umělci divadelní a filmoví, a vyznávali, že žádný herec by nedovedl něco takového vytvořiti. Při tom klidu a prostotě, s jakou Te-

rezie pozoruje jednotlivé výjevy, je v tom tolik dramatičnosti, tak živé reakce a reflexe v jejích výrazech tváře a v pohybech, že již z toho nabýváme dojmu, že Terezie vskutku také vše vidí, cítí a prožívá.

Ruce nejsou pokryty, i můžeme viděti zblízka stigmata. Jsou to černé skvrny, rány tuhým strupem zarostlé, skoro čtvercové, na horní straně větší než na dlaních. Krvácejí jen v době postní.

Na Kalvarii.

Kněžím je dovoleno přijíti ještě jednou, v poledne, kdy Terezie prožívá Ukřižování. Přichází nás tam šest. Pan farář upozorňuje, že Terezie již vidí Spasitele na kříži. Netřeba ani dalšího výkladu. Vyčteme sami z obličeje a z pohybů Tereziiných, co právě vidí a prožívá.

Je nám, jako bychom stáli na Kalvarii pod křížem, na němž trpí Spasitel, a spojujeme se s Terezií v modlitbě k němu, pociťujíce zde jeho blízkost.

Terezie pohlíží vzhůru, spíná ruce, opět je rozpíná a ve tváři se zračí hrozná bolest, touha uleviti Spasiteli a opět bezmocnost. Nyní naslouchá. Slyší první slovo Spasitelovo s kříže. Vyvolává v ní nové vzrušení, pohnutí nad

dobrotou Spasitelovou, jenž ve svých mukách se modlí za ty, kteří mu je způsobili. Zdá se, že Terezie se též modlí za nepřátele Kristovy. Chvílemi se poohlédne nalevo nebo napravo a zachmuří se a zachvěje jakoby nevolí a odporem. To slyší nadávky, posměšky a rouhavé řeči židů, a tu zase vzhlíží k Spasiteli a spíná ruce, odprošujíc ho.

Tu zase pohlédne vzhůru napravo a naslouchá, ale opět se zachmuří rozhořčením a odporem. To lotr po levici Spasitelově se rouhá Pánu. Po chvíli jakési bolestné bezradnosti však Terezie pohlédne nalevo a zcela nový výraz se uhostí v jejím obličeji. Radost nad upřímným, pokorným vyznáním dobrého lotra. A jakoby spolu s ním přednášela jeho prosbu Spasiteli: „Pane, rozpomeň se na mne, až přijdeš ve své království.“ Tu opět je mocně dojata dobrotou Spasitelovou a jakoby blahopřála kajícímu lotru k milosti, jíž se mu dostalo.

Nové vzrušení. Terezie pozoruje někoho před sebou, s živou útrpností. Maria s Janem předstupují blíž ke kříži. Terezie lituje Matky Páně, odprošuje ji, snaží se ji potěšiti. Vtom slyší s kříže slova týkající se Marie a Jana. Vlna nového vzrušení zaplaví její srdce. Patří dojemně na kříž a zase před sebe, s bolestí a přece zase s výrazem něhy. Uvědomuje si,

že Maria též jí je dána za matku a poroučí se jí jako vděčné milující dítě.

Spasitel však trpí dále a ještě hrozněji. Terezie pohybuje i prsty, pociťujíc rány hřebů v rukou. Tu otvírá ústa a pohybuje jazykem, jako by hledala krůpěje, jíž by svlažila prahnoucí hrdlo. Spasitel žízní. I její ústa jsou vyschlá. Když Spasitel volá, ona se rozhlíží, přijde-li přec někdo, aby Spasiteli podal nápoje. Čeká v úzkosti. Nikdo nepřichází.

Vtom Terezie ztrne hrůzou a odporem. Vidí, jaký to nápoj připravují Spasiteli. Již nabodávají houbu na třtinu a podávají vzhůru. Terezie ji sleduje a když se přiblíží k ústům Páně, zkřiví ústa, jako by sama požívala něco odporného. Lituje opuštěného Spasitele a sleduje ho dále v mukách jeho smrtelného zápasu. Obličej její zesiná a zužuje se, nabývá vzezření osoby umírající, až posléze klesá na podušku a zůstává jako mrtvá. Tento konec utrpení nenastává Terezii o 3. hodině, nýbrž kolem hodiny po poledni. (V Jerusalemě v tu dobu je 3. hodina!)

Pan farář nás nechává chvíli státi u lože, načež připomíná, že jest konec, že nyní Terezie zůstane ve stavu povzneseného klidu, kdy není na ní nic pozorovati. Jen v některé svátky, jež mají vztah k utrpení Páně, jako je svátek Nejsvětějšího Srdce, Povýšení sv.

Kříže, mívá ještě další vidění: probodení boku Páně, zlámání hnátů lotrům, snětí Páně s kříže a pod. — Také se jí dostává na úlevu a na útěchu radostných vidění, ze života Panny Marie nebo svatých.

Než jsme odcházeli z té pokorné světničky, v níž tak veliké věci se dějí, stála tam již matka Tereziina, připravena, aby dceru umyla, neboť krvácení už ustalo. Někdy však Terezie, stále ještě pohroužena do dějů, jež prožívala, nechce připustiti, aby se na ni sáhlo. Matka řekne: „Aber Rezl, i muß di ja abwaschen!“ (Musím tě přece umýt!) — Dcera se však brání, že není umazaná: „Was? i bin ja net dreckig!“—„Du bist ja voll Blut!“ (Jsi přece celá zakrvácená.) — „Cože, já? To ta druhá, ta stála blíž než já!“ — Míní tím Máří Magdalenu, jež stála přímo u kříže. Tu se musí vložiti do sporu p. farář a řekne: „Rezl, poslechni, Spasitel to chce!“ — a tu teprve Terezie, pro niž slovo kněžovo a vůle Boží jsou autoritou, jíž se slepě podrobuje, podvoluje se, třebas ještě nechápe.

Tak Terezie zůstává v „povzneseném klidu“; v sobotu ráno pak se vrací do přirozeného stavu a vstává. Přes ztrátu krve, jež se žádnou potravou nenahražuje, na váze jí neubývá.

Ani jindy není Terezie bez utrpení. Milujíc Spasitele, miluje i ty, za něž on vylil svou krev a netoliko se modlí za své bližní, nýbrž nabízí se i v oběť za ně a přejímá na sebe utrpení místo nich, jak už jsem se zmínil.

Zajímavý je původ její těžké choroby krční, kterou trpěla celých sedm let. V prosinci r. 1922, tedy čtyři leta před stigmatisací, se doslechla, že jeden gymnasista z okolí, jenž se chtěl věnovati stavu duchovnímu, onemocněl těžkým neduhem krčním, jenž by byl zmařil jeho úmysl. I prosila Spasitele, aby jí dovolil trpěti za něho. Pravila tehdy: „Heiland, i lieg do und kann doch nix tun, da macht's nix aus. I nehm dös Leiden noch auf mi." A její prosba byla vyslyšena. V stavu „povzneseného klidu" slyšela jednou slova: „Budeš tak dlouho trpěti krční chorobou, až se stane knězem." — Student se uzdravil, vstoupil do semináře a v červnu r. 1931 byl posvěcen na kněze. Oznamoval, že první Mši svatou bude obětovati v Řezně dne 30. června o $^1/_2$7. hod. Příbuzní a známí Tereziini očekávali, že v tu dobu bude zbavena svého krčního neduhu, jakkoliv právě toho rána se jí velmi přitížilo. Bylo však 8 hodin, 9 hodin a bolesti nepolevovaly. Teprve o $^1/_2$10. hod. bolesti zmizely, ná-

hle a beze stopy. Jak se později zjistilo, primice v Řezně se opozdila a Terezie byla zbavena svého utrpení právě ve chvíli, kdy novokněz vyslovoval ponejprv slova proměnění.

Již r. 1923 Terezie vzala na sebe utrpení za svého otce, jenž byl velmi trápen reumatismem. Otec byl ihned zbaven svého neduhu, ale zato Terezie jím byla silně zachvácena.

Její nejmladší bratr Jan, gymnasista, jehož přáním jest býti knězem, byl stižen těžkou chřipkou v hlavě. Rezl zaň prosila: „Milý Spasiteli, chceš-li, aby byl knězem, dej to utrpení mně.“ Bratr se ihned uzdravil, ale sestra byla touž nemocí tak prudce zachvácena, že byla na čas ochrnulá na půl těla. Někdy mívala denně 8 až 10 záchvatů.

Poněvadž takové případy účinné pomoci prostřednictvím Tereziina náměstného utrpení jsou známy, není divu, že bývá se všech stran obléhána prosbami o modlitbu. Do roka dostává na 2.000 dopisů. Rozumí se, že ani nemůže všech přečísti. Ve volných chvílích se v nich probírá, některé čte, a stává se, že požádá přítomného p. faráře nebo kaplana, aby na dopis, *kterého ani neotevřela*, napsal dotyčné osobě tu a tu odpověď. Když duchovní pak přečte dopis, shledává, že odpověď úplně souhlasí s obsahem dopisu.

V klidných dnech Terezie vychází z domu

na návštěvu k p. faráři, chodí do zahrádky za vsí, v níž pěstuje květiny na ozdobu oltářů i zeleninu. Zahrada je blízko hřbitova, kam též často dochází. Nechodí tam zpravidla po silnici, nýbrž soutkami mezi jednotlivými domy. Nestojí tam totiž domy souvisle vedle sebe, nýbrž odděleně, a mezi přilehlými zahradami jsou uličky. Někdy návštěvníkům, kteří nemají dovolení k návštěvě, podaří se přitočiti se k ní znenadání a promluviti s ní několik slov. Ale její rodiče neradi vidí, když lidé na ni číhají.

Terezie na pouti v Trevíru.

V Trevíru se chová v dómě nesešívaná suknice Spasitelova. V jubilejním roce podle přání Sv. Otce byly všecky relikvie Spasitelovy vystaveny k slavnostnímu uctívání a proto též do Trevíru putovaly statisíce věřících z Německa i z ciziny. Byla hlášena i zázračná uzdravení, jež se tam při té příležitosti udála. Terezie byla by též ráda jela uctíti svatou relikvii. Když ji Spasitel ujistil, že mu to bude milé a že cestu klidně a šťastně vykoná, byl stanoven den odjezdu. Bylo to v oktávě svátku Nanebevzetí Panny Marie, kdy Terezie nemívá v pátek bolestné extase, a vypočtena byla cesta tak, aby v Trevíru byla 18. srpna, ve svátek sv. císařovny Heleny, která právě

svatou suknici do Trevíru byla přinesla. Jel s ní p. farář Naber a její bratr gymnasista.

Do Trevíru přijeli 18. srpna v poledne a když se byli představili u p. biskupa, byli připuštěni k uctění svaté suknice. Pro Terezii bylo před oltářem připraveno klekátko, na němž klečíc dlouho se vroucně modlila. Pravila potom, že se nevýslovně raduje z toho štěstí, že smí uctíti posvátné roucho Spasitelovo, jež ve svých viděních tolikrát byla spatřila. Že je to ono roucho, jež požehnaná Matka Páně sama utkala a v němž viděla onehdy Spasitele ve svátek Proměnění na hoře Tábor (6. srpna). Vnitřní hlas jí pravil, že je to roucho pravé. Pojal ji však též hluboký zármutek a žal, když spatřila krvavé skvrny, jimiž je suknice Páně skropena. Srdečná soustrast se stupňovala tak, že se dala do pláče. Když směla uctíti svatý hřeb, plakala usedavě a omdlívala. „Ten je skutečně pravý," pravila. A opět se radovala a děkovala Spasiteli, že ta drahocenná relikvie po tolik století se uchovala a že nyní na statisíce spěje do toho úctyhodného dómu, aby ji uctili. Už za jízdy do města, když viděla dlouhé poutnické vlaky, z nichž se ozývaly zpěvy a modlitby, byla uchvácena a radovala se, že se milému Spasiteli dostává o devatenáctistém výročí jeho utrpení tolik projevů víry, úcty a důvěry.

Ještě jednou pak Terezie nepozorována vklouzla do dómu a skryta u sloupu, kdež jí nikdo neviděl, vzdávala Pánu díky a klanění, prosby a smír, a šťastna vracela se do svého domova.

Na hřbitově konnersreutském.

Pozoruhodný je v Konnersreutu také hřbitov, zcela odlišný od našich hřbitovů, přeplněných pyšnými a nevkusnými pomníky. Na tamějším hřbitově jsou samé prosté dřevěné, bíle natřené kříže, všecky stejné, pro chudé i pro bohatší, s prostými vesnickými tabulkami, jako na vojenském nebo řeholním hřbitově. Tato křesťanská rovnost a pokora je ke cti zesnulých i pozůstalých.

Jen v řadě vedle hlavního kříže je několik význačnějších křížů, na hrobech tamních kněží. V téže řadě jest hrob kněze nedávno zemřelého, s křížem však též prostým, dřevěným, a na něm tabulka s neumělým nápisem:

Ruhestätte des hochwürdigen Herrn
BRUNO ROTHSCHILD,
Kaplans in Arberg,
gestorben am hl. Abend 1932
im 33. Lebensjahr.

Terezie N., jež často dochází na hřbitov, vysazuje tento hrob květinami a zalévá je.

Bruno Rothschild, žid, byl lékárníkem v Germersheimu v bavorské Falci. Zájem o věci, jež se dály v Konnersreutu, přivedl ho tam počátkem r. 1927. Již tehdy připsal do knihy hostů v hostinci, v němž byl ubytován, poznámku: „Má první cesta k svaté Církvi." Zjevy konnersreutské v něm upevnily úmysl vstoupiti do Církve a ve svátek Nanebevzetí Panny Marie byl v Konnersreutu od faráře Nabera pokřtěn. Terezie mu byla kmotrou. Pro tento krok bylo mu přinésti těžké oběti a rozejíti se s rodinou. V Eichstättu se pak připravoval na kněžství. V červnu 1932 se mu dostalo kněžského svěcení. Od srpna působil jako výpomocný duchovní v Ahrbergu u Norimberku. Jeho farář ho líčil jako vzorného kněze; s horlivostí a láskou se věnoval svému povolání a zakrátko si získal úcty celé osady. Měl dětinnou a důvěrnou lásku k Spasiteli, v čemž mu Terezie byla nejlepším příkladem. Jednou se ptal faráře Nabera, nevadí-li, padne-li slza na svatou Hostii. On skutečně při Mši svaté plakával pohnutím. Velmi litoval, že pro srdeční chorobu musel jíti na dovolenou a že se nemohl tolik věnovati duším, jak by si byl přál.

Týden před vánočními svátky odcestoval z Konnersreutu do Lohru na pohřeb svého otce. Na zpáteční cestě, na Štědrý večer o 11.

hod. v noci, když v Norimberku vstupoval do vlaku jedoucího do Waldsassen, ranila ho mrtvice. Poslední slovo, jež zhaslo na rtech umírajícího, bylo: „*Heiland!*“

Marně ho čekali v Konnersreutu, kdež měl sloužiti půlnoční Mši. V jeho pokoji na faře byla proň připravena vánoční nadílka. Přibyl tam v rakvi. — Už dříve byl projevil přání, aby byl pochován v Konnersreutu. Pohřbu se zúčastnilo mnoho kněží a davy lidu. Terezie kropila rakev svěcenou vodou plačíc a volajíc zesnulého jménem. — Farář Naber nad hrobem pravil mezi jiným:

„Bruno Rothschild byl jeden z prvních zde v Konnersreutu, jenž zde zakusil velikého milosrdenství Spasitelova. Bruno Rothschild slyšel a četl o mimořádných zdejších věcech a přišel sem. Zdravými smysly a jasným rozumem pozoroval, ale též s dobrou vůlí, aby nalezl, co by ho přivedlo blíže k Bohu a k Spasiteli.

Tak se musejí postaviti k mimořádným věcem, jež se zde dějí, všichni ti, kdož chtějí míti požehnání z Konnersreutu. Kdo chce v Konnersreutu pozorovati toliko, není-li zde něco vadného, ten si odsud požehnání neodnese. A kdo není spokojen znameními, která Spasitel působí podle svého zalíbení, a sám pro sebe chce viděti znamení, tomu Spasitel

řekne: Nebude mu dáno znamení, leč znamení Jonášovo. Proto od tohoto hrobu vážná výzva, abychom byli rozumni, ale též dětsky prostí a dobré vůle, jako byl zesnulý a mnozí jiní, kteří přes Konnersreut přicházejí k Spasiteli."

Vedle hrobu P. Rothschilda je prázdné místo pro jeden hrob. To si vyžádala Terezie k svému posmrtnému odpočinku.

Ještě jeden hrob je předmětem zvláštní péče Tereziiny. Je to hrob se stejným bílým křížkem, na jehož deštičce je nápis:

Hier ruht in Gott die tugendsame Jungfrau
KAROLINE WEISS,
Kandidatin von Höflas,
geb. 20. Januar 1914, gest. 23. Juli 1930.

Tato dívenka byla Terezii velmi milá, neboť svou čistou duší vroucně milovala Spasitele. Když jí bylo asi 14 let, její otec těžce onemocněl hnisavým zánětem slepého střeva a v nemocnici se pochybovalo, že by operace v tom pokročilém stadiu pomohla. Tu Karolina se obrátila na Pána Ježíše s prosbou: „Milý Spasiteli, povoláš-li na věčnost našeho otce, co si ubohá matka počne sama s tolika malými dětmi? Žádáš-li si oběti, je-li třeba, aby někdo z naší rodiny zemřel, prosím tě, vezmi mne. Ráda zemru, jen bude-li otec

zachován.“ — A ku podivu! V nemoci otcově náhle nastal obrat a k veliké radosti celé rodiny se úplně uzdravil. Brzy poté však Karolina, dosud vždy silná a zdravá, začala chřadnout. Z ústavu sester, u nichž byla zatím přijata za kandidátku, bylo se jí vrátiti. Ulehla. Trpěla víc a více. Domácí si nemohli vysvětliti, odkud ta náhlá nemoc. Karolina věděla a přijala ji ochotně z rukou Spasitelových. Pan farář Naber jí donášel skoro denně svátostného Spasitele a ona ho přijímala s vroucí touhou a láskou. Asi do roka svatě skonala. V hodinu její smrti Terezie N. viděla její duši vzlétající přímo do nebe.

Nad hrobem Karoliny Weissové p. farář Naber pronesl asi tyto myšlenky:

„Není třeba, aby příbuzní a přátelé této dívky prolévali slzy zármutku nad jejím hrobem, nýbrž spíše slzy radosti a vděčnosti, velebíce Boha. Znal jsem tuto dívku od malička. Vždy bylo na ní pozorovati jen nevinnost, dobrotu, lásku, zbožnost. To potvrdí všichni, kdož ji znali. A kdyby byl nějaký prach dětských chyb ulpěl na její duši, byla tato duše očištěna jistě utrpením, jež ochotně a hrdinně na se vzala; byla vytříbena láskou, již projevovala k Spasiteli, jehož s takovou touhou přijímala. Nepatřila této zemi, nýbrž nebi, po němž opravdu dychtivě toužila.“

A lidé vskutku se zastavují u hrobu této dívky ne aby se za ni modlili, nýbrž aby se dovolávali její přímluvy u Boha.

Co je nejdůležitější pro kandidáty kněžství.

Prelát J. H. Schütz, profesor v Kolíně n. R., se zmiňuje ve své knize „Priesterschicksale und Gottes Fügungen“ o své návštěvě v Konnersreutu 10. prosince 1931: Svěřoval jí své záležitosti. Vtom ho Terezie přerušila. Nestála již před ním venkovská dívka. Mluvila řečí učeného theologa, takže na ni patřil s úžasem. Zdálo se mu, že mluví v jakési extasi, když řekla:

„Milý Spasitel si přeje od vás, abyste theologům, kteří ještě studují, vštěpoval, aby sice ve všech oborech theologie pilně studovali, ale že nejdůležitější pro budoucího kněze je mystika. Mystika, rozjímavá modlitba v přítomnosti Boží, sama vede k pokoře, bez níž kněz nemůže nic spasitelného způsobiti, a vede k tomu, aby nejvroucněji milovali Srdce Ježíšovo.“

Podobně se Terezie vyslovila p. arcibiskupu Dru Kašparovi, jak to uvádí ve zmíněné již knížce „Dojmy z Konnersreutu“.

Příště dokončení.

ZÁZRAČNÝ KŘÍŽ V ASTI

Hornoitalské město Asti zasluhuje si již dávno čestného titulu „města předrahé Krve". Dne 25. července 1535 to bylo, kdy zbožný kněz Domenico Ocelli sloužil na oltáři sv. Kříže v kolegiátním kostele sv. Sekunda Mši svatou. Právě lámal proměněnou hostii. K jeho velkému údivu kanuly z ní do kalicha kapky krve. Ihned oznámil shromážděnému lidu co se stalo a ukazoval krví zbrocenou hostii. Stejný zázrak se stal 10. května 1718 v kostele charitativního ústavu „Miglivacca".

Město předrahé Krve bylo v roce jubilea vykoupení vyznamenáno zázrakem krvácejícího krucifixu. Tento krucifix patřil ctih. sestře z kongregace Dcer sv. Anny, které pečují o chudé a nemocné. Hospic, ve kterém působí, přiléhá k domu kněží od sv. Josefa, zvaných „Giuseppini". Obojí je dílem zbožného biskupa Giusseppe Marella. Maria Taraglinová, tak se jmenuje ona ctih. sestra, žije už 24 let v tom domě. Několik let je pro nemoc neschopna práce.

Své pobožnosti konala před křížem, stojícím v jejím pokoji. Tělo Krista Pána ze štukového mramoru, dlouhé 21 cm, je připevněno na kříž 52 cm dlouhý, černě zbarvený. Celek je prostý, ale výrazný.

V pátek dne 11. srpna 1933 cítila v nitru veliký zármutek. Kristus jí dal věděti, že byl znovu lidmi hanebným způsobem uražen a žádal od ní zadostiučinění. Odpoledne v 1 hod. vstala z lože, na něž byla pro srdeční chorobu po větší část dne upoutána, a pocítila vroucí touhu modliti se před křížem. Klečeti nemohla, ale v nitru zaslechla hlas, který jí říkal: „Pohleď, dcero, jak velice mne zohavují svatokrádeže lidí."

Zdálo se, že tělo Ukřižovaného oživuje. Vypadalo jako ve chvíli agonie. Stále ještě naň upírala zrak. Najednou uzří, jak se leskne rána na boku a jak z ní teče krev. Nevěří vlastním očím. Byl to snad klam obraznosti? Prstem se dotkne místa rány v boku a hle, je potřísněn krví. Stále ještě teče krev, kterou chytá do vlhkého šátku. Protože nepřestává téci, jde do vedlejšího pokoje pro svou sousedku, paní Morterovou. Ukazuje jí krvácející krucifix. Když tato dotykem prstu, šátkem a papírem zjistila totéž, co ctih. sestra, odešla do kaple.

Když pak ctih. sestra konala své modlitby před Ukřižovaným, počal tento ve 3 hodiny znovu krváceti. Poněvadž nemohla krvácení zastaviti, odnesla zděšena kříž do pokoje Morterové a poprosila ji, aby si jej u sebe nechala, a pravila: „Vezměte si jej a nechte

u sebe. Už to nesnesu.“ Později se s ním opět vrátila do svého pokoje, aby nebylo nápadné, že tam není. V 5 hodin večer krvácení přestalo. Událost byla oznámena duchovnímu správci domu. Nařídil mlčení a dodal: „Dávejme pozor, co tím Bůh zamýšlí. Jistě svou vůli zřetelněji projeví.“

Bůh chtěl ještě více svědků. 27. září vyňala Maria Taraglinová na mocný vnitřní popud krucifix, který byl nyní uložen ve skříni, a za přítomnosti jedné ctih. sestry, vikářky řehol. domu, a čtyř duchovních, kteří byli přivoláni, opakoval se zázrak krvácejícího Spasitele.

Na rozkaz biskupa z Asti provedl představený Giuseppinů výslech svědků, který vyzněl v tento úsudek: Je úplně přesvědčen, že svědkové se zřetelem na své postavení, svou vážnost u lidí a hluboký životní názor jsou naprosto věrohodní, takže jakýkoli úmyslný či neúmyslný klam je vyloučen. Lékařská fakulta turinské university podrobila část krve přesné zkoušce a prohlašuje, že tu jde nejen o krev vůbec, nýbrž o pravou lidskou krev. Röntgenový snímek krucifixu ukázal, že v jeho vnitřku není žádné dutiny s nějakým obsahem, tedy také ne s krví. Též vnějšek ukazoval, že ani jím se do těla nic nemohlo dostati. Církevní soud, který věc projednával pod předsednictvím biskupovým, vydal toto rozhodnutí:

1. Skutečnost krvácení je zjištěna.
2. Vytékající krev je pravá lidská krev.
3. Podvod a klam jsou vyloučeny.
4. Běží o mimořádný úkaz, který přirozeným způsobem nemůže býti vysvětlen.

Biskup podal o tom pastýřským listem zprávu svým věřícím.

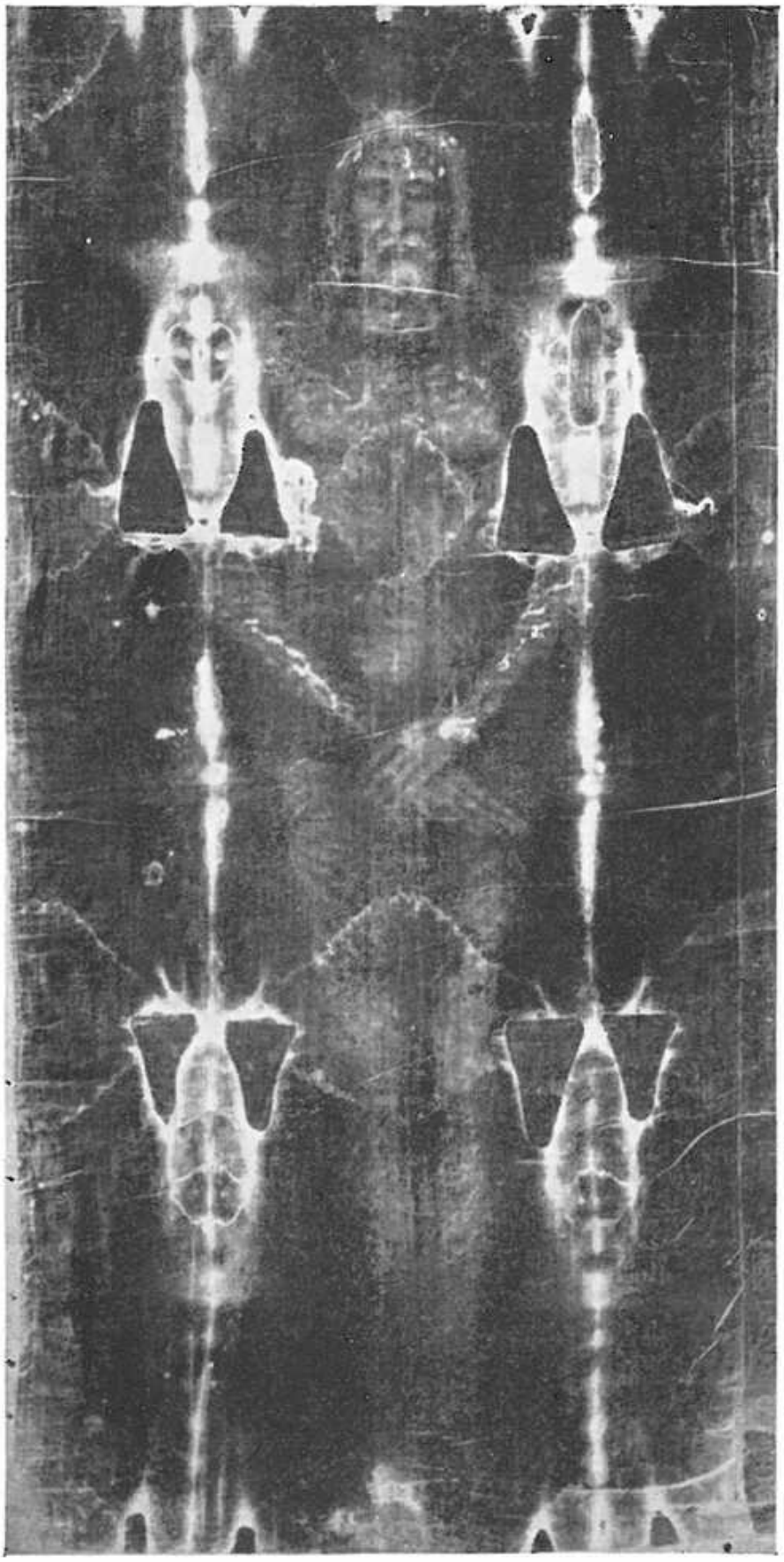
Giovanni Cologna.

LA FLORE DES MONTAGNES DE LA SALETTE

Par A. Cuny. 86 stran 8⁰, 6 fr. Sainte-Colombe (Rhone).

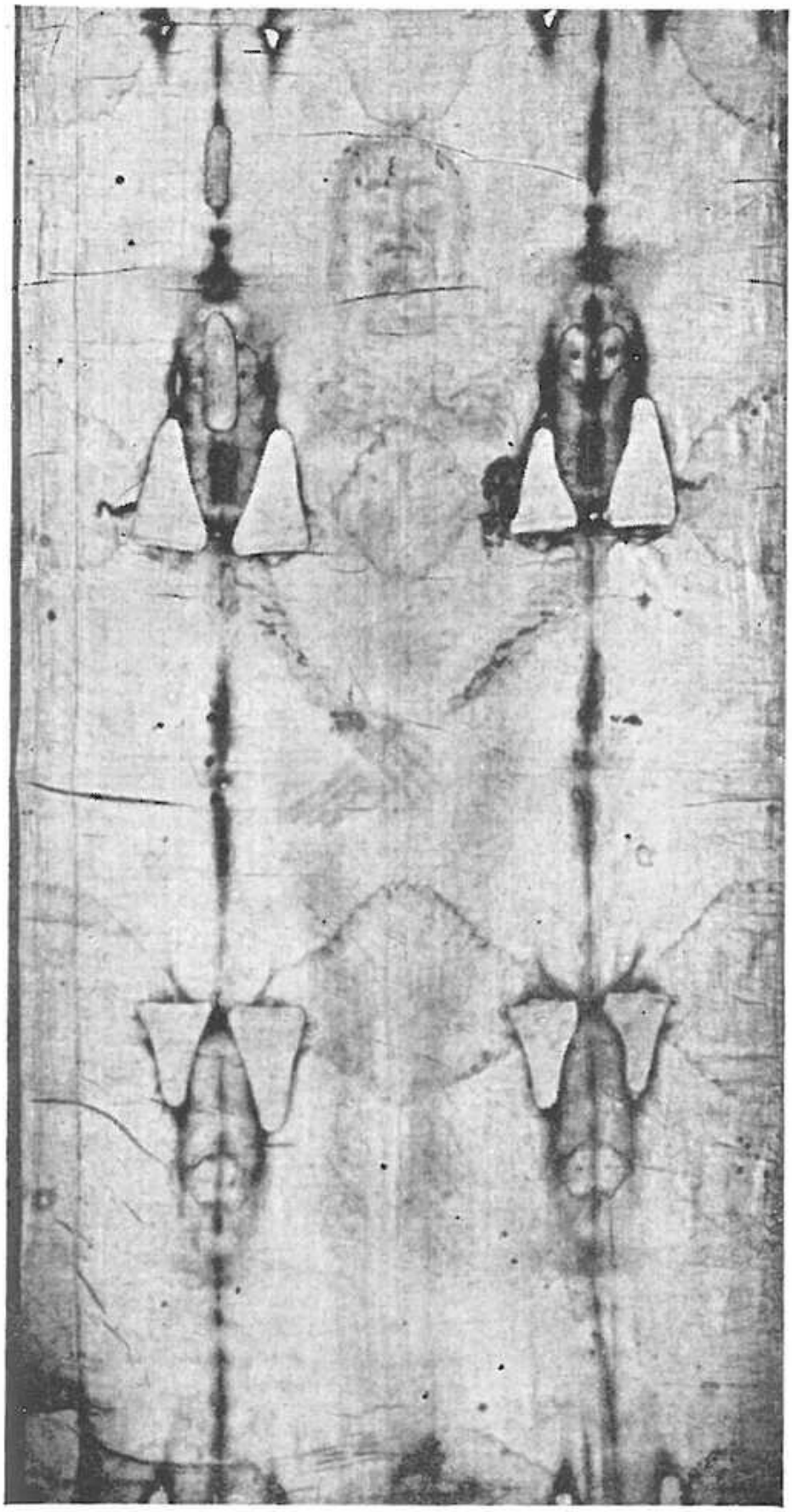
La Saletta je zajímavá i s hlediska vědeckého, svou zvláštní květenou. Řadí se k nejbohatším nalezištím Francie, k Mont-Viso a Lautaretu. A. Cuny podává přesné určení a úplný výpočet rostlin vyskytujících se v horském pásmu La Saletském. Abbé Fournier, učený pořadatel sbírky „Le Monde des Plantes" oceňuje práci Cunyho jakožto velmi záslužnou s hlediska vědeckého. Milovníci La Saletty najdou tam též zajímavé episody a upozornění na líbezná zákoutí horská.

Nuže, naši botanikové, s tímto klíčem Cunyho vydejte se na La Salettu a odnesete si odsud kromě krásných dojmů i bohatou kořist pro své herbáře. Nejvhodnější dobou je první polovice července, kdy je na La Salettě ještě jaro. *Sž.*



HROBNÍ PLÁTNO KRISTOVO V TURINĚ

Obraz na fotografické desce



HROBNÍ PLÁTNO KRISTOVO V TURINĚ

Positivní obraz

HROBNÍ PLÁTNO KRISTOVO V TURINĚ.

Mezi nejdojemnější události jubilejního roku Vykoupení náleží jistě slavnostní vystavení posvátného Prostěradla, jímž bylo tělo Spasitelovo obaleno v hrobě a jež se nyní pod názvem *la santa Sindone* chová v královské kapli v Turině. Možno říci, že je to nejvelkolepější relikvie, neboť na plátně tom je uchován s úžasnou věrností otisk celého těla Spasitelova.

Dějiny Hrobního plátna.

Všichni čtyři evangelisté zaznamenali shodně, že Josef z Arimatie, člen velerady, který však nesouhlasil s odsouzením Ježíše Krista, dodav si odvahy, vešel k Pilátovi a žádal ho za tělo Ježíšovo. „Pilát však se podivil, že by již byl mrtev, a povolav k sobě setníka, otázal se ho, zdali již zemřel. A zvěděv to, daroval tělo Josefovi. Josef pak nakoupiv tenkého plátna a sňav ho (s kříže), obvinul ho v plátno a položil ho do hrobu“ (Mar. 16, 43—46). Sv. Jan oproti prvním třem evangelistům, kteří ono plátno nazývají *sindon*, mluví o prostěradlech (othonia) a připojuje zmínku o Nikodemovi, že „přinesl smíšeninu myrrhy a

aloe, asi sto liber. I vzali tělo Ježíšovo a obvinuli je prostěradly s vonnými věcmi, jak jest u židův obyčej pochovávati" (Jan 19, 39, 40).

Také všichni evangelisté vypravují o ženách, jež přišly prvního dne po sobotě ke hrobu, aby pomazaly Ježíše, a uzřely kámen odvalený. Sv. Lukáš shodně se sv. Janem uvádí, že Petr později přišed ke hrobu a nakloniv se, uzřel prostěradla (othonia), ana leží o sobě.

Co se stalo s oněmi plátny posvěcenými dotekem Bohočlověka a skropenými jeho přesvatou krví? Nikde se nedočítáme, že by je učedníci Páně byli uschovali, ale nemožno připustiti, že by oni nebo svaté ženy byli nechali bez povšimnutí drahocenné památky, jež vzkříšený Spasitel jakoby schválně byl v hrobě zanechal. Historie však nám nepodává žádných zpráv.

Teprve v listě sv. Brauliona, biskupa saragosského (626—646) nacházíme pozoruhodnou poznámku. Zmiňuje se o hrobním plátně Kristově, známém v jeho době, a přes mlčení rukopisných zpráv je pokládá za pravé.[1])

Potom teprve ve 12. století přicházíme této památné relikvii na stopu, a tu již se dovídáme, kde se uchovává. Vilém, biskup tyrský,

[1]) Patrologia latina, t. LXXX, Epist. XVII Braulionis ad Tajum presbyterum et abbatem.

provází r. 1171 jerusalemského krále Amauryho I. do Cařihradu. Císař Manuel Komnenos chtěje projeviti zvláštní přízeň svým hostům, uvádí je do císařské komnaty, v níž se uchovávaly drahocennosti z dob císařů Konstantina, Theodosia a Justiniána. A mezi těmi vzácnými poklady bylo také plátno Kristovo, *Sindon.*[1])

V červnu 1201 ještě je v císařském paláci, ale v kapli Panny Marie. Mikuláš Mesaritis, strážce pokladů této císařské kaple, chrání tam svatý Sindon proti uchvatiteli Janu Komnenovi. Hrobní plátno bylo ještě cítiti myrrhou. Vzdorovalo zkáze, neboť bylo oví-jelo holé tělo nevýslovného zemřelého, po utrpení pomazané myrrhou.[2])

Robert de Clari, rytíř z Pikardie, viděl je r. 1204. Každý pátek bývalo posvátné Hrobní

[1]) „Interiores etiam palatii partes, penetralia non nisi domesticis suis pervia, thesauros et universorum desiderabilium repositiones avitas, eis tanquam familiaribus suis praecepit reserari. Sanctorum etiam reliquias dispensationis quoque Domini nostri Jesu Christi pretiosissima argumenta, crucem videlicet, et clavos, lanceam, spongiam, arundinem, coronam spineam, *sindonem*, sandalia exponi jubet.“ — Recueil des Historiens des Croisades, Paris, 1844. Historiens occidentaux, I, 2e Partie, p. 985.

[2]) A. Heisenberg, Nikolaos Mesarites. Die Palastrevolution des Johannes Komnenos. Würzburg, 1907, str. 30.

plátno rozvinuto, vztyčeno a ukazováno.[1])

Do čí rukou se dostalo při dobytí města a dělení kořisti? Podle Pamětí chrámu sv. Štěpána v Besançonu dostal je za odměnu Oto de la Roche, vévoda athenský a spartský, vůdce armády markýze z Montferratu. Ten je poslal svému otci, který je svěřil arcibiskupu Amedeovi v Besançonu, asi r. 1206. V Aktech tamní katedrální kapituly se dočítáme, že ve 13. století svaté Prostěradlo se vystavovalo na Boží Hod velikonoční po matutinu, kdy se předvádělo Mysterium Vzkříšení a se zpívala prosa *Victimae paschali*, a to při verši: *Angelicos testes, Sudarium et vestes.*[2])

Roku 1349 v Besançonu zuřil požár. Poškozené svaté Prostěradlo bylo převezeno do Lirey. Tam byla na podobném plátně vytvořena kopie, rukou malíře. A zaznamenávají-li Akta besançonská r. 1522 opětně, že svaté Prostěradlo se vystavovalo na terase jejich chrámu, nebylo to již pravé Hrobní plátno, nýbrž ona jeho kopie, poslaná tam z Lirey. Pravý svatý Sindon byl převezen do města Chambéry v Savojsku a od r. 1452 jej chová až podnes královská rodina Savojská.

[1]) Robert de Clari, la Conquête de Constantinople, éd. Ph. Lauer. Paris, Champion, 1924, str. 90.

[2]) Dunod de Carnage, Histoire de l'Église, Ville et Diocèse de Besançon, 1750. Vol. 1. p. 409, 417.

Roku 1532 zámecká kaple v Chambéry, v níž svaté Prostěradlo chováno, stala se obětí požáru, jenž by byl málem zničil i drahocennou relikvii. Takřka zázrakem byla zachráněna, utrpěla však přece opět škody.

Roku 1578 bylo svaté Plátno přeneseno do Turina, aby je sv. Karel Boromejský snáze mohl uctíti. Od té doby zůstalo již tam, v královském paláci rodu savojského. R. 1694 byla pro ně vystavěna nádherná kaple v královském paláci, nad presbytářem dómu a tam na oltáři je uloženo v drahocenné schráně.

Svaté Prostěradlo je tedy sta let předmětem zbožné úcty. Ale možno uznati, že je to skutečně pravé plátno z hrobu Kristova, když historie po tak dlouhé doby je němá? Nikdy nechybělo nevěřících a pochybovačů. Avšak do záhady bylo vneseno světlo jednou z moderních vymožeností, kterých se tak rádo používá na potření náboženských tradic. V tomto případě byla to fotografie, jež způsobila ohromení mezi pochybovači. Fotografická deska je přísně objektivní, pravdivá a nadto má schopnost zachytiti a předložiti našim zrakům jemnosti, jež prostému oku jsou nepostižitelné.

Roku 1898, když svaté Prostěradlo bylo vystaveno, zkušený fotograf advokát Secondo Pia je zachytil ponejprv na fotografickou

desku. Nad tím, co se ukázalo při vyvolávání na desce, sám adv. Pia zůstal tak ohromen, že div neomdlel. Jen s třesoucíma se rukama a neohrabaně mohl dokončiti ustálení desky v lázni.

Obličej Kristův, na plátně jen nejasně viditelný v podobě negativní, na desce se ukázal v úžasné úplnosti a jakožto positivní obraz.

Od té doby svatému Prostěradlu věnována zvýšená pozornost a napsána o něm řada pojednání. Nechybělo ovšem posuzovatelů, kteří vrhali na Piu podezření z podvodu a klamu.

Tato podezření však byla dokonale pohřbena za 33 let, zatím co technika fotografická dospěla téměř nejvyšší možné dokonalosti. Roku 1931 u příležitosti sňatku knížete Piemontského s kněžnou Marií Josefou Belgickou byl svatý Sindon opětně vystaven. A tu povolán na slovo vzatý odborník Cav. Giuseppe Enrie, aby je nejdokonalejším přístrojem zachytil na desky. Jeho snímky nejen že potvrdily pravost snímků Piových, s nimiž se úplně shodovaly, nýbrž podávají nám obraz Spasitelův v ještě podivuhodnější dokonalosti a jemnosti. Když arcibiskup turinský kardinál Fossati spatřil Enriův první snímek svaté tváře Kristovy,

ohromen padl před ním na kolena, líbal jej se slzami a zvolal: „Jakou útěchu mi poskytl dobrý Bůh!“

Proto byly nedávno ustaveny dvě komise: jedna italská pod předsednictvím kardinála Fossatiho, druhá francouzská, jíž předsedá kardinál Verdier, arcibiskup pařížský. V obou výborech jsou desítky nejvýznačnějších vědců a odborníků. Péčí těchto komisí bude vydána obsáhlá foliová publikace, v níž budou sneseny úsudky všech zúčastněných vědeckých pozorovatelů. Zatím vydána byla práce Cav. Enrie: „*La Santa Sindone rivelata dalla fotografia*“,[1]) obsahující reprodukce jeho snímků a odborný výklad, rozbory technické, chemické a malířské, jež směřují k tomu, aby dokázaly vratkost námitek a pochybností, jejichž podkladem byl nedostatek historických dokumentů a existence jiných *sindonů*, které však u srovnání s turinským se zřejmě jeví pouhými nezdařilými malířskými napodobeninami.

Jak se jeví sv. Prostěradlo pouhému oku.

Prostěradlo je lněné tkanivo dlouhé 4 m 36 cm a široké 1 m 10 cm. Podél ohybů má několik záplat, neuměle všitých na zacelení prohořelin, vzniklých při dvojím požáru, a

[1]) Torino, Soc. Editr. Intern., 1933, L. 12.

nějakou skvrnu od vody použité k hašení. Přizvaný znalec textilní techniky Cav. Virginio Timossi prozkoumav tkanivo, praví ve svém posudku: „Co se týče osnovy, tkáň vykazuje asi 40 vláken na 1 cm, co se týče útku, asi 25 vrhů na cm.“

Na plátně viděti dva otisky lidské postavy, na jedné polovici přední stranu těla, na druhé polovici zadní. Tělo tedy bylo položeno na plátno po délce tak, že na něm leželo nohama ke kraji a hlavou doprostřed a druhá polovina plátna byla přeložena přes hlavu po celém těle až zase k nohám. Prohořeliny neporušily obrazů těla, neboť jsou vesměs po stranách otisků. Jsou tudíž otisky těla téměř nedotčeny.

Otisk částí těla vytvořen jest jednak skvrnami krevními, jež jsou přesně na místech, kde Spasitel byl raněn, takže dobře rozeznáváme rány hřebů, ostnů trnové koruny, kopí v boku, zářezy provazů a šlehy důtek. Kromě toho však je na plátně otisk celého těla v světle-tmavém, slabě rezovitém zabarvení, ale tak, že místa tmavá odpovídají světlým místům těla, světlá tmavým, tedy jako na fotografickém negativu.

Chceme viděti obraz positivní? Chceme jej viděti co nejurčitěji? Pohleďme na fotografický snímek.

Touha viděti svaté Prostěradlo turinské vyvolala mnoho stesků. Vystavujeť se jen mimořádně a za dlouhá období, takže celkem málokdo měl příležitost je spatřiti. Mimo to utajování vzácné relikvie budilo dojem, jako by se schválně znemožňovalo vědecké prozkoumání. Ale nyní, po nedávných veřejných výstavech hle, fotografie, jak praví Enrie, „přišla vložit do rukou každému, kdo si přeje, snímek relikvie, t. j. fotografickou reprodukci, která viděla všecko okem vytrvalejším a schopnějším než oko lidské, při světle tak pronikavém, jakého my bychom nesnesli, a všecko zaznamenala bez předsudků, bez pokynů, co nejvěcněji a bez milosti, vzdorujíc jakékoli sugesci".

Dovedný a zručný fotograf Enrie, jenž byl též vedoucím redaktorem čelné italské odborné revue fotografické, pomocí nejmodernějšího přístroje předložil veřejnosti 12 snímků, většinou na deskách 40×50 cm, zobrazujících Hrobní plátno v celku i ve význačnějších částech. Technika, zkušenost, opatrnost, prozíravost při umístění přístroje a předmětu, míra světla a clony, upuštění od jakéhokoli zesilování a oprav, otevřené a přímé osvětlení obrazu beze skla — to vše

spolupůsobilo k dokonalosti snímků. Znalci fotografie dovedou oceniti význam této přesnosti jakožto záruku nejobjektivnější práce. Další zárukou je notářský spis právního zástupce fotografů-odborníků města Turina a okresu, jímž se celý postup práce úředně ověřuje.

Patříce tedy na snímky Enrieovy, máme jistotu, že vidíme totéž, co viděti na svatém Prostěradle, přitom však mnohem určitěji.

Jsou to pohledy úchvatné.

Kráse a velebnosti vznešené tváře Kristovy, jak nám ji zjevuje svaté Prostěradlo, třebas v některých tazích se shoduje s tradicí, žádný obraz se nikdy nepřiblížil. Žádný umělec, nevyjímaje ani Michelangela nebo Raffaela, nedovedl namalovati nebo vytesati tvář Krista, jenž by ve spánku smrti projevoval spánek života a vědomé a jisté očekávání brzkého vzkříšení. Tato tvář nebyla zohyzděna důtkami Pilátovy kohorty, třebas jeví stopy poliček, jimiž ji zneuctili služebníci nejvyšších kněží. Krev, která se řinula s hlavy korunované trním, zabarvuje dnes nachově v několika málo potůčcích čelo. Zdá se, že Spasitel i umírající a mrtvý chtěl se ukázati láskyplný a krásný těm, kdož ho chtějí milovati a následovati, a zůstavuje svůj obraz po staletí ukrytý v Prostěradle,

chtěl jej zjeviti se svými božskými úmysly právě naší době.

Jak co do tváře, tak co do anatomie těla nemůže žádný středověký malíř nebo sochař soutěžiti se svatým Prostěradlem.

Předpis o výši těla a o souměrnosti údů, zjištěný ve starověkém a novodobém sochařství, neznámý však nebo zanedbávaný ve středověku, nacházíme na obraze Kristově přesně zachován. Tělo měří 1·80 m. Zdají-li se boky někomu rozšířené a prsty na rukou prodloužené, je přípustna domněnka, že v této části přestávalo bičované tělo otékati, otok klesal v době pohřbení a tak se rozšířil obrys hrudníku, čímž ruce zkřížené na břiše se natáhly směrem dolů a tak se i prodloužil obraz prstů při doteku s prostěradlem.

Trnová koruna vtlačená na hlavu tížila zvláště do týla a z ran vytékaly praménky krve, která se vsákla do vlasů, sebraných potom při ukládání do hrobu po obou stranách hlavy, až zakryly uši. S týla mohla krev dále pozvolna kapati zároveň s krevním sérem na podložené Prostěradlo a vytvořiti ony kruhovité skvrny, ležící přes sebe a vedle sebe, jak se jeví na fotografii. Levé rámě zachovalo v zadní části znaky zářezu kříže, patrně s ohyby šatu. Zřejmé a jasné jsou na lopatkách a po obou stranách páteře šlehy, jimiž

římské důtky — *flagrum romanum* — rozdíraly tělo; jsou to otisky, jakých v tomto tvaru žádný malíř nikdy nekreslil a na jaké nikdy nemyslil.

Veliká skvrna, jež se táhne přes ledviny a jež byla před fotografováním pokládána za stopu po řetězu a od některých i za opasek, zdá se spíše stopou krve od provazů, jimiž byl Ježíš přivázán k sloupu při bičování.

Anatomické a fysiologické skutečnosti též podivuhodně odpovídají i ostatní znaky ran, jako otisky rány v boku, na rukou a na nohou. Bok vykazuje skutečný zářez vpravo s výtokem krve, oproti téměř všeobecné malířské tradici, jež zobrazuje srdce raněné zleva. Vnikloť kopí do těla, jak dovodil Dr. Barbet z Paříže, mezi pátým a šestým žebrem vpravo, prošlo pravou plící a po osmi centimetrech otevřelo pravou hořejší komoru srdeční, která i u mrtvých bývá plna tekuté krve.

Pokud jde o zranění levé ruky, které jediné je viditelné, ježto pravá ruka byla podsunuta pod levou, tentýž Dr. Barbet upozornil, jak je zřejmo z obrazu, že hřeb nebyl probit mezi kostmi podprstí, nýbrž mezi oběma řadami 8 kostí kloubových, t. j. v zápěstí, kdež vazba svalů je početnější a silnější než spojka kostí dlaně, snáze povolná, čímž by zavěšené tělo se utrhlo. Žádný malíř, vyjímaje Van Dyka,

nikdy nepomýšlel odsunouti bodení hřebů z dlaně do zápěstí.

Pokud jde o znaky nohou, lze pozorovati, že obraz přední části Prostěradla jejich otisků nevykazuje, nýbrž obraz v zadní části, v němž je viděti celá chodidla. Z toho se odvozuje, že lněná tkanina, podložená pod tělo, byla na konci přehnuta přes přední stranu nohou a přikryta koncem hořejší části, která vykazuje krvavé skvrny, odpovídající skvrnám spodního konce tkaniva u chodidel. Tato konečná spodní část tkáně měla vykazovati podvojný obraz nohou, totiž chodidla oproti nártům, kdyby tkanivo nebylo bývalo zkráceno o obraz předních částí k pořízení relikvií. Avšak krev z probodlin v nártech prosákla oba konce prostěradla položené přes sebe, protože hořejší zůstal poskvrněn krví, ačkoli nepřevzal světlotmavý obraz nártů nohou, jenž tedy asi nepřesahoval přes ohnutou spodní část, později, jak řečeno, oddělenou.

Tomuto přehnutí prostěradla přes nohy, provedenému v kvapu a v místě málo osvětleném, třeba přičísti prohnutí levé nohy, která se jeví zkrácená, jelikož tkanivo na této straně bylo příliš přitaženo při ohýbání přes nohu. Odůvodnění, někým nadhozené, že jde o mrtvolní ztuhnutí levé spodní konče-

tiny, musilo by platit i pro končetinu druhou a pro paže.

Všechny tyto podrobnosti a jiné, které by bylo lze uvésti, dokazují, že k takové přírodní pravdivosti by nedošel ve svých představách a výtvorech nikdy žádný padělatel nebo malíř. Umění pokulhává za přírodou a ztrácí se v uličkách, které, i když někdy se přibližují ke skutečnosti, ukazují vždy stopy lidského dojmu, pokusu skutečnost v přírodě napodobiti, ne však ji dohoniti.

Kdo by chtěl přirovnati k svatému Prostěradlu napodobeniny, které byly vydány za více nebo méně autentické, shledal by je všechny hodně vzdálené a méněcennější, co do ušlechtilosti a anatomické i figurativní přesnosti, než je relikvie turinská. Anatomické a malířské studium mrtvol nesahá ve středním věku pod čtrnácté a patnácté století, kdy svaté Prostěradlo již bylo známé, a žádný malíř by nebýval byl schopen napodobiti je, jak dokazuje skutečnost, a chápati je v jeho negativní formě.

Proti autentičnosti se dovolávají jiní mlčení historie a klamu umění. Avšak kolika dokumentům a sochám i obrazům se obdivujeme v museích jako autentickým, ač jejich osudů a tvůrců neznáme! Mlčení nic neznamená, když věc mluví sama a vykazuje

takové příznaky, které ji řadí do její doby a do kolébky jejího původu silou, již tam získala a ještě nedotčenou zachovává.

Je pravda, že snímky svatého Prostěradla jsou dokumenty němé, zrovna tak jako je němé co do ústních údajů samotné svaté Prostěradlo. Jsou však němé, jako je němá skutečnost, která nicméně hovoří silněji svým chladným mlčením a vzdoruje všem, kdož jí neuznávají, stávajíc se sama o sobě výmluvnější než její obhájcové, vítězoslavnější než vytesané kameny. Vážný, nezaujatý usuzovatel, jenž ví, jak v soutěži s přírodou každý umělec má úbor umění a třesoucí se ruku, poznává v tomto lněném plátně, v tomto obraze, na němž v tajnosti hrobu Kristus zůstavil otisk, jakého umění nezná, božskou podobu, slyší a chápe při dostatečné znalosti fotografie hlas, jenž z vyvolaných desek, vyobrazujících Kristovo raněné tělo, vysílá k nám skutečnost přírody.

Uvažme jen, že sv. Prostěradlo podává *negativní podobu ve světlotmavosti* a že přece, jak známo, *podobná představa negativního obrazu je zcela cizí veškerému malířskému umění starověkému i středověkému.* Pouze v sochařství můžeme mysliti na něco obdobného, pokládáme-li za „negativy" odlitky a reliefy, jež bylo možno sejmouti od soch nebo osob a jež mají ovšem

formy negativní. Avšak *obrazový negativ* je produkt naší doby, zrozený a známý jedině vynálezem fotografie.

Nikdo však neměl nikdy podezření, že obraz v Prostěradle by byl negativem; rozdělením světel a stínů jevil se různě a odlišně od každého jiného obrazu, ale neodhalil své záhady a svého původu. První, kdo jej fotografoval, očekával, že obdrží na základě výsledku fotografického postupu obraz negativní, jak je obvyklý u všech fotografovaných předmětů. Avšak na desce, pracované přísně podle odborných pravidel, ukázal se neočekávaný zjev — přesný *positivní obraz Spasitelův* zpředu i zezadu, s *negativními otisky ran a krevních skvrn*, jež jsou v Prostěradle positivní; zvláštní to a nepochybný kontrast, který se opakoval při všech přímých snímcích pořízených Enriem i fotografy diletanty.

Tím zůstává vědecky dokázáno, že fotografuje-li se Prostěradlo, fotografuje se obraz negativní, který dává positivní reprodukci — pravý opak toho, co se obvykle děje na deskách, na něž působily světla a stíny, vzhledem ke skutečnosti předmětu: převrácená světlotmavost, ale nikoli převrácení přirozeného způsobu fotografického, který obrací hodnoty světla a stínu.

Poukazovalo-li se, že přece jen se vysky-

tují ve středověku příklady převrácení barev na obrazech, a to na malbách basiliky v Assisi, přičítaných Cimabuemu, je to vyvráceno s dostatek v uvedené knize Cav. Enrie. Kdo poněkud zná chemii malířských barev, ten ví, jak taková obrácení vzniknou: směs jistých barvicích hmot se při světle časem mění, čímž vznikne rozklad barev, jako se stává při směsi stříbřité běloby s červení a modře s karmínem. Je známo, jak jisté barvy jsou nestálé a jak pro fresky třeba vybírati zvláštní barviva. Cimabue neznal chemie ani zmíněných skutečností, a na jeho malbách právě oním rozkladem se změnily leckde barvy a odstíny.

Proti správným poznámkám Enrieovým o jakékoli nepřítomnosti vrstvy barev na tkanivu svatého Prostěradla bylo by lze namítati, že pilný napodobovač použil pro obraz svatého Prostěradla nejlehčích barev anilinových, rozpuštěných v prchavé esenci petroleje a jiného objevu jako terpentinu, které by nezanechaly vůbec silnější vrstvy na plátně, splývajíce s tkanivem jako na gobelinu. Každý však ví, že takový pokrok malířství a průmyslu anilinových barev je ve středověku věcí neznámou a že je vymožeností moderního průmyslu. Nemožno se ho tudíž dovolávati proti svatému Prostěradlu, leč z nevědomosti.

Lidské umění se nemůže hlásiti k autorství obrazu Spasitelova na Hrobním plátně. Vždyť žádná antická ani středověká škola neznala ani neučila nikdy kresliti nebo malovati obráceně nebo stíniti proti přírodě, tak aby světlosti byly tmavé a stíny světlé. Nevytvořila tedy tento obraz matka umění, příroda? Není se třeba obávati naprostého omylu, řekneme-li, že ona to byla, jež bez štětce a bez barev ukryla do této lněné tkaniny toto tajemství tím, že vtiskla do plátna krev a pot, rozsévajíc světlo tam, kde malovala šero, a šero na místo světla, aby nám po devatenácti stoletích znovu předložila jakožto dar naší době vyhrazený podobu našeho mrtvého Spasitele, jak ji v třídenní tmě uzavřeného hrobu byla namalovala, měníc noc smutku ve svůj pracovní den.

Jakým asi způsobem to učinila? O tom bylo podáno několik vědeckých výkladů, při nichž se vesměs bere v úvahu skutečnost uvedená v Evangeliu, že tělo Ježíšovo před uložením do hrobu bylo pomazáno drahocennými vonnými mastmi, jež přinesl Nikodem. Působil zde tedy proces chemický nebo fysický? Zvláště pozoruhodný je výklad G. Busnelliho S. J., jenž praví:

„Zdá se, že pro vytvoření obrazu je třeba mysleti na příčinu fysickou, totiž na teplo; a to proto, že šťáva aloe, která se dobývá naříznutím jeho listů, koncentrací v teple ohně dává hmotu hnědou, černou nebo žlutozelenou. Kristus zemřel na kříži mezi 3. a 4. hodinou odpolední a pohřben byl před soumrakem, počátkem židovské soboty. Musilo tudíž tělo býti ještě teplé, teploty horečné, když Josef z Arimatie šel k Pilátovi a po zakoupení prostěradla přišel na Kalvarii, aby sňal a pohřbil Krista na tomto blízkém místě, kde měl připraven vlastní hrob. To se mohlo státi v krátkém čase, vzhledem k blízkosti míst, neboť od Jerusalema ke Kalvarii a od Kalvarie ke hrobu bylo nedaleko. Tak Kristovo tělo, ještě teplé a ohebné, mohlo býti důstojně uloženo v poloze, jak nám ji podává obraz, obaleno v prostěradlo nasáklé aloí. Stykem s teplotou těla aloe se pozvolna zahřívala, a to podle odstupňování doteku a vzdálenosti tkaniny od tepelného zdroje, přejímajíc onen negativní odstín, který tvoří otisk obrazu; kdežto rány a krev z těla ještě teplého musely zanechati živější vlastní obraz, až úbytkem a úplným zaniknutím jakékoli teploty ustalo též tvoření obrazu, který zůstal lehký, odstíněný a mlhavý, jak jej dnes vidíme. Tímto způsobem se nám zdá, že se ode-

hrál původ obrazu a vytvořila se jeho trvanlivost a jeho rezatě hnědá barva. Snad by nebylo nesnadné dokázati to pokusem, který přenecháváme jiným.“[1])

Uznáme-li, že obraz posvátného Prostěradla byl vytvořen přírodou, ať již cestou chemickou, fysickou neb obojí zároveň, je tím podán nový důkaz, že otisk těla Spasitelova je pravý, neboť příroda neklame a nemůže vytvořiti pouhou náhodou, náhodným seskupením světel, stínů a skvrn obraz tak přesný, dokonalý do nejjemnějších podrobností a zvláštností. Ale je otázka, zda tímto výkladem jsou rozřešeny všecky záhady tohoto úžasného obrazu.

Obraz na sv. Prostěradle přece je zázračný.

Není třeba připouštěti zázrak při zjevech, které se dají přirozeně vyložiti. Ale v případě svatého Prostěradla stěží dostačí přirozený výklad, jakkoliv spolupráce přírody se uznává. Těžko vysvětliti, jak fysickým nebo chemickým působením mohly se vytvořiti na prostěradle obalujícím lidské tělo všecky ony nejjemnější obrysy a odstíny.

Jsou dvě možnosti: buď plátno leželo na celém těle tak, že přiléhalo těsně na všecky

[1]) G. Busnelli: La Santa Sindone di Torino. Civiltà Cattolica 1933—34.

jeho části a ohbí jako kůže. V tomto případě těžko pochopiti, jak mohou na otisku býti odstíny a přechody. A při napětí plátna by se muselo ukázati, že obraz má porušené proporce, že je nepravidelný, deformovaný.

Nebo plátno nepřiléhalo stejně na všecky části těla. V tomto případě by vzniklyotisky nestejné, nesouladné a bizarní, jež by nedávaly dokonalý negativ, nýbrž obraz obludný. Na fotografii však se uplatňuje *světlo*, jež osvětluje předmět, a *poloha předmětu*, jež utváří a určuje vhodné stínění; současně však *působnost činitele, jenž svou inteligencí obojí reguluje.* Kdo mohl tak dovedně rozložiti plátno nad tělo Spasitelovo a pod ně, aby plátno se udrželo v žádoucí blízkosti různých částí těla a podalo negativní obraz s veškerou onou dokonalostí odstínů? Nebo kdo řídil fysikální nebo chemické působení výronů čpavku nebo tepla, aby mohly vytvořiti přesné otisky těla se všemi odstíny na všech částech plátna, zatím co toto plátno nepřiléhá k tělu, kde by mělo přiléhati, nebo není v náležité vzdálenosti od příslušných částí těla, jak by toho odstíny vyžadovaly?

Síly a schopnosti přírody samotné nemohou nikdy přivoditi žádoucí účin, nepůsobí-li při tom inteligentní bytost, jež je řídí a pořádá. Bez tohoto spolupůsobení můžeme

obdržeti nanejvýš takové obludné obrazy, jakých se již nejednou docílilo pokusným zabalením mrtvoly do plátna.

Jestliže tedy nejpovolanější znalci umění malířského prohlásili, že je naprosto nemožno vytvořiti podobnou reprodukci obrazu, nezbývá rovněž ani vědám fysice a chemii než prohlásiti z uvedených již důvodů stejnou neschopnost. Proto můžeme směle říci: *Digitus Dei est hic!* „Prst Boží je zde!“ Můžeme bez obavy tvrditi, že náš milý Spasitel nemaje dosti na tom, že nám zůstavil sebe samého pod závojem Eucharistie, chtěl nám na svém Hrobním plátně zanechati ještě i snímek svého požehnaného těla ve chvíli dovršení svého vykupitelského díla a řídil fysicko-chemické účinky, aby nám reprodukovaly jeho božskou podobu tak dokonale, že je v tom poznati ruku Toho, „skrze něhož všecky věci jsou učiněny“.

A. Stříž.

Podle studií S. Busnelliho v „Civiltà cat.“, Paula Vignona v „Études“ a passionisty P. Alessia v „L'Illustrazione Vaticana“.

SV. JAN BOSKO – PŘÍTEL LA SALETTY

Je tomu 50 let, co se u brány Oratoria v Turině představil mladý duchovní. Přivábila ho tam proslulost starého řeholníka, o němž se všude s nadšením vyprávělo.

„Pojďte dále, důstojný pane, jako domů," vítal vřele kněz mladého návštěvníka.

Řeholní kněz byl Don Bosko, mladý návštěvník Achille Ratti.

Po 50 letech se opět setkali tváří v tvář. Bylo to v nezapomenutelný den Božího Hodu velikonočního 1934. Tehdejší mladý kněz se zatím stal slavným náměstkem Kristovým a bylo mu dopřáno, aby celému světu představil toho, jenž ho kdysi v Turině tak srdečně vítal, a pronesl o něm neomylný výrok:

„Ve jménu Božím prohlašujeme blahoslaveného Jana Boska za svatého."

Bylo to slavné setkání. Kdo patřil na to velkolepé divadlo, měl před svými oslněnými zraky obraz nadpozemský, takřka vidění Církve vítězné. Nespočetné plesající zástupy ze všech národů a zemí, tolik jasu a nádhery, tolik nadšení!

Ale v této všeobecné radosti měli zvláštní intimní podíl Misionáři la saletští a jejich

četní přátelé. Vždyť Don Bosko byl jedním z našich, byl z nadšených přátel La Saletty, byl pravým misionářem la saletským od první chvíle.

Roku 1846 bylo knězi Janu Boskovi sotva 30 let. Jsa štván a vyháněn usedlými domácími pány, kteří shledávali, že jeho četa „birichinů" je přespříliš bujná, musil se probíjeti tisícerými nesnázemi, s nimiž se setkávalo jeho rodící se dílo. Za těchto okolností se doslechl o zázračném zjevení Svaté Panny na La Salettě. V Italii stejně jako ve Francii noviny neustávaly o něm psáti, vyvolávajíce všude rostoucí sympatie. Maje duši světce, vytušil v tom brzy mimořádnou milost a neprodleně ji přenášel do svého malého světa, jenž byl konečně právě nalezl přístřeší v Oratoriu. Svátek Neposkvrněného Početí — jemuž na pozdrav zazníval jasný hlásek zvonku právě předtím zavěšeného na zvonici — byl jedním z prvních rodinných radostí, prožívaných v tomto novém útulku.

„Tento svátek," čteme v životopise světcově, „nabyl zvláštního významu oznámením zvěsti o zjevení Matky Boží na hoře La Salettě ve Francii."[1])

Není divu, chopil-li se nadšený Don Bosko

[1]) Lemoyne: *Memorie biographiche di Don Giovanni Bosco*, vol. II, p. 576.

tak instinktivně tohoto zjevení. Měl v té věci intuici: neuskutečňovala Svatá Panna na La Salettě podivuhodně jeho ideál? On od dávných a tajemných snů svého mládí snil jen o tom, že půjde k lidu a že jej přivede — prostřednictvím jeho dětí — ke Kristu, jeho Králi . . . Matka Boží La Saletská najednou se mu zjevovala jako vzor a vůdkyně. Nejde i ona k lidu? Není oděna jako prostí drobní lidé? Nevyvolila si malé venkovské děti? Neponižuje se až do té míry, že mluví nářečím horalů, a nejeví útrpnost s bídou nízkého lidu? . . . Don Bosko nalezl nevýslovný vzor svých tužeb.

Od té doby Don Bosko ctil Matku Boží Pomocnou zároveň jakožto Smírkyni, v kterémžto úkolu se zjevila na La Salettě. Zdaž obojí si neodpovídá a není pro nás stejně potřebné? Utvrzen byv zjevením la saletským ve svém apoštolátu mezi ubohými, Don Bosko s důmyslem a důrazem usiloval, aby „veliká zvěst byla sdělena lidu".

„Toto zjevení," píše P. Lemoyne, „stalo se oblíbeným tematem Dona Boska; opakoval je stokrát a stokrát, netoliko, aby vštípil své mládeži pojem o světě nadpřirozeném, úctu a důvěru k Marii, ale hlavně, aby v ní vzbudil nenávist k trojím hříchům, které rozjitřují hněv Ježíše Krista a svolávají na lidstvo

hrozné tresty: klení, znesvěcování svátků a porušování postu a újmy.“[1])

Můžeme se domysliti, s jakou hlubokou a úchvatnou výmluvností kázal takový kněz o slovech zarmoucené a plačící Matky. Jeden ze svědků nám podává dojem, jakým působila jeho řeč na mládež:

„Nelze ani zhodnotiti duchovní prospěch, jaký plynul mládeži Oratoře z přednášek tohoto kněze, jenž hovořil o Matce Boží tak, jako by ji sám byl viděl — tak veliká byla živost jeho přednesu a jeho citů, když nám líčil její zjevení. Ti mladí, kteří nic nevěděli o *snech* Dona Boska, bývali tak dojati jeho slovy, že s novými výlevy nadšení a lásky pěli svou obvyklou píseň: *Noi siamo figli di Maria* . . .“[2])

Když však už jeho apoštolské srdce bylo tak krásně a mocně získáno pro Zjevení, nemohlo se spokojiti omezeným kroužkem turinských neposedů; požadovalo celý svět, právě tak, jak tomu chtěla Panna Maria ve svém poselství.

Tento mistr vychovatel, o němž se právem říká, že svými metodami předběhl své vrstevníky o půl století, využíval vydatně zbraně tisku. Z lásky k Svaté Panně La Sa-

[1]) Tamtéž, str. 576.

[2]) Tamtéž 582.

letské chápe se opětně pera, stává se propagátorem La Saletty. Vydal dvě dílka o Zjevení, jejichž náklad nám s dostatek prozrazuje jeho apoštolskou horlivost: bylo jich 30.000 výtisků.

V záhlaví jednoho z nich píše: „Zjevení Blahoslavené Panny, jež se událo 19. září 1846, je skutečností jistou a zázračnou, která je dosvědčena tisíci osobami a kterou ještě dnes každý si může ověřiti . . . Snažme se, aby takové projevy Boží dobroty nám byly zdrojem milostí a požehnání; aby nám byly pobídkou k víře živé, k víře činné, k víře, jež usiluje činiti dobré a chrániti se zlého . . .“[1])

Jsa puzen šířiti lásku k Svaté Panně La Saletské, Don Bosko dbal především, aby se zakořenila v jeho vlastní duši, plné velikých plánů, a aby v ní rozvinula svou plodnou působnost. A ona vskutku osvěcovala a upevňovala velikého zakladatele na jeho postupu. Spisovatel jeho Pamětí to jasně ukazuje v těchto stručných, ale výstižných úvahách: „Snad se někomu bude zdáti, že tato stránka je zbytečná; ale není tomu tak . . . Odtud můžeme pozorovati veřejnou a zjevnou činnost Svaté Panny v Církvi katolické a souběžně její činnost skrytější, ale stejně půso-

[1]) D. Giovanni Bosco: *Apparizione della Beata Vergine sulla montagna della Salette*, str. 3—5.

bivou v duši Dona Boska, jakož i v založení Společnosti sv. Františka Saleského na záchranu mládeže . . . Lze také zjistiti, jak od r. 1846 Svatá Panna se zjevuje právě dětem, jako by jim dávala důkaz svého zalíbení...“[1])

Když vzrůstem a rozšířením díla připadl Donu Boskovi úděl věčného pocestného a on se chápal své poutnické hole, směřoval především k ušlechtilým srdcím Francie, té Francie, jež ho přijala jako triumfátora . . . Kolem r. 1886 ho cesta vedla Grenoblem. Až tam se dostal, tak blízko k uskutečnění své skryté touhy: vystoupiti na La Salettu. Ale čas! Čas u člověka tak neopatrného, že cestou seje zázraky . . . čas u světce, o kterého město za městem se rve! Nedostal se tam. Ale Svatá Panna ho odškodnila: bylo mu dopřáno radosti, že mohl sloužiti Mši u jejího oltáře v kapli misionářů la saletských v ulici Chanrion. Na tu Mši světcovu se naši starší Otcové ještě dobře pamatují, jakož i na krátkou francouzskou promluvu, ve které povzbuzoval věřící k dobročinnosti.[2])

Za dva roky poté život Dona Boska zhasl. Jeho dílo však, sálající ohněm, dobylo světa. Jeho sláva, zářivější a blahodárnější než nejjasnější červánky, vystoupila nad obzory

[1]) Lemoyne: *Memorie* . . . str. 576.

[2]) Písemné svědectví P. Jeana Helme, mis. salet.

všech národů. Posléze na výzvu náměstka Kristova shromáždil se lid v lesku římských Velkonoc, sešla se zejména mládež, aby oslavila jako světce toho, jenž ji tolik miloval.

Právě v předvečer té oslňující apotheosy vedl jsem jednoho přítele z Francie do katakomb sv. Kalista. Tu náhle uprostřed italských slunečníků, cypřišů, stínících hroby našich mučedníků, přítel mi představuje kněze, s nímž se dobře zná: byl to slavný životopisec Dona Boska, sám P. Auffray . . . Nikdy nezapomenu na nadšení, na pohnutí, s nímž mne vítal, když uslyšel můj titul: „misionář la saletský".

„Ah! La Saletta!" pravil, „ta měla nesmírný vliv na celý život Dona Boska! . . . Zejména ve svých pověstných večerních *‚slovíčkách'* mluvil o ní neustále a způsobilo to tolik dobra mezi jeho mládeží! . . . La Saletta! Ale Don Bosko to vzal z hloubky!"

Toť velikou radostí a chloubou naší a též jistě radostí i útěchou Naší Paní Smírkyně.

Yves Férec,
Misionář la saletský.

V KONNERSREUTU *III.*

Konnersreut je jevištěm tak úžasných věcí, tolik význačných osobností z celého světa tam přichází, a přece zachovává svůj tichý a pokorný ráz. Před čtyřmi lety, kdy ještě volně, bez omezení proudili zástupové do Konnersreutu a obléhali domek Neumannův, německý časopis Simplicissimus přinesl v karikatuře dva obrázky: na jednom bylo několik zchátralých chatrčí s podpisem „Konnersreuth dnes" a na druhém vysoké hotely s podpisem „Konnersreuth za tři léta". A skutečně leckdo mohl očekávati, že Konnersreut se přizpůsobí návalu cizinců a zařídí se k jejich pohodlí a k svému prospěchu, že vzroste v komfortní město.

A hle, ta tichá ves zůstává po letech stále stejná. Ony mimořádné jevy nenabyly rázu atrakce, z níž by se těžilo. Stigmatisovaná zůstává prostou, pokornou venkovskou dívkou; rovněž její rodiče a sourozenci zůstávají stejně prostými a skromnými, nijak se nepovznášejíce vědomím, že jejich dům se stal předmětem všeobecného zájmu a že se naň patří s posvátnou úctou. Stejný klid zachovává církevní vrchnost.

Kdyby se něco podobného vyskytlo v ně-

které náboženské sektě, jak by se toho využilo k propagandě!

Návaly příchozích by mohl vésti k myšlence, aby se mezi návštěvníky sbíralo aspoň na dobré účely, a jistě každý by rád dal. Nic takového! Není zde stínu úmyslu těžiti z těchto mimořádných zjevů. Miliony byly nabízeny Terezii i jejím rodičům, dá-li se filmovati, ale všecky nabídky se odrazily o jejich naprostou nepovolnost.

To vše jsou známky, že je zde něco, co se vymyká ze všeho světského, lidského.

Mnozí ještě stále projevují obavy o Konnersreut namítajíce, že Církev ještě nepronesla definitivního úsudku o hodnotě tamních zjevů. Ale marně a zbytečně čekají na takové „církevní schválení", neboť taková není církevní praxe. Teprve po smrti Terezііně, bude-li svatost jejího života volati po tom, aby byl zahájen informační proces, možno očekávati, že se posv. kongregace ritů vysloví též o nadpřirozeném rázu jejích vidění. Nám stačí, že církevní autorita vše sleduje a pozoruje a že kompetentní osobnosti, jejichž úsudek bude míti velikou váhu při budoucích procesech, vyslovily o konnersreutských zjevech svůj úsudek zcela jasně a určitě. A ten se shoduje s úsudkem nejbližšího a stálého pozorovatele pana faráře Nabera.

Případ konnersreutský živě dokazuje pravdivost často opakovaného výroku Tereziina: „Spasitel je dobrý!“

Spasitel ukazuje, že jeho milující a soucitné Srdce se neodcizilo ani těm, kteří se mu odcizili. Podává důkaz, že žije a působí v Církvi. Přichází oživit a posílit víru ve své božství.

Tím však také posiluje naši naději. Neboť ukazuje-li mimořádně svou božskou moc, dává tím najevo, že může nám pomoci jakožto jediný náš Spasitel, a že také nám *chce* pomoci. Právě v době, kdy mimořádně se rozmohlo zlo, on mimořádně zasahuje, aby svou dobrotou zlo přemohl.

Touto svou dobrotou klepe Spasitel na naše srdce, aby je probudil k lásce. Konnersreut učí milovati Ježíše. Co slz bylo tam již vylito! A byly to slzy lítosti, lásky.

Konnersreut však také učí podávati Spasiteli zadostučinění a smír za hříchy světa. Terezie sama je vzornou smírčí žertvou. Svými krvavými slzami, jež prolévá se Spasitelem, odčiňuje hříchy pocházející ze *žádosti očí*.

Svým neustálým postem odčiňuje hříchy pramenící ze *žádosti těla*.

Jsouc poslušna Spasitele až k smrti, a to smrti kříže, kterou s ním podstupuje, ve všem se mu připodobňujíc, odčiňuje *pýchu života*.

V tom je vyřešení „záhady konnersreutské“.

RADOSTNÉ ZVĚSTI V TĚŽKÉ DOBĚ

Za dnů Heroda krále.

„Za dnů Heroda krále“, těmito slovy počíná sv. Lukáš své evangelium. Je z nich tušiti dobu soužení. Herodes byl samozvanec, který znal výborně strojiti lstivé úklady i podnikati násilné činy, který se ničeho nelekal, šlo-li o to, aby uhájil své postavení.

Jeho otec Antipater, poloviční beduin z Edomu, byl ještě ve službách krále Hyrkana, ve skutečnosti však panovníka ovládal. Než ho jakýsi Malichus otrávil, snažil se všemožně dostati své dva syny, Fasaele a Heroda, do popředí. Herodes, ještě nadanější než otec, pokračoval v jeho díle. Jeho bratr padl v bojích o vládu; možno říci, že na štěstí, neboť časem by byla jistě nastala roztržka mezi oběma bratry. Herodes odstraňoval bezohledně každého, kdo se mu zdál nebezpečný.

Zatím co proti svým soupeřům z řad velmožů země bojoval mečem i jedem, snažil se získati přízeň židovského národa, jakož i každého římského vládce, neboť to bylo ještě důležitější. Věda, že chrám jerusalemský není jen náboženským, nýbrž i národním střediš-

těm země, dal jej rozšířiti a s nevídanou nádherou vyzdobiti. Nádherymilovní lidé Východu mohli tím býti oslněni, kdyby byl král současně nestavěl chrámy římským bohům, divadla pro římské hry a závodiště pro římské závody a kdyby se byl nejevil v každém ohledu přítelem toho národa, který byl Israeli nepřítelem. Za jeho vlády připravoval se i pro židovskou zemi osud všech krajin, hraničících s římskou říší: nejprve dostávaly se pod „římský" vliv a domorodí králové, kteří sympatisovali se světovou velmocí, zpola je pořímštili; stačila potom jen nepatrná srážka a staří vládcové zmizeli; jejich území bylo prohlášeno i navenek za římskou provincii. A římskému vladařskému umění dařilo se většinou za krátkou dobu „usmířiti" obyvatelstvo (tak se totiž vyjadřuje Caesar), t. j. přivtěliti je k ohromnému organismu římské říše.

Každý mohl tehdy tušiti, že vláda Herodova znamená takovýto přechod. Herodes neustával páchati politické vraždy, aby zajistil svému rodu trůn. Ale právě tím skýtala se Římanům častěji příležitost zasahovati do vnitřních poměrů země.

Co znamenalo připojení k území římské říše, těžko se dá zúplna vylíčiti; všimněme si jen v krátkém přehledu převratů na poli náboženském:

Řeckým jazykem bylo možno se dorozuměti ve všech provinciích ohromné říše: v Jerusalemě i na jezeře Genezaretském, u Eufratu a Tigridu, na Nilu i v oasách saharských, v přístavech italských i španělských i v zátokách Černého moře, na Temži, na Rýně i na Dunaji. Přehrady mezi jednotlivými národy padaly. Žádný národ si nedovedl za těchto přesunů zachovati víru v staré bohy své domoviny. Nikdo už vážně nedbal bohů své rodné země, ochránců to malého území, neboť všechny tyto kraje i se svými starými hranicemi se staly pouhými správními okrsky jediné římské říše. Když už jednou stará, svým způsobem pevná víra v bohy, která vytvořila malé státečky, zmizela nadobro, klonili se lidé spíše k tomu, aby důvěřovali v bohy, kteří nebyli tak známí jako vlastní. Naslouchali vypravování přistěhovalců; tito se zase odvolávali na to, že jim bylo zázračným způsobem přikázáno získávati ctitele svým bohům a zakládati nové chrámy. Vedle veřejných obřadů a slavností k poctě starých božstev zemských vznikaly všelijaké pokoutní kulty k poctě cizích bohů, kteří byli vyhledáváni jako pokoutní mastičkáři vedle pravých lékařů.

V leckteré zemi tyto změny již proběhly nebo ještě probíhaly a v Israeli tehdy právě začaly. Ale setkání Říma s národem israel-

ským bylo něčím úplně novým; židovství působilo na všechny pohany dráždivě, ať přicházeli jako úředníci z Říma, či jako obchodníci od Nilu nebo ze Španěl, či jako žoldnéři z Francie nebo z Německa — Herodes měl totiž žoldnéře i ze severních zemí.

Směšně malý nárůdek na kamenitých vrchovinách mezi Nilem a Eufratem vzpíral se „pokroku". Nedal postaviti svého Boha Jahve po bok žádnému jinému božstvu. Římského Jupitera přirovnávali Řekové k Diovi, Egypťané k Ammonovi, Asiaté k Baalovi; Israel však nedovolil výměny bohů a nechtěl slyšeti o bohu jménem Jupiter-Jahve. Dokonce tvrdil, že zná jediného a jedině pravého Boha, Boha, který stvořil nebe i zemi, který se jim sám zjevil a který je poučil, jak se mají modliti a obětovati; všichni ostatní bohové byli jen sny nebo přeludy, nebo zlí duchové; kdo jim obětoval, obětoval jako slepec.

Každý pohan, který přišel do země, pokud nevěřil v téhož Boha, musel se uraziti chováním israelského lidu. A bylo tomu opravdu tak, že poslední žebrák v zemi pokládal i nejvznešenějšího pohana za člověka, který právě o nejdůležitějších otázkách životních věděl méně než on sám. Byl „neobřezanec", méněcenný člověk. Střediskem tohoto národa byl chrám jerusalemský. Tam byl svatostánek

v budově obklopené širokými nádvořími. Každá modlitba konaná na tomto místě, každá oběť ranní i večerní, každá bohoslužba sobotní, každé čtení Písma a výklad Zákona, obzvláště pak veliké svátky, k nimž celý národ v proudech putoval do Jerusalema, vtiskovaly Israelským v paměť, že jsou a zůstanou vyvoleným národem.

Od oltáře zápalného stoupal ustavičně sloup dýmu k nebi a ztrácel se v jeho jasu, rozplývaje se tajuplně ve výšinách. Ráno i večer byl dým hustší; přinášelyť se předepsané oběti. Kněz vešel do svatyně a položil kadidlo na žhavé uhlí, které jiný služebník svatyně tam přinesl s oltáře zápalného. Zazněly trouby; všechen lid se vrhl k zemi. Byl na to asi podobný pohled, jako když dnes beduini pouště s tváří na zemi v zástupech se modlí. Tlumený hukot naplňoval nádvoří; úplné zmlknutí při takových slavnostních okamžicích příčilo by se nejhlubšímu cítění lidí z Východu.

Není divu, že tato sjednocenost národa ve víře jevila se nevěřícím jako spiknutí namířené proti ostatním národům.

A přece byla vláda v zemi israelské v rukou cizinců. Herodes, nenáviděný polobeduin, panoval pod ochranou Římanů nad těmito kraji. Nyní se musel objeviti Bohem slíbený

Vykupitel, Mesiáš! Nitro národa bylo mocně rozechvěno očekáváním jeho příchodu.

Takový je význam slov: „za dnů Heroda, krále judského“.

Zvěst o narození Janovu.

Byl za dnů Heroda, krále judského, kněz, jménem Zachariáš, z třídy Abiášovy; a manželka jeho byla z dcer Áronových a jméno její Alžběta (Luk. 1, 5—25).

Sv. Lukáš nás uvádí do chrámu, kde kněz jménem Zachariáš byl losem určen, aby ve svatyni obětoval kadidlo. Tento kněz prožil život pro Israelitu dosti zvláštní: všem spravedlivým slíbil Bůh, že nezůstanou bez dětí a že se aspoň ve svých potomcích dožijí dnů Vykupitelových. Zachariáš žil tak, že se zdál býti hoden tohoto zaslíbení. Jako mladý kněz se oženil s ženou z velekněžského pokolení Aronova a po celý svůj život zachovával spolu s ní věrně všechna přikázání i pravidla. Přesto nenarodil se jim syn. Potom byli už příliš staří, že již nemohli čekati dětí. V Israeli bezdětnou rodinou jen opovrhovali. Není pochyby, že i v tomto případě mnozí mysleli, že takový osud může být zaviněn jen tajným nějakým hříchem. Vzpomeňme si jen, jak učedníci, vidouce slepého od narození, bez rozpaků se tázali: „Pane, kdo zhřešil, on nebo rodiče jeho?“

O Zachariáši se ještě zvláště poznamenává, že náležel ke skupině Abiášově. Kněží byli rozděleni ve čtyřiadvacet tříd a dvakrát do roka měli týden službu v chrámě. Mimo tuto dobu žili jinde; tehdy však už nebylo měst, obydlených výhradně kněžími. Poměry způsobily, že kněží dávali přednost místům ne příliš vzdáleným od Jerusalema. Podání označuje za domovinu Zachariášovu městečko Sv. Jan, jež možno pokládati za vzor takovýchto horských městeček v Judsku.

Určité služební úkony bývaly mezi kněze rozdělovány losem. Na Zachariáše připadlo, aby obětoval kadidlo. Protože bylo několik tisíc kněží, je zcela možné, že Zachariáš vstoupil tehdy po prvé do svatyně. Podle jednoho podání směl každý kněz konati tuto službu vůbec jen jednou v životě a byl potom z dalšího losování vyloučen.

Zachariáš podle všeho už nasypal zrn kadidlových na oltář, vrhl se k zemi, aby se klaněl Nejvyššímu, a chystal se opustiti svatyni, v níž se nikdo nesměl déle zdržovati; tu zjevil se mu anděl. Stál na pravé straně oltáře zápalu, tedy vedle sedmiramenného svícnu.

Jakožto kněz četl dosti často v posvátných knihách o zjeveních andělských; ale nicméně, když na stará kolena skutečně takové zjevení

spatřil a když od světa ostatního odloučen stál tváří v tvář andělu — ulekl se. Anděl ho uklidňoval:

„Neboj se, Zachariáši, neboť vyslyšena jest modlitba tvá; aj Alžběta, manželka tvá, porodí tobě syna a nazveš jméno jeho Jan. I budeš míti radost a veselí a mnozí se budou z jeho narození radovati. Budeť zajisté veliký před Pánem: a vína a nápoje opojného nebude píti, a naplněn bude Duchem Svatým ještě v životě matky své; a mnohé z synů israelských obrátí k Pánu Bohu jejich. A on předejde před ním v duchu a moci Eliášově: aby obrátil srdce otců k synům, a nevěřící k opatrnosti spravedlivých, aby připravil Pánu lid dokonalý."

Oč se Zachariáš modlil? Zaslíbení syna je tak úzce spjato v řeči andělově s poukazem na Zachariášovu modlitbu, že touto modlitbou nemožno nic jiného rozuměti než jeho úpěnlivé prosby o syna! Zachariáš se sice vzdal už svých tužeb, když pro ně přestaly přirozené podmínky, a od oné doby se již nemodlil k Bohu na tento úmysl. Ale není téměř lidského života, v němž by se podobné příhody neopakovaly: — Modlitby, jež pronášelo mladé srdce, docházejí vyslyšení, když prosebník se už dávno vzdal vší naděje. Bůh oddaluje splnění těchto proseb často jen proto,

aby později mohl uštědřiti nejen to, oč jsme prosili, nýbrž i mnohem více.

Tkví již v povaze lidí, že v jejich nitru nastane zvláštní rozpor, splní-li se jim náhle přání, od něhož už dávno upustili. Vzepře se v nich něco, jako by byl ohrožen jejich klid. Odpověď Zachariášova prozrazuje tento čistě lidský rys povahy: přemohl sice touhu svého srdce, ale neodevzdal se snad stejně dokonale do vůle Boží.

Odpověděl andělu poněkud nedůvěřivě: „Po čem to poznám? Neboť jsem starý i manželka má zestárla ve dnech svých."

Nyní uplatňuje anděl svoji autoritu, podobaje se vysokému úředníku, který předkládá listiny opatřené pečetí: „Já jsem Gabriel, který stojí před tváří Boží" — nebesa se tu přirovnávají ke královskému dvoru na Východě, kde pouze osoby požívající největší důvěry smějí státi „před tváří panovníkovou" — „a poslán jsem, abych k tobě mluvil a ty věci tobě zvěstoval. A hle, budeš mlčící a nebudeš moci mluviti až do dne, v kterém se ty věci stanou; proto žes neuvěřil slovům mým, která se naplní časem svým."

Zatím lid na nádvoří poklekl na dláždění k modlitbě. Knězi bylo zakázáno déle prodlévati ve svatyni, než bylo nutno. Lidé dovedli přesně odhadnouti dobu posvátného úkonu;

bylo nápadné, že Zachariáš nepřicházel — tak, jako by dnes také budilo pozornost, kdyby kněz při proměňování mezi pozdvižením hostie a pozdvižením kalicha potřeboval více času než obyčejně. Věřící se znepokojovali; obávali se, že starému knězi se stala nějaká nehoda.

Když se Zachariáš konečně ukázal, dal jim znamením na srozuměnou, že je němý. Byl by si mohl pomoci psací tabulkou, ale on nikomu nic neřekl o zjevení.

Teprve když doba služby v chrámu uplynula, vrátil se domů. Způsob, jakým Lukáš o tom píše, budí domněnku, že událost netřeba položiti na poslední den týdne jeho služby, nýbrž spíše na první den, na sobotu, kdy se služební skupiny vyměňovaly.

Po nějakém čase poznala Alžběta, že ji Bůh požehnal děťátkem. Zachariáš se s ní určitě nějak dorozuměl, neboť při obřízce Alžběta už ví o příkazu andělově, aby dítě bylo nazváno Jan. Pozdní splnění dávného přání vneslo i do jejího života úplný převrat. Věděla, jak bystrý zrak mají ženy v těchto věcech a proto se vzdálila jejich pohledům. Ale samota nebyla pro ni vězením. Dítě bylo vyšší měrou než jiné darem nebes; proto cítila také zvláštní povinnost zasvětiti Bohu sebranost ducha čas, po který dítě odpočívalo pod jejím

srdcem: — matka budoucího poustevníka žila sama jako poustevnice. Nežli věda poznala zákony dědičnosti, věděl lid o mnohých věcech. Matky byly stále ještě přesvědčeny, že dítě v jejich lůně neživí se jen jejich krví, nýbrž i jejich duchem.

Anděl zvěstuje narození Vykupitelovo.

Měsíce pak šestého poslán jest anděl Gabriel od Boha do města galilejského, kterémuž jméno Nazaret, ku panně zasnoubené muži, kterémuž jméno bylo Josef, z domu Davidova, a jméno panny bylo Maria (Luk. 1, 26—38).

Všude, kde pramen vylévá vodu na vyprahlou zemi, vznikne na Východě dříve či později osada. Taková též byla postavena na skalním hřbetu, u pramene, v horském sedle nad rovinou Jezreelskou. Osada dostala jméno Nazaret. Podle jedněch to znamená „kvetoucí (město)“, podle druhých „hlídka“, „stanice“. Jestliže se podává dvojí výklad téhož slova, nemáme my Evropané stání, dokud nezjistíme, který je správný. Naproti tomu lidi z Východu baví právě tato mnohoznačnost místních názvů. Nepůsobí jim ani obtíží najíti v každém výkladu slova Nazaret nějaký vztah k Ježíši.

Podobá se pravdě, že první osadníci nalezli tam místa, na nichž se daly snadno vyhloubiti

jeskyně, nebo dokonce jeskyně hotové; ať je tomu jakkoliv, vestavovala se později obydlí více do kopce, místo aby se stavěla na stráni. V poslední době byla odkryta celá řada takových „obytných jeskyň“ právě nablízku kostela, na jehož místě stál podle podání domek Svaté rodiny.

Nesmíme si však o starém Nazaretě činiti velkolepých představ. Byla to napajedla. Studně učinila Nazaret hledaným cílem poutníků a karavan; ale tatáž studně dávala často podnět ke sporům a hádkám. Nazaretští neměli u svých sousedů dobré pověsti. „Zdaliž z Nazareta něco dobrého vzejde?“ praví Nathanael z Kány, blízké to osady, uslyšev, že Mesiáš pochází odtamtud. Jako by to byla ozvěna z dob Ježíšových, říká se ještě dnes: „Koho chce Bůh potrestati, tomu dá za ženu Nazareťanku.“

Tam byl poslán šestého měsíce po početí Janově anděl Gabriel, týž, který mluvil se Zachariášem. V městečku, o jehož obyvatelích kolovala tak špatná pověst, žila totiž panna nejsvětější, kterou kdy svět viděl.

Nesčetněkráte byl tento výjev zobrazen: anděl vstupuje do komory modlící se Panny. Nejčastěji vídáme komnatu se skvostnými záclonami na velikých oknech a s pestrými koberci na mosaikové podlaze, hladké jako

zrcadlo. Podobal-li se Mariin dům průměrným obydlím v osadách na horských úbočích v Palestině, byla to jeskyně s přístavkem; místo oken tam byl nanejvýš vedle dveří světlík a místo dlaždic pokrytých koberci tam byla podlaha z udupané hlíny, na niž se kladly slaměné rohožky.

Maria žila ještě v domě svých rodičů, ale byla zasnoubena s řemeslníkem, tesařem, a očekávala den, kdy si ji odvede do nového domova.

Zasnoubení bylo tehdy smlouvou, která činila muže pánem nad ženou. Manželství bylo tedy uzavřeno v podstatě již zásnubami; svatba byla jen obřadné doplnění smlouvy. Už zasnoubením nabyl ženich všech práv, nevěsta však ani před zasnoubením ani po něm nesměla ve všem svobodně o sobě rozhodovati.

Nikde není možno tak se od světa odloučiti jako v takových palestinských chatrčích, vestavěných do skály, jsou-li dveře zavřeny. Jen jakoby zdáli je slyšet dupot oslích kopyt a pronikavé hlasy pohaněčů, živé besedování žen a rozmluvy mužů, řev prodavačů a smlouvání kupujících.

V takové místnosti se objevil anděl Gabriel Marii a pozdravil ji: „Buď zdráva, milostí obdařená. Pán je s tebou, tys Požehnaná mezi ženami!“

Maria se modlila snad takovým tajemným způsobem, že si sama sotva byla vědoma, jak její myšlenky tkví v Bohu. Ulekla se pozdravu andělova; ale na rozdíl od zmatení Zachariášova bylo to u ní jen zneklidnění, jež nemohlo proniknouti zcela do nitra duše; neztratila vlády nad myšlenkami, nýbrž snažila se spíše, aby jasně poznala, co pozdrav znamená. Vždyť nebylo obyčejem, aby se ženy zvláště zdravily. Když se dva přátelé navštívili, neoslovil host nikdy ženu přímo, nýbrž vyptával se muže na její zdraví, což bylo projevem zdvořilé pozornosti.

Anděl jí podal vysvětlení:

„Neboj se, Maria; neb jsi nalezla milost u Boha. Aj počneš v životě, a porodíš syna, a nazveš jméno jeho Ježíš. Tenť bude veliký, a Syn Nejvyššího slouti bude, a dá jemu Pán Bůh stolici Davida otce jeho a kralovati bude v domě Jakobově na věky, a království jeho nebude konce!“

Maria se má státi matkou Vykupitelovou! Dává andělu odpověď, jež předpokládá, že její zasnoubení s Josefem nemá za účel manželství obvyklého druhu: „Kterak se to stane, poněvadž muže nepoznávám?“ Zákoníci výslovně prohlásili, že žena v určitých případech není povinna plniti sliby, které učinil muž jakožto její zákonitý pán bez jejího sou-

hlasu. Směla se v takovém případě od něho odloučiti. Je tedy samozřejmé, že žena nemohla nikdy bez svolení mužova učiniti slib čistoty. Ale protože muž nabýval již zasnoubením práv manžela, byla Maria co do takovýchto slibů v postavení vdané ženy. Prohlašuje-li andělu, že muže nepoznává, nutně z toho vyplývá, že Josef ví o tomto předsevzetí a že k němu dal souhlas.

Ale proč se zasnoubila, chtěla-li žíti jako panna? Na Východě by si byli tuto otázku jistě ušetřili, znajíce plně to, co my nyní víme. Vždyť každá žena byla po celý svůj život podřízena poručníkovi; i nejzbožnější otec pokládal tehdy za svou povinnost provdati dceru. Učinila-li tedy Maria slib panenství a chtěla-li je zachovávati, bylo to možné jen pod ochranou zákonitého manželství. Kdyby se dnes měl Syn Boží vtěliti, nedala by se věc jinak rozluštiti, neměla-li by matka býti uvedena v podezření.

Anděl jí dává na srozuměnou, že tímto poselstvím Božím se nikterak nezmění způsob života, který si vyvolila: „Duch Svatý sestoupí v tebe, a moc Nejvyššího zastíní tebe; a protož i co se z tebe svatého narodí, slouti bude Syn Boží!“

Bylo jasno. Dítě mělo míti podle plánu Nejvyššího jen Boha za otce. Proto nebyl

chystaný sňatek s Josefem překážkou, nýbrž přímo podmínkou pro zrození božského Syna.

Maria se liší od Zachariáše. Zachariáš se vzdal naděje na syna, když jej podle zákonů přírody už nemohl čekati, a když mu byl proti zákonům přírody slíben, ozval se v něm tichý odpor — bylo snad při tom i něco studu —, takový starý člověk aby ještě dostal dítě! Maria slíbila Bohu zůstati pannou; otevřela svůj život úplně působení milosti. Proto nebylo u ní údivu jako u Zachariáše; byla tak ovládnuta mocí Boží, že ani tento zázrak ji nepřivedl z rovnováhy. Jakmile věděla, že se poselství andělovo dá sloučiti s jejím slibem, tu už neznala váhání.

„Aj, já nevolnice Páně! Staniž mi se podle slova tvého!“ Nemohla to vysloviti kratčeji. *Nevolnice* Páně! Takový byl původní význam slova, jež vyšlo z jejích úst. V této souvislosti vyjadřuje naprosté odevzdání do vůle Boží.

Maria nežádala znamení; ale anděl jí je dal: „A aj, Alžběta, příbuzná tvá, i ona počala syna v starobě své. Jest již v šestém měsíci, ona, kteráž slove neplodná; neboť nebude nemožné u Boha žádné slovo.“

Maria znala svou tetu; anděl to předpokládá ve svých slovech; snad už dříve u ní přebývala, když putovala do Jerusalema. Dalo se tedy čekati, že se Maria brzo po zvěs-

tování vydá na cestu, aby navštívila příbuznou, o níž anděl mluvil.

Návštěva Mariina u tety Alžběty.

Povstavši pak Maria v těch dnech, odešla s chvátáním do města Judova. I vešla do domu Zachariášova, a pozdravila Alžbětu. I stalo se, jakž uslyšela Alžběta pozdravení Mariino, zplesalo nemluvňátko v životě jejím a naplněna jest Alžběta Duchem Svatým (Luk. 1, 39—54).

Zprávy evangelia, jež následují po zvěstování v Nazaretě, vypadají jako řada výjevů ze života palestinského lidu tehdejší doby; opakují se tam ještě dnes v životě prostých lidí. Ale pokaždé je událost přirozeného řádu naplněna nadpřirozenem, překypuje jím a stává se tak něčím neslýchaným a ojedinělým.

Mladá žena navštíví starší, jež stejně jako ona čeká děťátko — a hle, vzájemný pozdrav žen se skončí nadšeným prohlášením, že jejich mateřské naděje jsou nadějí světa; muž nižšího stavu neví dobře, má-li uvésti snoubenku do svého domu — a hle, nebesa sama mu vyjeví Boží vůli; narodí se dítě v domě starcově — a hle, stařec prorokuje; narodí se dítě ve chlévě — a hle, nebesa sama se otevrou.

Stojí za podívanou, pozorujeme-li prostý lid palestinský při slavnostních shromážděních, na příklad na velkém náměstí vedle kostela Narození Páně. Při slavnostním vstu-

pu patriarchově na Štědrý den se zde potkávají každý rok známí a příbuzní z nejrůznějších končin země. Žen tu nebývá méně než mužů. Stále znovu máme příležitost viděti, jak se takové ženy pozdravují. Chudé ženy, jež vstávají každé ráno ve tři hodiny, aby mlely žernovem, projevují takovou ušlechtilost v pohybech a takovou srdečnost, že by mohly býti předlohou k uměleckým vyobrazením setkání Mariina s Alžbětou. Objímají se, líbají se a zdraví se vysokým, zvučným a zpěvným hlasem. Při své živosti se však nespokojí jedním pozdravem; po prvním následuje druhý a třetí, který novými slovy vyjadřuje radost, a jsou-li to osoby různého postavení, dává též výraz úctě. Mohamedánky se ještě dnes pozdravují, jak se zdravily ženy v době Davidově nebo Mariině: „Pokoj — pokoj budiž s tebou!“ Vrozená přívětivost lidí Východu způsobuje, že se za odpověď první pozdrav pronese dvakrát i vícekrát.

Podobný výjev by se byl očekával, když mladá Maria z Nazaretu, zaprášená z dlouhé cesty, vešla v dům staré tety Alžběty. Brzo po rozmluvě s andělem opustila Nazaret a vydala se na cestu. Bylo před velikonocemi; měla jistě příležitost přidati se ke skupině poutníků, kteří poněkud dříve vyrazili než jiní. Doba dešťů již povolila, slunce více hřá-

lo, rovina Jezreelská se podobala zelenému jezeru vysoko se vlnícího žita, ba i kamenité výšiny samařské a judské nabyly tmavších barev; všude vyrážely mladé výhonky; velké, ploché zvonky sasanek a hvězdice narcisů se svítily na slunci; byla to do jisté míry nejkrásnější doba roční.

Bylo lze předvídati, že Alžběta pozdraví svou příbuznou s jásotem. Co působí nastávající matce více radostí nežli návštěva spřátelené ženy? Ale také Maria přicházela s radostným tajemstvím. Zatím co se matky zdravily, pozdravily se i jejich děti a tajemství se zjevila sama od sebe. Neboť při pozdravu se pohnulo dítě v lůně Alžbětině a ona, osvícena jsouc Duchem Svatým, poznala, čím je Maria, jež k ní přicházela na návštěvu. Alžběta by byla podle obyčeje jistě připojila k prvnímu pozdravu ještě druhý, ale obvyklé formule byly teď rozbity a naplněny novým obsahem. Ještě dnes říkáme, vítáme-li někoho výše postaveného: „Jaká to pro mne nezasloužená čest!“ I Alžběta, ctihodná žena kněžova, pravila Marii: „Požehnaná tys mezi ženami, a požehnaný plod života tvého! A odkud mi to, že matka Pána mého přišla ke mně? Nebo aj, jakž se dostal hlas pozdravení tvého do uší mých, zplesalo radostí nemluvňátko v životě mém. A blahoslavená jsi, žes uvěřila;

neboť splní se ty věci, kteréž jsou pověděny tobě od Pána."

„Matka Pána mého!" tak Alžběta oslovila Marii; její víra viděla, ještě nežli dítě spatřilo světlo světa, více, než apoštolé poznali podle zázraků a znamení. Pozdrav se stal blahopřáním: „Blahoslavená jsi!" Ještě dnes si blahopřejí slovy: „Požehnaná jsi! Požehnaná budiž!" Ale i toto rčení bylo z obyčejného života přejato do světa víry.

Evropana nesmírně překvapí, čte-li text bez výkladu, že Maria odpovídá na pozdrav slavnostně: „Velebí duše má Hospodina!"

Co už bylo napsáno o tomto výlevu srdce Mariina, o chvalozpěvu Magnificat! Jedni jej prohlásili vůbec za vsuvku, za jakýsi básnický doprovod textu; druzí chtěli povýšiti Marii na skutečnou básnířku, jako by to nebylo pro ni ponížením, pokud v ní vidíme opravdu matku Páně.

Základem pro správné pochopení toho jsou tehdejší životní poměry, jež se dají ověřiti tím, co se dnes při takových událostech děje. Není třeba jíti až do Palestiny. V jihoevropských zemích, v Řecku a na Korsice, nacházíme u prostého lidu zjevy, jež možno nazvati přirozenými podmínkami pro Magnificat a Benedictus i chvalozpěv Simeonův. Nesmělé a zcela nevzdělané ženy se stávají při úmrtích

v záchvatu bolu básnířkami a vyjadřují své city slavnostním způsobem. Jejich chvalozpěvy se částečně skládají ze zděděných průpovědí a obratů; ale většina žen dovede z toho všeho utvořiti něco nového a osobitého. Podobné věci jsou dosvědčeny i v Palestině. Ještě v posledních desetiletích se udály případy, že se ženy beduinů, jako kdysi za časů Davidových, stávaly za války básnířkami a opěvovaly vítězství svých mužů.

Není tedy tak divné, že Maria se ujímá při setkání s Alžbětou slavnostním způsobem slova. Při jejích slovech ukazuje se zjev, který lze i jinde spatřiti: — jednotlivé obraty pocházejí ze známých písní, jež vznikaly za podobných okolností, na příklad chvalozpěv, který zapěla Anna, když se jí narodil syn Samuel.

Ale neslýchaný jest obsah písně Mariiny. Píseň má nový obsah, nové jádro. Oslavuje příchod Syna Božího, kterým počíná nová doba — Maria sama jest jeho matkou. Hned se také ukazuje ten zjev, který se v životě Ježíšově neustále opakuje — slova její jsou plna nejhlubší, pravé pokory a zároveň plna prorockého sebevědomí:

„Velebí duše má Hospodina,
a plesá duch můj v Bohu, spasiteli mém!

Neboť shlédl na ponížení svou;
aj, od této chvíle blahoslaviti mne budou
všechna pokolení!“

Tvrdý zákon dosud vládl: Mocný se stával ještě mocnějším, pyšný pyšnějším, bohatý bohatším. Slabého ještě více oslabili, nízkého ponížili a chudého ochudili. Nyní nastala doba milosti, prolomen byl tvrdý zákon přirozeného života pro všechny, kteří se kupili kolem Boha:

„Veliké věci mi učinil Mocný;
svaté jest jméno jeho.
Milosrdenství jeho trvá od pokolení do
pokolení
všem, kteří se ho bojí.
Mocně vládne rámě jeho;
ničí ty, jejichž srdce plna jsou pýchy;
svrhuje mocné s trůnu,
a povyšuje nízké;
hladové zahrnuje výbornými dary,
bohaté propouští s prázdnou.
Ujal se Israele služebníka svého,
rozpomenuv se na milosrdenství své,
jakož byl slíbil otcům našim,
Abrahamovi i semeni jeho na věky.“

Třeba míti na zřeteli, že Maria zde nevy-

jadřuje city vzniklé v onom okamžiku. Jakmile ji totiž anděl opustil, zajisté se snažila včleniti svůj posvátný zážitek ve vše to, co jí bylo známo ze svatých Písem.

O Alžbětě a Zachariáši se výslovně poznamenává, že byli k tomu zvláště naplněni Duchem Svatým, když prorokovali; u Marie však se mlčky předpokládá, že už byla napřed osvícena.

„I řekla Maria" — tím začíná Magnificat. Dotud ještě s nikým nemluvila. O oněch věcech bylo lze mluviti pouze s člověkem, který stejně jako ona věřil v jejich pravdivost a skutečnost. Mladá dívka cestou zajisté s chvěním přemítala, jak by nejlépe oznámila tetě své tajemství a jak ona je přijme. Vždyť to, že i Alžběta u vysokém věku počala dítě, bylo pro ni jakousi přípravou: — ale mezi tímto zázrakem a zázrakem, jenž se na ní stal, ležela propast věčnosti.

Vše, co dotud v sobě potlačovala, vylila nyní před tetou, která, sama jsouc osvícena Bohem, už o tom věděla a tomu věřila. Básnický prvek v tomto příběhu není hlavní věcí, vždyť báseň má v sobě vždy něco ze světa snů, něco neskutečného, přes veškeru vnitřní životní pravdu; pravda slov a božskost obsahu přesahují básnické umění. Co je jinak krásné jako báseň, je zde krásné jako pravda v říši jiné, v říši skutečnosti, a to krásou jinou, vyšší.

Narození Jana Křtitele.

Alžbětě pak naplnil se čas, aby porodila; i porodila syna. A uslyšeli sousedé a příbuzní její, že s ní učinil Hospodin veliké milosrdenství své, a radovali se spolu s ní. I stalo se v den osmý, že přišli obřezovat dítěte, a chtěli je dle jména otce jeho nazvati Zachariášem (Luk. 1, 57 až 80).

K Mariině návštěvě u Alžběty se druží nový obrázek ze života prostých lidí: — v domě starého kněze Zachariáše se narodí synáček. I tento výjev, který se pohybuje do všech podrobností v mezích zděděných mravů a obyčejů, se nám zároveň zjevuje jakožto událost plná božských tajemství.

Narození Janovo bylo událostí. Otec i matka dosáhli stáří, v němž už nikdo nepočítal s takovým překvapením. Obyvatelům venkovského městečka, kteří sledovali rodinné poměry svých sousedů do nejmenších podrobností, jistě neušlo, že život tohoto chlapce počal klíčiti, když se byl Zachariáš vrátil němý z chrámu. Rovněž se smíme domnívati, že po zprávě o narození chlapcově smýšleli zcela jinak o bezdětnosti rodičů než dotud. Tušili, že to nebyl trest Boží, nýbrž zkouška. Ještě dnes u felachů a beduinů teprve je nejvroucnějším přáním rodičů dostati chlapce. Osobností, v užším smyslu právě mužem, stojí a padá vážnost rodiny. Dosud ještě počítají beduini své „zbraně schopné“ muže; veřejné

mínění přeje silným rodinám s četnými dětmi. Takový názor však působí, že narození děvčete neznamená tolik jako narození hocha — v tom případě snaží se potěšiti otce tím, že je to aspoň lepší než nic.

Pro Israelity nemělo zrození syna jen význam takový, nýbrž i náboženský. Vždyť byli národem budoucnosti. V narození mužského potomka, jenž mohl zachovati rod, viděli přípověď Boží, jež slibovala rodičům: I váš rod spatří ve svých potomcích dny Mesiášovy! Lidé z doby, kdy rodinná pouta jsou namnoze povolena a kdy spolupráce po sobě jdoucích pokolení už vůbec není silou, s níž by bylo třeba počítati, nemohou se dobře vžíti do citů israelského otce, když bral svého prvorozence na kolena. Nejspíše se to ještě podaří sedláku, který v jistém smyslu slouží budoucnosti svého statku a teprve narozením dědice dostává záruku, že jeho práce nebyla marná.

V jaké nábožné a povznesené náladě asi byl starý Zachariáš! Vždyť věděl, že mimo jiné bude zbaven i němoty.

Sousedé se však neradovali toliko ze šťastné události, nýbrž ujali se do jisté míry i vedení domácnosti němého otce. Když dítě mělo býti osmého dne obřezáno, už se dohodli, že nejlépe bude nazvati je Zachariášem. Obyčejně se dítěti nedávalo jméno otcovo. Avšak

u tohoto chlapce se zdálo vhodným, nazvati jej podle otce. Vždyť Zachariáš byl tak starý, že by byl mohl býti dítěti dědečkem. Kromě toho byl němý, nebyl tedy podle mínění přítomných ve veřejném životě už nic platný.

Ale zvedl se proti tomu odpor, a to na straně, na které jej nejméně čekali. Matka byla proti tomu a nejen to, navrhovala dokonce sama: „Bude se jmenovati Jan!“ — Že ho nechtěla pojmenovati Zachariášem, byli by pochopili; — ale proč právě Jan? Nikde v příbuzenstvu se to jméno nevyskytuje!

Bylo přirozeno, že požádali němého otce o rozhodnutí. Byli přesvědčeni, že si určitě nebude přáti Jana. Otázali se ho posunky: — dítě už leželo připraveno k obřízce. Zachariáš požádal o deštičku. „Deštičkou“ jest rozuměti prkénko potažené voskem. K němu patřilo pisátko, na jednom konci opatřené ostrou špičkou, na druhém rozšířené do tvaru lžičky, takže jím bylo možno i psáti i vosk opět uhladiti. Výslovně se kdesi činí zmínka, že v sobotu je dovoleno poznamenati si na stěnu počet hostů, že však zůstává zakázáno použíti k tomu jako ve všední den tabulky nebo voskovaných deštiček. Psaní vniklo, jak viděti, už i do všedního života.

Na takovou deštičku napsal Zachariáš: Jan jest jméno jeho! — Nevíme, jak by se byl

skončil zápas mezi příbuzenstvem a rodiči, kdyby se bylo nestalo něco zázračného. Ihned po tomto rozhodnutí zmizela němota Zachariášova.

Zachariáš byl v posledních týdnech ještě osamělejší než Maria, když putovala horami. Nyní, když opět nabyl řeči, naplněn jsa Duchem Božím, jal se prorokovati. Co bylo dříve řečeno o přirozených podmínkách pro Magnificat, platí také o chvalozpěvu Zachariášově. Nebylo ničím neobyčejným, že zapěl v překypující radosti a vděčnosti takovouto píseň chvály, ale neobyčejné bylo to, co tehdy zvěstoval: — Jan jest hlasatel, který jde před Mesiášem, před „rohem spásy", před spasením, proti němuž žádné zlo nic nezmůže!

Pln jásotu oslavuje Zachariáš nejprve věrnost Boha, který nezapomněl lidu svého!

„Veleben buď Hospodin, Bůh Israele!
Navštívil lid svůj,
vykoupení mu zjednal.
Vyzdvihl nám roh spasení
v domě Davida služebníka svého,
jakož slíbil ústy svatých proroků svých
od věků,
že vysvobodí nás od nepřátel našich
a z ruky všech, kteří nenávidí nás.
Tak chtěl se smilovati nad otci našimi

a rozpomenouti se na svatou smlouvu svou,
na přísahu, kterouž přisáhl Abrahamovi,
otci našemu:
že nám dá,
abychom z ruky nepřátel vysvobozeni,
beze strachu, v svatosti a spravedlnosti
sloužili před ním po všechny dny života
svého."

Potom se obrací k vlastnímu dítěti a oslovuje je ne jako otec, nýbrž jako prorok, jenž zařazuje i vlastního syna do velikého plánu, jejž má Bůh se svým národem, dobře věda, že čestné místo v něm znamená více, než mu on sám kdy může dáti.

„A ty, můj hochu,
prorokem Nejvyššího slouti budeš!
Půjdeš před Pánem
připravovat cest jeho,
aby dáno bylo poselství spásy lidu jeho
na odpuštění hříchů jeho,
skrze srdečné slitování Boha našeho,
jímžto nás navštívil
vyšed s výsostí nebes,
aby nám posvítil,
kteříž sedíme ve tmě a ve stínu smrti,
aby vedl nohy naše
na cestu pokoje."

Snad se již leckterý soused u sebe tázal: Proč dostali tito dva staří lidé syna? Když se pak po osmi dnech při obřízce událo tolik zázračného, vypravovalo se všude v horách, u studní i ve stínu čerstvě pučících fíkovníků, při letní setbě i při svitu olejových lampiček o tomto podivuhodném příběhu. Neklid i naděje se zmítaly v myslích: „Co bude z toho dítěte?“

Když hoch dorůstal, ukázalo se, že nepotřebuje lidských vychovatelů. Uchýlil se na poušť a zmizel tak zrakům lidí a potom snad i z jejich paměti.

Sňatek Panny Marie s Josefem.

Kristovo pak narození takto se stalo: Když matka jeho Maria zasnoubena byla Josefovi, prve než se sešli, nalezena jest těhotná z Ducha Svatého. Josef pak, muž její, spravedlivý jsa, a nechtěje jí uvésti v nevážnost, chtěl ji tajně propustiti (Mat. 1, 18—25).

Maria se vracela domů. Zatím pokročilo léto. Když sestoupila s vrchoviny Samařské do roviny Jezreelské, bylo jí kráčeti cestou plnou bodláčí, které již usychalo a jehož semena roznášel vítr. A na severu na okraji roviny svítily se horské osady jak perly vsazené do skal, jakoby posunuty záplavou chvějícího se světla do neurčité dálky. Nač asi pomyslila, když spatřila Nazaret. Co Bůh jí určil, patřilo

i jeho Synu; byl to tedy jistě úradek nejvyšší lásky. Mohla do jeho svaté vůle poručiti osudy svého budoucího života.

Přirozeně by se myslilo, že Zachariáš a Alžběta dali rodině Mariině doručiti poslem zprávu o tom, co věděli. Některé staré výklady mají za to, že Josef byl takto o tom zpraven. Vypravování samo svědčí spíše o opaku.

Ženy, které žily s Marií v jednom domě, ať to byl kdokoliv, zajisté první si všimly jejího stavu. Ženy dovedou takové věci velmi snadno zvětřiti. A potom učinily, co na Východě, kde se zasnoubení rovnalo sňatku, bylo samozřejmé: — oznámily to ženichovi.

Kdo to řekl Josefovi? Zachovalo se nám více dokladů, že manželská smlouva byla vyhotovena písemně a odevzdána „příteli" ženichovu. Ten byl důvěrníkem ženichovým. V Galilei se dá takové zařízení tím spíše pochopiti, neboť se tam, jak je doloženo, snoubenci zpravidla nikdy nescházeli před svatbou o samotě jako v Judsku. Proto si snadno domyslíme, že i Josefa zpravil důvěrník o stavu Mariině. To je možné i tehdy, když nebyla uzavřena písemná svatební smlouva. Podobný případ, ve kterém vystupuje„ přítel ženichův", uvedeme později.

Písmo mlčí s uctivou zdrženlivostí o prvním dojmu, jejž zpráva učinila na Josefa, a nej-

lépe bude říditi se jeho příkladem. Avšak když Maria byla uvedena v úlek pozdravem andělovým, smíme se zajisté domnívati, že se Josefovi nevedlo při této zprávě lépe. Starost jeho byla tím větší, že ho nepopouzela žádná nezřízená žárlivost k tomu, aby všechny nepříjemnosti z toho plynoucí svalil se sebe na Marii.

Jiný israelský jinoch tehdejší doby si v takovém případě snadno pomohl. Nevěřil by s počátku takovým řečem o jeho vyvolené; jakmile se však přesvědčí o pravdivosti údajů, strhne ho uražená samolibost k tomu, aby učinil udání. Zákon, který ukládal nevěrné nevěstě trest smrti, vykládal se sice v době Ježíšově podle všeho zdání velice shovívavě. Ve všech případech už nedocházelo k ukamenování. Jaké těžké ovzduší spočívalo na takovýchto případech, ukazuje nám událost z posledních let. Při svatbě, když se už všichni sešli, vyšlo spolehlivými důkazy najevo, že nevěsta nežila bez úhony. Ihned svolal otec všechny muže a otázal se jich: „Co zvolím? Hanbu nebo smrt?“ — „Smrt, smrt!“ zaznělo mu v odpověď. Uchopil ručnici a zastřelil vlastní dceru.

Lukáš zná obyčejný průběh věcí; má jej na zřeteli, když píše, že Josef, jsa „spravedlivý“, byl rozhodnut, že nedopustí, aby Ma-

ria byla veřejně uvedena v nevážnost. Jinak uvádí evangelista málo a vše jen v krátkých poznámkách; nejživotněji a nejjasněji ještě pochopíme tyto události, pokusíme-li se ve vypravování tom najíti odpověď na několik otázek:

První rozhodující otázkou jest: Co si Josef o Marii myslel? Měl ji za vinnou nebo nevinnou, nebo si vůbec netroufal učiniti úsudek?

Slova vypravování předpokládají, že Josef byl o její nevině přesvědčen. Čteme výslovně, že Josef byl „spravedlivý" a proto nechtěl uvaliti na Marii hanby. Kdyby byl připustil její vinu, nebyl by jednal „spravedlivě", nýbrž jeho jednání by bylo svědčilo o duševní otupělosti. Podobné postavení, v jakém byl Josef, nikoli však Maria, líčí se v židovském podobenství, které zní: Je tomu tak jako s králem, který pojal ženu, vyhotovil jí listinu o sňatku, kterou odevzdal do rukou družbovi. Po několika dnech se o ní rozšířila zlá pověst. Co učinil družba? Roztrhal svatební listinu a pravil: „Je lépe, aby byla souzena jako svobodná než jako vdaná!" Družba jednal, jak se to častěji děje, jako zástupce ženichův.

Další otázka jest: Mohl Josef tušiti, že jde o zázrak?

Učenci, kteří se zálibou poukazují na to, že i pohané vypravovali a snili o zrozeních

z panen a že asi ve stejnou dobu, kdy se Ježíš narodil, sám první básník Říma Vergil mluví o dítěti panny, které zasáhne do běhu světa — ti učenci mají nejméně práva potírati domněnku, že Josef mohl aspoň vzdáleně počítati s takovou možností.

Domněnka, že jde o tajemství, pohnula asi Josefa, že se rozhodl Marii v tichosti propustiti. Vždyť podle židovského zákona bylo rozhodnutí úplně v rukou Josefových. Mohl ji propustiti, ale ona sama se nemohla ze svazku uvolniti. Připadla tedy Josefovi úloha, dokázati lásku k Marii tím, že se jí vzdal.

Tím vzniká nová otázka: Jak si Josef představoval budoucí vývoj událostí?

To byla vlastní zkouška Josefova: — byl přesvědčen o nevině Mariině a přece viděl, že je okolnostmi nucen vydati nejistému osudu svou nevěstu, kterou nyní miloval vřeleji než kdy před tím. Josef se totiž podle plánu Božího měl na čas úplně vzdáti Marie, aby ji potom jiným způsobem a ve vyšší důstojnosti přijal i s dítětem z rukou Božích.

Tento stav mysli ženichovy předpokládají také slova anděla, který poučuje Josefa ve snu. Anděl počíná: „Neboj se vzíti k sobě Marii, manželku svou!“ Kdyby byl Josef o nevině Mariině pochyboval, byla by tato slova dosti podivná jakožto počátek řeči;

předpokládají, že se Josef, Josef spravedlivý, bál a ostýchal vzíti k sobě Marii.

Anděl mu vysvětluje: „Což v ní počato jest, z Ducha Svatého jest. Porodí syna a nazveš jméno jeho Ježíš! Oně zajisté vysvobodí svůj lid od hříchů jeho!“

I pochopil Josef, který v mnohých trapných chvílích přemítal často o všech možnostech, jaký význam má jeho manželství s Marií pro budoucího Spasitele: mělo střežiti tajemství Boží před světem.

Josefovi vrátil Bůh nevěstu Marii, kterou z bázně před tajemstvím chtěl propustiti; třeba předpokládati, že o svém plánu ještě s nikým nemluvil.

JEŽÍŠOVO NAROZENÍ A MLÁDÍ

Území betlemské a jeho vztahy k Bibli.

Jerusalem a Betlem jsou od sebe vzdáleny jen dvě hodiny chůze, ale náležejí dvěma zcela různým krajinám. Blížíme-li se od Jerusalema k plochému horskému hřbetu, který tvoří sotva znatelný vodní předěl, pohled se nám naráz změní: Jerusalem a údolí hluboko vklíněná do hory, na níž ční, zmizí a území betlemské se otvírá. Osada sama je ještě dosti daleko, ale můžeme přehlédnouti celou krajinu na východ od ní, a nad prohlubní Mrtvého moře vidíme, jak půda pozvolna stoupající se táhne jako zeď, až dosáhne vrcholu ve vysočině nad Jordánem. Proto nacházíme četné přechody mezi ornou půdou a vlastní pouští. Diváku se naskytuje zvláštní pohled, vidí-li, jak z tohoto údolí směrem ke stráním svažujícím se k Mrtvému moři následují po sobě tatáž vegetační pásma jako směrem k výšinám. Údolí samo je nádherná, úrodná rovina, jedna z největších v Judsku; podle ní dostala osada název „Betlem“ = „dům chleba“. Mimo tuto souvislou zemědělskou oblast jsou na stráních

jednotlivé úzké pruhy rolí; za nimi následují terasy osázené olivami, jimž se tam dobře daří, pak terasy, na nichž rostou jen tu a tam nevzhledné stromy a konečně počíná oblast, kde se mezi svítícími vápenci tyčí poslední stromy jako příšery v poušti.

Této poloze na pokraji pouště děkuje Betlem, že nebyl sloučen s Jerusalemem, ačkoliv leží tak blízko. Betlem ještě dnes prostředkuje styk s pouští; kočovníci tam kupují obilí a plodiny a prodávají sýr a tkaniny. Zvláštní význam pro tyto kočovné pastýře ještě má, že údolí je v zimě chráněno od větrů pohořím na západě. Půda tam po prvním dešti tolik nevysychá, vzduch a země se světlem slunečním více zahřejí. Mnohem dříve než jinde se tam zazelená útlá a lesklá tráva zpod zažloutlých zbytků z loňského roku. Pastýři, kteří hledají od větrů chráněný útulek pro svá stáda i pastviny s časně rostoucí, čerstvou travou, mají na východ od Betlema oblast, která zcela vyhovuje jejich přáním.

Tyto poměry se zrcadlí vícekráte ve zprávách evangelií, pokud jednají o Betlemě a jeho okolí. Upozorňujeme na to již v tomto přehledu. Ještě dnes by bylo možné, aby tam jako v době narození Kristova tábořili pastýři a aby tam hlídali svá stáda. Rovněž chování Herodovo za návštěvy mudrců má příčinu

v místních poměrech. Kdyby byl Betlem býval od Jerusalema vzdálen dva dni a nikoliv dvě hodiny, byl by Herodes určitě jednal jinak. Ale takto myslel, že má všechno stejně pod svýma očima.

Kde se Jerusalem ztrácí pohledu a Betlem se ukazuje, tam asi též — ústní podání v tom souhlasí — spatřili mudrcové znovu svou hvězdu. Konečně povraždění Mlaďátek souvisí co do vzniku s místními poměry. Herodův palác sousedil s branou Jaffskou; touto branou jeho žoldnéři denně vycházeli a opět se vraceli. Nikoho nepřekvapovalo, když vytáhli na Betlem, vždyť toto město ještě patřilo do obvodu, v němž konali cvičení.

Ježíšovo narození.

> Stalo pak se v těch dnech, že vyšel rozkaz od císaře Augusta, aby byl popsán všecken svět. Toto sčítání první stalo se od vladaře syrského Cyrina, i šli všickni, aby se přiznávali, jeden každý do svého města (Luk. 2, 1—7).

Kdyby se byl Ježíš narodil v Nazaretě, bylo by vůči Marii vzniklo nejedno podezření. Plán Prozřetelnosti zvolil však za rodiště velikého potomka Davidova a dědice i dobudovatele říše tohoto krále Betlem, domovinu Davidovu. Ale nevedlo tam Marii nějaké slavné zjevení, nýbrž nařízení římského cí-

saře Augusta. Rok, který se potom stal rokem spásy, nastával pro Palestinu jako rok neštěstí.

Ještě nevíme zcela přesně, do kterého času a mezi která jiná sčítání máme zařaditi sčítání lidu, o němž se zmiňuje Lukáš. Egyptské doklady, které pocházejí ještě z doby života apoštolů, nám však prozrazují tolik jednotlivostí o takových sčítáních, že vše, co jest ještě nejasné, nemůže už padati na váhu. Uplynul už celý lidský věk od doby, kdy někteří badatelé tvrdili, že věci, jež vypravuje Lukáš, jsou „technicky sotva možné" a „prakticky zcela nemyslitelné". Dnes byly ze suchého písku vyhrabány výnosy egyptských místodržitelů. Najdeme tam tentýž výraz, jehož užívá Lukáš. „Apografovati" bylo úřední označení těchto státních opatření. Listina, jež se sepisovala (ve více stejnopisech), se jmenovala apografé. Údaje Lukášovy byly pokládány za nanejvýš nepravděpodobné, neboť evangelista píše, že nikdo se nemohl hlásiti u komise svého bydliště, ale že se každý musel odebrati na místo, odkud pocházel jeho rod, dnes bychom řekli: na místo domovské příslušnosti, aby se tam dal zapsati. Avšak nalezené výnosy potvrzují Lukášovu zprávu. Uveďme na ukázku takovéto opatření:

„Gaios Vibios Maximos, místodržitel Egyp-

ta, uvádí ve známost: Jelikož se chystá soupis rodin, je nezbytno všem, ať se nalézají z jakéhokoliv důvodu mimo domov, poručiti, aby se navrátili k rodnému krbu a umožnili tak výkon obvyklého soupisu."

Nařízení, o němž píše Lukáš, znělo asi zcela stejně. Také v Egyptě se museli hlásiti k „apografé", k soupisu, v místě původu. Ve zmíněném výnosu je zmínka o „obvyklém" soupisu. Je vskutku dokázáno, že se v Egyptě už tehdy takové sčítání lidu provádělo každých čtrnáct let; i když tedy zmíněný soupis byl v Palestině první, přece už byli po ruce úředníci zapracovaní do takových úkonů. Z egyptských pramenů lze také poznati, že tyto „berní komise" se velmi často sestavovaly z úředníků usedlých v místě i z vyšších úředníků přibraných z větších měst.

Průběh soupisu lidu v Palestině si můžeme představiti podobně. Podnět k tomuto sčítání, jež bylo podle našich pojmů sčítáním lidu i podniků a zároveň soupisem pozemků k účelům knihovním, se nedá zjistiti; snad k tomu spolupůsobilo stáří Herodovo i okolnost, že Augustus v posledních letech už mu tak neomezeně nedůvěřoval a že již měl na zřeteli, co se stane po Herodově smrti; byla to jakási příprava na proměnu země v provincii, což potom také v brzku následovalo.

Snadno si představíme, jak lidé o tomto výnosu smýšleli. Takováto opatření stíhají i prostého člověka, a ten má dosti důvtipu, aby poznal, že mu z nich nekyne nijaký prospěch. Bez mnohých tvrdostí a nespravedlností se dají provésti jen v rovinaté krajině. Proto se jim horalé stavějí tak vášnivě na odpor. Při pozdějším sčítání došlo v Palestině ke krvavému povstání. Když Lukáš poukazuje na „druhý" soupis, chce tím snad říci, že míní z obou sčítání ono, jež proběhlo klidněji. Nálada, jež tehdy v celé zemi zavládla, podobá se náladě dnešních palestinských horalů, zavítají-li k nim zeměměřiči se šňůrami, tyčemi i trigonometry; jaké tu vidět posunky, jaké tu slyšet řeči!

Tak tomu bylo i ve dnech, kdy se Maria i Josef vydali na cestu z Nazaretu do Betlema. Třikrát nebo čtyřikrát museli přenocovati v hospodě (noclehárně). Co se asi v těch místnostech, v nichž nikterak nepanují jemné způsoby, všechno říkalo o posledním opatření Říma! Málokteří si všímali Josefa i Marie, kteří mlčky vytahovali měkké kusy chleba, lámali je a jedli. A kdo si jich všiml, ten si pomyslil: To jsou dva, kteří valně nechápou, co Řím dělá vyvolenému národu!

Lukáš naznačuje, že se pobyt v Betlemě prodlužoval. Snad přicházely jednotlivé rody

v určitém pořádku, snad tam zůstali oba po skončení úředního jednání ještě z jiného důvodu. Dnes mnozí měšťáci už nevědí, odkud se přistěhoval jejich dědeček; naproti tomu každý člověk z Východu, i když žije třeba v Americe, přesně ví, ke které čeledi náleží. U Israelitů tomu nebylo jinak. Pokud na tom záleželo, dalo se v Palestině sčítání lidu snadno provésti; seznamy však měly praktickou cenu jen tehdy, když se opíraly o vědomosti lidí samých a když byly sestaveny podle rodů.

Ze zbožných líčení a z lidových vypravování vyciťujeme úžas nad tím, že Spasitel se nenarodil v lidském obydlí, nýbrž ve chlévě; ale jiná, ještě úchvatnější okolnost ustupuje tím do pozadí. Nebylo jim snad tak obtížné najíti místo k noclehu; spíše nemohli najíti místečka, kde by byli samotni. Vždyť Maria jistě tušila, že narození dítěte tak zázračně počatého také se udá neobyčejným způsobem; nic ji tedy netrápilo než myšlenka, že jiní lidé by ji mohli pozorovati.

Lukáš výslovně praví pouze, že položila novorozeňátko do jeslí. Jesle však předpokládají v tomto případě chlév a chlév znamená na Východě často totéž, co jeskyně. Takové jesle vznikají zpravidla tím, že se využívá přirozených nerovností stěny jeskyně, jež se pomocí hlíny doplňují na jamky, do nichž

se oslům a hovězímu dobytku sype potrava. Neradi honí ovce do takových chlévů, neboť vlna trpí výpary jiných zvířat. Slepuje se a ztrácí svou hebkost.

Ještě dnes na blízku sluje, kde se Pán narodil, je celá řada takových jeskyň; jedny mají přístavek a jsou obývány; vidíme však z celého bytu jen vchod se dveřmi; v druhých se přechovává chrastí, jiné jsou opět chlévem nebo v nich také bydlí pastýři-kočovníci, přicházejí-li sem z pouště za obchodem. V takové jeskyni porodila Maria svého syna. Ovinula ho plénkami — těmi slovy evangelista s jemným citem poukazuje na to, že Maria, která dítě zázračně počala, také je jako matka bez porušení porodila.

Pastýři přicházejí k Ježíškovi.

A byli v té krajině pastýři ponocujíce a stráž noční držíce nad stádem svým. A aj anděl Páně stál vedle nich, a jasnost Boží obklíčila je, a báli se bázní velikou (Luk. 2, 8—20).

Evangelium nám vypráví, že narození Ježíšovo bylo zvláště oznámeno skupině pastýřů, kteří venku nocovali. Ukázali jsme již ve všeobecné stati o území betlemském na důvody, jež mohou přivésti pastýře právě v chladnější roční době do okolí Betlema (str. 132). Tyto pastýře je třeba podle všeho

pokládati za pravé pastýře z pouště, nikoliv za takové, kteří svá stáda pouze denně vyhánějí. Stejně nutno míti za to, že ve svých stádech měli hlavně ovce; podnes se nechovají ovce v ovčincích, aby tím vlna neztrácela jemnosti. Také židovské spisy rozlišují mezi dobytkem chovaným ve chlévech a mezi bravem, který „od velikonoc do prvního podzimního deště" nebo „dokonce stále" nocuje na pastvišti. O takových stádech a o takových pastýřích asi mluví evangelium. Podnes se říká kočujícím pastýřům: „lidé, přebývající pod širým nebem". Lukášův výraz jest, jak se zdá, pouhým překladem tohoto názvu do řečtiny.

Tito pastýři žili ještě životem praotce Abrahama a vídali každou noc velikou hvězdnatou oblohu, černou jako samet, na niž vzhlížel též Abraham. Byli to svobodní lidé, ale žili svobodou, jež je stála denně mnoho odříkání a námah. Proto se též u nich lépe nežli kde jinde zachovala stará, zbožná a prostá víra Israele. Není bez významu pro smysl této události, že pastýři náleželi tehdy k lidem, jimiž se opovrhovalo. Bylo pořekadlo: „Nedávej syna učiti oslařem, velbloudářem, holičem, lodníkem, pastýřem ani kramářem; neboť jejich řemeslo je řemeslem loupežníků."

Náhle stál před pastýři anděl a ozařoval

je nebeským světlem. Nikdo nezůstane klidný, cítí-li, že stojí před mocnostmi, jež nejsou vázány zákony obyčejného lidského života. Muži jinak stateční se báli. Anděl je uklidňoval; už to, že mluvil, uvolňovalo jejich stísněnost.

„Nebojte se, neboť aj, zvěstuji vám radost velikou, kteráž bude všemu lidu; neboť narodil se vám dnes Spasitel, jenž jest Kristus Pán, v městě Davidově. A toto vám bude znamením: Naleznete nemluvňátko plénkami obvinuté a položené v jeslích."

Pastýřům jakožto věřícím synům Israele bylo jasno, co zpráva znamená. Mesiáš přišel! Anděl jim také udal znamení, podle něhož jej měli poznati a jež bylo zároveň znamením zázračným. Narodilo se děťátko, o němž mohli na první pohled poznati, že bylo očekáváno: — Matka už měla připraveny plénky. Ale jinak nalezli dítě tak opuštěné, jako by je byl celý svět i jeho matku i otce od sebe zapudil. Děťátko leželo v jeslích pro osly nebo pro dobytek; chlév musel býti příbytkem a jesle kolébkou.

Po tomto poselství andělově ukázaly se celé zástupy andělů, podobných třpytným mrakům, a zazněl nový, nikdy neslýchaný chvalozpěv: „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle!"

Sláva Boží byla obnovena, svět byl nyní Otci nebeskému nejdražší — mezi lidmi dlel sám jeho Syn jakožto člověk.

Potom světlo zhaslo, andělé zmizeli.

Pastýři si řekli v radostném pohnutí: „Pojďme do Betlema a vizme tu věc, jež se stala, kterouž Pán ukázal nám.“

Nepíše se, jakým způsobem vlastně dítě našli. Zajisté byl údaj andělův pastýřům přesnějším vodítkem než jiným lidem; pastýři, kteří stojí den co den samotni u svých stád, mají obzvláštní paměť pro jednotlivosti. Staří pastevci na vysokých horách alpských znají daleko široko všechny salaše a vědí často o každé zvlášť, jak se do ní dostati bez klíče, anebo kde je schován starý dřevěný klíč, ne nepodobný starým dřevěným klíčům v Palestině. Podobnou znalost míst můžeme předpokládati i u pastýřů betlemských. Lze dokonce mysliti, že zmínka o jeslích jim hledání ještě velice usnadnila. Vždyť všechny jeskyně užívané za chlévy neměly jeslí; rovněž bylo snad možno se domnívati, že v onom chlévě se tehdy nechoval dobytek. Věděli tedy, že jde o chlév tehdy prázdný, v němž byly jesle. K tomu se druží ještě to, že takovíto kočovní pastevci sami často nocovali v jeskyních, jak se to podnes namnoze děje.

Doslovné znění Písma svědčí o tom, že se

pastýři ještě v noci vydali na cestu. Nalezli pak dítě v jeslích. Pověděli Marii i Josefovi, co je přimělo k návštěvě v tak neobvyklou dobu. Byla to do jisté míry i omluva: — nepřicházeli z vlastního popudu, byliť posláni andělem.

Ještě nežli vešli do chléva nebo později, když se rozednívalo, potkali lidi z města a vyprávěli jim o zázračných událostech. Evangelista výslovně nepraví, jak se chovali Betlemští k této zvěsti, zdůrazňuje však opačné chování Mariino. Maria totiž „zachovávala všecka ta slova"; chovala je v srdci jako poklad a skládala vše k prvnímu tajemství, o němž toliko ona věděla. — Bůh sám se stal člověkem! Lukáš zde zajisté ukazuje na Marii zvlášť také proto, že se jeho vlastní zprávy o mládí Páně opírají o její vypravování.

Pak se pastýři plni radosti navrátili ke svým stádům. Nežádali od novorozeného děťátka nic, než aby bylo na světě, a spokojili se s tím, že je směli spatřiti.

Obřezání a obětování Ježíšovo.

A když se naplnilo osm dní, aby obřezáno bylo dítě, nazváno jest jméno jeho Ježíš, kterýmž nazváno bylo od anděla, prve než se v životě počalo.

A když se naplnili dnové jejího očišťování podle zákona Mojžíšova, nesli ho do Jerusalema, aby ho postavili před Hospodinem (Luk. 2, 21—38).

Teprve obřízkou bylo dítě přijato do národa Božího; jí nabývalo práva vstupovati do vnitřního nádvoří chrámového.

Josef a Maria dleli v cizím kraji; jejich tajemstvími, o nichž toliko sami věděli, je oddělovala jakoby neviditelnými stěnami od ostatních. Tato obřízka se pozoruhodně lišila od obřízky Janovy; tam byli shromážděni známí a příbuzní, zde byli Maria i Josef v cizím kraji. Co si o tom asi lidé pomyslili, když dítěti, narozenému za tak smutných okolností, bylo dáno jméno Ježíš, t. j. Zachránce, Spasitel?

Narození syna, byl-li zároveň prvním dítětem, ukládalo matce dvojí povinnost. Syn musel býti jako prvorozený obětován Hospodinu a pak opět vykoupen; neboť podle zákona byli všichni prvorození mužského pokolení „zasvěceni Hospodinu“. Matka měla pak po čtyřiceti dnech přinésti v chrámě oběť očistnou. Bohaté matky obětovaly be-

ránka, chudým matkám bylo dovoleno obětovati náhradou dvě hrdličky nebo dvé holoubátek.

Nebylo výslovně předepsáno, aby matka přinesla též chlapce do chrámu; byl to však nábožný obyčej, který zcela odpovídal zdravému cítění lidu. Úvod matky u křesťanů souvisí s tímto očišťováním. Jako mělo kdysi žehnání matky po porodu v životě lidovém veliký význam a podnes u zbožných a prostých matek vyvolává nejhlubší city zbožnosti, tak tomu bylo jistě též tenkráte při návštěvě chrámu a obětování prvorozených.

Také Maria a Josef se vydali s dítětem na cestu a šli k Jerusalemu. V chrámě byla zvláštní brána, kde matky předstupovaly před kněze, aby přinesly oběť a vykoupily dítě. Velice se podobá pravdě, že se tam Maria setkala i s jinými matkami israelskými.

Z vnější stránky bylo to vše opět výjevem ze života palestinského lidu: prvorozený byl obětován v chrámě. Každý prvorozenec byl zároveň vykoupen ze zvláštního vlastnictví Božího a vrácen tak otci. Leč Ježíš neměl otce kromě Boha na nebesích, a byl-li vykoupen, připadl opět Otci nebeskému. A ten žádal na něm právě to, co jiným prominul: aby obětoval svůj život.

Tento úkol vzal Ježíš na sebe při obřízce,

když byl přijat do národa israelského; jeho duše už byla probuzená, třeba že se navenek neprojevovala. Avšak Duch Boží se sám postaral, aby o slavném okamžiku, kdy se Vykupitel po prvé ukázal v chrámě, bylo Israeli vydáno svědectví.

Tehdy žil v Jerusalemě muž spravedlivý a bohabojný, jménem Simeon. Tomu zjevil Duch Svatý, že ještě před smrtí spatří Vykupitele. Simeon nebyl knězem a nebýval stále v chrámě. Avšak ve stejnou hodinu, kdy Maria i Josef vstoupili do vnějších nádvoří chrámových, snad s určitou plachostí a bázní, jak tomu bývá u lidí prostých, ukazují-li se na veřejných místech a účastní-li se veřejných obřadů, ale snad i zcela pohrouženi v tajemství toliko jim známá, přivedl Duch Simeona a osvítil ho tak, že poznal v dítěti budoucího zachránce Israele. Ale nejen to, Simeon viděl dále než třeba Zachariáš; pochopil význam Mesiášův pro všechny národy světa: — přišel, aby zachránil všechny! Temnota, která jako závoj obestírala oči pohanů, měla zmizeti. A to opět přinášelo Israeli slávu.

Nyní propustiž služebníka svého,
Hospodine,
podle slova svého v pokoji,

neboť viděly oči mé spasení,
jež jsi uchystal před tváří všech národů:
světlo osvícení pohanům,
slávu národa israelského.

Také Simeon vyjadřuje radost svého srdce slavnostní řečí. Ale ze slov poznáváme zároveň starého, prostého muže z lidu: — už nemá mnoho přání, ani ne mnoho slov, aby zvěstoval splnění svého jediného, dlouho chovaného přání — zní to jako loučení starce čekáním znaveného. Přesto vyjadřují jeho slova poslání Vykupitelovo v celé jeho šíři — z Israele se dostane spásy všem národům!

Josef a Maria žasli. I obrátil se k nim a blahořečil jim. A jako by věděl i to, že jen matka je tu spojena s dítětem, oslovil Marii zvláště. Co jí řekl, platilo však i dítěti, jež mlčky leželo v jejím náručí.

„Aj postaven jest tento k pádu a k povstání mnohým v Israeli; a za znamení, jemuž bude odpíráno."

Simeon viděl, jak se po vystoupení Ježíšově mysli rozdělí. V palácích i hliněných chalupách, na rybářských člunech i na jízdních koních, v Galilei i v Judsku, na venkově i ve městě si budou dávat otázku: „Co soudíš o Kristu?" Hotovili se pak k boji proti němu jako proti někomu, jenž musí být vyhlazen.

Z dáli, jež se týkala spícího dítěte, vrátil se prorok k matce, jež stála vedle něho naslouchajíc. Každé slovo řečené o dítěti proniklo již do jejího nitra, jako by bylo platilo jí. Avšak Simeon pokračoval:

„Také tvou vlastní duši probodne meč, aby zjevena byla mnohých srdcí smýšlení!“

K této malé skupince okolo božského dítka se přidružila ještě vdova mající čtyřiaosmdesát let. Jen sedm let žila v manželství a potom zachovávala svému muži věrnost i po jeho smrti po celý život. Vdova byla dcerou Fanuele z kmene Aser. Nyní žila v jedné z přístaveb chrámových a oddávala se zcela životu nábožnému. Také ona přišla na popud Ducha Svatého a poznala Vykupitele. Měla po způsobu starých zbožných žen mnohé známé stejného smýšlení. Těm vypravovala o dítěti, jež bylo spásou Israele.

Tím se končí radostné výjevy z prvních dnů života Ježíšova. Lidé, kteří už tehdy pozdravili Vykupitele, byli odměněni za svou víru právě tím, že ho směli spatřiti jako malé dítě. Když Ježíš veřejně vystoupil, už mnozí z nich odpočívali v hrobě.

Příchod mudrců do Jerusalema.

Když se tedy narodil Ježíš v Betlemě Judově za dnů Heroda krále, aj mudrci od východu přijeli do Jerusalema řkouce: Kde jest novorozený král židovský? (Luk. 2, 1—8.)

Na východě a zvláště na pouštích arabských se noční obloha odívá nevýslovnou nádherou. Není to vysoká klenba, na níž se hvězdy tetelí, ale je to nekonečný prostor, jejž hvězdy prozařují; vznášejí se nad sametově černou propastí, nechvějí se vůbec, svítí klidně jako oči a je jich tolik, že stěží poznáme v této spoustě hvězdy, které vídáme i u nás; mléčná dráha je u nás jakoby vybledlá na šedočerném pozadí, tam jest ohromným zářícím mrakem. Téměř každou noc lze viděti tuto nádheru, jen zřídka je nebe zastřeno; tím je dána člověku možnost pozorovati, jak se určité skupiny hvězd objevují a zase mizejí, jak stoupají a klesají. Básnická obrazotvornost vytvořila v oněch zemích názvy souhvězdí, jichž podnes užíváme. Bývali tam odedávna lidé, kteří se věnovali pozorování změn na hvězdnaté obloze.

Takoví mužové se objevili za nějakou dobu po narození Ježíšově v Jerusalemě a tázali se: „Kde jest novorozený král židovský? Neboť viděli jsme na východě hvězdu jeho a přijeli jsme klanět se jemu.“

Cizinci, táhnoucí s četnou karavanou úzkými uličkami města na Východě, upoutají na sebe vždy pozornost. Podle volání velbloudářů, podle postroje a sedel velbloudů, podle plemene těchto zvířat možno poznati, odkud pocházejí. Ihned vyběhnou všichni z domů, pokud se ovšem stejně nezdržují na ulici, a dohadují se, odkud vznešení mužové přijíždějí a kam jedou. A tu se vždycky najde někdo, který se jim ponížene nabídne za průvodce. To se snad stalo také v den, kdy mágové přijeli do Jerusalema.

Herodes měl všude své špehouny, a proto se též k němu brzo dostala zpráva o podivuhodných mužích. Neobyčejně stručně píše Matouš: Ulekl se Herodes a všechen Jerusalem s ním.

Tato událost se stala na sklonku života králova. Jeho nedůvěřivost vzrostla téměř v stihomam a jeho ukrutnost naháněla lidem stále více hrůzy.

„Král židovský" neznamenalo ledakterého krále, nýbrž toho pravého, slíbeného krále, Mesiáše. Herodes věděl, že ve svatých knihách jsou mnohá proroctví o tomto králi. Povolal tedy velekněze a zákoníky, čili ony členy velerady, kteří měli slovo při výkladu Písem, a otázal se jich, kde se onen král narodí. Ve městech na Východě se šíří no-

vinky s neuvěřitelnou rychlostí od domu k domu. Členové velerady mohli proto tušiti, jak otázka Herodova souvisí s příchodem mudrců, i když to Herodes nedával najevo.

Shromáždění odpovědělo na dotaz králův: „V Betlemě Judově se narodí; nebo tak psáno jest skrze proroka: A ty, Betleme, země judská, nikoli nejsi nejmenší mezi knížaty (= předními městy) judskými; neboť z tebe vyjde vévoda, kterýž by spravoval lid můj israelský."

Tato odpověď a hlavně okolnosti, za nichž byla dána, Heroda poněkud uklidnily. Tedy v Betlemě se měl naroditi Mesiáš! Betlem byl malé hnízdečko, nebylo v něm vynikajících rodin; ani pokolení Davidovo, pocházející z tohoto městečka, už nemělo valného významu. Chování velekněží a zákoníků mělo na jeho další kroky snad ještě větší vliv než odpověď sama. Prozradili bez váhání místo, kde se měl Mesiáš naroditi a dali tím najevo, že sami neberou vážně poselství mágů. Nechtěl se v jejich očích zesměšniti a znesnadniti si předem veškeren úspěch; proto nepokládal věc za tak důležitou a neučinil žádného opatření, jehož by si židé byli mohli všimnouti. Vždyť zatím stačilo, měl-li všechny nitky v rukou.

„I povolal Herodes mudrce tajně k sobě."

Vtírá se nám tu otázka: Mluvili tehdy mudrci osobně s Herodem po prvé nebo po druhé? Evangelium samo praví pouze toto: mudrci se objeví, táží se po králi; Herodes uslyší o tom, lekne se a všechen Jerusalem s ním. Zdali Herodes osobně slyšel otázku mudrců po královském dítěti, není zcela jasno. O Janovi na př. čteme, že „slyšel" o zázracích Ježíšových, ačkoliv tu jde pouze o zprávy jiných lidí.

To, že byli „tajně" povoláni, vzbudilo asi v mudrcích dojem, že Herodes, starý král, jest úplně na jejich straně. Bylo mu tedy snadnou věcí dověděti se, kdy se jim hvězda ukázala. Potom se s nimi rozloučil a propustil je do Betlema. Hned vedle jeho paláce vedla cesta branou a pak údolím Hinnom a rovinou až k plochému horskému hřbetu.

Řekl jim: „Jděte a ptejte se pilně na dítě, a když naleznete, zvěstujme mi, abych i já přijda poklonil se jemu!"

Neposílal za nimi špehounů. To dokazuje, že si byl svou věcí úplně jist. Byla to prohnanost, jež zřídka kdy byla překonána, že použil vznešených cizinců za vyzvědače a zpravodaje pro své účely. Velice často se již činila poznámka, že tuto událost jest snadno bráti v pochybnost proto, že Josephus Flavius o ní nepíše. Ale zajímavo je, že Josephus

píše o jednom rysu povahy panovníkovy, který právě evangelium potvrzuje. Flavius Josephus totiž praví, že Herodes měl netoliko všude své vyzvědače, ale že se i sám osobně vyzvědačstvím zabýval. V takovéto činnosti se nám i zde ukazuje. Sám podniká to, co by měla dělat policie, a užívá svých hostů za pomocníky ve vyzvědačství. O prohnanosti Herodově ve špehování vypravují též starožidovské spisy, jako na př.: Rabbi Baba byl uvězněn. Herodes mu dal nasaditi na hlavu věnec z ježčí kůže a tak jej oslepili. Později navštívil nešťastníka a nedav se mu poznati, snažil se na něm vylákati projev nenávisti vůči králi. Řekl mu: „Není tu nikoho, který by šel a králi to oznámil. Jsme tu sami, já a ty!“ Celý tento výjev připomíná tajnůstkářství s mudrci.

Mudrcové se klanějí Dítěti.

> Mudrci vyslechnuvše krále, ubírali se dál, a aj, hvězda, kterou byli spatřili na Východě, předcházela je opět, až stanula nad místem, kdež bylo Dítě (Mat. 2, 9—12).

Mágové nyní se brali od severu k jihu, kdežto dosud byli cestovali od východu k západu. Na cestě mezi Jerusalemem a Betlemem ukázala se jim opět hvězda, kterou byli spatřili na Východě. Jak už jsme se

dříve zmínili, přichází se mezi Jerusalemem a Betlemem na místo, kde Jerusalem se ztrácí a zato Betlem se vynořuje. Právě tam asi mudrci spatřili hvězdu.

Hvězda postupovala opět před nimi, až se zastavila tam, kdež dlelo Dítě. Postup hvězdy tedy se dál od severu k jihu a byla to vzdálenost asi dvou hodin cesty.

Mudrci vstoupili poté do „domu", v němž dlelo Dítě se svou matkou. Slovo „dům" naznačuje asi, že Maria a Josef po narození Dítěte, patrně když sčítací komise opustila Betlem, byli přijati do skutečného obydlí. Možná však, že je to jen povšechný název pro obydlí; Palestiňan podnes ještě označuje obydlím také sluji, a dáno-li mu na vybranou buď bydleti samotnému v nějaké sluji anebo sdíleti těsný příbytek s jinou rodinou, dá jistě přednost skalní sluji před takovým domkem; neboť obydlí prostých lidí mívají jen jednu jizbičku.

Mágové přišli vzdáti hold. Na Východě není holdu bez přiměřených darů. Již tehdy bylo zvykem, že panovníci si navzájem posílali darem nejvzácnější plodiny své země. I Herodes byl milovník žoldnéřů a zvířat z cizích zemí. Mágové jistě též přinesli nejdražší plodiny své vlasti; byly to zlato, kadidlo a myrha.

Tyto dary se zdají důkazem, že mágové pocházeli ze skutečného Východu, z Vnitřní čili Jižní Arabie. Tam bylo staré naleziště zlata, odtamtud přivážely karavany kadidlo a drahé pryskyřice. Myrha se sušila na prášek a používalo se jí jako masti. Kadidlo a myrha se uvádějí též v chrámových inventářích egyptských vedle zlata jakožto dary „zbožných dárců".

Bezelstní mužové se asi těšili, že Herodesovi podají zprávu o Dítěti a že mu budou moci vyprávěti o novém zjevení hvězdy. Tu však u vidění ve snách byli varováni, aby se již „nevraceli" k Herodesovi. Řecký výraz na tomto místě značí vlastně „odbočovati". Zde v tomto smyslu je nadmíru přiléhavý. Kdyby totiž mágové byli znovu jeli k Herodesovi, bývalo by jim bylo zabočiti nejprve k severu a potom se obrátiti k východu. Z Betlema viděli přes Mrtvé moře, v hloubce ležící, přímo na úbočí Zajordání, jež povlovně potom přechází v širou poušť. Mohli tudíž hned z Betlema sestoupiti do roklin a odtamtud se pustiti dále některou z cest, jež vedly přes Jordán.

Útěk do Egypta.

Když mudrci byli odešli, aj, anděl Páně ukázal se ve snách Josefovi a řekl mu: „Vstaň, vezmi Dítě a matku jeho a utec do Egypta a zůstaň tam, dokud opět neoznámím tobě; neboť Herodes bude brzy hledati dítěte, aby je usmrtil!“ (Mat. 2, 13—15).

Josef po výzvě andělově dlouho neuvažoval; byl' na se vzal úkol chrániti dítě a jeho matku. Ještě téže noci vstal a vydal se na útěk. Egypt spolu se Zajordánskem zůstal podnes zemí, do které se „utíká“. Ještě i dnes, v době pasových prohlídek, je dosti osamělých míst, kudy nepozorovaně možno proklouznouti. Cestu z Betlema do Egypta možno vykonati na oslu; je to čtyři až pět dní cesty pustinou. Vojsko Pompejovo urazilo tu cestu za tři dni. Přece tedy asi známý, často malovaný obraz „Útěk do Egypta“, představující matku s děťátkem na oslu, odpovídá tehdejší skutečnosti. Stále ještě lze potkati takovou skupinu: prostou ženu ve vybílených šatech, chovající na prsou dítě a sklánějící se nad ním, a manžela kráčejícího po boku a vzhlížejícího k ní.

Josef se tedy vydal z Betlema za tmavé noci, pustil se stezkou k západu a sestupoval k pobřežní rovině. Jaksi maně lidé s velbloudy a s osly na dlouhé cestě pouští se sesku-

povali v karavany. Jakmile překročili „Egyptský potok", široké, většinou bezvodé řečiště pomezní řeky, byli již zachráněni.

Poté se vstupuje do pouště, v níž lidé mizejí téměř beze stopy.

Vraždění nemluvňátek.

Tehdy Herodes poznav, že byl od mudrců oklamán, rozhněval se a přikázal usmrtiti všecka pacholátka v Betlemě a v okolí, až do dvou let (Mat. 2, 1—18).

Pro události, jež se sběhly po odjezdu mágů, jest významné, jak jsme již podotkli, že z Jerusalema do Betlema je toliko dvě hodiny cesty a že palác Herodův v Jerusalemě stojí u brány směřující k Betlemu.

Určitou dobu jistě král očekával návratu mudrců. Ale přišla chvíle, kdy v nitru Herodesově se zrodil příšerný děs, děs pocházející v jistém smyslu právě tak z víry v Mesiáše, jako jásot pastýřů; ale z víry zvrhlého srdce.

Herodes asi dal nejprve pomocí špehounů zjistiti, že mágové již odjeli z Betlema. Tak se dověděl, že skutečně nalezli v Betlemě určité dítě a jemu věnovali dary. On sám byl tedy tentokrát bláhovým důvěřivcem!

Král se rozzuřil. Chtěl dohoniti, co byl omeškal. Z jeho paláce mohla vytáhnouti k Betlemu četa vojáků, aniž to ve městě

vzbudilo rozruch. Dá-li všecky hošíčky pozabíjeti, bude též obávané dítě odklizeno z cesty. Tentokráte chtěl postupovati jistě; proto rozkázal zabíti všecky pacholíky dvouleté a mladší.

Vojáci odtáhli a přišli do Betlema. Výjevy, jež se tam udály, vyličuje evangelista stručně, ale nadmíru působivě, poukazuje na slovo Písma: „Tehdy se naplnil výrok Jeremiáše, jenž dí:

Hlas v Rámě slyšeti jest,
pláč a kvílení bez míry!
Rachel truchlí dítek svých
a nedá se utěšiti, protože jich není.“

Naše představy o tomto vraždění dítek přenášejí křesťanské pojmy do doby, která takových pojmů neznala. Usmrtiti dítě bylo tehdá menším proviněním než sprovoditi dospělého se světa. Otci příslušelo podle pohanských názorů dokonce právo odníti dítěti život.

Ale ve všech dobách stejně veliký je odpor matčin, bere-li se jí nejmladší dítě; neboť to jí bývá v jistém smyslu nejmilejší. Na tento bol matek obrací evangelista naši pozornost. Prorok ukazuje, jak Ráchel, pramáti Benjaminova a Judova, vystupuje z hrobu, když

její potomci jsou odváděni do zajetí, a hořekuje nad zemí. Tato předpověď se vyplnila v novém významu, když pochopové Herodesovi rvali betlemským matkám jejich dítky z náručí a je vraždili. Tehdy žalostným křikem pramáti Ráchel se probudila a jala se plakati a bědovati se všemi matkami jakožto matka všech.

POŘÁDEK SLUŽEB BOŽÍCH V KOSTELÍCH VELKÉ PRAHY.

Přesný přehled všech mší svatých, tichých i slavných, jakož i pravidelných kázání v kostelích a veřejných kaplích pražských. Cena 5 Kč. Vydal Lad. Kuncíř v Praze II., Voršilská 3.

V každé farnosti měl by býti výtisk tohoto přehledu, aby věřící jedouce do Prahy věděli, kde v kterou hodinu je mše svatá a nevydávali se v nebezpečí, že služby Boží zmeškají.

KNIHA IJJOB.

Z původního hebrejského tekstu přeložil a vysvětlivkami a kritickými poznámkami opatřil Dr. Josef Heger. — Knihovny „Vinice Páně" svazek 14. Stran 164. Za 20 Kč.

Dr. Heger, přednášející biblické vědy v semináři brněnském i na bohoslovecké fakultě pražské, podává skvělý překlad této nejtěžší a básnicky nejbarvitější knihy Starého zákona. Smělé obraty vzrušené mluvy Jobovy ztlumočeny vzornou češtinou. Přirozeně plynoucí rytmus zvyšuje dramatický spád.

V typografické úpravě Ant. Lískovce objevuje se nové řešení, odpovídající požadavkům knihy.

Johannes Jörgensen: POUT DO SVATÉ ZEMĚ. Přeložil Dr. Karel Vrátný. Za 30 Kč.

Básnickým slohem a s vědeckou přesností popsána zde posvátná místa palestinská. Kdo nemůže Svatou zemi navštívit, měl by aspoň četbou této knihy vykonati tam pout.

NEZDAŘENÉ KALKULACE, I.

Stává se těm, kteří z venkova přijedou v neděli neb zasvěcený svátek do Prahy a chtějí vykonati svou náboženskou povinnost, že přijdou do kostela a mše svatá se právě končí, druhá pak je o hodinu později. Majíce nějaké nutné řízení nebo odjíždějíce brzy dále, hledají nejbližší kostel, zda by tam stihli mši svatou. Přijdou tam a mše svatá je právě v polovici, což znamená, že by opět neučinili zadost své povinnosti. Spěchají do třetího kostela a tam právě se též končí mše svatá. Zatím vyměřený čas vypršel a co nyní? Nedbati škody nebo nepříjemnosti a zdržeti se, aby bylo možno jíti na mši svatou — či obtížiti si svědomí zanedbáním vážné křesťanské povinnosti?

I Pražané se ocítají v takových nesnázích, když se omeškají a nepřijdou včas na své obvyklé služby Boží nebo se octnou v neděli v částech města, kde neznají bohoslužebného pořádku v kostelích.

Těmto nesnázím jsme chtěli odpomoci tím, že by se sestavil a tiskem vydal „*Nedělní a sváteční pořádek služeb Božích v kostelích Velké Prahy*“, na němž by bylo vyznačeno, v kterou dobu jsou v jednotlivých chrámech pravidelné mše svaté, tiché i slavné. Kdyby takový bohoslužebný řád byl vyvěšen v každém kostele pražském i jinde, mohl by si každý vybrati podle času, kterým disponuje, určitou mši svatou v tom či onom kostele, a kdyby snad na tu přišel pozdě, zjistil by na tomtéž seznamu, do kterého blízkého kostela přijde na služby Boží právě včas.

Také dva nebo tři pražští hoteliéři nadhodili, že cizinci u nich ubytovaní se ptávají, kdy jsou v kterém kostele služby Boží, a že jim nemohou posloužiti informacemi.

Proto jsme sestavili „*Pořádek služeb Božích ve Velké Praze*“ a dali jej vytisknouti. Dalo dosti práce sehnati ze všech kostelů potřebné údaje, a ještě sazba tisková vyžádala si několikerých změn, aby seznam byl co nejsprávnější, nejúplnější a nejpřehlednější, čímž se tisk seznamu, jenž beztak nemohl býti vydán ve velkém nákladu, ještě zdražil.

Právem jsme očekávali, že ve všech pražských kostelích si tento tištěný „Pořádek“ opatří jakožto velmi potřebnou věc, podobně i ve všech hotelích v zájmu svých hostí, ano že i jednotlivci si jej pořídí jakožto pomůcku neméně potřebnou než stupnice kolkových poplatků nebo poštovních sazeb.

Jaký zatím byl výsledek? Ač v pražském Ordinariátním listě byl vydaný „Pořádek služeb Božích“ doporučen, z pražských duch. správců, jimž osobně byl nabídnut, mnozí jej odmítli s poukazem, že mají v kostele pořádek svých bohoslužeb vyvěšen a do jiných kostelů že jim nic není. Hoteliéři, krom zmíněných tří, odbyli nabídku lhostejně nebo pohrdavě.

U některých kostelů byl tento „Pořádek“ vyvěšen a mnozí věřící jsou tomu povděčni. Mnozí přiznávají, jak prohlédnutím toho seznamu byli vyvedeni z nesnází, neboť zameškavše mši svatou, mohli si hned vyhledati jinou v některém blízkém kostele. Kolika přestupkům přikázání církevního bylo tím už zabráněno!

Ale někdo na to pořádně doplatil. Nakladatel Ladislav Kuncíř. Byla to *špatná kalkulace*, neboť krom několika výtisků náklad zůstal ležet. Proč takové věci vydává? Proč raději nevydal seznam pražských barů a společných plováren? *Sž.*

Kardinál Henry Manning:

DŮVĚRA V BOHA.

I. DŮVODY DŮVĚRY V BOHA.

Sv. Pavel popisuje důvěru v Boha slovy: *Vím, komu jsem uvěřil a jsem jist, že on mocen jest sklad můj zachovati až do onoho dne* (2. Tim. 1, 12), to jest: znám slitování, lásku a spravedlnost Boží a vím, že Bůh jest tak věrný i mocný, aby zachoval můj život i mou naději věčnou, jež jsem složil v ruce jeho, až do dne příchodu Ježíše Krista. Taková jest důvěra v Boha, již možno vymeziti jakožto důvěru milujícího sluhy v milujícího pána, nebo důvěru milujícího dítěte v milujícího otce. *Ona* dodává síly a velikosti životu služebníků Božích. *Ji* viděti v praotcích, jejichž celý život byl jediná víra, zkouška a naděje. *Abraham* vyšel z domu otcova, nevěda, kam jde. Věří, že bude míti zemi zaslíbenou, ač nemá ani, kam by postavil šlapku nohy, a věří, že bude potomků jeho jako hvězd na obloze nebeské, ačkoliv nemá ani jediného dítěte. *Apoštolové* vyšli do světa, jenž jim byl dán, aby mu vládli jako králové, a byli vyháněni a mučeni, nezlomně důvěřujíce v budoucno. *Svatí* všech věků se trudili, trpěli a čekali na svou korunu

s jistotou, kterou nemohlo nikdy nic otřásti. Byli hanobeni, potíráni, svrhováni, hubeni, nenáviděni od zlých, pronásledováni od dobrých a přece nikdy ani na hodinu neztráceli ducha a nekolísali. *Svatý František Xaverský* šel samotný do země pohanské a neměl strachu. *Svatý Alfons* byl opuštěn ode všech i od vlastních duchovních synů, ale vytrval s jediným bratrem laikem, protože měl důvěru, že mu Bůh udělí následovníky. Zdá se mi proto vhodné mluviti o důvěře v Boha, neboť důvěra v Boha jest milost, jíž všichni potřebujeme a zvláště v době, jako jest naše, kdy dnové spějí k poslední zkoušce Církve a víra mnohých sotva vytrvá do konce.

Důvěra jest naděje dospěvší zralosti. Prýští se z milosti naděje a zdokonaluje ji. Tři ctnosti vlité v duši Duchem Svatým: víra, naděje a láska, mají každá svůj vlastní cíl, v němž se dovršují. Víra v pravdomluvnosti Boží, naděje v jeho dobrotě, láska v jeho lásce. *Víra* pak, když uzrá, stává se kontemplací (pohřížením se v Boha rozjímáním) a kontemplace jest okoušeti patření na Boha. *Láska* dozrává ve splynutí s Bohem a jest počátkem lásky věčné. *Naděje* uzrává v důvěru a důvěra se končí požíváním Boha. Důvěra má tudíž dvojí důvod. Vzniká předně z oceňování Boha, to jest z poznání jeho dobroty, krásy,

milosrdenství, svatosti a spravedlnosti spolu s přilnutím srdce k Bohu pro tyto dokonalosti a potom z okoušení, jak působí jeho milost, láska a pokoj v duši. Tento dvojí důvod, když splyne v jedno, vytvoří v srdci důvěru spojenou s láskou, již budeme krátce jmenovati důvěrou.

O tom budeme uvažovati podrobněji, a abychom měli jasno, budeme zkoumati:

1. důvody, 2. ovoce, 3. pomůcky, 4. překážky důvěry v Boha.

Prvním důvodem důvěry jest *dobrota Boží*, jež jest tvůrčím (formálním) důvodem naděje. Dobrota Boží jest trojí: přirozená, mravní a dobročinná, a všechny tři jsou důvodem důvěry. Předně: *přirozená dobrota* Boží jest, co bohoslovci jmenují „nekonečným mořem dokonalosti Boží“: jeho aseita,* jež je kořenem všeho, pak jeho svatost, pravdivost, láska, milosrdenství a moc. Dále, jeho dobrota *mravní* záleží v dokonalosti vůle Boží i všech činů jeho a lze-li se tak vyjádřiti, povahy jeho. *Dobročinná dobrota* jeho jeví se tím, že nás stvořil, udělil jsoucnost podobnou jsoucnosti své a propůjčil nám obraz svůj, což je vše, co lze

* Vlastnost Boží „aseitas“ znamená, že Bůh jest sám od sebe, to jest nepovstal a nedostal svých dokonalostí od žádné jiné bytosti; nikdo ho nestvořil a nikdo mu nic nedal, ale jest a má všecko sám od sebe a to od věčnosti.

sděliti z nestvořené přirozenosti Boží. Tato dobrota je tvůrčím důvodem naděje a na ní spočívá důvěra jako na svém prvním základu.

Druhým důvodem jest věčná *láska* Boží, kterou od věčnosti pozoroval a miloval každého z nás. *Láskou věčnou miloval jsem tě, protož přitáhl jsem tě, smilovav se* (Jer. 31, 3). Od věčnosti nás pozoroval zrakem svého dokonalého rozumu a od věčnosti předurčil naše bytí láskou své dokonalé vůle. Jsme proto, že nás miloval. Nelze najíti jiného důvodu pro naše bytí, a láska, která byla od věčnosti, jest na věky. Jest nezměnitelná. Bůh zajisté nenávidí naše hříchy, ale nemůže nenáviděti žádného tvora jako tvora. Jsme tedy mezi dvojí věčností lásky a jeho láska k nám jest úplná a dokonalá se vší něhou a milosrdenstvím jeho přirozenosti. Neboť „Bůh jest láska" a jenom nejsvětější Srdce Ježíšovo ví, jak vroucí a něžná jest láska jeho, neboť jenom Bůh může oceniti lásku, jež jest Bůh sám. To jest tedy důvodem důvěry, neboť kdo nás tak miluje, jak by snesl, abychom zahynuli, máme-li jen vůli dojíti spásy?

Třetím důvodem jest *vtělení* Boží. „Tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal" (Jan 3, 16). „V tom jest láska, ne že bychom my byli Boha milovali, ale že on prvé miloval nás a poslal Syna svého v obět slito-

vání za hříchy naše“ (1. Jan 4, 10). Bůh Syn z lásky k nám se vtělil. Bylo mnoho jiných cest, o tom není pochybnosti, jimiž mohl Bůh svět vykoupiti. Jediné jeho všemohoucí slovo bylo by stačilo vytrhnouti nás z hříchu i smrti. Nebylo třeba pokoření a bolesti a mučení a krveprolití a smrti: všeho toho nemusilo býti, ale byla to cesta zvláštní lásky. Od věčnosti ji vyvolil. Nemůžeme říci proč, leč aby nám ukázal co nejvíce lásky a aby co nejjasněji zjevil, jak nenávidí hříchu. Z této příčiny se nezdráhal snášeti třiatřicet let bolest duševní, korunovanou smrtelnou úzkostí v zahradě Getsemanské a utrpením na kříži. Ale nejen že se vydal *za nás*, nýbrž dal se také *nám:* v nejsvětější Svátosti oltářní, obětuje se ve Mši svaté, nebo uložen ve svatostánku, nebo vcházeje do srdce našeho svatým přijímáním a prodlévaje s námi trvalou přítomností v srdci. Takto jest vtělený Bůh s námi jako náš život a naše ustavičná podpora.

Čtvrtým důvodem důvěry jest služba jeho *prozřetelnosti*, jež bděla nad námi až doposud. Zachovával náš život a dával nám, čeho jsme potřebovali, rok od roku, den po dni, hodinu po hodině. Jako krmil ptáky nebeské a odíval lilie polní, tak činil i nám. Nikdy jsme netrpěli ani hladu ani žízně, neboť prozřetelnost Boží zásobovala náš stůl; nikdy jsme ničeho

nepostrádali, neboť ruka jeho nám poskytovala všecko v pravý čas.

Přítomnost Boží byla také naším přístřeším. Byli jsme kryti jeho ochranou a chráněni jeho vůlí. Tisícové padali kolem nás a my jsme byli nedotčeni. Nemoci a návštěvy smrti zachvátily naše soudruhy ve věku dětském, jinošském i mužném a nás minuly. Dva lidé pracovali na poli; jeden byl vzat a druhý ponechán a my jsme se dívali na to bez úrazu. Co jinému způsobilo smrt, nám neublížilo. Opět a opět se zdálo, že se míhá kolem nás stín nějaké ruky, jež odvrací nebezpečenství, vznikající za dne a přicházející se soumrakem. Co je tato bezpečnost leč ustavičná dobrota Boží k nám a to jedna za druhou?

A ještě něco: On obnovoval síly naše, když chřadl náš život nemocí, jež nás přivedla k bráně smrti; když pominula veškerá naděje a přátelé naši obcházeli se zprávami, že nebudeme živi; v příhodách na zemi i na vodě, z nichž vyšel život náš nad všeliké očekávání; po prudkých a nebezpečných pádech a úrazech a ranách, které, nebýti jakési neviditelné ruky, byly by nás ochromily a zničily. A vzpomeneme-li toho všeho, jak často jsme se ocítali v chapadlech smrti, nemajíce o tom ani potuchy. Ve dne i v noci, venku i doma, při největší, jak jsme se domnívali, opatrnosti

provázela nás nebezpečenství, jichž nepoznáváme, dokud nepřehlédneme celý svůj život pozemský ve světle věčnosti. A udržovala a chránila nás od všelikého úrazu ruka našeho nebeského Otce, jehož něžné milosrdenství a otcovská péče nás opatrovala a to z žádného jiného důvodu, nežli že nás každého miluje.

A konečně jest ještě jeden důvod důvěry, a to ještě hlubší, a tím jest *řetěz milostí*, jímž udržuje náš duchovní život v jednotě se Sebou. Propadl-li náš život časný tisíckrát, propadl život duchovní víckrát. Nebezpečenství a smrti číhající na nás na cestě pozemského putování jsou jen mdlými stíny nebezpečenství hrozících duši. A přece ještě jsme. Byla to jeho svobodná, svrchovaná milost, jež nás vzkřísila z duchovní smrti a vlila nám v obrodu nadpřirozený život se vším jeho věnem a řadou ctností a darů a milostí a přebýváním Ducha Svatého v nás. Byla to jeho ustavičná pomoc, jež živila a udržovala tento nový život pokrmem vtěleného Slova a silou svátostné milosti a ustavičná podpora Ducha Svatého, jíž nám každé doby udílí.

Když jsme se dopustili hříchu všedního, měl s námi strpení a napravil naše pochybení; když jsme zhřešili smrtelně, vzkřísil nás svátostí pokání k novému životu a vrátil nám vše, co jsme ztratili, a přioděl nás nejlepším

rouchem a dal nám opět prsten synů svých. Celý náš život byl střežen milostmi předcházejícími, které nás svobodně vedly na cestu života věčného. Nesčetněkráte jsme se pokoušeli hnout, ale přísný a sladký dozor přitáhl nás zpět. Ruce andělů spočívaly na nás, když jsme umdlévali. Vybrali jsme si cestu opatrnosti, ani o tom nevědouce; kráčeli jsme bezpečně, ač jsme byli slepi, neboť předcházející milost Boží šla před námi. Potom se dostavily milosti úkonné, jež, jak dí posvátný Sněm tridentský, jsou ruka Boží klepající na srdce. Probudily nás ze spánku a vzbudily svaté myšlenky, nadpřirozená předsevzetí a rozhodnutí vůle. Potom nám udělily novou sílu a pracovaly s námi o skutcích, jež jsou naše, protože jsou svobodné, a jsou Boží, protože On je vykonal v nás a skrze nás. Celý náš život byl tkanivem této neviditelné působnosti, úplně jí protkaným a sahajícím od konce do konce jako tkanina milosti a lásky. A konečně: naše setrvání v milosti posvěcující: svobodný, svrchovaný dar. Nikdo si ho nemůže zasloužiti. První i poslední milost jsou úplně Jeho a kdyby On nám neudělil zvláštní milosti vytrvalosti, ani jediná duše by nebyla spasena, neboť by žádná duše nevytrvala do konce. Toť poslední a nejhlubší důvod důvěry v Boha; jeho přítomnost a jeho působení

v nás. Takto se stává vše, co jest Bůh sám v sobě, pochopitelno a zřejmo v našem živém vědomí a jistota naděje, silná a pevná, vzrůstá a prostírá se po celé duši, „ten Duch zajisté svědectví vydává duchu našemu, že jsme synové Boží“ (Řím. 8, 16); a důvěra v něj uzrála na kořeni nadpřirozené naděje, takže můžeme říci: „Vím, komu jsem uvěřil a jsem jist, že on mocen jest sklad můj zachovati až do onoho dne.“

Neboť milost Boží jest větší než mé nemoci; nejdražší krev Kristova jest mocnější než mé hříchy. Bůh slíbil, že mne spasí, poroučí mi, abych v něj důvěřoval a důvěra oslavuje jej i Pána našeho Ježíše Krista, skrze nějž jediné důvěřuji.

To jsou tedy důvody důvěry: dobrota Boží, jeho věčná láska ke mně osobně, jeho vtělení pro mne, jeho něžná a bdělá prozřetelnost, jeho nevyčerpatelná a všemocná milost.

Ukončeme. Důvěra má pro nás dvojí účinek. První: oslavuje Boha, neboť jej uznává takovým, jaký jest; oceňuje jeho dokonalost a povahu. Důvěřujeme v něj ne pro to, co jsme my, ale pro to, co jest On. Důvěrou mu tudíž vzdáváme nejvyšší poctu, jakou můžeme vzdáti, totiž poctu poznání a lásky, jež jsou pravou oslavou Boha. Nestvořené světlo Boží, jež jest jeho vlastní slávou, záleží ve

vzájemném poznání a lásce Otce, Syna a Ducha Svatého. Oslava, kterou vzdávají bytosti stvořené Nejsvětější Trojici, jest poznání a láska bytostí stvořených k obrazu Božímu a důvěra jest úkon, jenž se prýští z této lásky a z tohoto poznání. To jest smysl naší každodenní prosby: „Posvěť se jméno Tvé.“ Jméno Boží jest Bůh sám a jest posvěcováno, když jej poznáváme a milujeme, a tím více jest posvěcováno, čím méně jsou toto poznání a láska nepřiměřeny míře, jíž věčně nedostihneme.

Druhý účinek důvěry jest, že zdokonaluje duši. Rozšiřuje ji oceňováním Boha. Posiluje ji, rozšiřujíc ji a udržuje ji v nadpřirozeném životě silou sjednocení s ním, jak dále podrobně uvidíme.

Budiž tedy denním naším úkonem pozorovati, co nám Bůh dal, a uvažovati, co Bůh jest. Chceme-li pozorovati jeho činy, musíme, jak říkal sv. Pavel od Kříže, „býti doma“, to jest, musíme prodlévati ve svém srdci, kde jedině můžeme porozuměti jeho dílům. Říkával: „Uctívej Boha před oltářem, před nímž visí tři lampy: víra, naděje a láska.“ Pravým oltářem jest duše sama. Chceš-li Boha ctíti, pozoruj jej, jak je sám v sobě, v kráse a souladu svých mnohonásobných dokonalostí, i jaký jest vtěliv se pro nás, což jest svaté člověčenství Ježíšovo. *Já jsem dveře*, jediný

přístup k srdci Otcovu; *skrze mne vejde-li kdo, spasen bude* (Jan 10, 9), to jest mým probodeným bokem; *a vejde a vyjde*, poznávaje mé božství, které jest neviditelné, i mé člověčenství, které jest viditelné; *a pastvy nalezne*, věčnou pravdu. Chléb života, skrytou mannu uloženou v nejsvětějším srdci Ježíšově. Sv. Terezie praví: „Když jsem jej spatřila v jeho svatém člověčenství, pocítila jsem více lásky a důvěry než k někomu, s kým bych se důvěrně znala." A svatý Jan píše: „Nebo tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný" (Jan 3, 16). „Který ani vlastního Syna svého neušetřil, ale za nás za všecky ho vydal, kterakž nám také s ním všecko nedá? Kdo bude žalovati na vyvolené Boží? Bůh jest, který je ospravedlňuje. Kdo jest, jenžto by je odsoudil? Kristus Ježíš jest, který za nás umřel, ano který i z mrtvých vstal, který jest na pravici Boží, který se také přimlouvá za nás" (Řím. 8, 32—34).

II. OVOCE DŮVĚRY V BOHA

Všecko mohu v tom, který mne posiluje. Filip. 4, 13.

Souhrn toho, co jsem dosavad řekl, jest, že důvěra v Boha jest důvěra milujícího dítěte

v milujícího otce, služba milujícího sluhy milujícímu pánu. Obsahuje důvěru a lásku s obojí strany. Potom jsem vytkl důvody důvěry: 1. dobrotu Boží v jeho vlastní přirozenosti i v jeho skutcích pro nás; 2. věčnou lásku Boží, jež jest jeho dobrota jevící se naším stvořením; 3. lásku Boží ve vtělení s tajemstvím milosti a něhy, jež z něho plynou; 4. prozřetelnost Boží, jež nás zachovávala nejvroucnější a nejbdělejší a nejněžnější péčí od prvního okamžiku života až do dneška, a konečně řetěz jeho milostí, jež nás poutají k trůnu jeho milosti a udržují nás, když toho nevíme, ano i když odpíráme, jen nepřetrhneme-li této zlaté niti. A potom, jak se pamatujete, odvodil jsem z toho dvoje veliká naučení — první, že důvěra oslavuje Boha, a druhé, že důvěra zdokonaluje duši, to jest, že působí na duši lidskou, povznášejíc ji a zdokonalujíc ji a posvěcujíc.

A to mne vede k předmětu, o němž nyní pojednám, totiž: *Jaké jsou účinky důvěry?*

Řekl jsem již, že důvěra jest dozrání naděje. Jako nazírání jest doznání víry a splynutí s Bohem dozráním lásky, tak naděje, když dozrá, vydá důvěru jako svůj plod. A jako plody zemské mají různé vlastnosti, květ, tvar a barvu, tak v důvěře, jež prýští z naděje, jest mnoho různých milostí, které můžeme zváti

buďto vlastnostmi nebo ovocem důvěry. Uvidíme to z opaku. Pozorujme ovoce nedůvěry. Jest to smutek, vrtochy, chabost, kolísavost, nestálost, snad i zoufalost a ztráta milosti. Nuže jako ony s jedné strany obklopují nedůvěru a jsou jejími přirozenými účinky, tak s druhé strany má důvěra v Boha jistou skupinu svých plodů; nebo abych užil jiného obrazu, důvěra v Boha jest jako mocný tlukot srdce, jenž prohání celým živým tělem proud života a dodává mu energii, popud a sílu, jejímž výsledkem jest množství činů. Vizme tedy, které jsou tyto plody důvěry v Boha.

První plod důvěry v Boha jest *pokoj*, pokoj mysli, pokoj svědomí, pokoj duše, bez něhož jest jen málo spojení s Bohem nebo posvěcení. Kdekoliv jest sjednocení s Bohem a posvěcující milost, tam jest nezbytně pokoj s Bohem. Nepravím pokoj dokonalý, protože může býti mnoho pochyb, zmatků, pokušení a trýznivých útoků, jimiž se pokouší nepřítel duše naší nás trápiti, aby porušil náš pokoj. Nepravím, že ovocem důvěry *jest* dokonalý pokoj, ale že dokonalým ovocem důvěry *bude* dokonalý pokoj. Nemůže tedy býti pravé důvěry v Boha bez pokoje, neboť apoštol mluvě o Duchu Svatém, praví: „Ospravedlněni tedy jsouce z víry, pokoj mějme s Bohem skrze Pána našeho Ježíše Krista“ (Řím. 5, 1), to jest,

víme, že Bůh nám odpustil, že nás přijal za své, osvobodil nás od hříchu a omyl nás drahocennou krví Syna svého. Víme, že jsme dítky Boží a že jsouce dítkami Božími, jsme bratří Kristovi, a jsme-li bratry Kristovými, jsme dědici Božími a spoludědici Kristovými a proto dí apoštol opět: „Duch Svatý zajisté vydává svědectví duchu našemu, že jsme synové Boží“ (Řím. 8, 16). V srdci, které důvěřuje v Boha, jest věčné svědectví, jež přináší pokoj s Bohem, a kde jest pokoj s Bohem, tam jest i pokoj s tvorstvem Božím, se světem viditelným i neviditelným. Tam jest pokoj s Bohem, s anděly jeho i se svatými, jakož dí starý otec církevní: „Právě jako stín následuje tělesa, tak kdykoliv jest Bůh některému tvoru milostiv a v pokoji s ním, jsou mu nakloněni a jsou s ním v pokoji všichni svatí duchové.“ Proto praví apoštol Páně, že Pán náš Ježíš Kristus zjednal pokoj krví svou na kříži a smířil s sebou všecky věci na nebi i na zemi. On jest středem našeho pokoje a všichni, kdo mají pokoj s Bohem, mají i pokoj se všemi svatými duchy, s anděly i se svatými. Tu jest i pokoj se sebou samým ve svědomí. Duše jest způsobilá říci, co praví sv. Pavel: „Neboť ničeho sobě povědom nejsem,“ nejsem si vědom žádného dobrovolného hříchu; „ale tím ještě nejsem ospravedlněn, neb kdo mne sou-

dí, Pán jest“ (1. Kor. 4, 4). Mysle na Boha, vidí jen množství chyb, které složil u paty kříže. Jsou tedy vymazány drahocennou krví Kristovou a proto má svědomí pokoj v sobě.

Proč jest tedy tak málo tohoto ovoce důvěry? Proč slyšíme tolik reptání, pochyb, zmatků, vrtochů a strachu? To pochází odtud, že se nám nedostává důvěry a nedostává se nám důvěry prostě proto, že, jak jsem již řekl, neoceňujeme povahy Boží. Naše srdce jest malé a proto jako slunce nachází málo místa, aby se obrazilo v kapce dešťové, tak v našem malém srdci. Na hladině širého jezera obrazí se slunce ve svém lesku, ne úměrně ke své vznešenosti, ale plným kruhem. Tak jest s námi; zúžíme-li své srdce nedůvěrou, jest v nás obraz Boží stísněn úzkostí naší duše; ale je-li srdce naše uvolněno a rozšířeno, uvolní a rozšíří se i náš smysl pro to, co Bůh chce, a to proto, třebas se to zdálo paradoxní, že co uvolňuje a rozšiřuje naše srdce, jest oceňování Boha.

Druhým ovocem důvěry jest *odvaha*, a to odvaha ke všemu. Jest odvaha trpná a činná.

Pozorujme nejprve *odvahu trpnou*, odvahu snášeti odpor a překonávati překážky. Ve Starém Zákoně máme především příklad Mojžíšův, o němž čteme, že „se nebál hněvu králova“, to jest krále Faraona, z toho dů-

vodu, „že spoléhal na Neviditelného tak, jako by ho viděl“ (Žid. 11, 27). To jest, ačkoliv byl na dvoře Faraonově, nad králem, jenž byl před ním, vznášela se velebnost Boží, jež tak stlačuje a zastiňuje všeliké království tohoto světa, že kdo se bojí Boha, nebojí se ničeho jiného. Máme-li tedy důvěru v Boha v tomto smyslu, celý svět není s to, aby nás poděsil nebo v bázni udržel. My budeme pány jeho, jak praví sv. Jan: „Toť jest vítězství, které přemáhá svět, víra naše“ (1. Jan 5, 4). Máme-li tedy osvícenou víru, abychom jí viděli Boha nad všelikou hrůzou, brzy zmizí hrůza zraku našemu.

Pamatujete se také na tři mládence a na jejich odpověď, již dali králi, když jim vyhrožoval. Pravili: „Není nám potřebí o té věci odpovídati tobě; bohů tvých nectíme a soše zlaté se neklaníme a jestliže nás vrhneš do peci, . . . Bůh náš může nás vysvoboditi z rukou tvých“ (Dan. 3, 16—18). Vizme také příklad Davida, jenž vychází proti obru filištinskému s prakem a s oblásky z potoka, důvěřuje jenom v sílu Hospodinovu. Měl důvěru v moc Boží. Jeho pravice byla nejen utužena silou Boží, ale i vedena okem Božím, když si namířil na cíl. Tak také sv. Jan, jejž můžeme pokládati za nejněžnějšího ze všech apoštolů, jenž netasil meče v zahradě Getse-

manské, jenž spočíval na prsou Ježíšových a byl jeho milým přítelem — sv. Jan byl jediný, jenž měl odvahu vstoupiti do paláce nejvyššího kněze, ano i do soudní síně a mluviti s těmi, kdož střežili dveří, aby vpustili Petra. Učinil to, protože pokoj duše a sjednocení s Bohem mu dodávaly odvahy.

Svatý Pavel píše v druhém listě Timotheovi: „Při mé první obraně," — to jest, když stál a se hájil na soudě císařově v Římě — „nebyl nikdo se mnou, ale všichni mne opustili; nebudiž jim to počítáno za hřích." Nikdo nebyl s ním, stál úplně sám a nesl vpravdě celou tíži evangelia království Božího. Celé dílo apoštolátu národů, celé břímě nového stvoření spočívalo na něm a stál vzpřímen a nezlomen před soudem, jenž soustředil v sobě všecku moc tohoto světa, a to sám jediný, neboť všichni lidé ho opustili.

Mohl bych dále uvésti řadu příkladů, které se nacházejí v životech svatých, ale vaše vlastní pamět vám je poskytne, a proto přecházím k jinému účinku odvahy, totiž *k vytrvalosti v křížích.* Vzpomeňte si na příklad na *Joba*, jenž jest předobrazem Pána Ježíše trpícího v zahradě Getsemanské a na Kalvarii. V hloubi utrpení svého praví: „A byť mne i zabil, v něho doufati budu" (Job 13, 15), to jest: cokoliv mne stihne a jakkoliv mne Bůh ochudí

a přivede k bráně hrobu, ano i když mi odejme život pozemský, budu přece v něj důvěřovati. Rovněž tak, když se probíráme dějinami sluhů Božích, kteří byli povoláni, aby vykonali nějaké veliké dílo ve světě, shledáváme, že jejich život byl pln ustavičných a pravidelných křížů, ale shledáváme se i s jejich důvěrou v Boha. Nikdy neklesali, nikdy neumdlévali pod jejich tíží. Vezměme si na příklad sv. Pavla od Kříže. Když zakládal kongregaci „Utrpení Páně" (passionistů), přišel jednou do předsíně Svatého Otce, aby si vyprosil jeho požehnání. Byl odmítnut a vyhnán. Ti, kdož obklopovali papeže, zahrnuli jej posměchem a potupami a vyhnali ho. Léta musil snášeti posměch a protivenství všeho druhu a způsobu. Mohl bych také uvésti sv. Alfonsa, jenž, když byl téměř šedesát let pracoval v pověsti největší svatosti, skončil život po deseti nebo dvanácti letech útrap a soužení. Všeho druhu pomluvy donášely se o něm Svaté Stolici a věřilo se jim. Také sv. Josef Kalasanský, když své dílo založil, byl sesazen. Byl obžalován a žalobě se uvěřilo; jeho kongregace a dílo byly zrušeny a zdá se, že byl pohřben jako Pán Ježíš, aby vstal z mrtvých a vyšel z hrobu, neboť po jeho smrti zjevily se zázraky sluhy Božího. Byl ospravedlněn a dílo jeho obno-

veno. Vše to snášel prostě s důvěrou v Boha.

Jiný účinek této odvahy jest: podnikati veliká díla, i když jsou nad síly lidské. Na příklad: Řím, když tam svatý Petr přišel, byl městem, které ovládalo všechny národy země. Co jest dnes Londýn pro širošírou říši Velké Britanie, tím a ještě mnohem více byl Řím, neboť Řím neměl soupeře; byla jediná nesmírná říše a jediný Řím a v něm bylo sjednoceno pohanství vzrostší za čtyři tisíce let v pravou soustavu. Všechna bludná náboženství světa měla tam své chrámy. Tam byl také nejmocnější senát a nejmocnější zákonodárství, tam byli i tribunové a konsulové vládnoucí mocí císařskou. Tam zejména byl sám císař, jenž byl zosobněním veškeré moci na zemi a ještě nadto o něm se mělo za to, že jest „Divus", to jest osoba božská. Doprostřed toho všeho chudý, letitý muž, nemající doslova nic než slovo a ducha Božího, nemající ani učenosti, ani vlivu, jehož jména nikdo nezná, leč v domě setníka Kornelia — vešel sám a jediný s úmyslem přetvořiti tuto mohutnou stavbu, veškeré toto pohanství a všecku tuto moc občanskou, jež byla znesvěcena nebo raději zasvěcena tomuto světu. Počal dílo své s rozvahou jako zkušený řemeslník, který klade páku pod ohromný balvan. Přišel, jsa si vědom své moci, jež nebyla

hmotná, ale božská, přetvořiti toto mocné město, jsa dokonale přesvědčen, že se to stane, třebas ne za jeho doby, ale jednou přece.

Podobně byl sv. Augustin poslán od sv. Řehoře Velikého do Anglie. Přišel do Anglie a nalezl ji zdupanou od Sasů, zaplavenou krví křesťanů, a její chrámy a oltáře od základů vyvrácené. Přišel sám jediný právě tak, jako přišel sv. Petr do Říma, přišel s úmyslem Anglii ještě jednou učiniti křesťanskou, a co zamýšlel, vykonal. Mohl bych uvésti ještě mnoho jiných případů; mohl bych uvésti příklad sv. Řehoře VII., který, když svět znesvětil svatyni a porušil kázeň Církve, samotný se vzchopil, aby jako Pán Ježíš vymetl prodávající a kupující z chrámu Božího. Nebo bych mohl uvésti Karla Milánského, jenž, když přišel do své milánské diecése, byla tato více porušena a v nepořádku než snad kterákoliv jiná část Italie ve středověku. Povstal sám, jediný, a za krátkého života svého provedl nápravu, která trvá podnes a činí církev milánskou světlem a příkladem nejen Italie, ale celého světa. Možno také uvésti příklad Pia IX., jenž v době, kdy se Anglie stkvěla světovou mocí a leskem, kdy její zákonodárství nahradilo císařskou moc senátu římského a učinilo Anglii mocnější, než byl kdy Řím, ve své osamělosti a slabosti obnovil v Anglii

Církev katolickou a dal jí apoštolskou hierarchii, jsa dokonale přesvědčen, že Bůh v budoucnosti dokoná, co on začal, a že se Církev Kristova rozšíří po Anglii, neboť dílo Boží má v ní sídlo na věky.

Jiné ovoce důvěry jest *síla*. Apoštol praví: „Všecko mohu skrze toho, který mne posiluje“ (Filip. 4, 13). Míní spojení síly se silou, jako když někdo přijde a přidá sílu svou k síle naší a tím nám pomáhá. Slovo to jest v původním znění velmi výrazné. Co mne posiluje, jest nejen od něho, ale že *jsa ve mně* mne posiluje, to jest vnitřně, a dává mi vnitřní sílu.

Dvě místa Písma svatého, jedno u proroka Isaiáše a jedno u sv. Matouše, vyjadřují sílu důvěry. Na místě prvém mluví Bůh prorokem svým k lidu izraelskému, řka: „Neboj se, červe Jakobův, já tě učiním jako vůz mlatebný nový, mající zuby troucí, a mlátiti budeš hory a pahrbky v prach setřeš“ (Is. 41, 14, 15). Co znamená tento slib, leč že přioděje svého nejslabšího služebníka silou, proti níž žádná moc neobstojí, ne silou politickou nebo válečnou, ale silou nadpřirozenou, to jest mocí nad svědomím, rozumem, vůlí a srdcem lidským.

V evangeliu sv. Matouše čteme: „Budete-li míti víru jako zrno hořčičné, řeknete-li této

hoře: ‚Jdi odtud tam', půjde," to jest, není díla tak velikého, aby nemohlo býti vykonáno a žádná překážka tak mocná nebo těžká, aby se nedala odkliditi. A proto řekl Pán: „Všecko jest možné věřícímu" (Mar. 9, 22) — nic mu není nemožného. To právě jest, co uskutečnil sv. Pavel. Našel slib Mistra svého, když praví: „Všecko mohu skrze toho, který mne posiluje" (Filip. 4, 13). Kdo má důvěru v Boha, nedbá, jak chmurné nebo nebezpečné jsou časy, jak mocné jest pokušení, jak veliký nebo příkrý jest odpor, a třebas bylo deset tisíc protivníků, nedbá toho, jde-li o dílo Boží.

Jisto především jest, že důvěra v Boha dává sebranost a jednotu mysli a vůle, to jest duše samé, a potom Bůh jest přítomen v srdci takových lidí a jsa v srdci, působí v nich a skrze ně, čině je svými nástroji. Takoví byli apoštolové, mučedníci, vyznavači, svatí a kajícníci všech věků. Mohl bych uvésti život kteréhokoliv světce, abych ukázal pravdu toho, co pravím, že se na něm vyplnila slova božského Mistra našeho: „Zdaliž mníš, že bych nemohl prositi Otce svého a dal by mi nyní více než dvanáct tisíc pluků andělů?" (Mat. 26, 53.) To jest: ten, kdo slouží Bohu, má kolem sebe ustavičnou stráž. Deset tisíc jest těch, kdož mu neviditelně pomáhají. V tu chvíli se dověděl svět o nadpřirozené činnosti. Slyšíme

o sděleních, znameních, hlasech, viděních, činech, rukou, jež bylo viděti, a tak dále. Svět počíná viděti skutečnost, že Bůh má své služebníky na zemi, a kdo mu slouží, má ustavičnou ochranu podle zaslíbení jeho: „Nebo andělům svým přikázal o tobě, aby tě ostříhali na všech cestách tvých, abys snad neurazil nohou svých o kámen“ (Žalm 90). Používáme této neviditelné služby? Víme o ní? A když ne, táži se nejprve: Kde jest naše důvěra? a potom: Kde jest naše víra? Máme-li víru jenom jako zrnko hořčičné, nemá mezí nadpřirozená síla, které se nám dostává.

Čtvrtým ovocem důvěry jest *velkodušnost*, a velkodušností rozumím: jednati s Bohem tak, jak Bůh jedná s námi. Jako nezadržel Bůh nic z toho, o co se může s námi sděliti (jediné, o co se s námi nesdělil, jest jeho nesdílná přirozenost), neboť nám dal svou podobu, dal nám Syna svého a Ducha Svatého vlitím jeho milosti, tedy vše, co je sdělitelno, nám dal: tak i my mu máme dávati z toho, co on nám dal, a to především udílejíce *almužny* z toho, co nám svěřil. Ještě nikdo nepřišel na žebrotu, dávaje almužnu; nikdo nikdy nezchudl svatou štědrostí, neboť ochuzuje sebe, zavazuje Boha zárukou stvrzenou sedmerou pečetí, aby mu podle slibu svého hojně nahradil, co dal. Kdo rozdává, obdrží mnoho

darů, neboť Bůh má ve svých rukou všecka srdce, a zisk i ztráta podniku závisí na něm. Může vás ošatit i nasytit ze stád a stodol jiných lidí, neboť „Hospodinova jest země i plnost její“. Osvojujme si tedy ducha velkodušnosti a důvěry, konajíce skutky pro Boha, osobně mu sloužíce, věnujíce čas na své posvěcení, snažíce se o spásu bližních, pracujíce pro čest Boží a Církve jeho, rozšiřujíce víru jeho, pracujíce pro něj. Nikdo ať neříká, že nemá kdy. Nemáme kdy, protože nemáme důvěry. Někteří z nejpracovitějších sluhů Božích, kteří se upracovali pro spásu duší, nebo pozůstavili ten deset, ten patnáct, ten dvacet foliových svazků knih bohovědných, byli lidé, o nichž čteme, že ztrávili denně sedm hodin na modlitbách. Měli důvěru v Boha a proto času určeného pro službu Boží nikdy nepoužívali k jinému zaměstnání, vědouce, že Bůh může požehnati a přímo rozmnožiti půlhodinku tak, že kdo má důvěru v něj, vykoná v ní dílo, na které by bylo třeba tří hodin.

Poslední povinnost, o které jest mi promluviti, jest velkodušnost, jež se projevuje tím, že obětujeme nejen práci svého rozumu nebo svých rukou, ale, líbí-li se vůli Boží, i svůj život. Snad si pomyslíte, to že se vás netýká. A přece snad se stane, že jest vám ošе-

třovati nemocného a z křesťanské lásky se vydati v nebezpečenství, a Církev vždy pokládala ty, kdož se nakazili ošetřujíce nemocné a nákazou zemřeli, za mučedníky. Ale jest i jiné mučednictví i za naší doby. Žádá-li někdo důkazů, nechť si zajde do Ústavu pro zahraniční misie v Paříži. Bylo mi řečeno, že není náboženského sdružení, jež by mělo tolik a tak vzácných povolání mezi kněžími a jinochy francouzskými jako tento ústav. A proč? Protože kdykoliv se vyskytne mučednictví v jejich misiích na Východě, hned vzplane žár horlivosti a jinoši ze všech končin Francie přicházejí vyplnit nastalé mezery a nabízejí se dobýti téže koruny. Mučednictvím se rozmnožují povolání. Kdykoliv dojde někdo koruny mučednické, nastává v tom domě mezi mladými kněžími závod o to, kdo bude jeho nástupcem. Není tu soupeření než v lásce a v zápolení o to, kdo půjde první. Knihy o misiích jsou knihy mučedníků. Co my jdeme po svých záležitostech, lidé, jejichž duše jsou plny důvěry v Boha — k naší hanbě a výtce — dobyli své koruny. Co jsme my ve své zbabělosti a slabosti tesknili a reptali, jsouce obklopeni hojností všeho, co činí život klidným a šťastným, oni vydávali život svůj za Krista s tichou důvěrou v lásku a milost Boží, radostně, a nejen radostně, ale

s díkůčiněním, že byli povoláni kráčeti v šlépějích Páně.

Poslední ovoce důvěry, o němž pojednám, jest *vytrvalost*. Důvodem, proč ti, kdož mají důvěru v Boha, vytrvají, jest, že vědí, že každé dílo, jež začínají pro Boha, začíná Bůh sám, a že každé dílo, které konají pro Boha, koná Bůh a ne oni, a každému dílu, jež jest vykonáno pro Boha, Bůh dá korunu. Vědí, že první vnuknutí, veškerá pomoc i poslední dokončení každého díla vykonaného pro slávu Boží jest dílem Boha samého, že působí v nás podle slov sv. Pavla „i chtění i vykonání", a jak dí sv. Augustin: „Své vlastní dílo korunuje v nás." A proto mluví apoštol o svém odchodu z tohoto světa s klidem a radostí. Praví: „Žádost maje rozdělen býti a býti s Kristem, což by mnohem lépe bylo" (Filip. 1, 23). „Neboť i kteří jsme v tomto stánku, lkáme obtíženi jsouce, protože nechceme svlečeni býti, ale přiodíni, aby pohlceno bylo, co smrtelného jest, od života" (2. Kor. 5, 4). „Nebo já již počínám obětován býti a čas rozdělení mého nastává. Dobrý boj jsem bojoval, běh jsem dokonal, víru jsem zachoval. Naposledy složena jest mi koruna spravedlnosti, kterou mi dá v onen den Pán, spravedlivý soudce, a netoliko mně, ale všem, kteří milují příští jeho" (2. Tim. 4). Toť slib

daný vám. Tento dar vytrvalosti, prýštící z důvěry, jest váš, naučíte-li se důvěřovati s láskou v Boha. Toť tedy, jak jsem řekl na počátku, proč slyšíme o pochybách a obavách a duchovní zbabělosti, že nemáme dosti důvěry v Boha. Kdybychom měli důvěru, nebáli bychom se světa.

Jestliže tedy nedůvěřujeme jemu, ukazuje to, že neoceňujeme jeho povahy, buďto jsme neporozuměli jeho jednání, nebo neoceňujeme jeho dobroty; nenaučili jsme se ještě okoušeti lásky Boží. Žalmista praví: „Okuste a vizte, jak libý jest Hospodin“ (Ž. 33). Kdybychom tedy dospěli tohoto poznání Boha — tohoto praktického poznání ze zkušenosti, vnitrným citem své duše, důvěřovali bychom v něj vší silou. To také ukazuje, že nevěříme slovu jeho. Víme, že slíbil, že nás ochrání, osvítí, pomůže nám a spasí nás, že nás přikryje rukou svou a to až do konce, a přece nedůvěřujeme slibu jeho. Kdybychom měli víru jako zrnko hořčičné v zaslíbení Boží, bylo by nemožno, abychom reptali a naříkali. Důvěrou jej ctíme, nedůvěrou urážíme.

A ještě něco: kdekoliv jest nedůvěra v Boha, jest důvěra v sebe. Dva póly duchovního života jsou: důvěra v Boha a důvěra v sebe. Kdo nemá důvěry v sebe, důvěřuje v Boha, a tou měrou, jak se setkáte s lidmi, kteří ne-

mají důvěry v Boha, můžete říci s takovou určitostí, jako byste byli proroky, že důvěřují v sebe, to jest, narážejí-li jejich činy na odpor, nebo se nedaří, počínají pochybovati o své moudrosti. Počínají tedy své dílo z rozkazu své moudrosti, či je počínají z víry ve vůli Boží? To dále ukazuje, že důvěřují ve svou sílu a ve svou vlastní dovednost provésti, co začínají, neboť, kdyby důvěřovali v Boha, řekli by si: „Vím zcela dobře, že jsou tu překážky, které musejí vzniknouti, překážky různého druhu, odpor lidí a tisíc jiných zkoušek, ale nezačal jsem tohoto díla z důvěry ve svou dovednost nebo ve své síly.“ Za třetí říkají lidé: „Kdybych byl hoden vykonati to neb ono, byl bych to vykonal,“ skládajíce tak svou důvěru v cit své hodnoty. Ale jenom když se úplně toho zbavíme a úplně nedůvěřujeme sobě, vyženeme sebe, pak vejdeme do srdce Božího a najdeme v něm odpočinek a pokoj. Usilujme tedy o dvě věci: o velikou pokoru a velikou naději. Nemůžeme býti příliš pokorni a nemůžeme příliš doufati a když se pokora spojí s nadějí, naděje podporuje pokoru a pokora očišťuje naději. Pokora nemůže býti nikdy poražena, dokud má naději, a naděje se nikdy nestane opovážlivou, dokud má pokoru. A potom můžeme užíti slov sv. Terezie, jež říkávala: „Ó, Bože duše mé, jak veliká

jsou dobrodiní, jež dáváš těm, kdo v tebe důvěřují, a jak velikých pokladů se zbavují, kdož nechtějí důvěřovati.“ Důvěra měla moc vyvésti vodu ze skály a med z křemene, ale Bůh není skála z křemene, Bůh jest skála věčná, skála naší spásy, a kdož v něj důvěřují, důvěřují tím více, čím více okoušejí jeho lásky.

Když se kdysi tázali bl. Benedikta Josefa Labre druhové jeho: „Co bys dělal, kdyby k tobě přišel anděl a řekl ti, že jméno tvé jest vymazáno z knihy života?“, odvětil jim: „Nedělal bych méně, ale dělal bych více; nedůvěřoval bych méně v Boha, ale snažil bych se důvěřovati více, neboť když Pán Ježíš za mne umřel, myslím, že jest nemožno, aby mne nemohl spasiti.“

A blahoslavený Leonard z Porto Maurizio říkával: „Doufám, že přijdu do nebe, aniž bych přišel do očistce.“ A nebyla to opovážlivost, neboť nedoufal ani v sebe ani v cokoliv, co vykonal nebo by vykonati mohl. Doufal prostě v nekonečnou lásku, v nesmírné a nepochopitelné milosrdenství Srdce Ježíšova.

A sv. Pavel od Kříže praví: „Vidíš-li na sobě nedokonalosti a hříchy, vezmi je a vhoď je s dokonalou lítostí do veliké pece lásky Boží a jako se stráví vlákno lnu ohněm, tak to všechno stráví se v lásce Kristově, nebo Bůh jest oheň stravující.“

Bůh pak naděje naplniž vás všelikou radostí a pokojem u víře, abyste se rozhojnili v naději a moci Ducha svatého. Řím. 15, 13.

Pojednal jsem o účincích důvěry v Boha, které jsou krásným a vyzrálým ovocem milosti naděje, ale uvedl jsem jenom pět z velikého množství plodů, které ustavičně rodí v duši důvěřující v Boha. Jest to: pokoj, odvaha, síla, velkodušnost a vytrvalost.

Zbývá nám uvažovati ještě o dvou věcech, a to předně o prostředcích, kterými lze dosíci této důvěry v Boha, a potom o překážkách, které ji hubí.

Sv. Pavel dává věčnému Bohu velkolepý název „Boha naděje". Bůh bývá zván „Bohem pravdy", „Bohem lásky", „Bohem síly"; ale sv. Pavel jej zove „Bohem naděje". Nechce tím říci, že by naděje byla vlastností Boží, alc že naděje jest odrazem dobroty Boží v člověku. Nazývá jej „Bohem naděje", protože duše, která v něj doufá, pozorujíc jeho dobrotu, naplňuje se nadějí a Bůh vlévá hojně této milosti naděje do srdce, takže jako můžeme říci, že slunce jest svět světla, protože všude rozlévá světlo a všecko naplňuje svým leskem: tak pravíme o Bohu, že jest „Bůh naděje". A sv. Pavel prosí, aby nás naplnil

„Bůh naděje“ „všelikou radostí a pokojem“, dvěma plody jejími, o nichž jsme dříve mluvili, „u víře“, neboť víra jest kořen všeho božského žití v duši a když jest duše zakořeněna v Bohu, přechází víra v naději. Potom se dostaví plody, které naplňují duši, a čím více věří, tím více doufá, a čím pevnější jest její víra, tím živější jest její naděje a tím pevněji k němu lne a tím vroucněji jej objímá doufající duše, čím silnější jest její víra.

„Abyste se rozhojnili v naději,“ právě tak jako pole přede žněmi oplývá plody zemskými, jako vinice oplývá hrozny v jeseni, nebo jako pramen bohatým proudem vody, tak „abyste se rozhojnili v naději“, nebo abyste oplývali nadějí a tato naděje aby překonala a zapudila všeliký strach, podezření, pochybnost, úzkost a starost, „abyste se rozhojnili v naději a moci Ducha Svatého“.

Nyní chci soustřediti vaše myšlenky k úvaze o tom, že důvěra jest úplně darem Božím a přece lze jí nabýti. Tyto dvě pravdy si neodporují, neboť všech darů milosti Boží, kromě milosti první a poslední, lze dosíci tím, že duše spolupůsobí s milostí, kterou dostala. Milost první a poslední jsou svobodné a nezávislé a přicházejí z ruky Boží bez naší zásluhy, to jest bez spolupůsobení, jemuž se Bůh zavázal slibem tuto milost uděliti. Ale tento

veliký dar důvěry jest jednou z milostí, které Bůh poskytuje všem, kdož to hledají, a tudíž jest i milostí vlitou, to jest vloženou do srdce od Boha samého, ale i získanou naším vlastním přičiněním. O každém z těchto bodů budeme uvažovati zvláště.

Sv. Terezie praví, že duše zakořeněná v Bohu jest, jak píše žalmista, „jako strom, který štípen jest podle vod tekoucích, jenž ovoce své vydá časem svým a list jeho nesprchne a všecko, cokoliv činiti bude, šťastně se mu povede" (Žalm 1, 3). A prorok Jeremiáš užívaje téhož obrazu, praví: „Nebude se báti, když přijde vedro" (Is. 17, 8). A v knize Jobově čteme, že duše zakořeněná nebo vštípená v Bohu mocně prostírá kořeny své u potoka, a rosa padá každé noci na větve její. Tato slova vyjadřují sestupování milosti Boží a její vlévání do duše.

Nuže, pozorujme: strom má svůj tvar, svůj sklad (strukturu), své kořeny, svá vlákna a svůj kmen. Pevný peň, který se nám zdá nepropustnou hmotou, jest proniknut jemným životem. Má sklad a ústrojí. Má opravdu cevy, jimiž ustavičně proudí život z kořenů. A podobně jest tomu s lidskou duší. Bůh utvořil lidskou duši tak, aby mohla přijímati milost, kterou jí vlévá, a tou měrou, kterou přijímáme milost, již nám dává, Bůh ji zvětšuje a rozmnožuje. Duše roste tak, jako strom roz-

kládá své kořeny a přibývá mu hmoty i veleby. Víme, že strom každého roku přibírá nový kruh hmoty, takže když se přeřízne jeho peň a objeví se jeho podivuhodná stavba, krásná, soustředná soustava jeho skladu, možno určiti jeho věk: tak, řekl bych, jest tomu i s duší. Ustavičně se rozšiřuje a upevňuje neustálým vléváním milosti Boží, již přijímá jako svou potravu a výživu. A to míním právě, že důvěru v Boha musíme získávati a že jsou prostředky, kterými ji získati lze.

Uvedu kratince hlavní prostředky.

První jest *čistota svědomí*, bez níž nemůže býti důvěry v Boha, neboť kdo důvěřuje v Boha maje svědomí nečisté, jest opovážlivý. Pročež první a naprosto nezbytnou podmínkou všeliké důvěry v Boha jest, aby svědomí bylo čisto. Sv. Jan, osvícen jsa Duchem Svatým, dí: „Nebo trestalo-li by nás srdce naše," — to jest, činí-li nám výčitky, nebo nás obviňuje — „větší jest Bůh nežli srdce naše a zná všecko." Odsuzuje-li nás slabé světlo soudu, jímž jest naše svědomí, oč výrazněji objeví naše hříchy ohromující lesk soudu Božího a odsoudí nás pro naše viny! A pokračuje: „Jestliže nás srdce naše netrestá" — to jest, neobviňuje-li nás a nečiní nám výčitek — „máme doufání v Bohu" (1. Jan. 3, 20). Činí důvěru v Boha důsledkem této čistoty svědo-

mí a tato čistota svědomí jest podstatnou podmínkou důvěry v Boha. A potom pokračuje dále: „A začkoliv prositi budeme, vezmeme od něho, nebo přikázání jeho ostříháme a to, co jest libé před ním, činíme.“ Zde jest tedy první prvek důvěry v Boha a tudíž i důvod, proč jsou tak mnozí lidé plni strachu, obav, vrtochů, úzkostlivosti a pochyb, že jejich svědomí nemá pokoje, protože na něm lpí nějaká vina, nějaký kaz, nějaký záhyb, nebo nějaká pochybnost, nějaká tajná neupřímnost, kterou neproniklo světlo přítomnosti Boží; nějaká skvrna, které nesmazala milost Ducha Svatého, a proto se třesou před svatostí Boží, místo aby důvěřovali v jeho lásku.

Cestou, kterou dojdeme této čistoty, jest především lítost, a lítost, jak ví každý věřící katolík, zahrnuje v sobě zpověď, a proto mohu říci, že jeden z důvodů, proč jest tak málo důvěry v Boha, dlužno hledati v tom, že se nedokonale zpovídáme a že pro toho, kdo se cítí tísněn pochybnostmi a obavami, které jsem popsal, prvním krokem jest, aby se dobře vyzpovídal. Snad, zpytujíce sebe, shledáte, že váš nepokoj pochází odtud, že jste nevykonali dobrou životní zpověď, že něco zůstalo nevyšetřeno, něco ještě neodhaleno; něco bylo jen napolo pověděno, něco zatajeno, nebo něco bylo tak vylíčeno a upraveno, aby za-

tajilo svou pravou povahu. Nepohřížili jste se bezohledně, s milostí Ducha Svatého pracující ve vašem svědomí, až na dno svého srdce, a proto jest tam pořád něco, co nevyšlo najevo. Jest vskutku příliš mnoho důvodů, abychom se chvěli bázní, byla-li naše životní zpověď svatokrádežná. Ale nemluvím nyní o svatokrádeži; nemluvím o lidech, kteří jsou v smrtelném hříchu, neboť to jest samozřejmo. Mluvím o těch, kdož vykonali zpověď nedopouštějíce se svatokrádeže a přece ji vykonali s tolika výhradami, tak sebe šetříce a s tak malou svědomitostí a opravdovostí, že se jim neustále, rok co rok, vracejí vzpomínky na věci, které měli říci, nebo které měli říci jinak nebo jasněji. Ale neučinili to a proto se znepokojují a cítí, jako by mezi nimi a Bohem viselo něco jako mlha a zastíralo jim jas a útěchu tváře Boží.

Ale dejme tomu, že jsme vykonali svou životní zpověď dokonale a že není třeba ji opakovati, přece musíme učiniti, jak praví Pán Ježíš: „Kdo jest umyt, nepotřebuje, než aby nohy umyl“ (Jan 13, 10), to jest, kdo vykonal životní zpověď a obmyl se v krvi Kristově, od chvíle té potřebuje toliko smývati své chyby týden po týdni, den po dni. V konání svých povinností, v zaměstnání, v pokušeních a zkouškách nevyhnutelně se

poněkud poskvrní kalem nebo prachem tohoto světa a potřebuje, aby opět a opět přistupoval k svátosti pokání, každý týden, nebo každý měsíc, aby „umyl i nohy“, aby se zbavil všedních hříchů, prachu a smetí, které se usazují na jeho duši ve všedním životě. Srdce pak, které jest ustavičně očišťováno dobrou a pokornou zpovědí, jistě bude vzrůstati v důvěře v Boha. Takový člověk bude vždy vzbuzovati lítost i mimo zpověď, takže hříchy, které nejsou tak závažné nebo tak velké, aby s nimi pospíchal do zpovědnice, věci, které se nám přiházejí každodenně, jako náhlá netrpělivost, nebo lehká nedůtklivost, o nichž víme, že jsou více nebo méně hříšné, nebo že více nebo méně odporují vůli Boží, budou stále smývány vzbuzováním dokonalé lítosti, jakmile byly spáchány, a tak si zachová svědomí čisté. Takový člověk bude také pravidelně přísně zpytovati své svědomí; nespokojí se tím, aby zpytoval svědomí jenom tak, že by vypátral jenom hříchy smrtelné, ano nespokojí se ani tím, že vyhledá své všední hříchy; nespokojí se tím, že toliko objeví hříchy, kterých se dopustil vědomě, ale bude pátrati i po tom, co učinil nevědomě, to jest, z přenáhlení, z prudkosti, nebo v náhlém nebo silném pokušení. Ano, ještě více: vnikne hlouběji do srdce svého a objeví, jaké jsou

jeho přirozené náklonnosti. Vyhledá i kořeny, z nichž jeho hříchy vyrůstají. Uspořádá svou povahu. Co jmenujeme povahou, vytváří se ze starých návyků; jest to nynější výsledek, nepravím, souzvuku, ale zlozvuku dlouholetých návyků, které jsme si za dobu svého života osvojili. A chceme-li se opravdu poznati, musíme jíti zpět do svého minulého života a musíme poznati, jak se stalo, že jsme si vytvořili návyky, které nyní máme, a jak jsme si tím utkali a spletli povahu, kterou nyní máme. Takto se ponoří, kdo chce žíti v důvěře v Boha, až na dno duše své, až najde pramen odporu, který jest v nás a který nám brání pracovati s duchem Božím. Ovšem přirozenost, s níž jsme se narodili, zůstane slabou a vždy se bude uchylovati od Boha, a kdo touží míti důvěru v něho, neuspokojí se, dokud nepronikne zcela všechny vrstvy svých hříchů, chyb a chorob a nedospěje k základu všeho, co tvoří jeho povahu a přirozenost. Tak musíme provésti zpytování sebe. Konečně pak musíme žíti takovým duchem bdělosti nad sebou, aby se zvláštní sebezpytování stalo téměř zbytečným. Snad se bude někomu zdáti, že jsem se vyjádřil velmi podivně a tvrdě, ale kterýsi z hlavních spisovatelů církevních o životě církevním praví, že jsou lidé, kteří jsou sotva schopni, aby vykonali

zvláštní (formální) zpytování svého svědomí. A přece to nepochází z nedostatku světla ve svědomí, ani z nedostatku citlivosti, ani z nedostatku jemné chápavosti: ale když poklekou a počnou přemýšleti o posledním dnu, nejsou, jak říkají, s to, aby našli něco nového. Jak se to vyloží? Jest to odtud, že ostražitost, s níž bdí nad sebou každé chvíle, při každém skutku, každém slově, každé myšlence, jest veliká, že celé dopoledne stojí před nimi v poledne a celé odpoledne na večer a tak místo, aby zpytování svědomí jim působilo námahu vzpomínáním, celý den se jim zjevuje jako jediným zábleskem světla. A tak právě ti, kdož nejvíce naříkají, jak jest obtížno svědomí zpytovati, zpytují je nejdokonaleji. Nuže, to jest, co míním čistotou svědomí: stav, o němž mluví náš božský Mistr, když praví: „Svíce těla tvého jest oko tvé. Bude-li oko tvé prostné, všecko tělo tvé bude čisté. Pak-li oko tvé bude nešlechetné, všecko tělo tvé bude tmavé. Jestliže tedy světlo, které jest v tobě, tma jest, sama tma jak veliká bude?“ (Mat. 6, 22.) To jest, světlem duše jest svědomí, a jestliže svědomí jest prosté a čisté, celá duše jest plná světla; ale je-li svědomí pochybné nebo temné, i celek jest plný tmy; a jestliže právě toto světlo svědomí, které jest v nás, stane se překážkou světlu sebepoznání, jak veliká nastane tma!

Druhým prostředkem k získání důvěry v Boha jest *přímost úmyslu*. Jak dojdeme této veliké milosti? Svatí nám ukázali, jak jí dojdeme.

Především pamatujte, že vás Bůh stvořil jenom pro sebe. Bůh nestvořil duši lidskou pro žádný jiný účel ani na nebi ani na zemi, ani v čase ani na věčnosti, než aby jej poznávala, milovala a oslavovala, a všecky jiné věci, které se mimochodem naskytnou, jsou vedlejší a nahodilé. Bůh je stvořil toliko proto, aby pomáhaly lidem dosíci jejich posledního cíle. Právě tak jako dovedný řemeslník vezme kus dřeva a upraví je v šíp a přidělá mu hrot a přiváže peří hedvábným vláknem a udělá z něho střelu a veškerá práce, kterou mu věnoval, má jediný účel, aby šíp mohl doletět terče: právě tak Bůh, tvoře člověka, nestvořil ho pro žádný jiný účel, než pro sebe, aby jej poznával, miloval a oslavoval. Chceme-li tedy míti přímý úmysl, počněme s tímto zákonem svého bytí. Počněme se zkoumati a pozorovati, zdali skutečně žijeme pro Boha. Snad každý z nás by řekl, že doufá, že ano. Zpytujme se dále. Především služby, které věnujete Bohu, život, který vedete jako křesťané a jako katolíci, věrnost, s jakou přijímáte svaté svátosti, a pravidelnost, s jakou býváte na Mši svaté, modlitby, které konáte ve svém

příbytku a podobné. Konáte to všecko, protože jest to vůle Boží, či to konáte všecko, protože jest to váš tajný zájem, že se to nějak obrátí ve váš prospěch, že vás k tomu vede jistá tradice rodinná nebo osobní náklonnost, nebo ohled na jiné, nebo důvěra těch, kdož jsou kolem vás; či máte jakýsi otrocký strach, že byste utrpěli škodu, kdybyste to nečinili? Nuže, to není upřímnost úmyslu; to není žíti pro Boha; to jest žíti pro sebe, a pokud naše pohnutky nebudou očištěny od těchto nižších příměsků, nemůžeme říci, že máme upřímný úmysl.

Dále snad jsou lidé, kteří jsou buď úplně nebo z větší části prosti chyb, o kterých jsem právě mluvil, a přece jsou si vědomi, zpytují-li se upřímně, že konají z velké části své náboženské povinnosti proto, že jim skýtá útěchu, pozorují-li svůj pokrok v duchovním životě, že postupně si uvědomují, že se jejich chyby menší, pravidelnost v úkonech náboženských se zvětšuje, že jest u nich jistý vzrůst a že povstávají ze života světského, jímž žili dříve. Jest velikou útěchou dostávati od Boha osvícení a milosti postupovati ke království věčného života. Tací lidé jsou v nebezpečenství marnivosti, jsou v nebezpečenství domnívati se o díle, které koná Bůh v nich, že je konají sami a pro sebe a ne pro Boha, který je koná

v nich. Jsou v nebezpečenství, že upadnou v duchovní pýchu a v sobě naleznou pramen své útěchy. Přijímají dary a milosti od Boha, ale zapomínají na dárce, dokud nevyznají pravdu víry a nevyřknou, že všecko jest od Boha. To ještě nestačí. My si musíme býti stále vědomi, že všecko jest od Boha a že jsme na něm závislí. To jest upřímný úmysl.

Jiného způsobu jsou zase lidé, kteří jsou sice prosti chyb, o kterých jsem mluvil, ale chovají jakousi žádost nebo touhu po lahodě a útěše náboženské. Pořád naříkají, že nemají záliby v modlitbách, že nemají horlivosti v přijímáních, že jejich rozjímání jsou plna roztržitosti a největší část jejich zpovědí zabírá nářek na to, že se jim nedostává těchto citových útěch. Nuže, o těchto lidech pravím úhrnem, že neslouží Bohu pro něho, ale slouží mu pro sebe. Slouží mu proto, že jest v tom jistě rozkoš, a jednají tak, jak to řekl Pán Ježíš lidu na poušti: „Hledáte mne, ne protože jste viděli divy, ale že jste jedli z chlebů a nasyceni jste“ (Jan 6, 26). Svatý Augustin vykládá tato slova: „Následovali ho ne pro chléb, jímž Pán jest, ale pro chléb, který jim Pán dával.“ Duchovní spisovatelé popisujíce tyto povahy, nazývají je „duchovními hltouny“, protože hltavě a hovějíce svým choutkám obracejí službu Boží v pouhý svůj po-

žitek a říkajíce, že slouží Bohu, ve skutečnosti slouží sami sobě. Nuže, to také není upřímný úmysl, a důvodem, proč tolik lidí ztrácí důvěru v Boha, jest toto duchovní hovění sobě.

A k tomu připojuji: upřímnost úmyslu jeví se tím, že se slouží Bohu pro jiné. Toto jest předmět velmi rozsáhlý, o němž promluvíme jen stručně. Prvně to vidíme na příkladě Mojžíšově. Víte, jak se modlil, aby Bůh vymazal jméno jeho z knihy života, jenom aby ušetřil jeho bratří, lidu izraelského (Exod. 32, 31). Také svatý Pavel praví, že by raději sám chtěl býti zavržen, to jest odloučen od Krista, pro své neobrácené bratry, aby oni byli spaseni (Řím. 9, 3). A sv. Ignác praví: „Kdybych měl na vybranou, nyní umříti s jistotou, že dojdu věčné spásy, nebo zůstati na zemi s pochybností o své spáse, ale moha sloužiti Bohu prací o spáse duší, zvolil bych toto.“ To jest pravá upřímnost srdce. Mohl bych o tom říci mnohem více, ale co jsem řekl, dostačí. Může-li někdo říci: „Cokoliv ráčí Bůh na mne seslati; jakkoliv mne ráčí kárati, nebo nechati opuštěným; odejme-li mi zdraví, nebo mne navštíví soužením, dokud směřuji prostě a přímo k cíli, pro nějž mne stvořil, dostačí mi“, kdo má tento upřímný úmysl, může úplně důvěřovati v Boha, neboť nemá zájmu, nebo starosti, nebo přání,

nebo podniku, než co se končí v Bohu, pro slávu Boží a tím pro svou vlastní spásu.

Jiným prostředkem k dosažení důvěry v Boha jest nedůvěřovati v sebe, a tato nedůvěra má tyto tři vlastnosti:

Předně, jak dí sv. František Saleský, plyne z pozorování naší vlastní nicoty, že by nás nebylo, tak jako není věcí, které by mohl Bůh stvořiti, ale nestvořil, tak jsme počali býti a byli jsme přioděni tělem a žijeme jenom z vůle Boží, že každý úder našeho srdce a každé naše vydechnutí jest úkonem vůle Boží a proto sami sebou nejsme nic. Jak tedy může, kdo zná sebe a ví, že není než pouhý výraz vůle Boží spolu s trochou prachu země, důvěřovati v sebe?

Za druhé, praví, pozorujme svou hříšnost. My nejen že nic nejsme, ale jsme hříšní, to jest narodili jsme se a přišli na svět nemajíce Ducha Svatého, a když jsme jej obdrželi, opět jsme hřešili proti němu. Dopouštěli jsme se hříchů proti Bohu, smrtelných i všedních po dlouhá léta a v takovém množství, že jich nelze spočítati. Jsme tedy nejen tvorové, ale jsme hříšníci. Nejen že nejsme nic, ale jsme vinni a to s opovážlivou pýchou a tvrdostí srdce a drzostí vůle takovou, že by jí lidské srdce nebylo schopno, kdyby ji dovedlo pochopiti, jak dí sv. Terezie: „Slyším-li o hří-

chu, jdou na mne mdloby, a kdybych se dopustila s rozvahou všedního hříchu, myslím, že bych umřela, neboť každý hřích, který jest spáchán, jest spáchán v Bohu, neboť v Bohu žijeme; v něm ‚živi jsme, hýbáme se i trváme'. Každý dech, který vdechujeme, vdechujeme v Bohu, a když jsme v Bohu, jest hrozné, že vůle tvora, který sám sebou nic není, povstane a vypovídá boj proti vůli svého Tvůrce." Snažme se vykládati svůj všední život, slova, která mluvíme, myšlenky, které chováme, skutky, které konáme, tímto pravidlem a ve světle Božím.

A za třetí, pozorujme svou *nehodnost*, jež záleží v tom: když jsme se vyprostili ze stavu dobrovolného urážení Boha, dostáváme od něho mnoho milostí, ustavičně nám vlévá svou lásku, udílí světla nebeského víc než slunce vysílá paprsků, a vláhy Ducha Svatého více, nežli jest krůpějí deště, který svlažuje zemi, neboť v každé době našeho života Bůh jest spojen s naší duší a nás zachovává, a přece při veškerém tomto nadbytku milosti, my, předně, nedbáme o to, abychom s ní působili, necháváme tato světla a milosti míjeti kolem sebe, nepoužívajíce jich a neposlouchajíce jich; za druhé, pracujeme-li s nimi, pracujeme zcela nepřiměřeně; milostí se nám udílí v nadbytku, a my s nimi pracujeme

málo; milostí jest jako sto, a my pracujeme s nimi, jako by jich bylo deset, nebo, což jest ještě horší, my jimi nejen plýtváme a zneužíváme jich, ale my je dusíme, a jak dí apoštol, „uháším Ducha“ (1. Thes. 5, 19).

Nuže, když si takto uvědomíme, co jsme, v co jiného můžeme důvěřovati, leč v Boha? A čím hlouběji pronikáme v tuto hlubinu své nehodnosti a nicotnosti, tím více mizíme sami sobě, jak říkával svatý Pavel od Kříže „jakožto dlíce ve své nicotnosti“, žalujíce na sebe, že jsme horší než nic, že jsme hříšníci v očích Božích. Čím lépe se tomu naučíme, tím víc budeme míti důvěry v Boha. Bude nás podporovati v té míře, v jaké můžeme říci s apoštolem: „Když jsem nemocen, tehdáž jsem mocen“ (2. Kor. 12, 10) — když jsem si vědom, že nic nemohu a nic nejsem, tehdy mám plnost moci Boží v sobě. Tehdy můžeme s ním také říci: „Všecko mohu skrze toho, kterýž mne posiluje“ (Fil. 4, 13).

A dále, jest ještě jiný prostředek, jehož se musím mimochodem dotknouti. Mohu uvésti jen několik příkladů a doufati, že je svým přemýšlením doplníte.

Cestou, kterou dojdeme důvěry v Boha, jest *veliká věrnost.* Nepravím: veliká horlivost, neboť kdybych řekl: veliká horlivost, mohli byste se otázati: „Kdo to dokáže?“ Veliká

věrnost znamená prostě, že jako nám Bůh udílí dary přirozené i nadpřirozené a tyto dary přirozené i nadpřirozené jsou nám dány ve správu, jsme povinni věrně je spravovati a vydáme Bohu počet ze všeho, co konáme i co máme. Musíme vydati Bohu počet do posledního haléře, který jsme přijali. Tedy tato věrnost (neboť to nechci ještě zváti horlivostí) záleží především ve veliké pravidelnosti, v pravidelném konání každé povinnosti příbuzenského, rodinného a domácího života, v každé povinnosti soukromého postavení, v konání povinností k sousedům a k těm, s nimiž se stýkáte, v každé povinnosti týkající se vašeho života veřejného, jakož dí apoštol: „V pečování neleniví“ (Řím. 12, 11), to jest, věrně, do poslední čárky konajíce všecko, co se týká našeho zaměstnání, nebo živnosti, nebo povolání životního. Spolu s tím pak veliká věrnost nebo pravidelnost v konání povinností náboženských, ve zpytování svědomí, v týdenní nebo měsíční zpovědi, v týdenním nebo měsíčním sv. přijímání, v účasti na Mši svaté, v návštěvě Nejsvětější svátosti oltářní, v soukromých pobožnostech, v modlitbě rozjímavé, v sebranosti mysli a v ostražitosti nad sebou po všechny dni života.

Dále *veliká přesnost*, jež záleží v tom, abychom všecko konali v pravý čas, majíce pro

všecko určenou hodinu a nikdy nepřipouštějíce marné výmluvy, které obyčejně pocházejí z jakési malé netečnosti nebo sobělibosti. Zachovávejte pravidelně hodiny, které jste si ustanovili sami, nebo které vám ustanovili vaši představení. Nejcennější věc, kterou máme mimo milost nadpřirozenou, jest čas, a tak vydáme počet ze svého času jako z milosti, kterou jsme obdrželi. Veliké přesnosti jest třeba ve všem, co se týká služby Boží.

A třetí *veliká zevrubnost*, jež záleží v tom, abychom i nejmenší věci konali pečlivě, neříkajíce: „To jest maličkost; větší pozornost věnuji větším věcem.“ Nic není příliš malé, neboť Pán Ježíš praví: „Kdo v nejmenším jest věrný, i ve větším věrný bude“ (Luk. 16, 10), to jest: „Kdo jest nespravedlivý v tom, co jest nepatrné, bude nespravedlivý i v tom, co jest větší.“ V pravdě nic nemůže býti malým, co souvisí se službou Boží; nic nemůže býti malým, čím možno pozbýti čistoty svědomí; nic nemůže býti malým, co působí na upřímnost našeho svědomí; a tudíž i nejmenší myšlenky a hnutí vůle i city, které míjíme jako maličkosti, mohou snad býti rozhodujícími o našem poměru k Bohu.

Poslední prostředek k získání důvěry v Boha, o kterém promluvím, jest *modlitba*. Snad vás překvapí, že jsem s ní nezačal. Nezačal

jsem s ní, protože dokud není čistoty svědomí, upřímnosti úmyslu, nedůvěry v sebe a věrnosti, nemá modlitba podmínek účinnosti, a potom, modlitba není prostředek, kterého bychom užili jednou a potom ho byli zproštěni, ale jest pravý základ a ustavičná podpora důvěry v Boha, jakož dí apoštol: „Všelikou péči uvrhnouce na něj, neb on má péči o vás“ (1. Petr. 5, 7), to jest pravidelným modlením složte na Boha všelikou úzkost, zármutek i strach. Pán Ježíš řekl: Budete-li zač prositi Otce ve jménu mém, dá vám.“ A zrovna vytýká apoštolům, řka: „Až dosavad jste za nic neprosili ve jménu mém.“ Vše, zač prosili předtím, nebylo nic. „Proste a vezmete, aby radost vaše dokonalá byla,“ to jest modlete se dále a proste o vše, čeho si žádáte. A sv. Jakub praví: „Jestliže kdo z vás potřebuje moudrosti, žádej jí od Boha . . . Žádej pak s důvěrností, nic nepochybuje, nebo kdo pochybuje, podoben jest vlnám mořským, jež vítr žene a zmítá. Protož nedomnívej se člověk ten, že dostane něco od Pána“ (Jak. 1, 5—7). Musíme prositi s vírou, s dokonalou důvěrou, a Bůh nám dá, zač prosíme. Snad řeknete: „Ale myslíte, že nám dá všecko?“ To Bůh neřekl. Bůh řekl, že vám dá všecko, začkoliv prosíte, ale způsob, jakým se to stane, a dobu, kdy to bude, ponechá si ve své moci a někdy

bývají naše modlitby splněny právě tím, co od sebe odmítáme; někdy to může býti i trest, nebo ztráta, nebo dopuštění, proti kterému se naše srdce bouří, a nám se zdá, že Bůh na nás nejen zapomněl, ale že začíná s námi zacházeti přísně. A právě tyto věci jsou splněním našich modliteb. Ví Bůh, po čem toužíme a dává nám, zač prosíme, ale způsobem, který uznává jeho božská moudrost za nejlepší.

Modlitba se skládá ze tří prvků. První prvek modlitby jest pozorovati Boha, soustřediti mysl svou v Bohu a s Bohem, pozorovati bytnost a dokonalosti a krásu Boží. Toť jsou nejvyšší předměty duše, která pozoruje Věčnou bytost a slavný soulad dokonalostí Božích, které jsou různé, ale splývají v sebe a jsou nerozdílny; a potom lesk věčné krásy Boží, která vzniká z podivuhodné a božské dokonalosti jeho jsoucnosti.

Máme-li tedy jednou žíti více ve světle těchto vysokých hor vlastností Božích; máme-li se jednou procházeti mezi nimi a máme-li se s nimi spřáteliti, myslíce na ně každodenně, ano, řekl bych, každé hodiny, musíme býti tak naplněni světlem Božím, tak proniknuti pocitem jeho dobroty a vědomím jeho lásky k nám a téměř vycítiti, jak nás podporuje, abychom již neměli žádné starosti ani úzkosti; musíme cítiti, jak dí Písmo

svaté, že „zespod jsou ramena věčná“ (5. Mojž. 33, 27).

Po tomto pozorování Boha přijde *prosba*. Prosíme o to, čeho potřebujeme, mluvíme s Bohem jako dítě mluví s otcem a prosíme o věci nejen veliké, ale i o malé, o nejmenší, o cokoliv.

A konečně jest *vzpomínka na Boha*, jak dí žalmista Páně: „Vzpomínal jsem na Boha a kochal jsem se v něm; přemýšlel jsem a zemdlel duch můj“ (Žalm 76), totiž protože překypělo vědomí radosti, kterou Bůh vléval do mé duše, proto „zemdlel duch můj“. „Přemýšlel jsem o dnech starých a léta dávná na mysli jsem měl. A rozjímal jsem v noci v srdci svém a přemýšlel jsem a zkoumal jsem v duchu svém,“ totiž jako by síla Ducha Svatého poháněla ducha našeho, aby pozoroval Boha, až duše řekne, jako řekl sv. František na hoře Alverně: „Ó, Bože můj, jak veliký jsi Ty a jak maličký jsem já!“

Byl učený muž, který celý život studoval bohosloví. Konečně pociťuje, že se mu nedostává důvěry v Boha, všude pátral, kde by našel nějakého vůdce své duše, ale nemohl nikoho najíti, kdo by mu řekl, jak dojíti důvěry. Jednoho dne nalezl u dveří kostelních chudého žebráka, osypaného vředy. Přistoupil k němu a dí: „Dobrý den, bratře.“

Žebrák odvětil: „Pane, nikdy jsem neměl zlého.“

Učenec dí: „Kéž vám Bůh sešle lepší osud!“

Žebrák odvětí: „Můj osud byl vždy dobrý.“

Učenec se táže: „Jak jest to možné? Jste pokryt ranami a vředy.“

Žebrák odvětil: „Jsem; ale poslala je dobrota Boží, a když svítí slunce, těším se ze slunce, a když jest bouřlivo, raduji se z bouřky, neboť Bůh ji posílá.“

I otázal se onen: „Kdo jste?“

A tento odpověděl: „Jsem král.“

Onen se táže: „Kde jest vaše království?“

„Nad mou duší a nad mou vůlí a tam není vzpoury.“

Onen opět dí: „Jak jste to našel?“

Tento odvětí: „Hledal jsem to v modlitbě a v rozjímání, až jsem to našel.“

„A kde jste to našel?“ táže se učenec.

„Nalezl jsem to tam, kde jsem se odpoutal ode všech tvorů.“

A to jest poslední prostředek, o němž jest promluviti, a souhrn všeho, co jsem řekl.

Důvěry v Boha dojdeme, užívajíce co nejvěrněji prostředků, o nichž jsem pojednal, neboť tyto prostředky činí duši schopnou, aby ji přijala, a kdo jich užívá, obdrží ji darem. Vlévá ji Duch Svatý. „Bůh naděje“ naplňuje nás „všelikou radostí a pokojem u víře“ (Řím.

15, 13) a udílí ji takovým lidem předně jako odměnu za jejich věrnost a za druhé jako pomoc, aby mohli jednati ještě lépe. Jest to tajný hlas nebeského Otce našeho, který nám praví, abychom v něho důvěřovali, a to bez mezí a hranic. „Ten zajisté Duch vydává svědectví duchu našemu, že jsme synové Boží“ (Řím. 8, 16).

Nechť nikdo neříká: „Co jste napsal, jest velmi dobré pro svaté, ale třeba-li nabývati důvěry tímto způsobem, splněním těchto pěti velikých podmínek, nikdy jí nemohu dosíci.“ Vzpomeňme si, jak vzal Pán Ježíš malé dítě, postavil je prostřed učedníků a řekl: „Neobrátíte-li se a nebudete-li jako maličcí, nevejdete do království nebeského.“ A co jest mysl dítěte než naprostá důvěra, netázající se, nepochybující, neváhající důvěra v Boha? A Bůh může jediným paprskem svého světla, jediným vylitím Ducha Svatého naplniti nejmenšího z vás největší důvěrou.

Neříkejte: „Má pokušení jsou příliš silná,“ nebo: „Mé starosti jsou příliš veliké,“ nebo: „Mých chyb jest příliš mnoho,“ nebo: „Mé hříchy jsou tak ohavné, že nemohu důvěřovati;“ není důvěry, kde není nebezpečenství. Když byli apoštolové na moři Galilejském, jež se v záři sluneční a za klidné vody podobalo tichostí samému Nejsvětějšímu Srdci,

nebyla důvěra jejich podrobena zkoušce, ale když je přepadla bouře a vlny se vzdouvaly a vítr hučel a počínali tonouti, tu volali: „Pane, zachovej nás, hyneme!“ a Ježíš odpověděl: „Co se bojíte, malověrní?“

IV. PŘEKÁŽKY DŮVĚRY V BOHA

Běda vám, synové odpadlí, dí Hospodin, kteří skládáte radu a ne ze mne, a tkáte plátno a ne skrze ducha mého, a hřích ke hříchu přidáváte. Isaiáš 30, 1.

Pojednali jsme o prostředcích, kterými nabýváme důvěry v Boha; nyní nám zbývá pozorovati překážky, které zabraňují dosíci této důvěry a pro které dosaženou ztrácíme.

Hlavně dvě věci překážejí v důvěře v Boha.

První jest *výstřední přehánění důvěry*, takže se stává opovážlivostí a zničí se. Nezamýšlím zabývati se hříchem opovážlivosti a proto ho pomíjím, řka jenom, že jest slepým spoléháním, když osoba, která se ho dopouští, nemá práva nebo spravedlivého základu pro takovou důvěru. Jest to tedy důvěra pověrečná, neboť se zakládá na neznalosti sebe, nebo na neznalosti Boha, vznikajíc jakousi slepotou duševní.

S druhé strany ničí důvěru v Boha nebo brání ji získati právě opak, to jest nedostatek

nebo malá míra důvěry, kterou bychom měli k Bohu míti. Sluje obyčejně *malomyslností*, jest to jakýsi druh duchovní zbabělosti, který konečně vzniká z toho, že nevěříme v Boha tak, jak se nám zjevil v Synu svém Ježíši Kristu, že máme v sobě ještě jakési přirozené náboženství a neuskutečnili jsme otcovskou povahu Boží a své přijetí za syny jeho.

Nezamýšlím nyní mluviti o těchto dvou věcech. Opovážlivost a malomyslnost jsou nadbytek a nedostatek, které leží mimo velikou milost důvěry v Boha, každý s jiné strany. Snad o nich promluvím až někdy příště. Nyní bych rád pojednal o pěti překážkách, nebo raději druzích překážek — neboť jest jich mnohem více, než se mohu nyní pokusiti vypočítati — které ztěžují dosíci důvěry v Boha. Jak jsem ukázal, jest tato důvěra uzráním naděje, vstupující v život, jejíž ovoce jsme již viděli. Vzrůst milosti důvěry ohrožují zvláštní duchovní nebezpečenství, která obklopují duši. Prorok Isaiáš uvádí některé z nich. Národ vyvolený místo aby důvěřoval v přítomnost, moc a ochranu Boží a v milost Hospodina Boha Izraelského, skládá svou důvěru v národy světa a ve spolky s okolními kmeny; ve svou vlastní sílu a ve svůj původ z Abrahama, a ne ve věrnost k zákonu danému Abrahamovi. Proto prorok Isaiáš je kárá a nazývá

je syny odpadlými. Odpadli od důvěry ve svého Nebeského Otce a radí se ne s ním, ale s rádci lidskými a ne s Bohem. „A tkají plátno," to jest, spřádají své vlastní výmysly, dělajíce plány a záměry podle své nálady a ne podle ducha Božího — „aby hřích k hříchu přidávali"; aby mohli setrvati při své vůli a mohli jednati podle náklonností a choutek a nálad svých srdcí a své přirozené povahy.

Shledáváme, že to vysvětluje překážky, které ničí důvěru, a přál bych si, abyste si všimli, že nemluvím nyní o hříších smrtelných, protože se rozumí samo sebou, že duše, která upadla do hříchu smrtelného, ztrácí nejen důvěru v Boha, ale ztrácí i lásku, jež jest životem duše a duši zbývá jenom naděje uťatá u samého kořene a víra, z níž tato naděje pučí, takže důvěra, která, jak jsem řekl, vzniká z pocitu, že Bůh jedná s námi, toto důvěrné spojení a přátelství Boha s duší, které popisuje sv. Pavel řka: „Vím, komu jsem uvěřil," jest ztracena. Proto nebudu mluviti o hříších smrtelných, ale o hříších všedních a hlavně, ne-li výhradně, o hříších ducha.

První velikou překážkou jest každý hřích spáchaný *s rozvahou*, ať jest jakýkoliv. Kladu důraz na slovo *s rozvahou*, neboť pravou podstatou hříchu jest rozvaha osoby, která se ho dopouští; má oči otevřené, vidí, co dělá a

plně souhlasí s tím, co dělá. Tato rozvaha jest život, životnost a, abych tak řekl „virus", nákaza každého hříchu, neboť tytéž skutky vykonané bez úmyslu a bez rozvahy jsou více méně prosty povahy hříchu. Učiní-li někdo něco z nenadání, není tu vůle zhřešiti. Na příklad: víme ze Starého Zákona, šel-li někdo do lesa sekat dříví a když sekal dříví a sekera mu spadla s topora a zabila druha jeho, který s ním pracoval, stalo-li se to znenadání a nevědomky a bez úmyslu, a nebylo předtím mezi nimi nepřátelství, byl ten čin pokládán za zcela prostý viny, protože při něm nebylo úmyslu (5. Mojž. 19, 5). Co dodává nejmenšímu pokusu, jakým jest namíří-li někdo zbraň na druhého, povahy vraždy, jest úmysl jej zabíti a tudíž, co učiní skutek hříchem, jest rozvaha, s níž se vykoná. Všední hříchy mohou se státi smrtelnými, jsou-li spáchány z vědomého pohrdání Bohem, to jest, když hříšník, ačkoliv ví, že Bůh zapověděl čin, který hodlá vykonati, přece jej vykoná, protože pohrdá vůlí jeho, nebo aby se jí úmyslně zprotivil, což jest totéž, jako kdyby řekl, a to Bohu do obličeje, že pohrdá jím i jeho přikázáním. Pochopíme to, když uvážíme, co tím míní Církev, když nás učí, že máme Boha milovati nade všecko. To neznamená, že můžeme ve svém nynějším stavu, vyjma případy

zcela zvláštní milosti, milovati Boha s větším *citem* lásky, než jak milujeme ty, kdož jsou nám drazí, na příklad své příbuzné a přátele. Milujeme je náklonností velice vroucí, citem, který nám působí blaho každý den a každou hodinu, jest naší útěchou v každém zármutku a naší pomocí v každé zkoušce. Tento cit lásky máme přirozeně, ale láska k Bohu jest nadpřirozená a toho, abychom ho milovali citem, nedospějeme v tomto životě, leč zvláštní milostí. Víme však, že svatí skutečně dosáhli této lásky v takové míře, že volali: „Pane, toť příliš, toť příliš!“

Ale mluvíme o sobě a naše povaha bývá většinou taková, že své příbuzné a přátele milujeme citem a tato láska bývá vroucí a něžná a plná vzrušení, kdežto láska, kterou milujeme Boha, bývá chladná a rozvážná a, jak říkáme, ukázněná a umírněná do té míry, že se jí nikdy nedáme unésti a proto se mnozí lidé domnívají, že nemilují Boha. Ne tak. Církev nás učí, že milovati Boha nade všecko neznamená milovati ho nade všecko citem, ale milovati ho tak, že ho nade všecko cenime, to jest, že pozorujeme věčnost, slávu, velikost, krásu, velebnost a dokonalost Boží tak, že mysl jest naplněna citem, že Bůh jest bytost nade všecky bytosti, dobro nade všecka dobra, a oceňujíce Boha podle pravé ceny,

uznáváme ho za svůj hlavní statek, za svůj poslední cíl, za jedinou lásku, pro kterou žijeme. Tato láska nás řídí někdy proti našemu zjevnému cítění. Vzdáme se přátelství, které jest nám velmi milé proto, že poznáváme, že odporuje lásce Boží. Vzdáváme se mnohých věcí, které velice milujeme a k nimž jsme velice něžně a mocně poutáni, abychom poslechli vůdčí a vládnoucí lásky Boží, a to proto, že ceníme Boha a jeho vůli nade všecko.

Vybral jsem tento příklad, abych ukázal, jak se může hřích všední státi smrtelným vyššího stupně, byl-li spáchán z pohrdání Bohem, to jest, když máme voliti mezi tím, abychom konali vůli Boží, oslavovali Boha, těsněji přilnuli k Bohu, nebo abychom vykonali vůli svého přítele, nebo užili chvilkové rozkoše, dáme přednost vůli přítelově nebo rozkoši, která se nám nabízí, před vůlí Boží. Tím snižujeme Boha, to jest, my určujeme cenu, kterou oceňujeme Boha, tak nízko, že dáváme jiným věcem přednost před ním. Toť výklad slova prorokova: „I vzal jsem třicet stříbrných“ (Zach. 11, 13), „krásnou mzdu“, za něž jej ocenili synové Izraelští. Božský Mistr náš byl prodán za třicet stříbrných a tím jako v podobenství učí svět, jak nízko cení Boha tvorové jeho, jak jím pohrdají, jak jím opovrhují, jak ho odstrkují a nejmenší a nejbíd-

nější věci pokládají za dražší a vzácnější nad něj. A proto pravím, že každý vědomý hřích, který byl spáchán s otevřenýma očima a s jasným poznáním Boha, má v sobě mnohem více viny, než lze slovy vyjádřiti.

Této zásady nyní použiji při třech druzích hříchů, k nimž snad vy i všichni lidé bývají sváděni každodenně.

Jsou to především *hříchy letory*. Jsme podrážděni a přece máme dost času, abychom se ovládli, ale přece chováme doutnající hněv, stále živíce a udržujíce živým popel z ohně, který v nás proti někomu vzplanul. S počátku jest malý, ale my mu hovíme a tak pozvolna vzrůstá jako oheň, pronikaje celou povahu a tak se postupně stane hříchem smrtelným. Letory jsou velmi rozmanité. Některá letora zableskne, jiná hoří, některá vzplane plamenem a jiná doutná potají a jiná se skrývá jako pod popelem v srdci. Jsme-li si toho vědomi a pořád hněv chováme a podněcujeme, vzroste v rozvahu a jak vzrůstá rozvaha, vzrůstá i vina.

Jako druhý příklad uvádím *hříchy jazyka*. Pán Ježíš řekl, že z každého prázdného slova, které lidé promluví, vydají počet v den soudu (Mat. 12, 36). Prázdnými slovy míní se zajisté slova, která pronášíme o čemkoliv bez rozvahy. Neznamená to však každé nesmysl-

né a nevinné a namnoze bezvýznamné slovo, nýbrž ta prázdná slova, která, byvše pronesena bez důvodu, působí v jiných pokušení; která jsou trochu nelaskavá, nebo poněkud nemístná, která vzbuzují v mysli jiných lidí přenáhlené úsudky. Tím nebo oním způsobem přinášejí mrak do mysli těch, kdo je slyší. Tím více slova, která přímo odporují lásce. Tím více posudky, důtky a výtky, pomluvy a nactiutrhání, které bývají hlavním obsahem společenských rozhovorů!

Jiným příkladem jsou hříchy jazyka plynoucí *z neupřímnosti*. Nemyslím zde vědomé a úmyslné lži, neboť zpravidla lži úmyslné vždycky jsou velmi blízko hříchu těžkého. Každá neupřímnost, je-li úmyslná, jest hříchem, třebas není nezbytně hříchem smrtelným, neboť neupřímnost jest tak podstatně protivou Boha pravdy, tak podstatně se protiví povaze a dokonalosti Boží, neboť pravda jest pravou podstatou Boží, že žádná neupřímnost nemůže býti řečena bez hříchu, a přece se obávám, že drobné vytáčky, zmenšování, výmluvy, okliky a dvojakosti, k nimž se lidé uchylují, a to nečiníce si velikých výčitek a nazývajíce je „bílými (nevinnými) lžemi“ — protivný to výraz, kterým se snaží zastříti hříšnost toho, co činí — všecky tyto neupřímné tlachy, kterými jest společnost po-

třísněna, zraňují duši. Jak tedy jest možno, aby člověk, který žije s rozvahou se dopouštěje těchto hříchů, jakkoliv malá by byla věc, o niž jde, všimněte si, pravím, který žije s rozvahou — neboť nemluvím o těch, kdož pobloudili z přenáhlení, nebo z nenadálého a prudkého pokušení, o takových nyní nemluvím, ale o lidech, kteří si povolují v hříších letory, v hříších jazyka, v hříších neupřímnosti, s rozvahou — jak možno, aby takový měl důvěru v Boha? Jak mohou takoví lidé stanouti před Bohem a říci s apoštolem: „Vím, komu jsem uvěřil a jsem jist, že on mocen jest sklad můj zachovati až do onoho dne"? Jest možno, aby mezi povahou těchto lidí a povahou Boží, tam, kde trvá a stále se opakuje taková protiva, byla důvěra v Boha? Nevznáší se nad jejich duší ustavičně cit a vědomí — jakési soudní svědomí — svědectví proti sobě samému, že jest nehodno stanouti před Bohem a že se olupuje o důvody a základy důvěry?

Další překážkou jest *zlé svědomí.* Nemyslím svědomí poskvrněné smrtelným hříchem. Kdybych mluvil o hříších smrtelných, bojím se, že by mnohý z nás řekl: „To se mne netýká." Já však chci jednati jen o tom, co se nás týká. I lidé, kteří, díky milosti Boží, nemají na sobě smrtelného hříchu, mohou míti

zlé svědomí. Zkoumejme to poněkud. Především víme, co jest dobré svědomí. Někdo může říci s apoštolem: „Ničeho si nejsem vědom;“ snažil jsem se, abych uchránil své svědomí každého hříchu před Bohem i před lidmi. Takoví lidé zpytují své svědomí dnem i nocí a, jak jsem dříve řekl, někdy mají obtíže se zpytováním, neboť bdí nad sebou tak pečlivě, že když chtějí výslovně svědomí své zpytovati, již jest vyzpytováno a již vědí, co činili. Opakem takového svědomí jest svědomí, které všecko váží příliš lehce a pozvolna utají ve svých záhybech spoustu malých úmyslných hříchů. Počne se jakořka odvraceti od světla a skrývati a tajiti v sobě množství těchto lehčích hříchů letory a jazyka a sobectví a sebelásky, o nichž, kdybych měl mluviti, dlouho by trvalo. A tu se mu stane nevolno. Jest si vědomo, že něco stojí mezi Bohem a jím, cítí, jako by se ho Bůh vzdaloval víc a více a nemůže říci, proč. Jako když loď na moři pluje od země, zdá se, že se země pořád vzdaluje a proto se zvětšuje vzdálenost mezi okem a břehem. Tak duše cítí, že se jí Bůh ztrácí. Lidé cítí, jak na ně přichází mrazení, jak pronikají dál a dále do svědomí, a přece nemohou najíti smrtelného hříchu. Byli minulý týden u zpovědi, byli na Mši svaté, postili se, byli u svatého přijímání vykonali

všecky své povinnosti. Co to jest? Co se s nimi děje? Je to některý z těch malých úmyslných hříchů v nepatrných věcech, které vnikly do svědomí a tam se utajily. Skrývají se jako nepřátelé, kteří vnikají potměšile do napadeného kraje a skrývají se v houštinách a horách a zálohách, vyčkávajíce času velkého útoku a tehdy se objeví v množství a síle. Tak jest tomu se svědomím, které se stane, jak jsem to nazval, svědomím zlým, to jest, jest zachmuřené a kalné, jest nad ním mlha; ztrácí svou přesnost, stává se temným a tak pozvolna připravuje cestu jinému nepříteli.

Třetí překážkou důvěry v Boha jest *pýcha*, která vzniká ze zlého svědomí a z něho se rodí. Právě tak jako mokrá a nevzdělávaná půda rodí zimnice a mory, tak svědomí vůbec nezkoumané a nezpytované, nebo zpytované jenom zcela povrchně, jaksi chvatně a namnoze s očima přimhouřenýma ze strachu před poznáním sebe. Svědomí probírá duši povrchně a rychle, ze strachu, aby se nezapletlo do trapných úvah. Výsledek toho lze poznati z opaku. Když vstoupí Duch Boží do svědomí, skryje se, ale rozleje jasné světlo po celém srdci, takže svědomí počne hned nabývati poznání sebe a viděti v novém osvětlení a nejednou řekne si člověk překvapen: „Neznal jsem se doposud a nevěděl jsem, že

jsem se provinil tímto hříchem, jest mi to novinkou a vidím zřejmě, že jest to pravda.“ Co to znamená? Nic jiného, nežli že Zkoumatel vstoupil do srdce vašeho a ozářil je svým světlem. Potom postupujíce dále, počnete nacházeti chyby, na které jste nikdy nemyslili, a počnou vám mizeti před očima dobré skutky, kterých jste se domýšleli, neboť Duch Svatý, když počne osvěcovati naše svědomí, neukazuje nám dobrých věcí, které se líbí našemu zraku. Nikdy nám neukazuje naši lítost a zbožnost, nebo naši náklonnost k modlitbě, nebo naše dobré skutky, neboť ví příliš dobře, kdybychom viděli tyto věci, že bychom byli jako muž stojící na cimbuří chrámovém, s něhož bychom spadli z pýchy. Ukazuje nám, co se jemu nelíbí, a ne co se líbí nám. Když se však octne svědomí v mlžině, kterou jsem svrchu popsal, nastane pravý opak toho, to jest, světlo zemdlí, pozornost na vlastní chyby zeslábne a chyby nám unikají. A tu nastane stav, který se více líbí našemu zraku. Myslíme na modlitby, které jsme vykonali dnes ráno, jak dobře jsme byli na Mši svaté, neb jak jsme ovládli svou letoru, když jsme byli v pokušení; počínáme pozorovati věci, které úplně mizejí ve světle Ducha Svatého, ale vynikají hned, jakmile začne toto světlo slábnouti a my se stáváme spokojenými

se sebou a klidnými a myslíme si: „Zajisté nemůže Bůh býti se mnou nespokojen. Kdybych nyní stanul na soudě jeho, vím, že bych měl na sobě mnoho hříchů, ale nemyslím, že by mne zapudil Bůh od sebe navždy, když vidím, jak mnoho jsem vykonal a jak mnoho stále konám a jak mnoho zamýšlím vykonati budoucně;“ a tak se počneme raditi nikoli s Bohem, ale radíme se se svým svědomím a se svým srdcem, počneme přísti a tkáti a viděti svůj stav před Bohem ve světle své obraznosti a ne ve světle Ducha Svatého. Počneme na sebe pohlížeti prostě ve světle lidském, ve světle světa, jeho pravidel a zásad a ne ve světle Ducha Svatého; a tu v nás vzrůstá důvěra v sebe, jistý cit, že konec konců náš život tak jak jest, byť byl pln nedokonalostí a pln chyb, jest takový, že právem můžeme skládati svou důvěru v Boha a tak nevědomky opouštíme bezpečný pokoj a jas, které vznikají z toho, že v přítomnosti Boží zapomínáme na sebe a přestáváme důvěřovati v Boha pro něho samého, pro to, co jest on, a ne v sebe, pro to, co jsme my, a to převrací celou budovu duchovní a konečně spočívá náš pokoj na důvěře v sebe a „pýcha předchází pád“ (Přísl. 16, 18).

A potom: v takové duši vzniká *lenost*, která jest z nejnebezpečnějších překážek důvěry

v Boha. Lidé, kteří se stanou vlažnými a klidnými — a takovými se stanou všichni, kdož se stanou znenáhla pyšnými — řeknou si: „Proč bych se trápil příliš pro svůj stav? Žiji dost dobře; není mi třeba, než abych žil vždy tak, jak žiji nyní.“ A potom, jak se říká, počnou všechno bráti na lehkou váhu, ochabují, promíjejí si a vymlouvají se, že to neb ono nehodí se dnes, že to bude příhodnější zítra, až je konečně ovládne duch lenosti, nepořádku, nepřesnosti a chabosti a při tom se stávají přísnějšími, pořádnějšími a přesnějšími ve věcech tohoto světa. Zamilují si společnost, jsou pečlivější v malichernostech, jako jsou šaty, způsoby, etiketa a její titěrnosti a víc a více je zaměstnává a strhuje k sobě život, v němž žijí, nebo mají-li nějaké zaměstnání nebo povolání, věnují se s větší oddaností svým studiím, nebo obchodu, nebo živnosti a to proto, že lidská stránka jejich povahy víc a více oživuje, kdežto božská nebo nadpřirozená stránka její se stává netečnější, neboť jest jisto, že v té míře, jak jsou vůle, mysl, srdce a duše činny pro Boha, tak se omezuje nepotřebná činnost po lidské stránce povahy. A právě tak, jak se s jedné strany stáváme vlažnými a líný-mi vůči Bohu, tak se s druhé strany stáváme činnějšími a pilnějšími pro sebe. Duchovní lenost pak působí mnoho zla. Stojaté vody

plodí mor, ale tekoucí čistí vzduch, a tak duše, které jsou duchovně činny, bývají čisty, kdežto v duších duchovně nečinných vznikají zla všeho druhu. Vzniká v nich především jakási ztrnulost, zmrtvělost a nechuť sloužiti Bohu. Povstává lhostejnost k Bohu, hrůza před křížem a tak vždy a s rozvahou podceňují Boha, dávajíce přednost drobným zábavám, drobným sobělibostem, drobným předpisům etikety a pravidlům společenským před příkazy církevními. Raději zanedbají Mši svatou, než by urazili přítele; raději pominou sv. přijímání, než by si způsobili nesnáz nebo se jim dostalo nějakého posudku nebo poznámky. Touto cestou pozvolna postupujíce, věnují se víc a více životu lidskému a jak jsem dříve řekl, lidské stránce své povahy.

To vše rodí poslední překážku důvěry v Boha, o které pojednám, totiž *úzkostlivost* (vrtochy, skrupule). Ze všeho, co ničí důvěru v Boha, není nic osudnějšího nad úzkostlivost, a přece se úzkostliví domnívají, že nejpřesněji slouží Bohu a často se domýšlejí, že mají svědomí mnohem jemnější a útlejší než jiní lidé. „Dávají desátky z máty, z kopru a kmínu a opustili, co jest důležitější v zákoně . . . Čistí pohár a mísu povrchu“ (Mat. 23, 23), zapomínajíce, že špína jest uvnitř. Učitelé církevní

nám praví, že vrtoch jest marný a lichý dojem; lichý, protože jest nepravý, a marný, protože nemá podstaty, na př. lichý strach jest strach, který vzniká z lichého důvodu; lichý názor na právo a křivdu, lichá domněnka, co velí svědomí, nejasnost v poznání zákona poslušnosti; co jest podle řádu a co mimo řád, nedostatek pravého sebepoznání pocházející odtud, že zatemnělé svědomí pozbylo schopnosti rozlišovati své pohnutky, nebo posuzovati, co jest v jeho mezích, věděti, kdy souhlasilo nebo kdy nesouhlasilo, kdy bylo jenom pokoušeno a kdy zhřešilo, neboť jak se svědomí zatemňuje, tak vrtochy vzrůstají, až duše úplně poklesne. Také nám bylo řečeno, že vrtoch je vedlejší myšlenka, to jest, když něco činím, nemyslím na to, co činím, ale na něco jiného. Měli jsme někdy o něčem přemýšleti a byli bychom přemýšleli, kdyby naše svědomí bylo bývalo jasnější, a proto vrtoch směřuje k tomu, v čem, jak jsem již řekl, svědomí ztratilo vnímavost a tyto vrtochy rostou, až se stanou duchovním otroctvím. Nikdo není více trýzněn, na nikoho nedorážejí víc obavy, nikdo není tak obtěžován myšlenkou, že ztratí duši svou, aniž se polepšuje, jako osoby vrtošivé. Toto duchovní otroctví odnímá veškeru svobodu, o níž jsem svrchu mluvil, „svobodu synů Bo-

žích", pokoj, kterým přetéká synovské srdce, cítící lásku Boží. Vše, co jest zvláštním ovocem důvěry, jest ztraceno a vrtochy jako trní a hloží na poli, které kdysi bylo obděláváno a úrodno, vyrůstají a ničí jeho úrodnost. A potom se dostaví jiný podivný účinek, že titíž lidé se stanou tak houževnatými ve svém úsudku, že se nedají říditi a spravovati jinými. Jejich správcové duchovní nic s nimi nespraví, jejich zpovědníci jich nemohou říditi. A proč? Protože ztratili ducha poslušnosti. Pociťují, že mezi nimi a Bohem jest něco nesprávného, že jest nějaká mezera, nejasnost mezi nimi a přítomností Boží, že Bůh jest s nimi nespokojen, a čteme u proroka, že „sláva", to jest přítomnost Boží, „zmizela a se zastřela". A v tomto stavu stávají se lidé tak houževnatými, držíce se svého názoru na svůj případ, že nikomu jinému neuvěří. Jdou ke svému duchovnímu správci a ten jim řekne, že jsou to vrtochy, že mají nesprávné mínění o právu a neprávu, nesprávné mínění o povaze Boží, nesprávné mínění o svém vlastním stavu. Neuvěří mu. Jdou k jinému a ten jim řekne totéž. Jdou k třetímu a ani ten jim neřekne, co oni chtějí, a proto ani jemu neuvěří a tak obcházejí dál a dále, dokud nenajdou někoho, kdo s nimi souhlasí, a najdou-li někoho, kdo je povzbudí a sdílí

s nimi jejich mínění, myslí si na okamžik, že nalezli pokoj. Co jest to než tkáti plátno, ale ne skrze Ducha Božího? Mysl prostě ztratila svou oporu v Bohu, svou synovskou důvěru, její láska a důvěra zahynuly a počíná se mučiti houževnatým lpěním na svém úsudku. Potom nastane vrtkavost, kolísání sem a tam a potom neobyčejné duchovní sobectví, takže se sami činí středem všeho, měří všecko podle toho, jak to hoví jejich choutkám, nebo smýšlení, nebo vkusu, a konečně si vzrostou v předmět, který vyplňuje celé jejich zorné pole, celý obor jejich cítění a tak pozvolna, postupným vývojem dospějí konečně ustáleného stavu vrtošivosti. Všimněte si však, že jsem si dal záležeti na tom, abych nelíčil stavu člověka, který upadl do hříchu smrtelného. Popisuji stav, jehož bychom mohli nepozorovaně dospěti postupně, a to hříchy myšlením, k nimž jsme náchylni.

To málo, co jsem dovedl pověděti o těchto velikých věcech, ukončím nyní dvěma krátkými slovy.

První jest, že ztráta důvěry v Boha bezprostředně působí pokles celého duchovního života. Když se stanou lidé skleslými na mysli, domnívají se, že nemohou býti v pokoji s Bohem, že se Bůh nemůže s nimi smířiti; protože jsou pořád pokoušeni, domnívají se, že se

pořád dopouštějí hříchů, že svolují k hříchu, i když nesvolují; že jejich myšlenky skutečně jsou činy jejich mysli. Potom počnou říkati: „Není možno, abych byl spasen, nevytrvám do konce, a proto, jaký mám prospěch ze všeho tohoto trápení? Jaký jest prospěch z postu? Jaký prospěch z toho, že se zpovídám a že se zpovídám tak často? Místo jednou za týden budu choditi jednou za měsíc, neboť neshledávám, že bych se stával lepším." A tato ztráta odvahy působí vlažnost, ochablost, odcizení a nechuť k službě Boží a to zas vede k tomu, co jsem nazval duchovní leností, nebo církevní řečí „taedium de Deo", omrzelost z Boha, o níž praví prorok: „Ať přestane od tváře naší Svatý Israelský" (Is. 30, 11), to jest: „Nemluvte nám pořád o Bohu." Řeč takových lidí jest: „Omrzelo mne modliti se; nenacházím lahody ve službě Boží, není v ní útěchy; jest to chůze do kopce, více sklouznu zpátky, než postoupím do předu; jest to marná práce." A odtud prýští znechucení si Boha, omrzelost. Tato omrzelost jest dvojího druhu: buďto jest to omrzelost, kterou někdo pocítí a přece si zachová víru a pak jest to nanejvýš pouhá slabost a může býti jenom příčinou všedního hříchu, nebo pochází ze stavu, o kterém jsem mluvil, z odcizení se Bohu, nejvyššímu cíli, pro nějž jsme

stvořeni, a potom se stane hříchem smrtelným svého druhu, a jakmile dospějeme tohoto stavu, můžeme snadno upadnouti do smrtelného hříchu.

To tedy jest pět tak zvaných dcer duchovní lenosti a ty jsou: první „evagatio mentis", rozptýlenost, roztržitost a nestálost mysli. Sv. Pavel od Kříže říkával: „Jdi domů, jdi domů!" to jest, uchyl se do svého nitra. Ale lidé, kteří se octli v tomto stavu, podnikají všecko, aby se dostali od sebe. Chodí do společnosti, čítají daremné knihy, uzavírají daremná přátelství a ještě horší: snaží se cokoliv odhoditi, cokoliv od sebe odložiti, neboť jsou trýzní sami sobě.

Potom se dostaví ztrnulost, to jest zbahnilost duchovního života.

Třetí se dostaví mdloba mysli, která jest nejprve vyběravá a potom jaksi dráždivá a zatvrzelá ke všemu, co připomíná Boha, ke kněžím, k modlitebním knihám, k přikázáním církevním, k příkladu svatých. Nesnesou ani hlasu kostelního zvonu, protože jim připomíná Mši svatou; onemocní z něho a dráždí je. Nesnesou, aby je někdo pokáral nebo jim připomněl, jak lehkomyslně žijí, jak dávno již nekonají svých povinností, jak jsou zcela jiní, než byli dříve.

A po této modlitbě se dostaví zoufalost a tu

již počíná býti zachvacován sám kořen naděje, který v nich ještě zbyl. Když pozbyli důvěry, byl strom uťat u samé země a nyní i kořen počíná hynouti. Na kořeni jest červ a počíná hubiti pozvolna, co jest jediným základem důvěry a jedinou živou nadějí, že by se mohla vrátiti. Pomalu začnou říkati: „Není dobrá, zkoušel jsem to velmi dlouho, není k ničemu, řídil jsem se jí — Ať přestane od tváře naší Svatý Israelský."

A potom se dostaví pátá dcera lenosti, totiž zloba. Vůle zabočila na jinou cestu. Vůle, která s počátku směřovala k Bohu a potom kolísavě střídavě k Bohu a od Boha, konečně se obrátila proti Bohu a vůli jeho a vůle hříšná a vůle Boží jsou jako meče zkřížené v bojovném zápase. Potom se dostaví zloba, a to jest počátek věčné smrti.

Nuže, načrtl jsem dráhu, kterou by mohl projíti každý z nás, kdybychom si nezachovali bázně Boží, a přál bych si, abyste si dobře všimli, že jsem nemluvil o smrtelném hříchu, dokud jsme nedospěli posledního stupně, a nemluvil o jiných hříších smrtelných leč duchovních, to jest o hříších, které byly spáchány vnitřně, v mysli a vůli a není tudíž nikoho z nás, kdo by nemohl projíti těmito pěti stavy, které jsem popsal, a skončiti naposled v zoufalství, které jest opakem naděje, a ve zlobě,

která jest posledním stavem duše, ztrativší naději.

Byl bych mnohem raději ukončil toto pojednání o důvěře tím, že bych promluvil o něčem utěšenějším a jasnějším, ale nevím, není-li pro nás lepší, že jsme se obírali myšlenkami, které se nám zdály jako trní a hloží, abychom se měli na pozoru. Nám se velmi zamlouvá, když po slovech útěchy a povzbuzení, která snad mluvila i k obraznosti, jež jsme vyslechli, nepřijde nic přísnějšího. Ale odneseme-li si s sebou spasitelnou, srdce pronikající bázeň, pak budeme snad míti nejbezpečnější záruku důvěry v Boha. Dodám jen, shrnuje své pojednání, ještě dvě slova: Pamatujte na Boha, zapomínajíce na sebe, a zapomínejte na sebe, pamatujíce na Boha. Čím více pozorujete Boha, tím více se otvírají a ozařují oči vaše, jak dí apoštol, abyste viděli délku a šířku a hloubku a vysokost a poznali lásku Kristovu, jež převyšuje všeliké poznání, a skrze Nejsvětější Srdce Ježíšovo vystoupili k nekonečné dokonalosti Boží, k dokonalému kruhu a souzvuku slavných dokonalostí Božích, jeho lásky, svatosti, něhy, slitování, útrpnosti a otcovské péče. Čím více můžete žíti a dýchati a trvati ve světle a ovzduší Boha a tak jím žíti, jako On by byl vaším dechem, tepem vašeho života, tím více bude mizeti sebedůvěra, sebe-

láska a sebepovyšování a budete stlačeni do svých pravých mezí, jak říkával sv. Pavel od Kříže, do mezí tvora. Uvidíme svou nicotnost, nehodnost a hříšnost v takovém světle, že budeme důvěřovati v Boha a nedůvěřovati v sebe a v té míře, v jaké dojdeme úplné nedůvěry v sebe, budeme míti hojněji důvěry v Boha.

Viděli jsme důvody důvěry v Boha. Začali jsme s dobrotou Boží, s láskou Boží, vtělením Božím, prozřetelností Boží a milostí Boží a viděli jsme, jak toto patero splývajíc v jedno, vede nás na hruď Boží. Viděli jsme také prostředky, kterými jí dosáhneme. Jest to čisté svědomí, upřímnost, nedůvěra v sebe, věrnost a modlitba. Tyto prostředky nám jistě poskytnou možnost požívati ovoce důvěry, a to, jak jsme viděli, jest: pokoj, odvaha, velkodušnost, síla a vytrvalost, a těchto patero plodů jest jenom předkrmem. Bůh jim dá dozráti, aby dosáhly dokonalosti. Jsou jen zástavou, protože jimi počíná věčnost, když jako víra přejde do vidění a láska v sjednocení, tak naděje skrze důvěru přejde v požívání Boha, a nemohu tedy zakončiti lépe než slovy, která kdysi slyšela svatá Gertruda u vidění: „Milé dítě, mnohem více lidí dojde spásy, než si myslíš, neboť neodsoudím nikoho, kdo neodporuje úmyslně mé milosti.“ A sv. Pavla od

Kříže slyšeli bratří, an chodě po své světnici, říká: „Oh! Blahoslavený Bože, ty utíkáš přede mnou, ale já poběhnu za tebou. Kde jsi ty, i já tam budu; kam ty jdeš, i já půjdu; kde ty dlíš, i já budu přebývati.“ Také říkával: „Ubohý Pavle, ubohý Pavle! Jest možno, abych byl spasen? A přece důvěřuji v milost Boží, že i já budu spasen.“

Přeložil Jakub Pavelka.

Henry Edward Manning, kardinál a arcibiskup westminsterský, narodil se r. 1808 v Totteridge z rodičů anglikánských, a jsa nadaný a pilný, jevil značný prospěch ve studiích. Zaujalo ho anglokatolické hnutí, jež vyšlo z Oxfordu a jež se snažilo překlenouti rozdíly anglikanismu a katolicismu. Manning se stal anglikánským duchovním a působil velmi horlivě slovem i příkladným životem. Studium dějin Církve vedlo ho stále blíže ke katolicismu, až r. 1851 byl přijat do Církve katolické. Píše o tom: „Jedno vím, že byv dříve slepý, nyní vidím“ (slova slepce z Evangelia). Přijav kněžské svěcení, působil horlivě jako zpovědník a kazatel. Pius IX. ho povolal do Říma, kdež mu udělil hodnost doktorskou. R. 1865 byl jmenován po kardinálu Wisemanovi arcibiskupem westminsterským. Na sněmu vatikánském byl horlivým obhájcem neomylnosti papežské, již dokládal zvláště svědectvími z církevních dějin anglických. Svým působením pastýřským a svými spisy převedl tisíce anglikánů do Církve katolické. Z četných jeho spisů apologetických, dogmatických do češtiny jsou přeloženy „Věčné kněžství“ a „Láska Ježíšova ke kajícníkům“. Zemřel v Londýně 14. ledna 1892.

ČTYŘI STA LET ODLUKY ANGLIE OD ŘÍMA

Hanebné pohnutky k odluce.

R. 1534 odtrhl král Jindřich VIII. Anglii od Církve římsko-katolické a rozluka ta byla v dalších letech násilím provedena. Tím byla shora upravena cesta rozštěpení víry, ačkoliv původně nebylo zamýšleno.

Náboženské důvody nenutily vůbec Jindřicha k roztržce s Římem. Byl pečlivě vychován ve víře svých otců a nikdy nemiloval náboženských novot. S církevním právem a scholastickou filosofií byl dobře obeznámen. Říká se, že jeho otec Jindřich VII. jej určil jakožto druhorozeného syna nejdříve pro duchovní stav. Jindřich VIII. byl také jako král 20 let věrným synem katolické Církve. Proti Lutherovi napsal a vydal spis „Assertio septem Sacramentorum", v němž hájil sedm svatých svátostí a autoritu papežovu. Papež Lev X. mu za to udělil r. 1521 titul *Defensor Fidei* („obhájce víry"), kterého angličtí králové podnes užívají a na mincích jej razí. Od Klementa VII. dostal nejvyšší papežské vyznamenání, zlatou růži. Když korunní právník

Tomáš More zmíněný spis králův četl, projevil mínění, že autorita papežova v církevních věcech je příliš zdůrazněna a radil, aby ta místa byla zeslabena nebo vypuštěna, aby nebyla na závadu, kdyby někdy nastal spor mezi Jindřichem a papežskou kurií. Jindřich tu změnu odmítl. (O 14 let později byl však Tomáš More pro svou věrnost k papežské církevní vrchnosti na Jindřichův rozkaz popraven!) — Když Luther po několika letech na základě špatných informací poslal Jindřichovi pokorný dopis, odpověděl král posměchem. — Ještě na počátku roku 1534, krátce před odtržením od Říma, byl Jindřich ochoten nepostupovati dále proti papežské církevní vrchnosti, jestliže Klement VII. jeho manželství s Kateřinou Aragonskou prohlásí za neplatné a jeho sňatek s dvorní dámou Annou Boleynovou uzná za řádné manželství.

Jindřich provedl odloučení Anglie od katolické Církve bez dogmatických úvah; měl spíše v úmyslu nic neměniti na věrouce a zřízení církevním. Domníval se, že může odděliti některý úd od těla Církve a neporaniti tím smrtelně spojovací nerv jednoty víry. Na tom nemění nic ani skutečnost, že na čas zmírnil své přísné vystupování proti bludařům, aby tím činil nátlak na papeže ve prospěch svého nového manželství. „Král měl zájem o theo-

logické otázky, ale vrhl se do největšího dobrodružství svého života, které mělo rozhodovat o náboženském osudu milionů lidí, bez specificky náboženského stanoviska, bez náboženského ethosu“ (Herb. Schöffler: „Počátky puritanismu“, str. 55).

Byly to úplně jiné osobní důvody, které vedly Jindřicha VIII. k tomu osudnému kroku. Chtěl dát prohlásit za neplatné své manželství s Kateřinou Aragonskou, aby mohl vstoupiti v nové manželství. Snad vznikla tato myšlenka z přání, aby měl mužské manželské potomky; neboť Kateřina mu darovala v 18 letech manželství jen jednu dceru, pravděpodobně ne svou vinou. Avšak nemůže se tvrdit, že toto přání bylo důvodem, že si chtěl vzít hezkou dvorní dámu Annu Boleynovou.

Jindřich nebyl věrným manželem, snad již brzy po svatbě. Určitě podváděl svou manželku r. 1518 s Alžbětou Blountovou, která mu r. 1519 porodila syna, kterého ve věku 6 let učinil vévodou z Richmondu. Také s Mary Boleynovou, starší sestrou Anny, měl r. 1527 delší čas nedovolený poměr. Potom, pravděpodobně začátkem r. 1527, vzplanul vášnivou láskou k Anně. Ona neměla o úmyslech králových morálních pochybností, ale byla chytrá, ctižádostivá a odvážná a rozhodla se, že královy zamilovanosti využije a

jeho přáním povolí jen jako uznaná královna. Jindřich znal ve své vášni už jen jediný cíl: prohlášení manželství s Kateřinou za neplatné. Při tom použil brzy nejnečestnějších prostředků. Rozšířil nepravdivou zprávu, že francouzský zvláštní vyslanec biskup z Tarbes projevil za jednání o jakémsi spolku s Francií pochybnost o legitimním původu princezny Marie, dcery Jindřicha a Kateřiny. Pohnul svého lordkancléře, kardinála Wolseye, jakožto papežského legáta, aby společně s arcibiskupem Warhamem z Canterbury provedl soukromé nastrojené vyšetřování v té věci — ovšem bezvýsledně. Po nezdaru u Wolseye a Warhama obrátil se Jindřich bez Wolseyova vědomí na papeže. Poslal svého sekretáře Knighta do Říma a prosil Klementa VIII. o prohlášení manželství s Kateřinou za neplatné. Král tvrdil na základě knihy Levitiku 18, 16, že sešvakření s vdovou svého bratra — Kateřina byla oddána nejdříve s Arthurem, Jindřichovým zemřelým starším bratrem — je tak blízké příbuzenství, že ani papež nemůže od této překážky k manželství dáti dispens; dispensní bulla papeže Julia II. je prý proto bezpodstatná. Zatím co Jindřich kladl tuto záminku, že jeho manželství s Kateřinou je na základě sešvakření neplatné, žádal současně skrze téhož vyslance papeže pro nový

sňatek s nejmenovanou paní o dispens od sešvakření, ať vzniklo zákonným nebo nezákonným spojením. Přísežnou výpovědí Kateřiny, že mezi ní a Arthurem nikdy manželského soužití nebylo, padla překážka sešvakření mezi Jindřichem a Kateřinou. Zůstala jen lehká překážka „veřejné počestnosti". Nejlepší znalci církevního práva v té době učili, že s papežskou dispensí od sešvakření, jakožto překážky k sňatku, je zároveň implicite dána dispens na scházející „veřejnou počestnost", a tedy nemusí být zvlášť udělena. Tato dispens byla však udělena druhým brevem Julia II., jímž byli Jindřich a Kateřina zbaveni zcela všeobecně i všech překážek možných. Pouze dispensační bulu Julia II. měl Klement VII. po ruce, když svého legáta Campeggio s Wolseyem zplnomocňoval k provedení soudního vyšetřování v té věci v Londýně. Když však se strany Kateřininy bylo předloženo ono breve, bylo soudní řízení zastaveno a v té věci podáno odvolání do Říma; neboť již nebylo nejmenší pochybnosti, že Jindřichovo manželství je platné a proto jeho žádost za jeho zrušení musela být zamítnuta.

Klement VII. oddaloval rozhodnutí o Jindřichově záležitosti co nejdéle, protože vedl válku s Kateřininým synovcem císařem Karlem V. a Anglie přičiněním lordkancléře kar-

dinála Wolseye přešla r. 1525 se strany císařské na stranu Francie, spojenkyně papežovy. V letech 1528-29 zúčastnila se Anglie také války proti Karlu V. Po smíření papeže s císařem na jaře 1530 počal býti na naléhání císařovo tón odpovědí z Říma na Jindřichovu žádost energičtější. Papež mohl sice rozhodnutí odložiti a Klement VII. to z politických důvodů učinil, ale nemohl přání Jindřichovu vyhověti. Podle božského zákona, jak jej Kristus prohlásil, je manželství nerozlučitelné. Kanonické právo může jen stanoviti podmínky, za nichž uzavření sňatku je platné nebo neplatné. Proto nemůže ani papež skutečné manželství rozloučiti, nýbrž jen manželskou smlouvu prohlásiti za neplatnou, když skutečně neplatná jest, t. j. když nebyly všechny podstatné podmínky splněny.

Protestant Dr. J. Gairdner, anglický badatel směrodatný pro toto období, k tomu poznamenává: „Svatá Stolice nebyla nikdy tak zkažená, že by z čistě politických důvodů prováděla nepravé rozluky. Tak často opakované tvrzení, že Klement VII. pouze z bázně před císařem Karlem V. váhal Jindřichovi v této věci vyhověti, není na základě skutečnosti oprávněno. Rozhodnutí o tomto případu leželo u římské kurie a nezáviselo nikterak na vlastním dobrozdání papežovu.“ (Gairdner,

Lollardy and the Reformation, sv. I., str. 292 až 293.)

K objasnění pojmů je ještě třeba zdůrazniti, že slovo „divorce" (rozluka) mělo v 16. stol. zcela jiný význam než dnes. Podle nynějšího právního a obecného užívání znamená zrušení manželské smlouvy světským soudem; až do prohlášení rozsudku o rozluce je sňatek v občanském smyslu právoplatný. V 16. stol. znamenalo slovo „rozluka", že nějaké manželství je neplatné, poněvadž nebylo řádně uzavřeno. Dnes se užívá na označení tohoto smyslu slova „prohlášení za neplatné" (nullifikace).

Když Jindřich, který setrvával ve vášnivé náklonnosti k Anně Boleynové, nemohl dosíci u papeže potřebného prohlášení o neplatnosti dřívějšího sňatku, dal pocíliti Církvi svou tvrdou ruku. Když se nejdříve byl pokusil prosaditi svou osobní záležitost cestou předepsanou pro každého katolíka, sáhl nyní jako král, který svou zemi ovládal téměř absolutně, bezohledně a dokonce krutě k vnitropoliticky-církevním a státním násilným prostředkům, aby provedl svůj osobní úmysl, sňatek s Annou. A když všechny represalie zůstaly bezvýsledné, odtrhl r. 1534 Anglii od Říma. Potom obdržel od Cranmera, nového arcibiskupa Canterburského, který byl nástrojem

v jeho rukou, prohlášení neplatnosti jeho manželství.

Osobní důvody vedly Jindřicha VIII. k církevnímu odtržení Anglie od Říma, které pak bylo podkladem pro anglickou reformaci. Později byly velmi zdůrazněny od reformátorských spisovatelů státněpolitické důvody. Neprávem. Za dlouhých krvavých bojů 15. století se vyšší lenní šlechta sama zbavila moci, ba dokonce z velké části se vyhubila. Obyvatelstvo měst i venkova bylo rádo, když Jindřich VII. pevnou rukou zjednal klid a pořádek. Dolní sněmovna se dostala úplně pod vliv králův. Zavedení římského práva posílilo ještě více královu moc. Úředníci byli bráni stále více z řad laiků. Dokonce i úřad lordkancléře byl po prvé v této kritické době, kdy Jindřich se začal vzpírati proti papeži, přenesen na laika, právníka Tomáše More. Autokratická vláda Jindřicha VII. a Jindřicha VIII. měla za následek silnější vytváření myšlenky národní církve, tím však nikterak nemířila k otřesení církevní vrchnosti papežské.

Proti imunitě duchovenstva v trestních věcech od světského práva vystoupil parlament řízený králem Jindřichem VII. již r. 1490. Obsazování anglických biskupství spočívalo prakticky v rukou králových, i když vlastně

biskupy jmenoval papež. Turecká daň byla za Jindřicha VII. v Anglii sice od kleru vybírána, ne však pod dohledem papežských nunciů. Přece však byl na konci autoritativní, pevné vlády Jindřicha VII. poměr mezi státem a Církví vyrovnaný. Církev mohla očekávati klidnou budoucnost. Také v prvních 20 letech vlády Jindřicha VIII. trval nejlepší přátelský poměr mezi státem a Církví. Jindřich obdržel r. 1521 dokonce nejvyšší papežské vyznamenání, zlatou růži.

Roku 1515 byly sice ve velmi živých debatách projednávány v parlamentě žaloby na přehmaty církve a duchovních, avšak je zcela přirozené, že při úzkém náboženském, politickém a sociálním spojení církve a státu v pozdním středověku více nebo méně často docházelo k nedorozuměním a třenicím mezi světskými a církevními instancemi. Přece však byl poměr církve a státu v Anglii podstatně klidnější než v jiných evropských státech. Národní církev nebyla v Anglii utvořena a také vývoj před Jindřichovým rozvodem k tomu nesměřoval.

Poplatky požadované sv. Stolicí byly sice někdy neobyčejně vysoké, ale výdaje kurie byly v téže době také neobyčejně velké, zvláště následkem hájení křesťanského Západu proti pronikání Turků. Určitý odpor proti

poplatkům do Říma v době předreformační v Anglii byl. Později však byl líčen silně přehnaně. Jindřich VIII. neměl s papežem sporů pro peněžní záležitosti. Teprve tehdy pohrozil zastavením platů plynoucích z Anglie, když papež nepovolil jeho žádosti za prohlášení neplatnosti jeho manželství.

Anglický národ nechtěl roztržky s Římem.

Je historickou skutečností, „že až do provedení roztržky s Římem, nemůže býti řeči o naléhavé náboženské bídě širších vrstev.“ (Herbert Schöffer, „Počátky puritanismu“, str. 48.) Anglický lid byl věrný víře a církvi. Poměr církve a státu byl dobrý. Spisy bludařů byly bezohledně od státu, t. j. od králů Jindřicha VII. a VIII. potlačovány a bludaři sami byli podle zemského zákona velmi přísně trestáni. Jindřich VIII. dal i po odluce od Říma ještě řadu protestantů upáliti.

Jak dokázal Dr. J. Gairdner, vztah mezi lollardy, přívrženci učení Wiclifova a reformací, byl jen zcela nepatrný nebo ho vůbec nebylo. Odloučení Anglie od duchovního spojení s papežem je úplně dílem samovlády Jindřicha VIII. Snad byli někteří náboženští nespokojenci, avšak národ jako celek byl

loyálně katolický. Horlivý protestant Foxe přináší v „Knize mučedníků" (vyšla r. 1563) zprávu, že v posledním desítiletí před Lutherem bylo v celé Anglii 10 lidí upáleno pro víru. Jih Anglie a zvláště Londýn byl novotám ještě nejspíše přístupný, zvláště londýnští kupci svým stálým stykem s pevninou. Ale také v diecési londýnské došlo během 18 let před Jindřichovým rozvodem jen asi ve 40 případech k vyšetřování, často v málo důležitých věcech, jako neuctivé poznámky o poutích, uctívání svatých, bohatství církve, atd. Nikdo z obviněných nezůstal pevný; jen ve dvou případech opakovaného provinění byla postavena hranice přes opětovné odvolání.

Také vývoj renesance v Anglii neučinil reformaci naprosto nevyhnutelnou. Slavný znalec v oboru školství a učenec Colet, děkan u sv. Pavla v Londýně, lordkancléř Thomas More, humanisté Fisher, Grocyn, Mountjoy, Pace, Tundall a Warham byli věřící katolíci, reformátoři z katolického stanoviska. Všichni vynikající zástupci renesance v Anglii až do r. 1550 byli a zůstali katolíky.

„Šest článků", zákon k potlačení reformace z roku 1539, pět let po odtržení Anglie od Říma, byl lidem radostně přijat. (Gairdner, Lollardy and the Reformation, sv. II.) Lid nenacházel záliby na bohoslužbách v anglic-

ké řeči, jež mu byly proti jeho vůli vnuceny. Potrestání ženatých kněží a lidí, kteří zaváděli nové učení o svátostech, pokládal za správné a oprávněné. Tak musel i sám arcibiskup Cranmer svoji ženu propustiti.

Právě tak neschvaloval národ Jindřichův úmysl dát se rozloučit s právoplatnou manželkou Kateřinou. Lordkancléř kardinál Wolsey a biskup Longland z Lincolnu byli od rozzuřeného lidu obviněni, že oni předložili králi myšlenku na rozluku s jeho manželkou. Kdc se Kateřina objevila, byla lidem ostentativně pozdravována a také jako královna až do smrti ctěna, ačkoliv královský výnos to zakazoval. Na Jindřicha samého křičeli lidé na ulici, aby svou manželku opět vzal k sobě. Anně Boleynové, která byla mezi lidem velmi neoblíbena, nemnoho jednou scházelo a byla by bývala v blízkosti Londýna od mužů, kteří se převlékli za ženy, násilím unesena. Když ctižádostiví Boleynové po smrti lordkancléře Wolseye, nakonec od nich nenáviděného a obviňovaného z velezrady, pořádali slavnostní hostinu a při tom — jak oni byli drzí — předváděli slavnostní hru „Jak kardinál Wolsey jede do Pekla“, nezískali tím ani v tomto kruhu všeobecného souhlasu. Při korunovaci královny Anny zůstalo publikum němé a jen málokteří smekli, ačkoliv šašek Annin volal:

„Máte prašivinu na kotrbě, že se stydíte smeknout?“

Když augustiniánský převor v Londýně r. 1533 na královský rozkaz pojal Annu jako královnu do všeobecné církevní modlitby, opustila veliká část věřících z protestu chrám. Při čtení prohlášení Anny za královnu v červenci 1533 vykřikl jakýsi kněz v Crostonu (Lancashire): „Královna Kateřina měla býti královnou a co se týče Anny Boleynové, té kurvy, kdo k čertu ji udělal královnou?“ Narození Alžběty, jen čtvrt roku po korunovaci královny Anny, bylo přijato lidem radostně, protože to byla dcera a ne syn a tudíž Marie, dcera Jindřicha a Kateřiny, zůstala dědičkou trůnu! Když Anna r. 1535 porodila mrtvé dítě — Jindřich byl již dávno syfilitik —, dostali se lidé, kteří se příliš hlasitě radovali z neštěstí „okaté kurvy“, do vyšetřovacího procesu.

Anglický venkovský lid na západě a na severu choval se ke kacířským potulným kazatelům ještě dlouho po násilné odluce anglické církve od Říma hodně odmítavě a pohrdavě. Dokonce i venkovské obyvatelstvo na jihu, kde šel vývoj rychleji následkem vlivu z pevniny, bylo velmi rozčileno, když kardinál Wolsey s papežským schválením několik malých klášterů zrušil, aby tak založil Christ

College v Oxfordu a Ipswich College. Mniši kteréhosi premonstrátského kláštera byli dokonce od převlečených sedláků násilím zavedeni zpět, ovšem jen s tím výsledkem, že byli vládou přísně potrestáni. Vůbec shledáváme, že v Anglii před r. 1534 žádné znatelné síly nepůsobily k nějaké náboženské roztržce nebo dokonce k převratu. Nositel politické moci král Jindřich VIII. však odtrhl násilím anglickou církev od Říma z čistě osobních důvodů.

Roztržka Jindřicha VIII. s Římem dokonána.

Sedm let potřeboval král anglický Jindřich VIII., aby se z „Obhájce víry" a věrného syna katolické církve změnil v „jedinou pozemskou hlavu církve anglické". Počátkem roku 1527 propadl vášnivé lásce k Anně Boleynové, dvorní dámě své manželky. Když marně vyjednával přes dva roky s papežem o prohlášení svého manželství s Kateřinou za neplatné (které však bylo zcela platné), sáhl k prvním násilným prostředkům. Jeho kancléř kardinál Wolsey, který s počátku horlivě podporoval úsilí královo o prohlášení neplatnosti jeho manželství, později však, když se zřejmě ukázaly pravé důvody královy — vášeň a nikoliv svědomitá rozvážnost a zároveň plat-

nost jeho manželství — zdržoval krále a již se nestavěl rozhodně za jeho zájmy, upadl v nemilost a byl obžalován z velezrady a jiných zločinů. Jindřich jedná brutálně a bez rozvahy: Wolsey prý ho dechem (!) nakazil příjicí — zvláštní výčitka v ústech královského cizoložníka a syfilitika —; ačkoliv Wolsey se souhlasem Jindřichovým se stal papežským legátem a v tomto úřadě několikrát jednal z královského rozkazu, teď se mu to na základě zákona anglické národní církve ze 14. (!) století přičítá za zločin; ale nejen jemu, nýbrž celému anglickému kleru. Wolsey je odsouzen k smrti, umírá však před popravou.

Když papež Klement VII. zakázal anglickým biskupům pod trestem klatby pronésti rozhodnutí ve prospěch Jindřichův v jeho rozlukovém sporu, prohlašuje Jindřich, že klerus uznáním Wolseye za legáta ztratil všecky své statky a obročí. Duchovenstvo se musí vykoupiti vysokými poplatky pro královskou pokladnu z trestu za tento „zločin".

Žaloby, které podává parlament pod nátlakem královým proti církvi a duchovenstvu, nemají s náboženstvím nic společného. Výše určitých důchodů a dávek, konkurence klášterních sladoven a koželužen nejsou ničím novým, teprve tehdy vedou k stížnostem, když král toho vyžaduje z politických důvo-

dů. Už před Wiclifem byly podávány podobné stížnosti proti výši notariátního důchodu kleru; avšak za půl druhého století se proti tomu nic nestalo, což je důkazem, že zde nebylo naléhavé hospodářské nebo náboženské tísnivé situace.

Roku 1531 žádá Jindřich od biskupů a duchovních, aby ho uznali bez jakékoliv výhrady za hlavu církve anglické. Klerus, který nechtěl dát v sázku svou hlavu, povoluje žádosti králově, avšak připojuje „pokud to dovoluje zákon církevní". — Označení „Hlava církve a kleru anglického" „byl titul, který vzrušoval nábožensky cítící lid — ani Luther v Německu ho nemohl stráviti" (Gairdner, English Church in the XVIth Century, str. 155). Ctižádostivý a všeho schopný ministr Thomas Cromwell poradil králi, aby se tak nazýval.

Počátkem roku 1533 podává parlament pod nátlakem královské vlády opět žaloby — podle všeho formulované povolným ministrem královým Th. Cromwellem — proti výši důchodu při duchovních soudech a za úřední výkon duchovních, dále žaloby na odepření těchto úředních výkonů, příliš světské chování kleru, propůjčování obročí nezletilým, atd. V řadě bodů se jedná podle doslovného znění o stížnosti z posledních let,

kdy Jindřich už byl ve sporu s papežem a církví. Většina toho se uvádí jen jako násilné donucovací prostředky proti církvi. Shromáždění anglických biskupů dovoluje žádané reformy, aniž tím však mění podstatu církve.

Roku 1532 poddal se anglický episkopát také nařízení Jindřichovu, že církevní shromáždění budou svolávána od krále a jen s jeho souhlasem mohou vydávati církevní zákony. Annáty (příjmy prvního roku z církevního úřadu přijatého jmenováním od papeže) mohou býti dále jen s dovolením krále placeny papeži (pro potřeby řízení celé katolické církve).

Na začátku r. 1532 poslal Jindřich svého oblíbence theologa Cranmera — který horlivě podporoval královy zájmy na západoevropských universitách a také složil ospravedlňující spis pro prohlášení neplatnosti Jindřichova manželství, který byl r. 1530 předložen papeži — do Německa; tam měl tajně vyjednávat s protestantskými knížaty šmalkaldského spolku o možnosti smlouvy a přislíbit jim pomoc v boji proti katolickému císaři Karlu V. a katolické většině říšského sněmu.

Cranmer se vrátil z cesty ženat a podlehl vlivu učení Lutherova. V Norimberku se tajně oženil s dcerou Osiandrovou. Jindřich

navrhl jej nyní roku 1533 po smrti papeži věrného arcibiskupa Warhama za biskupa v Canterbury, aby provedl plán svého sňatku. Zatím jest ještě třeba papežského jmenování pro Cranmera; neboť Anglie patří ještě ke katolické církvi. Papež dovolení dává, protože Cranmer své bludy ještě veřejně neprojevil a skládá papeži přísahu věrnosti. Současně však vydává tajně přísežné písemné prohlášení, že nemyslí vážně, co papeži přisahá!

25. ledna 1533 se dal Jindřich narychlo tajně oddati s Annou Boleynovou, začátkem září téhož roku se narodila Alžběta. 13. dubna, na Bílou sobotu, jde Anna s velkou nádherou na bohoslužby a je veřejně jmenována královnou. Jakmile Cranmer se stane arcibiskupem v Canterbury, vyplňuje přání svého krále. 23. května prohlašuje manželství Jindřicha s Kateřinou za neplatné. 28. května potvrdí potom tajný soudní dvůr za předsednictví ministra Tomáše Cromwella platnost sňatku Jindřicha s Annou, ačkoliv údaje o její osobě jsou nejisté a všechny podrobnosti zůstávají zahaleny v temnotu. Nato byla Anna korunována na královnu, čtvrt roku před narozením své dcery Alžběty.

Všechna církevní odvolání k papeži byla r. 1533 od povolného parlamentu zakázána.

V lednu 1534 nutí Jindřich VIII. na radu Cranmera a Th. Cromwella anglický parlament k odhlasování zákona, podle něhož král je bez výhrady „jediná pozemská hlava církve anglické"; všechny poplatky pro „biskupa římského" i svatopetrský haléř jsou zakázány. Papežova moc visitační, učitelská a pastýřská přechází na Jindřicha. Církevní odluka Anglie od Říma je dokonána. —

Jindřich VIII. vnutil tento zákon své zemi s velikou hrubostí. Bylo popraveno mnoho šlechetných anglických mužů a žen, kteří se zdráhali uznati krále za jedinou hlavu církve. Anglický lid byl zastrašen veřejnými popravami, brutálním způsobem prováděnými. Kartusiáni londýnští, kteří vedli uzavřený život ve zbožnosti a pěstování vědy, byli na Jindřichův rozkaz zvlášť barbarsky veřejně popraveni, protože jako věrní katolíci neuznali supremát Jindřichův. Dr. J. Gairdner píše (History of the Englisch Church, str. 157): „. . . jejich srdcem třeli jim ústa a obličej". Byli nejdříve oběšeni a pak hned, dokud bylo tělo ještě teplé a snad i živé, vykuchání! Když se ostatní kartusiáni přesto zdráhali uznat Jindřicha za hlavu církve, bylo přikováno deset z nich na králův rozkaz ihned v jednom špinavém vězení, aby hladem zahynuli. Jindřich se dokonce dotazoval, proč to

tak dlouho trvá, než ti mniši zemrou (srov. Dixon, History of the English Church I., str. 507/8).

Krutá pronásledování vynikajících anglických žen a mužů, dále ta okolnost, že zprvu bylo jen málo změn v bohoslužbách a v naukách církve a proto lid nebyl zasažen ve svém náboženském cítění, konečně také věrnost k Tudorovcům jsou hlavní důvody, proč Anglie v celku přijala církevní supremát králův. Zničení klášterů v letech 1536—1542 vyvolalo mnohem více nevole v národě než zákon o supremátu. K tomu přistoupilo ještě to, že král bohatě obdaroval své přívržence statky zrušených klášterů a tím získal pro sebe největší část šlechty, zvláště nižší, a třídu zbohatlíků. Celkem měl Jindřich na své straně vládnoucí vrstvy.

Jestliže však doufal, že se vyhne všem náboženským změnám, v tom se klamal. Přes opětovné kruté pronásledování počet protestantů za jeho vlády stále rostl, podporován kolísáním Jindřichovým v církevních a náboženských otázkách, k nimž on se stavěl z okamžitého osobního nebo politického hlediska. Přece však vlastní protestantisace Anglie byla provedena teprve za jeho dětí Eduarda a Alžběty.

Dr. B. D.

DVA ZÁZRAKY NA PŘÍMLUVU SVATÉ BERNADETY

Účastníci letošní lurdské pouti si pokládají za štěstí, že v Lurdech, kdež jsme dleli právě ve dnech velkolepého slavnostního tridua ke cti sv. Bernadety, viděli toho, jenž jejím působením byl zázračně uzdraven, arcibiskupa kartaginského Alexia Lemaître. Ten, jenž pro několikaletý nezhojitelný neduh byl již odsouzen k smrti, jest nyní úplně zdráv, a při svém věku statný a svěží. Seděl jsem s ním a hovořil několikrát při biskupské tabuli, při níž obveseloval hosty p. biskupa lurdského. Rád si též zakouří, což je také známkou úplného zdraví. Když jednou večer, jdouce na adorační hodinu, potkali jsme ho u basiliky, poprosil jsem ho, aby udělil našim poutníkům požehnání, a on ochotně se s nimi zastavil, promluvil s nimi a požehnal jim. Zde podáváme stručné vylíčení jeho zázračného uzdravení, jak je sám podal časopisu „La Vie Catholique". *Sž.*

Pane redaktore!

Žádáte si od toho, jenž byl Bernadetou zázračně uzdraven, aby vám sdělil několik slov pro číslo „La Vie Catholique", které chcete věnovati této světici.

To, co vám mohu říci o své osobě, se dá shrnout do těchto několika vět. Mé vztahy k důvěrnici Neposkvrněné se nedatují ode dne mého uzdravení. Byl jsem tak šťasten, že jsem byl mezi seminaristy, kteří roku 1879 se modlili před pohřební schránkou Bernadety, zemřevší v Neversu v pověsti svatosti.

Viděl jsem ji tedy ve stavu, v jakém ji můžeme dnes všichni vidět v její schránce. Uchoval jsem si na to velmi věrnou vzpomínku. A proto později ve velkém semináři jsem svěřil péči o své povolání P. Douceovi, který byl po deset let pravidelným zpovědníkem Bernadetiným.

Od té doby jsem měl nejednou příležitost jíti prosit k hrobu malé poselkyně Královny Nebes.

Když jsem se jakožto biskup Sudanský zúčastnil misií, byl jsem stižen velmi těžkou nemocí, která trvala jedenáct a půl roku a uváděla v bezradnost koloniální lékaře, kteří mne poslali téměř umírajícího zpět do vlasti roku 1916, i lékaře takové metropole jako je hlavní město Tunisu, kteří jednomyslně mne prohlašovali až do roku 1924 za neuzdravitelného. Podle jejich výpovědi mohl jsem zemříti ve čtyřiadvaceti hodinách na perforaci střev, která se dala očekávati proto, že jsem již dvakráte měl velmi nebezpečnou koliku.

V tomto žalostném stavu jsem podnikl, pobývaje v Paříži, dne 3. srpna roku 1925 cestu do Neversu, abych byl přítomen přenesení ostatků Bernadety, kterou Svatá Stolice právě prohlásila za blahoslavenou.

Tam jsem byl náhle a úplně uzdraven. Zázrak uzdravení byl tak zřejmý, že byl vzat

na zřetel vzhledem k příští kanonisaci; dlouhým a podrobným procesem, kterým se studovaly podmínky tohoto uzdravení, byl zjištěn jeho zázračný charakter. Také mohl býti pojat jako jeden ze dvou zázraků, které umožnily Svatému Otci přistoupiti ke kanonisaci.

Na konec budiž mi dovoleno říci, že nepovažuji svou skrovnou osobu jakožto jediný cíl této události. Prozřetelnost chtěla ukázati, že Bernadeta, jevíc zájem o zdraví karthaginského arcibiskupa, primasa Afriky, přijala poslání zajímati se o diecési karthaginskou a o celou Afriku.

Svatý Otec ještě nedávno mi pravil: „Prohlašuji vám, že nyní přišla hodina pro Afriku.“ Na to pravím já, arcibiskup karthaginský, primas Afriky, těm, kteří budou čísti tyto řádky: Žeň je zralá a hojná, ale dělníků je málo.

Ať jste kdokoli a jakkoli můžete, vy duše dobré vůle, nebojte se obrátiti se na nás.

Alexis Lemaître,
primas Afriky,
arcibiskup karthaginský.

Připojujeme zprávu o druhém uzdravení, jež bylo uznáno za druhý zázrak potřebný k svatořečení bl. Bernadety. Podává ji sama uzdravená sestra Marie od sv. Fidéla, řeholnice Dobrého Pastýře v Lurdech. Byla otištěna v Journalu de la Grotte.

Od útlého mládí byla jsem slabé tělesné konstituce. Vzpomínám si, že jsem si často dávala do polévky prášek z kostí.

V šesti letech následkem vytržení zubu stihla mě mozková mrtvice a zůstala jsem po pět dní v bezvědomí.

Od té doby byla jsem vždy velmi slabá a měla jsem bolesti v zápěstí a v kolenou.

V červenci 1924 v důsledku velkého namožení počala jsem pociťovati nesmírnou únavu v kříži.

V srpnu 1926 byla jsem operována na slepé střevo. Moje zesláblé tělo tuto námahu nevydrželo. Přitížilo se mi tehdy, horečka mě neopouštěla a ucítila jsem silné bolesti v dolejší části páteře a prudké bolení hlavy.

V květnu 1927 mi lékař nařídil naprostý klid po celý měsíc. Po uplynutí tohoto času zmizely bolesti šíje a očí, ale trpěla jsem nadále bolestmi v kříži. Nemohla jsem se ani zpříma posaditi a byla jsem tak zesláblá, že jsem téměř na nic nereagovala.

Lékaři, kteří měli příležitost mě spatřiti, mluvili o rozkladu kostí.

Od června 1927 až do října téhož roku le-

žela jsem na lehátku, zaměstnávajíc se trochu ručními pracemi. V noci spala jsem na tvrdém lůžku, ve dne používala jsem slunečních lázní.

Začátkem října 1927 lékař mi předepsal vystříhati se jakéhokoliv pohybu. Po čtyřech měsících pociťovala jsem jakési zlepšení.

V lednu následujícího roku lékař mi slíbil, že při šestiměsíčním ještě naprostém klidu udělám skutečný pokrok.

Ke konci ledna náhle, když jsem již vykonala novény k různým světcům, aniž bych pocítila výsledek, zmocnila se mne pevná myšlenka prositi za svoje uzdravení blahoslavenou Bernadetu. Toto vnuknutí vzbudilo v mé duši tak velkou důvěru, že jsem ani chvilku nepochybovala o svém uzdravení.

Pomalu i moje okolí bylo získáno pro tuto důvěru, takže bylo rozhodnuto, že řeholnice a děti vykonají novénu k blahoslavené Bernadetě od 2. do 11. února.

Přiložili mi na nemocnou část těla ostatek blahoslavené, a Bernadeta, jejíž obraz byl u nohou mé postele, již od prvního dne novény mi dala pocítiti svou zvláštní ochranu, takže jsem napříště tvrdě spala, což se mi již dlouho předtím nepřihodilo.

Pátého dne novény v šest hodin večer pocítila jsem náhle velkou úlevu. Dotýkám se nemocné části těla, nebolí. Mohu se otočiti,

vstáti, ustlati si postel . . . Cítím se svěží . . .! Jsem uzdravena . . .!

Lékař, ač byl o tom zpraven ještě týž večer, nemohl přijíti konstatovati podivuhodnou změnu, až druhý den ráno. Čeká nějakou dobu, aby mohl říci svůj konečný úsudek.

Já cítím, že jsem uzdravena. Daří se mi velmi dobře a přibrala jsem na váze o několik kilogramů. Bez zvláštní únavy sleduji pobožnosti naší komunity, což jsem nemohla dělati již přes dvacet měsíců.

Sláva a dík blahoslavené Bernadetě, tak mocně působící na Srdce Ježíšovo a Mariino.

Sestra Marie od sv. Fidéla,
řeholnice Dobrého Pastýře v Lurdech.

CAR POUSTEVNÍK

Píše Erik baron Fersen, býv. prokurátor potrohradské říšské dumy, nyní ve Vídni.

V ruském lidu koluje pověst, že car Alexander I., vítěz nad Napoleonem I., v Taganrogu, v malém to přístavním městě jižního Ruska při Azovském moři, dal šířiti klamnou zprávu o své nemoci a smrti. Chtěl se totiž odebrati do samoty, aby žil v tiché odloučenosti od světa a co možná v nejužším spojení s lidem a tak aby jako prostý člověk dokončil své pozemské putování. Cara trýznily po celý jeho život těžké výčitky svědomí. Cítil se spoluvinným smrti svého otce cara Pavla I. Spiklenci měli otce s jeho svolením přiměti, aby se poděkoval, ale oni ho proti synově vůli usmrtili. Ve svém životě nesl Alexander strašné břemeno domnělé krevní viny. Ponořil se do bible a hledal tam cestu, aby ulehčil svému svědomí. Je známo, že car měl úmysl přestoupiti ke katolicismu a navázal již spojení se svatou Stolicí, aby obdržel od papeže absoluci. Jen jeho přísaha korunní, vládnouti národu jako ruský car a věrný syn řecké orthodoxní církve, oddalovala ho od konverse. Car dlel v Taganrogu, kde se ubytoval k vůli své těžce nemocné manželce, carevně Alžbětě, rozené princezně Bádenské. Podle podání byl

při jedné procházce svědkem náhlé smrti jednoho kozáka, který se i se svým koněm zřítil dolů s pobřežní skály. Pod dojmem této události se Alexander rozhodl, ještě téhož dne uniknouti ze světa, aby začal druhý život, jako nový člověk, pod jiným jménem, s očima upřenýma na věčnost, prost pozemských povinností a světských starostí. Mrtvý kozák, který byl carovi nápadně podoben, vystaven byl v carské uniformě, nalepením knírů byl carovi připodobněn k nerozeznání a po výkropu ve vší tichosti pochován. Prázdná rakev byla v Taganrogu zapečetěna, převezena přes Moskvu do Petrohradu a uložena v hrobce Romanovců v katedrále pevnosti petropavlovské. Zapečetěnou rakev neotevřeli ani v Moskvě ani v Petrohradě. Na vyšší rozkaz bylo upuštěno od obvyklého vystavení mrtvoly v otevřené rakvi v obou sídelních městech, třebaže vždycky zemřelé cary vystavovali, když bylo balsamování skončeno. Národu bývala tím dána možnost rozloučiti se s carem.

Když ve třicátých letech minulého století vystoupil na Sibiři vysoký, ctihodný „starec“[1]) a když se pode jménem Fedor Kuzmič

[1]) „Starcem“ v Rusku nazývají zbožného muže, který u lidu požívá svaté vážnosti a úcty a jemuž připisují nadpřirozenou moc.

usadil poblíže Tomsku na majetku kupce Chromova, poznal v něm lid cara Alexandra Pavloviče, nebo jak ho lid a současní pisatelé dějin jmenovali, Alexandra Požehnaného.[1]) Později přesídlil Fedor Kuzmič do Tomsku. Kupec Chromov vystavěl mu na své zahradě na hranici města skrovný domeček o jedné místnosti. Tam žil od světa odloučen dál Fedor Kuzmič.

Pátrání, která koncem minulého století byla podniknuta, aby rozptýlila tajemství, jež halilo osobnost „starce" Fedora Kuzmiče, neměla výsledku. Nebylo možnosti, otevříti carovu rakev a tím zjednati jistotu o osobnosti zesnulého. Teprve později bolševici, když hledali šperky a skvosty, otevřeli carské hroby. Tu se pak ukázalo, že rakev cara Alexandra I. je prázdná.

Legendě se dostává nyní dějinného ověření. Badatelé emigrace mohli v cizozemských archivech nasbírati důkazy pro pravdu ústního podání lidu. Zkoumání není ještě skončeno, ale historičtí badatelé mají stále dokumentární doklady, které mluví pro to, že Alexander po své symbolické smrti přestoupil ke katolické církvi a heroickým aktem zřeknutí

[1]) Rusky „Alexander Blagoslovennyj". Titul přidělovaný caru po vypuzení Francouzů z Ruska a po osvobozovacích válkách.

se, který nemá v dějinách rovného, pro hodnoty vyšší, že si zajistil svobodu a život tichého rozjímání. Prakticky ovšem nemohl bývalý car osvědčovati katolicismus, poněvadž v Tomsku a okolí nebylo toho času katolických kněží. Tak tedy bývalý car v Tomsku během 30 let nepřijal nikdy svátosti oltářní, až teprve před blížící se smrtí (19. II. 1864) dostal poslední posilu z rukou pravoslavného mnicha Alexejevského kláštera v Tomsku, Otce Bartoloměje. Očitými svědky je potvrzena návštěva, kterou vykonal Fedorovi Kuzmičovi v jeho poustevně bratr a nástupce Alexandra I., car Mikuláš I. Družina zůstala v zahradě. Oba muži rozmlouvali v chatě sami. Když car Mikuláš I. opouštěl chatu, pozorovali páni z družiny zvláštní jasný svit v očích carových. Byl hluboce dojat a ze zahrady kráčel tiše, jako by na sebe zapomněl. Není známo, jak se carové Alexander II. a Alexander III. chovali k legendě o Fedoru Kuzmičovi, zato však je po ruce doklad o tom, že car Mikuláš II. neměl pochybnosti o osobnosti poustevníkově. Ctil ho jako svého prastrýce a jako cara Alexandra I. Na starcův náhrobek, u něhož se zastavil na východní cestě jako následník trůnu, poručil zasaditi mramorovou desku, na níž je nápis: „Zde odpočívá tělo požehnaného starce Fedora Kuzmiče.“ Vyzna-

menal Fedora Kuzmiče názvem „Blagoslovenyj“ („Požehnaný“), titulem to, který měl jen jeden car a jenž byl oficielně uváděn v aktech a dokumentech; tímto carem byl Alexander I. Zde je každá pochybnost, každé nedorozumění vyloučeno. Musíme uznati za prokázané, že car Mikuláš měl listinné doklady, které byly jenom jemu známy a které potvrzovaly totožnost Fedora Kuzmiče s Alexandrem. Existence nesporného důkazného materiálu, chovaného v tajných aktech carových a týkajícího se Fedora Kuzmiče, zdá se podepřena soukromým zkoumáním na samotném místě, a to ještě za carských dob. Pařížský ruský časopis „Posljednija Novosti“ pojednával o tom svého času důkladněji. Zpráva podává vypravování jednoho pozdějšího mnicha, jenž doprovázel otce Bartoloměje, když se ubíral k Fedorovi Kuzmičovi se svátostnou posilou. Mnich byl tehdy teprve dvanáctiletým chlapcem; musel na kněze čekati přede dveřmi, které vedly do světnice „starcovy“. Co se před ním dělo ve světnici, neslyšel; jen náhle se mu zdálo, jako by někdo padl na zem. Otevřel dveře a spatřil kněze, klečícího před Fedorem Kuzmičem. Slyšel jenom slova: „Veličenstvo, *já* musím před vámi padnouti na kolena!“ Hoch polekán a dojat utekl rychle odtud. Také prosté vypravování

dcery kupce Chromova má pro dějiny cenu a rozptyluje záhadnost Alexandrova útěku ze světa. Paní Chromovová si vzpomíná, že po smrti „starcově" její otec byl zavolán do Petrohradu, aby odevzdal předměty, jež mu „starec" před zesnutím byl svěřil, zapečetěný dopis a ikonu sv. Alexandra Něvského (křestního patrona cara Alexandra I.); ikona měla na druhé straně iniciály carevny Kateřiny II. Jak známo, carevna Kateřina osobně dozírala na výchovu mladého dědice trůnu a ji i vedla. Dopis obsahoval asi tajemství starcovo; jistě bylo Mikuláši II. známo, jinak by bylo vyloučeno, aby na pamětní desce pojmenoval poustevníka oficielním, čestným názvem Alexandra I. „Blagoslovennyj".

Z vypravování paní Chromovové poznáváme zvyky starcovy, zvyky, které byly známy jakožto carovy; nikdy neseděl dlouho u oběda a bylo jeho zvláštností najednou vstáti a choditi po světnici. Když ho jednou obchodník Chromov, který požíval jeho neomezené důvěry, prosil, aby mu pověděl jména svých rodičů, že jich chce v modlitbách vzpomenouti, odpověděl Fedor Kuzmič: „Po celém Rusku se modlí svatá církev za mé rodiče." Fedor Kuzmič dbal ve své světnici přísně na čistotu. Nosil v zimě i v létě bílé, vlněné kalhoty a košili podle ruského zvyku. Spával na

dřevěné pryčně, bez žíněnky i bez slamníku. Domeček, v němž Fedor Kuzmič žil, byl ještě před válkou úplně zachován. Každého roku 30. srpna, o Alexandrových jmeninách, slavili v něm bohoslužbu. Zpravodaj časopisu „Posljednija Novosti" mohl se osobně přesvědčiti o příchylnosti a lásce selského obyvatelstva, kterou zachovali zbožnému poustevníku i po jeho smrti. Praví: „Prostí lidé nemohli zkrátka vůbec pochopiti, že by byli lidé, kteří by ještě nějak pochybovali o totožnosti carově s Fedorem Kuzmičem."

Na hřbitově v Tomsku, kde uložili kosti poustevníkovy, donedávna stála skvostná hrobní kaple nad místem posledního odpočinku světem unaveného pozemského poutníka, starce Fedora Kuzmiče, cara Alexandra I. „Blagoslovenného". Dal ji zříditi neznámý jeho ctitel, osobnost vysokého postavení, neznámý, který znal nebožtíkovo tajemství a v uctivé oddanosti plnil vůli muže, který hledal cestu k věčnému životu přerodem v novou bytost, životem modlitby, odříkání a pokání.

Dr. Gregor Uhlhorn:

REVOLUČNÍ A KULTURNÍ BOJE VE ŠPANĚLSKU A V MEXIKU

Španělsko a jeho synovská země Mexiko prožívají právě vážné chvíle. Španělsko se musilo brániti proti nebezpečné revoluci radikální levice a napnouti všechny síly, aby přemohlo následky velkého zmatku a aby trvale upevnilo otřesený pořádek ve státě. Mexiko bylo proticírkevní vládou znovu strženo do církevně-politických a kulturních bojů, z kterých by se mohla lehce vyvinout občanská válka.

Španělská říjnová revoluce byla povstáním a vzbouřením Španělska socialisticko-zednářského proti konservativně-katolickému. Od voleb z 19. listopadu 1933, které nesporně dokázaly opětný vzestup tábora konservativně-katolického a kterými započala politika tábora středního spojeného s konservativním a podporovaného t. zv. Katolickou akcí, byl směr revolucionářský rozhodnut přikročiti k občanské válce. Republika, demokracie, nová ústava, tyto zdánlivě nejvyšší ideály levice, byly od ní hned opuštěny, jakmile se jich ne-

dalo použít k zničení Španělska konservativně-katolického. Neváhala proto vytvořit frontu proti demokratické republice. Utvoření nynějšího kabinetu Lerrouxova, který se snažil zabavením zbraní a třaskavin zmařiti přípravy radikální levice k občanské válce, bylo znamením k povstání. Povstání bylo uskutečněno třemi hlavními akcemi: prohlášením neodvislé katalánské socialistické republiky v Barceloně, revoluční generální stávkou a útokem na veřejné budovy v Madridě a v Bilbao a mobilisací 40 tisíc výborně ozbrojených horníků, tvořících rudou armádu v Asturii. Povstání v Barceloně bylo za několik hodin vojskem potlačeno. Zemská vláda „Generalidad", která se nechala k revoluci strhnout krajními separatisty (Dencas, Badia) dala svou věc v šanc, jakmile se přesvědčila, že — proti určitému očekávání separatistů — vojsko zůstalo poslušno vlády ústřední. V Madridě a Bilbao mohl býti po vyhlášení válečného stavu a po prudkých pouličních bojích zas brzy obnoven klid; stávka byla prohlášena za protizákonnou; pracovní smlouvy stávkujících byly zrušeny. Nejnebezpečnější bylo povstání v Asturii. Tento velký kraj byl zcela opanován rudými oddíly. Jenom velkorysými vojenskými operacemi a zásahem oddílů z kolonií mohla být rudá armáda přemožena,

ovšem v krvavých bojích, jež si vyžádaly 3000 obětí na životech. Vláda je odhodlána, zřejmě pod vlivem katolické akce lidové a jejího vůdce Gil Roblesa, potrestati vinníky s nejostřejší přísností. Mnoho set vzbouřenců bylo po zatčení zastřeleno, vojenské soudy ještě nyní vynášejí rozsudky smrti. Gil Robles odůvodňuje nutná přísná opatření vlády slovy: „Budeme-li se říditi slabostí a shovívavostí, pak se v budoucnosti počet těch, kteří musejí být potrestáni, ještě zvýší!“

Vzhledem k jejím prvním příčinám, byla občanská válka ve Španělsku bojem ideovým. Velká duchovní tradice španělská se svými velikány, jako byli Isidor Sevilský, Petr z Alcantary, sv. Jan od Kříže a sv. Terezie z Avily, Suarez a Vitoria atd. postavila se a bránila se proti ideám z r. 1789, které jsou španělskému myšlení zcela cizí, a proti naukám osvícenských pseudofilosofů a marxistických intelektuálů. Nesmíme však také zapomenouti na to, že tyto cizí ideje by nikdy nebyly získaly ve Španělsku půdy, kdyby byla bývala velká katolická tradice země zůstala skutečně živoucí. Ta však ustrnula téměř jen na prázdné formě; nenašla cesty k správnému časovému rozvoji a nemohla proto svým příslušníkům dát síly k tomu, aby s úspěchem řešili nové úkoly a potíže přítomné doby. Není

divu, že velké masy španělského lidu, jsouce zklamány, odklonily se od své národní tradice. Neoddaly se zástupcům cizí ideologie zásadně proto, že by na základě vlastní myšlenkové zkušenosti pokládaly nové učení za správnější než starou tradici, nýbrž proto, že u zástupců konservativního směru nalezly málo pochopení pro svou nouzi a pro oprávněné stížnosti, a proto, že nenalezly účinné pomoci. Mezitím však katolicko-konservativní Španělsko dospělo k nové moci. Čistě církevně-náboženská obnova dala katolicismu ve Španělsku novou, časovou tvářnost; zastoupení katolíků ve veřejném životě bylo zajištěno katolickou lidovou akcí. Tato je na prvém místě odpovědna za nový vývin vládního režimu; na ní závisí, zda nové Španělsko najde stabilní pořádek ve státě. Cena tohoto cíle je známa: reforma státu ve smyslu uvolnění ztrnulého centralismu; spravedlivá pozemková reforma ve prospěch zemědělských dělníků a drobných nájemců bez úplného odstranění velkostatku, kde je hospodářsky nutný; stavovská sociální reforma a zlepšení postavení dělnictva — vesměs požadavky, které jsou obsaženy ve smyslu pravé sociálně-katolické tradice.

Zuřivost španělských revolucionářů směřovala v první řadě i proti církvi a duchoven-

stvu. Zvláště v Asturii zuřily roty povstalců s úžasnou krutostí. Jenom v Oviedu bylo zavražděno 30 až 40 kněží, mnichů a seminaristů (určité číslice nejsou posud známy, ježto se pohřešuje velký počet duchovních a o jejich osudu není ještě určitých zpráv). Mezi jiným byl jeden kněz-passionista zajat s osmi školskými bratry právě když je chtěl zpovídati. Po dvou dnech byli přivezeni na hřbitov, kde si musili vykopati společný hrob. Kněz i jeho duchovní synové byli pak zabiti a naházeni do jámy. Ve druhém společném hrobě v Oviedu bylo nalezeno 17 kněží a řádových bratří, ponejvíce passionistů. V kláštěře passionistů v Mieres byli usmrceni kněz a dva theologové. V San Vincente de Castello byli farář a vikář před hlavním oltářem politi benzinem a upáleni. Jiný kněz byl ukřižován na stromě a pak rozstřílen. V Oviedu byl kněz José Villanueva polit benzinem a upálen za živa. V Sama de Langréo byla zohavená mrtvola jednoho kněze veřejně vystavena s nápisem: „Zde se prodává vepřové." Při obsazení kláštera karmelitánek v Oviedo odehrály se hrozné scény. Mohli bychom ještě pokračovat ve výpočtu ukrutných vražd duchovních osob. Samozřejmě, že již z věrnosti k „revoluční tradici španělské" byly zapalovány a do povětří vyhazovány kostely, na př.

kostel Santa Madrona a kostel Santa Maria di Santis v Barceloně, dále kostely ve Villafranca, Villanueva y Geltrú, klášter karmelitek ve Villafranca, dále kostely Villarrobledo, Bembibre, San Tirso, Santa Christina de Leua, Branosera, katedrála v Oviedu atd.

Toto záští proti Církvi a jejím sluhům mají španělští revolucionáři společné s mexickou vládou. Jenom že v Mexiku byla proticírkevní opatření zákonně formulována, rafinovaně vymyšlena a státem jsou všeobecně a důsledně prováděna. Mexická poslanecká sněmovna se usnesla všechny římsko-katolické biskupy a arcibiskupy vyhnati — země má 8 arcibiskupství a 25 biskupství — poněvadž prý jsou oddáni Vatikánu a proto cizinci. President republiky Rodriguez obvinil ve svém přípisu vrchnímu státnímu zastupitelství katolické duchovenstvo, že připravovalo povstání proti vládě, a udělil tomuto zastupitelství rozkaz, aby zavedlo vyšetřování proti domnělým vinníkům. Nejvyšší soudní dvůr rozhodl, že všechen majetek, kterého užívá církev neb církevní spolky, může být bez dalšího procesu zabaven státem. Připravují se opatření v krátkém čase zavřít všechny katolické kostely a odníti duchovním uznání a povolení státu. Národní dělnická komora uzákonila usnesení, že všichni řím.-katoličtí učitelé a úředníci

musejí být propuštěni a ze svých úřadů vyhozeni. Jednotlivé státy svazu začaly již dříve vypovídati duchovenstvo a pronásledovati katolické úředníky, aniž čekaly na rozhodnutí centrálních úřadů. Tak vláda státu Guerreo dala biskupovi z Chilapa a mnoha kněžím lhůtu do 72 hodin opustit státní území. Podobně ve státě Colima byly zavřeny poslední dva kostely; také ve státech Tabasco, Sonora a Chilmahua, kde bylo i protestantským duchovním odňato státní povolení pobytu a působnosti, jsou poměry podobně nepříznivé. Ve státě Zacatecas urychlili duchovním vyhoštění z vlasti a přejmenovali všechna místa, jež nesla jména svatých. Ve státě Talasco vydal guvernér mimo jiné dekret, že s náhrobních pomníků musejí být odstraněny křesťanské symboly, tedy i kříž. Kongres státu Queretaro vydal zákon o kultech s odůvodněním, že činnost katolických duchovních je zbytečná: dosavadní úřední povolení jejich činnosti bylo odvoláno. Ve státě Yukatan nařídil guvernér úředníkům, aby odstranili ze svých bytů obrazy svatých, s pohrůžkou, že budou propuštěni, nevyplní-li rozkaz. Arcibiskup z Autequery byl donucen opustit svou residenci a odebrat se do vyhnanství. Zvláště jsou zlé poměry ve státě Sonora, kde se dostal k moci syn bývalého státního presi-

denta Callesa. V dalších krajích Mexika není již vůbec katolických bohoslužeb; většina kostelů byla přeměněna na konsumy a školy. V milionovém městě Mexiku se stem kostelů jest úředně povoleno jen deseti kněžím opatřovat duchovní správu. Bezprostřední popud k novému zostření boje proti katolické Církvi v Mexiku dalo povstání katolíků proti „Zákonu o socialistickém vyučování". Tento zákon se v nejdůležitějších a nejhlavnějších bodech zakládá na naprostém rozporu s učiteli a vychovateli katolické Církve a katolickými požadavky. Katolíci začali školní stávku, kterou chce vláda potlačit uvedenými násilnými prostředky.

Mexická vláda je Církvi nepřátelská ze zásady a ze zlé vůle. Bezpochyby hraje zde úlohu svobodné zednářstvo, které je v latinské Americe známo jako velice mocná instituce. Zde, podobně jako ve Španělsku, se ukazuje, jak se svobodní zednáři v latinských zemích po pádu měšťáckého liberalismu spolčují s marxismem a bolševismem, aby dosáhli svých proticírkevních cílů. Ve Španělsku byly zabaveny písemné doklady, které ukazují zřejnou účast zednářských kruhů na poslední revoluci; mezi zatčenými revolucionáři jsou skuteční členové lóží; tajné výbory organisací rudých rot stály pod silným vlivem svobod-

ných zednářů. Pro Mexiko nepotřebuje takovéto spojení žádných důkazů; je to veřejně známo. Je možno, že mexičtí svobodní zednáři se chtěli bolševické ideologii a agitaci pouze propůjčiti, v naději, že tím opanují rozpoutané živly a po skončeném díle že je opět zkrotí — president Obregon, který jako prvý se spojil s Moskvou a s bolševiky, postavil se v čelo hnutí jistě s takovými úmysly. Avšak přepočítali se. Bolševismus se stal v Mexiku politickou mocí, třebas ve změněné formě přiměřeně národní.

Ovšem poukazem na svobodné zednářstvo a bolševismus není ještě zdaleka objasněno pronásledování Církve v Mexiku. Musíme se dále tázati, jak to bylo možno, že v katolické zemi zednářsko-bolševická nenávist vůči Církvi mohla tak hluboko proniknouti. Odpověď zní podobně jako v případě španělském: Katolická tradice byla ztrnulá a katolické učení stálo proto bezmocně proti utváření se života sociálního a hospodářského. K tomu ještě přistoupila ta okolnost, že Církev byla zahrnuta velkými statky a že měla mnoho zástupců v kruzích, které byly nakloněny politicky bývalé vládnoucí vrstvě a které byly ve spojení s kreolskými velkostatkáři a aristokraty. Když přišlo nevyhnutelné povstání napolo zotročeného, zbídačeného a většinou

i nevzdělaného dělnictva zemědělského, t. zv. „Peonů“, z něhož hlavně se skládá obyvatelstvo země, směřovalo též proti Církvi, ve které tupý a nevzdělaný Peon, míšenec to, stojící na nízkém stupni kultury, viděl mocnou velkostatkářku a ochránkyni kapitalistů. V nejnovější době přistoupilo k zemědělskému proletariátu mexickému ještě tovární dělnictvo ve městech a v olejových střediscích, které bylo vykořisťováno od cizího „Yankee“ — kapitálu. Poněvadž v Mexiku nebylo hnutí sociální, katolicko-konservativní, šlo tovární dělnictvo právě tak na lep slibům zednářsko-bolševických agitátorů.

Těžká zkouška Církve v Mexiku, která byla zpečetěna krví tolika mučedníků, vzbudí v katolících — kteří přesto mají většinu — mocnou sílu k novému životu. Vždy to byly doby pronásledování, v nichž se nejjasněji objevila duchovní síla a nesmrtelná síla katoliscimu. Tak můžeme doufat, že také Mexiko bude po době pronásledování prožívat onu slavnou epochu, která dá mír zemi zpustošené občanskými válkami.

SMLOUVA EVY LAVALLIEROVÉ S NEPOSKVRNĚNOU

V jedné francouzské vesnici zemřela dne 10. června 1929 Eva Lavallierová. Svého času byla to proslavená, avšak nevěřící herečka. V květnu 1917 našla cestu zpět na prosté slovo venkovského faráře, který jí hrozil, že by se mohla jednou osobně shledat s ďáblem, když už nyní s ním jako spiritistka obcuje. Eva si řekla: „Existuje-li ďábel, musí být též Bůh“, a začala o tom přemýšleti.

Zanedlouho ji zasáhl nový paprsek milosti, když četla Lacordairův „Život sv. Maří Magdaleny“. Nyní byl její návrat úplný. 19. června r. 1917 vykonala své první sv. přijímání, zrušila všechny své závazky k divadlu, prodala své hojné skvosty, svůj celý majetek, zajistila budoucnost a stáří svým služebným a odebrala se do Lurd — jako chudičká služka nemocných poutníků.

Poněvadž se pro slabé zdraví nesměla státi karmelitkou, uchýlila se v r. 1921 do osamělé vesničky v nevlídných Vogesách a vstoupila do třetího řádu sv. Františka.

Horlivost pro duše a duch kajícnosti pudily ji do ciziny; chtěla působiti mezi mohamedá-

ny v Africe příkladem křesťanského sebezáporu. Ale k tomu se jí nedostávalo zdraví a Evě se bylo vrátiti do Francie.

Od té doby vedla v Thuilliere život v chudobě, odříkání, ve zbožnosti a v účinné lásce k bližnímu při službě ubohým a nemocným.

Ve středu 10. června se přiblížil její konec. Kříž, Pražské Jezulátko a Neposkvrněná z Lurd jsou jí poslední útěchou.

Po její smrti byla nalezena následující smlouva s Neposkvrněnou, kterou Eva uzavřela s Nejsvětější Pannou v Lurdech:

„Ó Maria, nejčistší Panno, má dobrá Matko, padám dnes k tvým nohám a chci s Tebou uzavříti smlouvu lásky.

Zasvěcuji Ti svůj život, své srdce i svou duši; Tobě svěřuji všechny své záležitosti časné i věčné, s Tebou budu vždy sdíleti své radosti i žalosti.

Doprovázej mne každého jitra ke stolu Páně; stůj při mně v hodině zkoušky; já zas chci se státi Tvým dítkem, které Tě nejvíc z Tvých dítek miluje. Abych vyplnila tento slib a abych se s Tebou spojila nerozlučnými pouty modlitby a lásky, chci denně, ať to stojí cokoliv, opakovati věrně svůj záslib:

‚Ó Paní má, ó Matko má, pomni, že Tobě náležím. Chraň a opatruj mne jako svůj majetek a své vlastnictví!‘

Každou sobotu si chci k Tvé oslavě uložiti malé umrtvení a každý Tvůj svátek obnovím svou sladkou smlouvu s Tebou. Na vyvážení tohoto slibu dej mi, ó Panno Neposkvrněná, své srdce, abych milovala Ježíše a zcela plnila jeho vůli. Pomáhej mi osvojiti si ctnosti, které On ode mne očekává, abych na sebe zapomněla a nelekajíc se obětí, jen pro Boha pracovala. Bez ustání chci spoléhati na Tvou stálou pomoc, abych byla vždy tím, čím mne Ježíš chce míti. Náležím Jemu, náležím Tobě, má dobrá Matičko; denně mi dopřej Svého svatého požehnání, až do posledního večera mého života, kdy mne Tvé neposkvrněné Srdce představí Srdci Ježíšovu v nebesích, abych Jej tam bez konce milovala a ctila. Amen!“

Dr. Fr. Sievering

GIL ROBLES A E. SALAZAR

Několik črt o významu dvou osobností, jež ztělesňují křesťanskou obnovu Španělska a Portugalska. Oba nemají ještě ani 40 let, jsou tedy v plné síle mužnosti, oba jsou křesťané vynikající radikální rozhodností, oba pronikli státní a sociální nauku Církve a oba stojí v otevřeném boji s liberálními a bolševickými proudy ve své vlasti.

Gil Robles si již dávno dobyl evropského jména. Narodil se roku 1898 jako syn D. Enrique Gil Roblesa, profesora práva na universitě v Salamance. Již jako právník stal se Gil Robles vůdcem a rádcem svých kamarádů. Promován byl v Madridě a brzy nato dostal povolení přednášeti státní právo na universitě v La Laguně. Avšak Gil Robles nebyl povahou kontemplativní učenec; jeho mysl, směřující k věcem praktickým a zřejmým, nalezla upokojení spíše v publicistice bezprostředně činné, než v učení a v badání. Brzy převzal vedení známého deníku „El Debate" a stal se vůdcem tehdy právě nově založené sociální lidové strany. Docent se stal redaktorem a politikem. Čeho chtěl dosíci? Všeobecně řečeno: Nového opětného pokřes-

ťanštění veřejného života, odluku pravých katolíků od liberalisticky zkažených matrikových křesťanů a především zorganisování katolické mládeže, která byla dosti silna, aby se přiznala k svému smýšlení. A to se mu podařilo. Utvořil svaz katolické mládeže španělské a sdružil lid v jedné organisaci. Cestami v zahraničí rozšířil svůj obzor; nebylo nebezpečí, že by Gil Robles ustrnul ve spolkaření a v politice povrchní. Revoluce jej pak zastala jako dobře zapracovaného protivníka. Již za osm dní po prohlášení republiky objevil se veřejnosti s t. zv. „lidovou akcí", kterou oznámil v „El Debate". Hesla jejího plánu byla: Náboženství, vlast, pořádek, rodina, vlastnictví. Lidová akce měla účinek: povzbudila v rozeštvaných massách katolické sebevědomí, posílila kolísající, vynesla klatbu nad zrádci. Gil Robles se stal strhujícím mluvčím věčného, katolického Španělska. Samozřejmě, že lid jej zvolil do ústavodárného shromáždění. I sami jeho protivníci projevili mu uznání; jemu, který nebyl naprosto přívržencem reakce, nýbrž loyálním republikánem, třebas ovšem zapřisáhlým nepřítelem rudých radikálů a bojovníkem za práva zotročované Církve. „El Debate" se stal forem všech věřících katolíků: počet odběratel stoupl ve dvou letech 1931—33 z 80 na dvěstě tisíc. Ve vol-

bách 19. listopadu 1933 dosáhl Gil Robles překvapujícího vítězství. Razil přímou správnou cestu a španělský katolický lid, který s vlastí dobře myslel, šel za ním. Katolická obnova a sebevědomí, které dnes ve Španělsku všeobecně pozorujeme, jsou jeho dílem. Na ukázku upřímného a mužně věcného způsobu citujeme řeč, kterou Gil Robles získal srdce posluchačů; má zároveň programově velký význam:

„Názor, který nás ve Španělsku těžce poškodil, je tento: ‚Španělsko je katolické.' My jsme spoléhali na článek ústavy, který dříve hlásal, že katolické náboženství je náboženstvím státním. Pod ochranou tohoto určitého znění ústavy spali jsme spánkem starého mechanismu. Oficielní španělské náboženství se vyčerpávalo a omezovalo na úřední úkony. Na kasárenském dvoře seřazeni po batalionech obcovali vojáci oficielní bohoslužbě — a kleli pak zas jako dříve. Měšťácké kruhy se účastnily v neděli mše svaté — a podporovaly svými penězi bezvěrecký tisk, který otravoval národ. Úřadové se shromažďovali kolem biskupů při svěcení mostu — a svěřili stolici madridské university muži, jakým je Fernando de los Rios. Tak se stalo, že se pod ochranou vlády, která se podle znění ústavy nazývala katolickou, nadržovalo svobodným

zednářům a že se výchova mládeže svěřila nepřátelům Církve. Zatím však ze sna probuzení katolíci dokázali znovu, že Španělsko je zemí katolickou a že jí zůstane." (Proneseno 16. VI. 1932 v Madridě.)

A nyní k Dr. Salazarovi. Stal se právě tak premierem. Sedm let již zastával úřad ministra. Nový kabinet je v těchto sedmi letech třetí. Tento geniální praktik jej utvořil v sotva dvacetičtyřech hodinách. Běží nyní o silnou autoritativní vládu, která ještě chová nějaký zbytek demokratické minulosti. Dr. Salazar ví, co chce; on je rozený vůdce, on je muž, jakého dnes Portugalsko potřebuje; Portugalsko, tato země proslulá převraty, o které se posměšně říká, že by stačilo pár kanonů postavených na správném místě, aby tuto zemi rozbily na padrť. Ve skutečnosti mělo dřívější vojsko neomezenou moc; státníci byli pouze loutkami v rukou ctižádostivých generálů. To vše je nyní to tam. Dr. Salazar — podobně jako Robles, bývalý universitní profesor — je nepřítelem takovéhoto militarismu, který se zakládá na osobním egoismu a na nikterak ideální honbě za mocí; Dr. Salazar čelí takovýmto „polobohům". Ovšem, on je docela jiný, než jací bývají pravidelně politici v jižních zemích. Nemluví, neopíjí lid retorickými tirádami, nepořádá slavností; on pracuje. Je zce-

la řídkým zjevem, mluví-li veřejně. Vyhýbá se jakékoliv reklamě, netouží po vavřínech přízně lidu, které rychle vadnou; je muž se starořímskou katonskou přísností, jemuž je blaho vlasti nejvyšším zákonem. Toto sebevědomí zdá se Portugalcům, kteří byli zvyklí na dočasné diktátory, pravým zázrakem. Salazar se nenechává fotografovat, nechodí do společnosti, vyjma běží-li o schůze nutné pro blaho státu. „Existence státníkova nespočívá v anekdodách", tak sám jednou ospravedlnil svůj zdrželivý život. Není pochyby o tom, že Salazar tímto bezohledným přehlížením sebe získává půdu katolicismu, jehož sociální učení srdnatě hlásá, i běží-li o pravdu nepříjemně působící. Tak na př. řekl nedávno: „Proletariát si nesmí namlouvati, že je privilegovanou vrstvou společnosti. Má tatáž práva, jako každá jiná společenská vrstva. Nemá ani méně, ani více práv než druzí." Portugalský lid naštěstí uznává opravdovost a přímost svého vůdce. Nezapomněl, že Salazar dovedl ihned uvésti do rovnováhy státní rozpočet, když se stal před sedmi roky ministrem financí: od té doby náleží Portugalsko k těm málo zemím, které mají zdravou státní správu. Po boku Salazarově stojí státní president Carmona, který je právě tak muž, jenž svrchovaně opovrhuje veřejným míněním a jenž má před

očima toliko dobře chápané zájmy celku.

Je stále povznášející, že v dobách zmatku, kdy pořádek, věrnost a věcnost hrozí státi se bezvýznamnými pojmy, se najdou mužové, kteří tyto hodnoty zaručují; ba kteří dovedou i pěst ukázat liberálnímu bařtipánství a kteří svým celým bytím a jednáním ukazují zjevně, že katolický sociální program je dnes jediný léčivý prostředek a že jeho učení jediné zaručuje prospěch a blaho státu a národů. Čest budiž příkladným vyznavačům a politikům, jakými jsou Gil Robles a Salazar! Jejich příklad bude, jak doufáme, školou pro ostatní Evropu.

K třicátému výročí smrti Melanie Calvatové, pasačky La Saletské:

Léon Bloy:

ÚVAHY LA SALETSKÉ

Přeložili Václav Vinš a Otto A. Tichý. Upravil Břetislav Štorm. Nákl. Lad. Kuncíře v Praze II. Cena 15 Kč.

Rukopis „Úvah La Saletských" byl nalezen teprve po smrti Léona Bloy a vydán jeho chotí.— Stránky ty byly napsány asi na naléhání apoštolského misionáře, jenž provázel Léona Bloy ponejprv na horu La Salettu a jehož postava se objevuje též v „Chudé ženě". Tehdy Léon Bloy nebyl ještě „pohroužen do temnot".

Není to četba „lidová" — což je o důvod více, aby se v ni ponořili ti, kdož nejdou cestami davů.

LIST SV. BERNARDA OPATA KNÍŽETI ČESKÉMU VLADISLAVOVI II. Z R. 1147.

Knížeti Vladislavovi a ostatním velmožům i všemu českému lidu Bernard, zvaný opat Jasnodolský,[1]) *pozdravení v Kristu.*

Jest mi k vám promluviti o záležitosti Kristově, ve které je též pravá spása. To pravím, aby autorita Páně vám omluvila nehodnost píšícího, aby ji omluvila snaha o váš prospěch, aby ji omluvil úmysl vycházející z naší lásky. Jsem sice nepatrný, ale ne nepatrně vás všecky miluji v srdci Ježíše Krista. Tato horlivost mě pudí, abych napsal, co bych raději vepsal živým slovem do vašich srdcí, kdybych, jako mám vůli, měl i možnost. Duch jest sice hotov, ale tělo je slábo. Porušitelné tělo nemůže poslechnouti duše v její touze, ani nemůže pozemská tíha provázeti hbitosti ducha. Ale zde naříkáme nad tím, že je od vás vzdálena jen částečka nás, co však je prospěšnější — naše srdce až k vám jest rozšířeno, byť hranice zemí zadržovala obtížené tělo. Slyšte tedy všichni dobré slovo,

[1]) Clara Vallis—Clairvaux.

slyšte slovo spásy a nabídnutou hojnost odpuštění přijměte takřka otevřenou náručí vděčné své duše. Vždyť není podobna nynější doba dobám ostatním, jež doposud uplynuly: nová hojnost Božího slitování sestoupila s nebe. Blahoslavení, kteří se dožili milostivého léta Páně, léta odpuštění, léta vpravdě jubilejního! Pravím vám: Neučinil tak Hospodin každému dřívějšímu pokolení a nevylil na naše otce tak veliký dar milostí. Vizte, jak důmyslného prostředku užívá k vašemu spasení, uvažujte o hlubině dobroty a žasněte, hříšníci: činí se potřebným vaší pomoci, buď činí nebo to předstírá, když vašim potřebám na pomoc přichází s nebe. Tento úradek není z člověka, nýbrž ze srdce Boží dobroty vyšel. Pohnula se a zachvěla se země, poněvadž Hospodin připustil ztrátu své země. *Své* země, pravím, ve které viditelně déle než 30 let jako člověk mezi lidmi přebýval. *Své* země, kterou poctil svým narozením, proslavil zázraky, posvětil krví, obohatil pohřbením. *Své* země, v níž bylo slyšeti hlas hrdličky, když Syn panenské Matky snahu o čistotu doporučoval. *Své* země, kde se objevily první květy vzkříšení. Této země zaslíbené se zmocňují lidé zlí, a nepřispěchá-li kdo k odporu, až do svatyně našeho náboženství dychtí vtrhnouti a usilují poskvrniti

i to lůžko, na němž náš Život za nás zesnul v smrti, a znesvětiti místa svatá, místa, pravím, zkropená krví neposkvrněného Beránka. Slyšte dále to, co by mělo pohnouti jakkolivěk tvrdou hruď lidu křesťanského. Náš Král jest obviňován ze zrady; vytýká se mu, že on není Bůh, nýbrž že falešně se vydával za toho, kým nebyl. Kdo je mu z vás věrný, nechť vstane a hájí svého Pána od vrženého naň osočení ze zrady, nechť vejde v bezpečný boj, v němž vítěziti je slávou, ale i zemříti je ziskem. Co váháte, služebníci kříže, proč nedbáte vy, jimž nechybí ani síly tělesné ani zboží hmotného? Vezměte na se znamení kříže a přijměte plné odpuštění trestů za všecky hříchy, ze kterých se zkroušeně vyznáte, odpuštění, které vám nabízí nejvyšší velekněz, nástupce toho, jemuž bylo řečeno: „Cokoliv rozvážeš na zemi, bude rozvázáno i v nebi.“ Přijměte nabízený dar a jeden druhého se snažte předejíti v možnosti získati milosti, kterých jindy obdržeti nelze. Prosím a radím, aby nikdo nechtěl dáti přednost svým záležitostem před věcí Kristovou, ani pro ty věci, které mohly nebo budou moci býti vykonány v jiné době, nezanedbal to, co se v budoucnu znovu získati nedá. Abyste pak věděli, kdy, kudy a jak se vypraviti, stručně slyšte: O příštích velikonocích vydá se na cestu vojsko Páně

a nemalá část rozhodla se jíti zemí uherskou. Bylo též stanoveno, aby nikdo neužíval šatů pestrobarevných nebo tmavých nebo též hedvábných; ani aby na koně nebylo nic kladeno ze zlata nebo stříbra, leč toliko na štíty a na dřevěná křesla, jichž by se užívalo; až dojde k bojům, bude dovoleno ozdobiti se zlatem nebo stříbrem těm, kdo budou chtíti, aby se na nich třpytilo slunce a strachem byla rozmetána udatnost pohanů. Slušelo by se o těchto věcech hojněji a šíře pojednati, ale máte u vás pana biskupa moravského, muže svatého a učeného, na něhož se obracíme s prosbou, aby podle moudrosti, kterou mu Pán dal, bedlivěji se snažil nadchnouti vás všecky pro tuto věc. Poslali jsme vám též exemplář listu pána papeže, jehož napomenutí máte co nejochotněji přijmouti a jeho ustanovení zachovati. Buďte zdrávi!

Boček: Codex diplomaticus et epistolarius Moraviae, Olomouc 1836.

KDY BUDE A. K. EMMERICKOVÁ PROHLÁŠENA BLAHOSLAVENOU?

Často se vynořuje otázka, jak postoupil beatifikační proces řeholnice augustiniánky dülmenské, Anny Kateřiny Emmerickové, zahájený v Římě r. 1899. Kolik svatých bylo již od té doby povýšeno na oltáře, a to svatých, kteří žili později než tato stigmatisovaná spolutrpitelka Kristova, jež měla a má dosud tak veliký vliv na duše!

K blahořečení je třeba těchto dvou předpokladů: Za prvé musí býti nesporně a přísežnými důkazy zjištěno, že osoba, o niž jde, vynikala ctnostmi v *hrdinném stupni*, tedy vysoko nad průměr bezúhonného křesťanského života, a to *všemi* ctnostmi. Tedy nerozhodují extase, mimořádné, nevysvětlitelné vědomosti, stigmata, nýbrž jen čistota a svatost života. Za druhé je třeba, aby s naprostou jistotou byly prokázány alespoň dva zázraky, jež se udály v souvislosti s uctíváním a vzýváním omilostněné osoby. Ovšem liturgická, církevní pocta není až do blahořečení dovolena, ale v procesu musí býti dokázáno, že

osoba ta byla soukromě uctívána, a to nepřerušeně a měrou stále větší.

Nejsou snad tyto podmínky splněny u Anny Kateřiny Emmerickové? (Takto zní správně její příjmení, a tak se nyní všeobecně píše, oproti dřívějšímu způsobu psaní – Emmerichová.) Hrdinné ctnosti veliké služebnice Boží byly už za jejího života protokolárně zjištěny *velikou řadou* spolehlivých svědků. Když postulátor biskupské informační komise P. Tomáš Wegener předložil v Římě akta procesu, kardinál Steinhuber prozkoumav je, vyjádřil svůj úsudek slovy: *causa praeclarissima* — skvělý beatifikační proces.

Co se týče požadovaných zázraků, jsou doloženy četné podivuhodné účinky úcty a vzývání ctih. Anny Kateřiny. Církev se o jejich nadpřirozeném rázu ještě nevyslovila. Zdá se, že zdlouhavost procesu zaviňují sami její krajané, neboť v první řadě Němci by se měli jednomyslně zasazovati o blahořečení své westfálské sestry. Papež Pius XI. se vyslovil k osobnosti, zaujímající význačné místo v přípravném procesu: „Vy Němci jste kritičtí, bohužel až příliš kritičtí.“ Přísné kritiky jest ku zjištění skutečností potřebí; ale kritika nesmí býti přemrštěná. Dr. Niessen píše (Schildwache 1934, č. 10): „S úžasnou obratností se znovu dělá z tečky otazník, jak to již po-

kušitel v ráji uměl chytře navléci svým Proč? Je znám vtip z období kulturního boje: *Ve všech pruských okresech se zapovídá Bohu dělati zázraky.* — Není dobře, běží-li o svatořečení, setrvávati vždy jen na vyčkávacím stanovisku a stále jen opakovati: Vyčkáme, až Církev promluví! Církev zase čeká, až její dítky promluví. Může tudíž nezájem v tak významné církevní i národní věci způsobiti dlouhé zdržení, kdežto zase temperament a energie toho neb onoho národa urychlují kanonisační proces."

Týž Dr. Niessen vypráví: „V přítomnosti alespoň 20 očitých svědků přiložil jsem jisté stigmatisované při její pašijové extasi relikvii ctih. Emmerickové poblíže zahalené srdeční rány. Byl jsem stigmatisované naprosto neznám a nikdo z přítomných nevěděl o ostatku Emmerickové. Trpitelka měla oči zavřené a plné krve, která také hojně stékala z ran trnové koruny. Jakmile jsem jí položil relikvii na prsa, stigmatisovaná, jež dosud mlčky, ale neobyčejně dramaticky prožívala umučení, náhle promluvila. Všichni zřetelně slyšeli slova: „Ó, můj Ježíši, jak veliká je sláva mé sestry v utrpení, Emmerickové!"

Také o Teresii Neumannové je známo, jak reaguje na ostatky ctihodné Anny Kateřiny a jak ji vidí oslavenou.

Kdyby při A. K. Emmerickové šlo jen o svatost života a o mimořádné účinky, jimiž se projevila její moc u Boha, byl by snad její beatifikační proces již dávno příznivě skončen. Ale proces bývá nadmíru ztížen, vyskytují-li se v životě osoby, o níž se koná šetření, vidění a zjevení církevního rázu a zejména jsou-li sepsána. Tu třeba vážiti theologicky každé slovo a určiti hodnotu viděných věcí.

A právě život Anny Kateřiny je pln mimořádných stavů a vidění. A existují celé svazky, obsahující zápisy těchto vidění. Nepsala jich vidoucí sama, nýbrž Klement Brentano, německý básník, jenž přivábен byv k jejímu loži podivuhodnými zprávami, jež se o trpitelce šířily, změnil nadobro své dosavadní smýšlení i způsob života a od podzimu r. 1818 setrval v Dülmenu až do smrti služebnice Boží 9. února 1824. Zápisy, jež tam činil, zčásti vydal sám knižně, zčásti byly vydány po jeho smrti. Jeho rukopisy jsou v rukou kardinálské komise v Římě.

Dívka, která chodila jen čtyři měsíce do školy a neměla možnosti nabýti vzdělání, která ani Písma svatého nečetla a všecka léta prožila v práci a utrpení, zaujímá v těchto svých „viděních“ hledisko ke všem možným záhadám theologickým, liturgickým, filosofickým, psychologickým, přírodovědeckým,

dějepisným, biblickým, zeměpisným, kulturním, lékařským, ano i jazykovým.

Některá z těchto vidění možno pojímati jen alegoricky, ale mnohá jsou takového rázu, že dlužno je též vědecky zhodnotiti. Nuže, co praví vědečtí odborníci k záhadám obsaženým v těchto viděních? Jisto je, že údaje Emmerickové z jejích vidění daly některým učencům podnět k speciálnímu badání. A výsledky byly překvapující. Tak objevena na základě jejích vidění svatyně s domkem u Efezu, Panagia Kapuli, o čemž psali biblisté Dr. Fonck S. J. a P. Hetzenauer O. Cap. Pozoruhodné jsou vývody prof. Meyenberga o vzniku knihy Job, práce Dra Grotenmeyera, studie o tvaru kříže, o poloze města Kafarnaum a j., z nichž vyplývá shoda vidění A. K. Emmerickové se skutečností, jakkoliv se její názor zdál zcela zvláštní. P. Leopold Fonck, býv. rektor Papežského biblického ústavu, ve své korespondenci i v rozhovorech poukazoval, že má pohotově vědecký materiál, zjišťující asi 300 údajů míst palestinských na základě vidění Emmerickové, o nichž lidským způsobem nebylo možno míti tušení. — Kritika se pozastavovala nad zprávami Emmerickové o pobytu Spasitelově na ostrově Kypru, o čemž není zmínky v Písmě. Jeden vyšší důstojník ve Versaillích — v Paříži je

celá obec nadšených ctitelů Emmerickové! — připravuje obsažné dílo o A. K. Emmerickové a ostrově Kypru, výsledek mnohaletých studií. Snad tedy i tato záhada se objasní, jakož i četné jiné — což ovšem by neznamenalo ještě, že zprávy dülmenské řeholnice o životě Spasitelově jsou pátým evangeliem.

Nicméně v zápisech Brentanových jeví se stopy lidské slabosti, strusky ve zlatě. Tu však dlužno míti na paměti, že sestra Emmericková se často ohražovala, že neručí za to, podává-li vše přesně tak, jak se jí to jevilo — bránilo jí stálé utrpení, návštěvy a jiné vyrušování a konečně i nesnáz vyjádřiti věcně výjevy, jež se jí představovaly v alegorických obrazech. Také Brentano jakožto zapisovatel měl mnoho rušivých překážek: nemohl vždy zachytiti perem hned a úplně vše, co slyšel z jejích úst, těžko bylo vypsati souvisle věci, které mu byly podávány často nesouvisle a v obtížném nářečí. Leccos by slušelo též přičísti na vrub jeho vlastní básnické obraznosti.

Když tedy v beatifikačním procesu ona vidění stále působila nepřekonatelné potíže, ale zároveň bylo zřejmo, že nelze činiti sestru Emmerickovou odpovědnou za vše, co nacházíme v zápisech Brentanových, papež Benedikt XV., jemuž záleželo na skončení pro-

cesu, schválil rozřešení, jímž by se snáze dospělo konce: bude se úplně odezírati od vidění a zjevení, jako by jich nebylo — poněvadž zápisy, jež o nich máme, nejsou dílem Emmerickové, nýbrž Brentanovým. K tomu úsudku totiž dospěli tři přísežní censoři, určení kardinálskou komisí, aby co nejpřísněji theologicky prozkoumali zápisy Brentanovy. R. 1914 byly v Římě ve velkém foliovém svazku o 212 stranách latinsky uveřejněny výsledky tohoto zkoumání. Všichni tři censoři — ač o sobě navzájem nevěděli — navrhovali, aby se „vidění" z církevního procesu vyřadila, poněvadž za jejich pravost může ručiti jen Kl. Brentano sám. Poslední censor uzavřel 3. července 1914 svou práci těmito slovy: „Církevní censuře podléhají jen dva vlastnoruční dopisy A. K. Emmerickové, které však neobsahují nic závadného. Za těchto okolností vyslovuji úsudek, že v beatifikačním procesu možno bezpečně a s jistotou postupovati dále: *tuto procedi posse.*"

Později však badáním P. W. Hümpfnera, O. S. Aug., který vydal již tři objemné knihy o A. K. Emmerickové, objevily se některé nové otázky, které dosud nebyly sdostatek osvětleny. Ukázala se potřeba, aby na základě jeho badání byl vydán nový, do všech podrobností přesný životopis Emmerickové.

Snad tento životopis, o němž se již pracuje, osvětlí některé věci, které celou věc ještě v Římě zdržují.

Hlavně mohou přispěti k urychlení blahořečení zřejmé zázraky, které by ovšem musely býti církevním soudem prokázány. Za tím účelem je třeba v těžkých případech, kde lidská pomoc se ukázala marnou, obraceti se na Boha, aby na přímluvu ctih. Anny Kateřiny a k její oslavě přispěl zázračnou pomocí. Aby však takové podivuhodné vyslyšení mohlo býti církevním soudem uznáno jakožto účinek vzývání A. K. Emmerickové a přičteno přímo *její* přímluvě, dlužno, aby se prosebník důvěrně dovolával *jen její přímluvy* a nikoli společně s jinými světci. Nemůže býti tedy brán v úvahu případ, kdy se nemocný současně obracel o pomoc na př. k sv. Josefu, sv. Antonínu, sv. Terezičce a pod.

V Dülmenu už po dlouhou dobu se konají *denně* večer pobožnosti za svatořečení ctih. Anny Kateřiny. V letních měsících se konají na hřbitově u jejího hrobu, v zimní době dříve se konávaly v domě Emmerickové, nyní pak, poněvadž už místo nestačilo, ve farním kostele. Účastní se jich denně 100—150 osob. Její hrob není nikdy opuštěn. V každou hodinu, v létě v zimě tam viděti věřící z blízka i z dáli, kteří přicházejí ji uctíti, svěřiti

se jí se svými tísněmi nebo jí poděkovati.

U nás je ctih. Anna Kateřina dosti známa a pro dobrodiní, jež věřící načerpali z jejích povzbuzujících vidění, bylo by záhodno, aby se i u nás přispělo k jejímu blahořečení. Třeba jednak se modliti na tento úmysl, jednak se dovolávati její zázračné pomoci. Anna Kateřina již za svého života se modlila a trpěla také za naši vlast. Ve svých extasích bývala vedena na rozličná místa, jež potom zevrubně popisovala, a také naši vlast i město Prahu navštívila na své tajemné pouti, jak se dočítáme v knize P. Schmögera. Jistě i nyní tedy je ochotna přispěti svým ctitelům v naší vlasti. Vicepostulatorem beatifikačního procesu A. K. Emmerickové je P. Alfons Maria Mitnacht, kněz řádu sv. Augustina v Praze III. č. 28, v klášteře sv. Tomáše. Jemu buďtež sdělována s vylíčením celého případu a s udáním úplné adresy podivuhodná vyslyšení, jichž by bylo dosaženo vzýváním ctih. Anny Kateřiny.

A. Stříž.

ŽIVOT PŘESVATÉ PANNY MARIE

podle vidění ctih. Anny Kateřiny Emmerickové sepsal Klement Brentano. Přeložil M. Fencl. Svazek 500 str. s obrazovými přílohami. Při „sanační objednávce“ za 45 Kč, váz. 60 Kč.

Nakladatelství Ladislava Kuncíře v Praze II.

STAL SE ANGLICKÝ KRÁL EDUARD VII. KATOLÍKEM?

Mezi britskými badateli je stále ještě předmětem rozepře otázka, přestoupil-li král Eduard VII. nedlouho před svou smrtí do katolické Církve. Dnes se dostává tato otázka živěji na přetřes a zdá se, že dospívá vyjasnění. V časopise „Irish Independent" nedávno pojednal M. Maurice Leahy o svých rozmluvách s lordem Halifaxem, známým horlivým průkopníkem snah o překlenutí rozporů mezi křesťanskými církvemi, zemřelým roku 1934. Lord Halifax býval dříve komořím prince Waleského, potomního krále Eduarda VII. Jak irský časopis sděluje, lord končíval často své rozmluvy poznámkou: „Poněvadž toho muže (Eduarda VII.) znám, jsem jist, že aspoň v srdci byl před smrtí katolík; co pak se týče jeho přijetí do katolické Církve, to je jiná otázka." Lord znal a vyprávěl mnoho katolických rysů ze života králova. V Lurdech na příklad byli Eduard i královna Alexandra hluboce dojati při projevech víry, jež tam zažili.

Král Eduard cítil se zahanben formulí korunovační přísahy, jež mu byla vnucena při nastoupení na trůn; jeho vlivu jest děko-

vati, že přísaha dnes je zbavena nepřátelského zahrocení proti katolickému náboženství. Přičítají-li se králi přehmaty, dlužno je — jak opětovně dokládal lord Halifax — připisovati špatné výchově v úzkoprse puritánském duchu, na čemž ostatně největší vinu měla královna Viktorie. Lord prohlašoval doslova: „Eduardova láska ke katolicismu a jeho velkomyslná sympatická filosofie byly hlavně reakcí proti bigoterii jeho matky, neboť Eduard byl pokrokumilovná osobnost bez předsudků." O jedné návštěvě Říma sděluje lord: „Jednou se král procházel se mnou Římem a hovořili jsme o katolicismu. Eduard se zdál nešťastný z toho, že zaujímá postavení jakéhosi papeže v anglikánské církvi a prohodil: ‚Já stojím ovšem k protestantské církvi v témže poměru, jako sultán k mohamedánské.' "

Jmenovaný časopis v této souvislosti podává vyjádření jednoho kněze jesuity, P. Edmunda Lestera: „Zemřelý biskup Cary-Elwes mne ujistil, že o přijetí krále Eduarda do Církve katolické nemůže býti ani nejmenší pochybnosti, poněvadž o tom má positivní důkazy."

„Byl-li král," praví lord Halifax, „přijat do Církve, pak se to stalo prostřednictvím kaplana královské gardy, kněze z dobře známé

northumberlandské rodiny, neboť král rád s kaplanem důvěrně hovoříval a zdráhal se přijmouti arcibiskupa canterburského."

Proti tomuto tvrzení lordovu se uvádí jiné, podle kterého prý je jisto, že král Eduard byl několik let před svou smrtí přijat do Církve v cizině. Tajemství královo není tudíž podnes ještě úplně objasněno.

O MOCI SVĚCENÉ VODY

píše katecheta Johannes v „Schildwache" ročník 1934 č. 8.

Jednou bylo mi vyučovati v jedné třídě společně 120 dětí. Ale všecky děti tolik kašlaly, že můj hlas zanikal a nebylo slova rozuměti. Všecko napomínání „buďte přece zticha" pomohlo stěží na minutu a bouře kašle znovu se rozpoutala. Tu jsem si všiml, že v učebně stojí džber se svěcenou vodou, z něhož si farníci nabírali podle potřeby. Upozornil jsem milé kašlavce na moc svěcené vody, pomodlil jsem se s nimi Zdrávas Maria a vybídl je, aby po dvou šli ke džberu a napili se svěcené vody. Když se všichni napili, kašlali z nich jen ještě dva, a to byli právě ti, kteří to udělali legračně. I poslal jsem ty dva ještě jednou k svěcené vodě a hle, už nekašlal žádný a mohl jsem celou hodinu zcela nerušeně vyučovati.

Jeden můj známý učitel trpěl silným kašlem, využíval mnoho různých lektvarů, ale marně. I vyházel je všechny oknem, místo nich vypil doušek tříkrálové svěcené vody — a rázem bylo po kašli.

POINCARÉ SMÍŘEN S CÍRKVÍ

Francouzský státník Raymond Poincaré přijal nedlouho před smrtí z rukou kanovníka Laboura svátosti umírajících. Pařížský týdeník „La Vie Catholique" z 20. října 1934 poznamenává k tomu: „Zase jeden z mužů, kteří třebas ne se zvláštní prudkostí, přece jen houževnatě prosazovali ve Francii laické zákonodárství, nalezl před svým odchodem ze světa cestu k Církvi. Poincaré už několik let byl na této cestě. Strašlivá poučení doby válečné a poválečné a tiché úvahy, jimž se mohl oddávati v Sampigny, vedly ho zpět k rodinným náboženským tradicím. Ponenáhlu chápal, že proti mravní zvlčilosti naší doby je nezbytně třeba nejsilnějších duchovních a mravních hodnot. Byl-li dříve zaujat míněním, že učitelský úřad Církve římské se vtírá na místo zákonných politických autorit jednotlivých států, dospíval v posledních letech poznání, že církevní vrchnost nejeví choutek po politické nadvládě, nýbrž jen uplatňuje a musí uplatňovati zásadu: Dávejte, co jest císařovo, císaři, a co jest Božího, Bohu. Nedlouho před válkou Poincaré vůči zástupci oposice, jenž po něm žádal odpovědi

na otázku, co dělí od sebe vládu a oposici, vyslovil se zcela rozhodně: ‚Mezi námi stojí celá náboženská otázka.‘ V srpnu t. r. měl kanovník Polimann v Bar-le-Duc rozmluvu s Poincarém, v níž nadhodil otázku, není-li stále ještě možné dorozumění v problémech náboženských. Poincaré odpověděl slovy, jež jsou jakousi politickou jeho závětí: ‚Náboženská otázka neexistuje od té doby, co viděti presidenta republiky seděti mezi kardinály a arcibiskupy v katedrále . . . Výjimečné zákony jsou mrtvy.‘ Tak Poincaré, jenž z nesprávných politických úvah se stal zástupcem laicismu, opravil své politické předsudky a urovnal si i cestu ke smíření s Církví. Tato skutečnost nemá o nic menší váhu než politické činy, pro které ho Francie tolik chválila. Zádušní mše, jež zaň byla sloužena v chrámě notredamském v Paříži, nabývá s tohoto hlediska symbolického významu, dávajíc tušiti vzklíčení nového ducha, jenž v dnešní Francii usiluje se uplatniti.“

LITANIE ZA POKORU

jež složil státní sekretář Sv. Otce Pia X., kardinál Merry del Val, jakožto mladý kněz a jež se každý den modlil po Mši svaté.

Ježíši, tichý a pokorný srdcem, vyslyš mne.
Od přání, abych byl vážen, osvoboď mne, Ježíši.
Od přání, abych byl milován, osvoboď mne, Ježíši.
Od přání, abych byl oslavován, osvoboď mne, Ježíši.
Od přání, abych byl ctěn, osvoboď mne, Ježíši.
Od přání, abych byl chválen, osvoboď mne, Ježíši.
Od přání, abych měl přednost před jinými, osvoboď mne, Ježíši.
Od přání, abych byl tázán o radu, osvoboď mne, Ježíši.
Od přání, abych byl uznáván, osvoboď mne, Ježíši.
Od bázně, abych nebyl pokořován, osvoboď mne, Ježíši.
Od bázně, aby mnou nebylo pohrdáno, osvoboď mne, Ježíši.
Od bázně, abych nebyl odmítán, osvoboď mne, Ježíši.
Od bázně, abych nebyl tupen, osvoboď mne, Ježíši.
Od bázně, abych nebyl zapomínán, osvoboď mne, Ježíši.
Od bázně, abych nebyl zesměšňován, osvoboď mne, Ježíši.
Od bázně, aby se mnou nebylo jednáno bezprávně, osvoboď mne, Ježíši.

Od bázně, abych nebyl podezírán, osvoboď mne,
Ježíši.
Ježíši, dej mi milost přáti si:
Aby jiní byli více milováni než já.
Aby jiným přibývalo vážnosti ve světě, já pak abych
byl umenšován.
Aby jiní se uplatňovali, já pak abych byl odstrkován.
Aby jiní byli chváleni, já pak zanedbáván.
Aby jiným se ve všem dávala přednost přede mnou.
Ježíši, dej mi milost přáti si:
Aby jiní se stali světějšími než já, v předpokladu,
že i já se stanu svatým, pokud je v mé moci.

NOVÉ POZORUHODNÉ UZDRAVENÍ SE VZTAHEM KE KONNERSREUTHU

Podle zprávy štuttgartského týdeníku „Katholisches Sonntagsblatt“ z 20. května 1934.

Ve würtenberské vesnici Z. žil zámožný řemeslník se svou ženou. Nešťastným pádem si rozdrtil patu, a to tak nebezpečně, že se vyléčení bez operace zdálo nemožným. Úlomky kostí vnikly do masa, kost byla nadto tak rozmačkána, že zbývalo jen jediné řešení: nohu odejmouti. V těžkých starostech a v hroznych bolestech ležel muž na lůžku. Brzy vyhlížel jako mrzák. Jeho žena ho však stále těšila. Hledala útočiště v modlitbě. Poněvadž měla velkou důvěru ve smírné utrpení Terezie Neumannové, sedla a napsala jí dopis. Vřelá a úpěnlivá prosba dýše z řádků. Rychle nesla dopis do schránky a ještě se vroucně modlí v kostele. V druhé následující noci stalo se cosi neobyčejného. Jest to sen či vidění? Zří Terezii, kterou poznává po černých šatech a bílém šátku na hlavě, jak vchází do světnice a kráčí k postelím. Vsouvá se jaksi mezi obě postele a ohmatává nohu spícího muže. Pak se pomodlí a jde zase tak zpět, jak přišla. Žena na posteli neví, co se s ní děje. Netroufá si

vzbudit muže a zeptat se ho, zda i on viděl zjevení. Vyčkává rána v polospánku. Připadá jí význačným to, že muž již nevzdychá a nenaříká, nýbrž že zcela klidně a pokojně dříme. Jakmile se probudil, táže se ho hned, jak se mu daří, a on odpovídá, že v noze již necítí bolestí. Jak už ženy jsou, i manželka je zvědavá a chce mu sníti obvaz, kterým lékař nohu obvázal a chce se podívat na ránu. Muž se však vzpouzí. Pomalu mu sice svítá, že velké zlepšení, vlastně úplné zmizení bolesti souvisí s modlitbou, avšak lékař přichází tak jako tak každého dne a je očekáván časně zrána; proto muž obětuje několik hodin trpělivosti, a aby věc byla tím jistější, nechá zlepšení rány posouditi lékaři.

Lékař přijde, odstraní obvaz a nevěří svým očím: noha je úplně vyléčena. Na ráně se utvořila nová tenká kůže. Další ohledání ukazuje, že zcela rozmačkané úlomky kostí jsou opět v normálním stavu; vše je zdravé. Nyní vykládá žena o dopise Terezii a o tom, co se událo v noci. Sousedé přispěchali a užasli. —

Celá věc byla přísně vyšetřena řezenským njdp. biskupem. Jen málo lidí ví o tomto případě, poněvadž v Konnersreuthu se o takovýchto věcech zachovává naprosté mlčení.

SVATÁ PANNA A PROTESTANTI

V Německu.

Cestovatel, který se náhodou dostane do bývalého kostela Cisterciáků lokkumských, položeného severně od Hanoveru, dnešní to modlitebny akademického evangelického semináře církve hanoverské, je nemálo překvapen, když spatří na jednom z pilířů kůru poblíž oltáře starodávnou sochu Panny Marie. Tato Panna, pocházející ze XIV. století, byvši opět nalezena před několika roky na jedné ze sýpek opatství, kdysi uctívaná poutníky a syny svatého Bernarda, znovu zaujala své místo, a mladí studenti, kteří se tam připravují na evangelický pastýřský úřad, si prý opakují mezi sebou, že všichni, kteří Jí odporučí své zkoušky, mají úspěch . . .

Je to tím, že ponenáhlu jakési hnutí zachvacuje určitý kruh evangelické církve pro obnovu mariánského kultu. Již v roce 1919 říkal protestantský spisovatel Jungnickel: „Evangelická církev umírá chladem. Musíme do ní zpět uvésti matku: Marii. Pak se vše v ní opět rozehřeje.“ Od té doby revue „Hochkirche“, orgán rituálního hnutí v evangelické církvi, se nejednou vrátila k této

myšlence. Jedním z nejhorlivějších pastorů v tomto smyslu je protestantský farář Lortzing z Gottingen. Vydal před několika roky pěknou knihu: „*Marienblumen auf fremder Erde*“ (Květy Mariiny na cizí půdě). Je to sbírka protestantských svědectví ve prospěch kultu mariánského. Jejich počet přesahuje stovku.

A hle, minulého listopadu se šířila v Kolíně *Výzva ke všemu evangelickému křesťanstvu*, která otevřeně žádá obnovení mariánského kultu v protestantské církvi. Autor, který uznal za vhodno zachovati anonymitu, tam připomíná, že lidstvo se zálibou uctívá matky velkých mužů; uvádí matku Goethovu, matku Gracchů; svatou Moniku, matku svatého Augustina; svatou Helenu, matku Konstantinovu. Ještě mnohým jiným ženám, zdůrazňuje autor, se dostalo od lidí zasloužených pocť: Marii Terezii, královně Louise Pruské, Viktorii Anglické. „Jediná,“ uzavírá, „tvoří výjimku, jediná zůstává zapomenuta, opomíjena, a je to právě Panna Maria, Matka Našeho Pána a Spasitele.“ Výzva poznamenává, že přece Luther opěvoval velebnost Mariinu v mnohých chvalozpěvech a že v XVII. století islandský biskup Brysjolfur Sweissen ještě skládal mariánské písně v latinském jazyku.

Katolická Anglie měla kdysi vroucí kult mariánský, kult, který protestantské bludařství nezničilo navždy v duších. Právě má býti umístěn nápis nad vchodem svatyně zasvěcené Panně Marii ve Walsinghamu. Tato svatyně podléhá biskupu Bertramovi, biskupu protestantskému, a je určena za poutní místo pro t. zv. anglo-katolíky, kteří usilují o dohodu s Římem. Nápis se zmiňuje o Papeži a je sestaven latinsky. Uvádíme zde jeho překlad:

„Tato svatyně, založená v roce 1061 na žádost svaté Panny, Matky Boží, ke cti Tajemství Vtělení devatenáctého léta vlády svatého Eduarda, krále a vyznavače a pána tohoto statku — a pak úplně rozbořená králem, opanovaným nejšpinavější ziskuchtivostí (Bůh nechť se slituje nad jeho duší), byla nyní obnovena po prvé v roce 1931, devátém to roce Pontifikátu našeho přesvatého Pána, Nejvyššího Velekněze Pia XI., za Bertrama, biskupa církve Norwichské, a za Hope-Pattena, faráře ve Walsinghamu."

Angličtí protestanté vůbec dnes jeví úctu k Svaté Panně a poznávají smysl kultu, který Jí vzdávají katolíci. Již chápou, jak nehorázně směšné je, co Monod, velké světlo fran-

couzského protestantismu, napsal roku 1877 do Encyklopedie náboženských věd, sv. I., str. 82: „U katolíků je Maria předmětem zvláštní pobožnosti nazvané Ustavičné klanění.“

V Holandsku.

Holandsko již slyšelo tutéž výzvu před několika roky. Cor Meerens vydal tam pod názvem „Vzývání P. Marie“ propagační spisek, který obsahoval opravdovou obhajobu Matky Boží. „Nemáme již mariánských písní, mariánských svátků, mariánských obrazů. Marie je u nás pokornou a sladkou tváří, která pouze jednou v roce, o vánocích, vystupuje do popředí, aby však potom po celý rok byla zapomenuta. My protestanté se ještě příliš řídíme Starým Zákonem: nikdo přece nemůže přijíti ke Kristu, kdo ho neobdrží z rukou Mariiných.“

A tak podle toho, jak v uvolněné církvi holandské mizí hromadně víra, mravnost, zbožnost, aby udělaly místo skutečnému pohanství, všechna elita se obrací k Marii jako k Hvězdě, která jí ukáže uprostřed bouře novou cestu k Přístavu. Žádná apologetika nemá tak jistého účinku, aby přivedla Kristu zpět duše zbloudilé, jako úcta k Marii Panně.

SUKNICE KRISTOVA V ARGENTEUIL

V městě Argenteuil, nedaleko Paříže, se po staletí chová ve chrámě suknice, v niž byl oděn Spasitel v den svého umučení. Byly-li pochybnosti o její pravosti, dnes je vědecky zjištěno totéž, co fotografie odhalila na hrobním plátně Kristově, chovaném v Turině, o němž jsme zde nedávno psali. V květnu 1934 svatou Suknici fotografovali a vědecky zkoumali inž. Cordonnier, dr. J. M. Auclair a M. Roulleau, ředitel komise pro znalecké posudky v Paříži. Tunika byla fotografována nejprve při přirozeném světle, potom pomocí filtru, jenž propouštěl jen jednotlivé barvy, a konečně pomocí paprsků infračervených a ultrafialových. Na fotografickém snímku viděti otisk rány na rameni a mnoho ran způsobených bičováním.

Nejúžasnější při tom jest, že srovnáváním svaté tuniky argenteuilské s hrobním plátnem turinským vychází na jevo úplná shoda, jak co do rozměrů tělesných tvarů, tak co do polohy a tvaru jednotlivých ran. — Světovým tiskem šla o tom nedávno tato zpráva:

POSTAVA JEŽÍŠE KRISTA ZJIŠTĚNA.

Vědecké zkoumání svaté Suknice v Argenteuil a Hrobního plátna turinského, jež podnikli profesor chemie z pařížské polytechniky Colson a profesor biologie z pařížského katolického Institutu, přineslo vysoce významné výsledky. Jak referoval inženýr námořnictva Gérard Cordonnier před shromážděním francouzských učenců a historiků, především jest pokládati pravost obou relikvií za prokázanou, poněvadž důkladným srovnáváním se zjistilo, že stopy krve a potu na šatě i na plátně se polohou úplně shodují. Mimo to však použitím infračervených paprsků fotografickou cestou bylo možno určiti přesné obrysy těla Ježíšova, které bylo před dvěma téměř tisíciletími oním prostěradlem obaleno. Podle stop krve a potu, jež údy Spasitelovy zanechaly na plátně, byl Ježíš Kristus vysoké postavy: měřil 1 m 80 cm a značně tudíž převyšoval své okolí.

„Pozoruhodné jest, že co nyní věda zjistila, ctihodná Anna Kateřina Emmericková věděla již před sto lety ze svých vidění. Dne 17. října 1820 vyprávěla „poutníkovi" (Kl. Brentanovi) o postavě Kristově: „Ježíš byl větší než apoštolové. Kdekoliv stáli nebo chodili, vždy bylo viděti, jak je přečnívá svým bílým, vážným čelem. Chodil velmi zpříma, nebyl hubený ani tlustý, nýbrž zcela zdravě a ušlechtile vyvinutý. Měl široká záda, široká prsa. Jeho svaly byly vyvinuté cestováním a námahou a přec nebylo na nich stopy těžké práce." (*Život Pána a Spasitele našeho Ježíše Krista podle vidění ctihodné Anny Kateřiny Emmerickové.* Sepsal Klement Brentano. Řezno 1860, III, 254.)